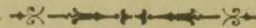

ספר

קול שמחה

דרושים נפלאים, ויחידים בסגנונם, רעיונות נשגבים מחקרים
פילוסופיים, כתובים בשפה צחה והגיון ישר, מפליאים את
לבב שומעיהם.

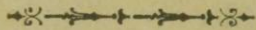

מאת

הרה"ג המטיף הנפלא והיחיד בסגנונו מר **שמחה הבהן כהנא**.
(א' תאר הגאונים)

אשר כבש לו דרך חדשה במשא הדרוש ולא סטיף וקרא כי אם הווה חיונות
(הרה"ג ר' אברהם בער שפירא)

הוא הנבר הקים עולה של תשובה בכמה עירות ע"י דבריו ומוסריו החוצבים
להבות אש קדש (הר"ח ברלין)

68805

ווארשא

בדפוס של ר' אפרים בוימריטמער נ"י, רחוב דויקע 44

לפ"ק

תרס"ב

שנת

קול שמחה

דרוש א

ויאמר אלי הנבא אל הרוח, הנבא בן אדם! ואמרת אל הרוח
כה אמר ד' אלהים מארבע רוחות באי הרוח! ופחי בהרוגים
האלה ויחיו [יחזקאל ל"ז ט'] .

העמודים אשר כל הדתות נשענות עליהם הם, א) האמונה בשכר ועונש אחר
המות, אשר יגיעו לנפש אחר הפרדה מבית חמרה; „וישב העפר אל
הארץ, והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה“ (ב') האמונה, כי הגוף ישוב להחיה
לעת קץ, והוא ג"כ כמעט מוסכמת בכל הדתות וגם הגוף יקבל שכר ועונש אחר
קומו מעפרו, אחרי כי פעולות הטובות והרעות נשלמו על ידו „ורבים מישני ארמת
עפר יקיצו אלה לחיי עולם, ואלה לחרפות ולדראון עולם“ (דניאל י"ב ב') :

מה זה רוח? איה משכנו בקרב גונו? איה מקומו אם במוח אם בלב? ואם במוח
איה המקום אשר בו ישכון, ולאן הוא הולך ברגע אשר יסגור עיניו לנצח?
החוקרים נאלמו דומיה, הפילוסופים לא מצאו חוון, פתרו החידה הנעלמה הוּו בחדה
יותר סתומה, בְּנו מגדלים מיוסדים על קורי עכביש. ההולכים לקראת הטבע: דמו
וערכו מעשה גוף האדם, ועצמות הנפש ופעולותיה - למכונה; הכל תולדות חבווי
היסודות והרכבת החלקים אשר הורכב ונתחבר מהם הגוף, כמו ערבות ונועם ערך
הנגון הנולד מהרכבת חלקי הכנור, וכמו אחר שישתברו ויתפרדו חלקי המכונה
והכנור לא ישאר מאומה מפעולותיהם (כי נראה בנסיון וחוש כי בהתחזק כח הגוף
ושלימותו יתוספו ויתגדלו כוחות הנפש ובחולשת הגוף והפסדו תתעלף ותחלש הנפש)
כן בפרוד הרכבת החומר ר"ל חלקי הגוף תפסד אתו הנפש ויחדו עמו על עפר
נחת! לו חכמו השכילו זאת! לו שמו לבם אף מעט למכונת גוף האדם! אז כמח
לא העיוו לחרוץ משפט איום ונורא על בחיר היצורים ותפארת הבריאה - הוא
האדם, היש איזה דמוי ושווי בין מכונת גוף האדם - עם מכונה מעשה ידי אנוש
ותחבולוהיו? היש גם איזה ערך אף רחוק בין פעולת המכונה הנפלאה, המרגשת
והמישכלה, היודעת ומבינה, לפעולת המכונה העוֹרֶת שתומת העין העיושה כל מעשיה
על פי רוח והשב מכוננה?! הכנור אף אם היא נערכה ונגמרה על אופן היותר
טוב, עם מיתריה, נימותיה, בכל זאת לא תנגן בלתי כגעת בה יד המנגן, ואף אם
היא כנור עשויה באופן שתנגן מאליה, וגם המכונה היותר נעלה ממין הוּוה כמו
התיבה-המנגנת (שפילדאווע) מעשה ידי המנגן והחרש הנפלא ה' וועלטע השוועדי,
אשר היתה מנגנת שלש עשרה נגונים היותר נעלים; ובנגנה-נדמה להשומע כאלו
ינגנו לפנינו כמו חמש מאות מנגנים היותר מצוינים! בכלי שיר היותר טובים! אמנם
לא יותר ממספר הוּוה היתה מנגנת, והכלי השיר הוּוה לא יוכל לעבור אף כמלוא
חוט השערה מכפי אשר קצב לו מכוננו, גם העוגב והפסנתר, הכנור והנבל, אף

כי אצבעות ההכס המנגן, תוכלנה להוליד כמו נגונים אין מספר, ופעולות מנגינותיהם אין ספורות למו; אבל כמעט קט, אך יסיר אצבעו, או יאלמו דומיה ולא יוציאו אף הגה, אחת לנו אם נשברה הכנור או אם ישנה אבל אין מנגן, בשתי אלו האופנים לא תפעל מאומה; כן הכנור וכן כל המכונות. אבל מי הוא הפורט על פי העונג הנעלה הזה הן האדם? מי הוא המנגן בכנור הנפלא הזה הוא גוף האנוש? המכונה-אם השבר לרסיסים לא יגע ולא יפעול השבר במאומה לגוף וחיי המנהל והמכוון; בשבירת הכנור לא יתמו חיי המנגן יחד עם ידיעתו; ואיך נעלה בדעתנו כי הפורט והמנגן הנפלא אשר יפרט וינגן על המכונה הנפלאה גוף האדם—אשר בלי ספק הוא רוחני ונעלה— ובכל זאת נראה ונשיגהו, — הרוחני הזה! יתום ויתאפס בשבירת המכונה?! החוקרים האלקיים מחכמי הדרוש דמו ושוו את גוף ובשר דוד המלך לכנור נערכה במוט טעם ודעת, ונפשו- למנגן נפלא. אשר אל זה רמזו חז"ל (ברכות ג' ב') „כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד” לפי דעת (Фитогоръ) פיטאגורוס ואחריו (Платъ) אפלטון כל כוכבי בקר ומורי שחק, כל הכדורים והגלגלים הנוראים, כל תולדי הטבע, מהגופים הנוראים אשר בשמי השמים, עד גרגיר החול הוך, כולמו אך מכונה אחת נפלאה! כנור אחד נפלא, עשוי וערוך בסדר ויחס, ערך ושווי, — מידו המנגן והמכוון המרומם „אלהי עולם ד” כנגיעה קלה ינעו וירעדו מיתרי הכנור הנשגב הזה, וישמיע קול נעים ומסודר, ערבים לאון שומעת, מתפאר היה פיטאגורוס כי בהעלותו רעיונו ומחשבותיו למעלה, ונפשו היתה מרחפת בעולם רוחני — אשר לא לבני אדם הוא, היה שומע המית נעימות קול הגלגלים ושירם! „ברן יחד כל כוכבי בקר ויריעו כל בני האלהים”, ואם כי החכמים הקדמונים דברו בחדות, ויפיתו רוח חיים בכל גשם ודומם, אבל בכלל האמת אתם, כי כל הבריאה, היא, שלשלת אחת ארוכה מאלפי רכבות טבעות אין קץ, הוא אשר נקרא סבה ומסובב, או עלה ועלול — בפי חכמי הקבלה עד אשר נבוא לסבה אחת ראשונה, ר"ל למקום וסבה אשר שם יכלה קץ השגתנו, והוא הכח האלקי! ואם יבוא עוד דור וישיג יותר במקום אשר לפנים כלה כח ההשגה או גם כן נקרא לקץ השגתם, וזהו כח אלקי. סוף דבר! המקום או הנקודה אשר אין בכח השכל להשיג יהיה זה אלקי, לאחר שידענו ברור, כי אין דבר עושה את עצמו, ואין הנברא בורא, א"כ בהכרח יש בורא מחולל כל-עם כי לא נראהו- ונשיגהו ברור בחוש שכלנו, אשר באמת הוא יותר ברור ואמיתי מחמשת החושים הגשמיים, ואל זה נוכל לתת דמיון וערך להכנור עם מנגנה, המכונה עם מנהלה, או להפך, סוד כח האלקי במכונת כל העולמות, וכן סוד כח הנפש במכונת כל הגוף; כמו כח המנהל במכונה, או המנגן בכנור, כי כמו שהכנור והמכונה המה דוממים בלתי מרגישים, לא ינגן ולא תעשה פעולתה, בלתי כנעת בה יד המנגן, אמנם המנגן יחיה מבלעדי הכנור — ואף אם תשבר! — כן כל הבריאה כולה יחד עם גוף האדם, המה דוממים בלתי מרגישים, כל תולדי הטבע לא יעשו שום פעולה כי אם כנעת בהם כח האלקי המחיה והמהוה, הבורא והמחולל את כל; הגוף! לא יעשה שום תנועה בלתי נפשו ורוחו, והוא כח האלקי הנעלה! הכח המרומם הזה אשר לפי עדות תורתנו „ויפח באפיו נשמת חיים” וחכמי הקבלה בארו „מאן דנפח מתוכו נפח” הכח הזה! הוא המחיה את כל הגוף, הוא משכילו ועל ידו ישוביע הגוף את נגונו ר"ל פעולותיו! נסו נא חוקרי הטבע! יעמדו נא חכמי ההרכבה וההפרדה. — הלא נודע להם כהיום ברור היטב איכות הרכבת גוף האדם, מספר יסודותיו, חלקיו, חמריו, ירכיבו נא! ויעשו חומר הנושא בד בבד יחדיו את חמר גוף האדם! יערכו נא! משקל בשרו, מספר עצמיו, גידיו, עורקיו, ועצביו;

ימודו מדת דמו, מימיו, יריו, שמנו; תמונת אבריו: במלה אחת יעשוהו ויבנו אותו על צד השלמות במראהו, בצביונו ובקומתו, תראו נא אם יהיה לנפש חיה? אם יטעם חכו אכל? אם ישמע בקול שרים ושרות?! הן אמת כי חרש חכם אחד, הכין מכונה אחת, בדמית ותאר נערה פרטת על פי העוגב ואחרי כן אחרי פרטה השתחוה בהדרת הכבוד נגד העומדים, ועלתה לחדר-המטות כמו לנוח!! אבל לו הרמנו קול תשואות חן חן לה, ומחינו כף לקול שירותיה, האם שנתה או שלשה לשיר? או אם מלאה בקשתנו לרקוד גם במחולות? אם לא השיבה פנינו ריקם? — אם קראנו לה לשוח אתנו במרכבה הביתה לשוש אתנו משוש! האם לא נראה בזה ברור, כי לא חבור הגוף והרכבת יסודותיו, המה הסבות לחייו ופעולותיו, כי אם כח נעלם נעלה ונשגב, אשר נקראהו בשם „נפש“, „עצם נבדל“ איננו תלוי בגוף, ולא במשיגי הגוף, הוא המחיה והמנהל את הגוף, ובהפרד הכח הזה מהגוף או „ישוב העפר אל העפר“ והיא הנפש תשאר חי כמו שהיתה, וכמו כח האש אשר נחוש אותו ונראהו רק על ידי איוזה עצם מקבל פעולת האש ואך שב העצם לאפר או לאיוז סבה באה מן החוץ עוב האש את העצם הנוער, אף שלא נראהו אחר זה בכל זאת נשאר נמצא הכח הזה באיוזה מקום, והוא כח החום הנשאר אחרי, וגם כאשר יתקרר החום גם אז לא תם כי אם התרכב ביסודות אחרים, גם לא נוכל לאמר כי הרכבת העצים המה סבה לכח האש ובכל זאת בלתי העצים לא נראהו, כן הרכבת גוף האדם אף שהוא סבה שעל ידו נראה ונחוש את כח הנפש המחיה והפעולת בנו האדם בכל זאת איננו סבה לכח החיים! וגם כאשר יהיה לבער בית חמרנו, לא ישתב הכח האלקי הוה מהיות, והיא אמונת „השארית הנפש“ שאחר המות, ר"ל כי הכח הזה איננו תלוי בהרכבת הגוף והריסתו! הכח הזה איננו גם מורכב איוז הרכבה שתהיה, כי אם הוא מורכב הנה מוכרח כי תהיה במציאות הרכבה כזו אשר יצא ממנה כח נפלא הוא כח החיים להחיות גופים דוממים, תשוב השאלה מי הרכיב? מה הוא כח המרכיב? עד בואנו לסוף אל כח עצם אחד פשוט יחול בו ענין כל החלקים וכללותיהם מבלי שיצטרך אל נושא אחר וזולתו, וזהו אשר נקראהו „נפש“ וא"כ אך לריק ניגע בהרבותינו מורכבים רבים!! הכח הנשגב הוה הוא עצם רוחני סכח אלקי בלי גבול, אך ברצון הבורא יוכל להתצמצם והתצמצם להחיות גוף גבולי! למלאותו בחיים, ולסוב אותו בענינים רוחנים מושכלות נעלות, וכפי הפעולות היוצאות ממנו כן נקראהו, עד"מ, להכח היוצא ממנו להחיות הגוף ר"ל שיהיה חי מרגיש נקרא „נפש“, להכח הנותן בגוף, נטיותיו ותאוותיו, מוגו ורצונו, נקרא „רוח“ אחר שהנטיות יתהפכו לפעמים כמו „הרוח“; ושם „נשמה“ נקרא לכח החכמה וההשכלה, התבונה והדעת הנמצא במוח, הרחמים והנדיבות הנמצאים בהלב **וזה אשר בארנו למעלה „מאן דנפח מתוכו נפח“ ר"ל מפנימית עד"מ כביכול כוחו ועצמותו וד"ל:**

והנה הכוחות השתים נפש ורוח, יש במו איוז דמוי והשוואה גם בבהמה ובחיה; וא"כ יקשה מאוד כי גם בבעלי החיים איננו תלוי הכח הזה בחבור הגוף והרכבתו, וא"כ גם בבעלי החיים הכח הזה הוא קים נצחי, ואפשר קרוב להיות כי גם נפשות בעלי החיים לא יתמו במות הגויה, רק כח המשכיל אשר יחסר בכח החיים של הבעלי חיים, לכן אין להם שכר ועונש ועם זה אין להם גם כן „השארית הנפש“ כי כח החמרי המחיה הוא כמו כל כוחות הטבע אשר יחליפו לרגעים את צורותיהם. אמנם לא למותר יהיה אם נביא פה ההבדל גם בין רוח הבהמה ורוח האדם הגשמי, ר"ל הכח החיים הנותן והגורם נמיה ורצון בגוף האדם:

החיה

החיה בהולדה תביא אתה את כשרונותיה, ובכל ימי חייה לא תוסיף ולא תגרע מהם, העכביש אורג את קוריו בכשרון נפלא אף כי לא ראה מעורו בית-מטה, ולא ראה מלאכת אחיו בבתיהם; הדבורה תשכיל לבנות תאיה אולמיה, חדריה, דבריה, בתבנית משלשה, אף כי לא למדה מעולם מלאכת הבניה, ולא גמרה חוק למורה בבית ספר לבונים, ואף הוריה לא הורוה את המלאכה הנפלאה הזו! אמנם אף כי יזקינו ויוסיפו ימים לא יוסיפו מאומה בידיעת מלאכתם זאת, מדה אחת ותאר אחד להם להבנינים אשר בנה העכביש טרם היה עוד אדם בארץ, וכן יבנו בימי השמים על הארץ, וכשרונות האלו נקרא בלשון העמים „אינסטינקט“, כשרונות החיה ורצונה הנה מוגבלות, ודומים בעינים למכונה אשר על ידי חכמת מכוננה, עשה אותה מתחלה כי תפעל פעולותיה לזמן מוגבל, עד אשר יהרסו ויתפרדו חלקיה, ותעמוד אז מלפעול; וכל מעשה החיה לא ברעת ולא ברצון, רק על פי חק המכריחם על זה: ואשר נראה כי יראו ויפחדו משוט ומקל חובלים, גם זה על פי חוק המכריחם לצורך קיומם והתמדתם, ואם כי הרבה חכמים מהאחרונים יצאו נגד זה הדעת, ולפי דעתם, כל החי והבהמה המה בעלי שכל ודעת, — ואם במדרגה נמוכה מאוד! — והרבו להביא ראיות, ספורים, מכמה בעלי חיים, אשר בהשתדלות האדם הוסיפו איזה כשרונות! אבל באמת! הוא בעצמו הכח הטבעי הנמוע בהם להטותם לחפץ האדם באיזה דבר, וכא האות כי גם בזה יעשו מעשיהם כמו מכונה, כי אם יתלמדו ויתרגלו באיזה פעולה, אף אם ישנו וישלשו הרבה פעמים לא יוסיפו בה בהפעולה חדשות, כלב מלומד ימלא פקודת אדונו רק לדבר אשר הרגילוהו, וזאת יעשה בלי שנוי! לא כן האדם! אף הפרא ילד אפריקא, הוא חפשי ברצונותיו ודעותיו; במחשבה ושכל יבחר לו האדם את מעשיו ואת הטוב מכלם; פעולותיו בלתי מוגבלות, למחשבות האדם אין קץ ותכלית; הפצו- לחיות חיי נצח; רצונו — להשיג מושכלות לאין תכלית, תשוקתו — לעושר וכבוד — עוה בלי גבול, ועיני האדם לא תשבענה" ולו יכול לעשות לו כנפי נשרים למריא במרום! כי עתה שם משכנו וכסאו ממעל לכוכבי-אל! והתחרה את שרפים ממעל! לולא החמר העב והגם. המכסה והסוגר את הגפש האלהית! לולא התאוות והתשוקות הבהמיות! כי אז עלה בנפש זו — שמים וירד התומות, אמרו ז"ל

רבי יהושע ב"ר נחמיה ורבי יהודה ב"ר סימון בשם ר"א: אדם הראשון מלא כל העולם בראו! וכיון שסרה נגדעה קומתו והעמידו על מאה אמה (חגיגה י"ב ב"ר פ"ח).

כי תחלת בריאת האדם היתה, שישוג בשכלו כל הבריאה כולה, ובתבונתו ודעתו ירחף בעינינים ורוחנים ומושכלות. אך כאשר חטא ונפח, להאזות בהמיות וחמדת בשרים, אז נגדעה „קומתו“ ר"ל ביודיו בעצמו גדע ולא חמל על קומתו האלהית:

ואם לכה הוה הנתון בגוף אדם אנוש אנוש הוא-הנפש, אין גבול ותכלית! לפעולותיו ותחבולותיו אין קץ, מטהכרח שאין לו גם גבול וקץ לקיומו? כי דבר בלי גבול לא ישוב להיות גבולי, אמנם איך יוכל להיות כח בלי גבול מהרכבת גוף האדם הגבולי? איך יצאו מעורקי וחלקי הגוף בעלי הגבול רצונות ופעולות בלתי גבוליות? ומשפט הגיוני יאמר „אבל אמנם, היה לעולם בין העלה ועלולה קצת ערך בהכרח“ [מורה נבוכים כ"ב ח"ב] הנה מזה מוכרחים אנחנו להודות: „כי הכח הזה אינו תולדה מהרכבת הגוף רק הוא כח בלי גבול המתפשט מאור פני ד' כח נעלה השופע ומחיה

ומחיה את הגוף; כח נשגב! הרואה ואינו נראה, כח המאיר ומתגלה ביתר שאת ויתר עז בעת יחלשו כוחות הגוף! בעת ישבות הגוף מלפעול, ר"ל בעת שהגוף לא יפרוש עליו מעטה ערפל; בימינו אלה אשר נתגלה מעשה הגיפנאמיוזמוס והמגינימיוזמוס, נתברר: ברור כי הנפש היא רוחנית, איננה צריכה לכוחות הגוף! וכבר הבאנו בחבורנו על הש"ס כמה מעשים אמיתיים, וספורים נפלאים מעשים בכל יום, מורים כי מעשה וכח הנפש, יגברו בעת יחלש הגוף! ומוכרחים אנחנו להודות ולאמר: כי אף אם הנפש ר"ל הנשמה מחיה כל הגוף, בכל זאת היא רק בדרך מקיף, ר"ל מקפת את הגוף: כמו קרני ואור השמש אשר לא יפחיתו עצם אור השמש, אף שאין דומה לזה הנשמה, כי באמת יחסירו קרני השמש את עצמות אור השמש, כידוע למי שלמד חכמת התכונה, ואם שעור קמן מאוד מאוד, לא כן כח רוחני לא יחסר ממנו מאומה, אך אין לנו משלים ודמויים אחרים, ומה נפלא אמרם ז"ל

הני ה' ברכי נפשי כנגד מי אמרן דוד? לא אמרן אלא כנגד הקב"ה, וכנגד הנשמה, מה הקב"ה מלא כל העולם, אף נשמה מלאה כל הגוף, מה הקב"ה רואה ואינו נראה, אף נשמה רואה ואינה נראית, מה הקב"ה זן את כל העולם כולו, אף נשמה זנה את כל הגוף, מה הקב"ה טהור, אף נשמה טהורה, מה הקב"ה יושב בחדרי חדרים, אף הנשמה יושבת בחדרי חדרים כו' (ברכות י)

רבות עמלו חכמי הטבע לדעת מקום משכן השכל אשר במוח האדם, לדעת: ההבדל בין מוח חד השכל וחכם נפלא, — למוח פתי ובער הדיוט (Идиотъ) וכסיל אדם, ואחרי כל העמל הגדול, לא מצאו רק: כי מוח אדם החכם יגדל במדתו ויכבד במשקלו יותר ממוח ההדיוט. גם חפצם לדעת באיזה מצב הוא המוח באדם ה: אם יתראו פעולות שונות בתכונתו, והנה למרת רוחם אחרי פתחם מוח אדם חי לא מצאו שום שנוי במוח החושב איזה מחשבות למוח אדם מת שאיננו חושב מאומה! עד שהוכרחו להודות כי אין אתם יודע עד מה לדעת מקום ומקור כח השכל בגוף האדם! מי חושב? איזה מקום המחשבה? איזה המקום המכלכל רבבות מושגים הנשארים אצורים ושמורים בכח הזוכר?! האם לא הפליאו חו"ל במאמר הזה לבאר את כל מעשה ופעולות כח השכל והחיים, המשכיל והמחיה את גוף האדם הגשמי, ובכל זאת נשאר טהור ונקי, אשר משיגי הגוף לא ישיגוהו, כל מנוף לא ימנפוהו; ואת אשר סדרו לנו מסדרי התפלה: „אלהי נשמה שנתת בי מחרה היא כו' ואתה נפחת בי ואתה משמרה בקרבי" הורו במאמר הקצר והנמרץ הזה, כי הנשמה היא עצם נבדל ברואה ועומדת, (לא כדעת קדמוני הפילוסופים עפיקור והנמשכים אחריו ואלכסנדר אלפרדוסי, הובא במורה והעקדה כי נבראת יחד עם הגוף). והב' כי כח אלקי מחברה ומיחדה יחד עם החומר העכור הגם והגשמי! הפך משפט ההגיוני אשר הבאנו למעלה „כי יהיה תמיד בין העלה ועלולה קצת ערך", חוש השכל מראה לנו אמתת דבר זה כי יש כח נפלא ורוחני הוא הנפש נקשר יחד את כח הגשמי מחיהו ומכלכלהו! ואיך? ובמה? היא שאלה נעלמה ונסתרה אין לנו חושים רוחניים להשיג בהמה בחוש דברים רוחניים!!

הנה לפי כל האמור שני כוחות שולטותם בדרך כלל בהאדם. הא' כח החיוני והוא

והוא מוגבל באברי ועורקי הגוף, ולפי ערך גודל הגוף כן יגדל כוחו; ומפני זה אם ישו הנקד והענק בכוחם ר"ל כי הכובד שישאו יהיה שוה, או תחת כי הגמד יהיה חזק, הנה הענק יהיה חלש ורפה; כי הכח יקמן אם יתחלק בגוף גדול, ומפני זה החסר אבר אחד מהאברים הנפולים, כמו: עין, רגל, יד, אוזן, יתחזק חוש האבר הנשאר, והב' הוא: כח הדעת והשכל, ימשול ממשלה בלתי מוגבלת, יעלה שמים, ירקיע שחקים; ואם כי כח החיוני יעצור בעד כח הדעת והשכל, כי עת יכאב לו בשר מבשרו ועצם מעצמו, לא יוכל להעמיק בשכלו, ולפעמים ישבות את השכל מכל וכל מלעבוד עבודתו, הוא—מפאת כי יחסרון לו הכלים והמקום לשכון בו ולהראות שמה פעולותיו, הכח הראשון! הוא כח החיים, נברא יחד עם בריאת הגוף, והוא רוחני מצד אחד, כי לא נשיגהו בחוש, ולא נדע מהותו ועצמותו, רק נדע כי נמצא: אחרי כי חיים אנחנו. ומצד השני הוא גשמי, כי יוגבל במקום, ובזמן, כי בהתפרד חלקי ויסודי הגוף, אינו אמנם הכח השני—הוא כח הדעת והשכל הוא „שכל נבדל" או קרא אותו „נשמה" והיא איננה מרכבת עם הגוף ולא מתאחדת אתו, ורמיונו כרב החובל המנהיג את הספינה, וכהרוכב את סוסו, והיא דעת אפלטון (Πλάτων) ואחרוני הפילוסופים המפורסמים, והיא גם דעת ברוך ד. שפינאזע, פֹּכְמֵע :

גם הפילוסוף המחדר עמנואל קאנט חשב ג"כ כי הנשמה לא תמות במות הגויה, מהרברים האחרים אשר הביע טרם מותו, נראה דעתו, ואת אמר „אותי לא יפחיד המות כי אדע איך למות" אמר: רחוק ממני לדעת איך יהיה מעמד הנפש בהפרדה מן הגוף? כמו שנעלם ממני איך באה בראשונה אל הגוף! אינני יודע גם כן איך אני נמצא חי? ואיך יפעל עצם רוחני על גוף חמרי? ובל אוכל להרהיב להכחיש אמתת איזה ספורים מן התגלות נפשות לבני אדם, כי להכחיש עדות רבים בזה בלתי נכונה והנני מודר להם במדת אמונה מעמ". הנה יצאנו מעמ מן השאלה איך יתקשר עצם רוחני עם עצם גשמי? כי באמת אינו מתקשר! אמנם הגורם והמרבב לרחיפת העצם הרוחני מסביב להעצם הגשמי, הוא כח החיים אשר בארנו, כי הנתו מקצע בין הרוחני והגשמי, ואולי הוא הוא הגוף הספירי שהמציא החכם האלקי יש"ר מקנדיא (עיין אלים, נשמת חיים):

מה נפלא אם נתבונן בכוחות הנפש אשר מקורן בשכל! כי תחת אשר בתחלה נעמול בזיעת אף טרם נשיגן. לקנות ספרים לקרוא ולהגות בהם, אמנם אך נתמלא חכמה ודעת, או יקל לנו מאוד, והמושגים והעיונים אשר השגנו ועמלנו בהם כמה שנים, נשגנם ונחזור עליהם בימי מספר, וגם חשך לא יחשיך ממנו, כחשכה כאורה, אין דבר אשר יסתיר את אור החכמה אשר אספנוהו כנפשנו; המדות היקרות כמו: ענוה, חמלה, נדיבות, אם כי יכבדו עלינו מתחלה, אם מוגנו והלך נפשנו ונמיותנו ינגדו לאלו המדות, אמנם אם נתרגל בהם, יעשו פרי ויציצו ציץ, יתוספו ויתגדלו; לא כן המושגים הגשמיים, תענוגי גו ובשר, אשר סבתן כח החיים: חי הגו והבשר, כל יותר אשר נרבה בהם, ימאסו עד אשר יתהפכו לגועל נפש! הנאמר כי האיש הוולל אשר מלא בטנו כל ימי חייו באווזות צלויות ויין הרקח ועסים רמונים! והתלמד היטב איך לאכלם? הנאמר כי לעת זקנה ושיבה- כבקי ורגיל בעבודה א ימעט זמן ומשך אכלו? ותחת- כי בימי עלומיו אכל ברבור אבוס ובקבוק יין במשך שעה אחת, לעת זקנה יבלעם כרגעים אחדים! מפני כי נהיה בקי באופן נפלא בפעולה הזו? אם יריח ויאכל בלא אף ופה? הישמע בלא אוזנים? אחרי שהתרגל בהחושים ההם! הלא נראה ההפך! כי לעת זקנה יעבדו החושים בעצלתיים, ומה שיעשה

שעשה ופעל בילדותו לשעה קלה יעבוד לעת זקנה יום תמים; כי נחלשו האנשים מהעבודה אשר עבד בהמה! תחת אשר המושכלות אשר אספן בעודנו צעיר לימים, לבד כי הגן שמורות אתו, כי אם עוד יתרחבו ויתגדלו, ויוסיף עליהן לקח לעת זקנה! לא ישיגן עיפות וליאות. ובמנוחה ובהשקט יוכל לשכב על מטתו ולהנות, אף אם עמודי גוו רופפו — אם אך מכאובים לא יטרידוהו, איש חולה במחלת שחפת, אף אם בשרו ידל מיום אל יום, עצמותיו יִשְׁפוּ, ובח החיים ילך הלוך ודל. בכל זאת שכלו ותבונתו חזקים, ולפעמים עוד יותר מן האיש הבריא או בעת היותו בעצמו בריא אולם! מזה נראה בחוש אופן וערך ההשארה בחיים, כי לא יחלש הכח האלקי הזה בחלש הגויה; ומזה ברור כי גם לא ימות במות הגוף, והנה כמלה הדעת שהנשמה היא הרכבה חימית:

אננם נמצא דעה להרבה מהקדמונים שעשו כדמות פשרה בין הדעת אשר הבאנו ובארנו למעלה, ובין דעת אלה החוקרים אשר כחשו מכל וכל במציאת עצם רוחני בגוף האדם, ויוציאו משפט: כי הנפש הוא הכח וההכנה, או כח והכנה לקבל מושכלות ולהשיג ענינים רוחנים, כח כזה ינתן בגוף, בתנועת החיים הראשונה אשר יתראה בגוף האדם עודנו אצור בבטן הורתו; וכאשר אך תקבל הגייה חיים גשמיים, ילוה לה רצון ושכל לפי מדרגת התפתחותה וגדלה ביחד עם הגוף [אך כאשר התעצם ותרכה במושכלות או תשוב להיות נבדלת ורוחנית והיא הנשארת אחר המות, וזה הדעת דרכו בה רבים מחכמי אומתנו: הרמב"ם, הנרבוני, העקרה, והדעת הזאת מנגדת להשכל והדת, ונגד היושר האלקי והצדק! שלא ימלט שנאמר: כי המושכלות אשר יתנו כח ועוון להנפש להתעלות ולהיות נבדלת חיה וקימה — המושכלות האלה מוכרחים להיות אמיתים, כי הכוב והשקר בשום אופן לא יתנו שלימות לנפש, ואם כן מה יעשו הקדמונים שחשבו כי רק שבעה כוכבי לכת ישנם? הארץ עומדת חציה במים, והנה גם המה העמיקו השכילו ויפליאו בחקירות אלו, עד שחשבו וידעו גם המה ומני ועתות הלקויים, אשר ביותר נתפלא על השכל החד והשגון של התוכנים הקדמונים, שעל יסוד שקר, אבני תהו ובוהו — בנו מגרלי אמת, מבצרים חזקים, והנה לפי הדעת שהבאנו אחר שנתעצמו גם כן בכוב ושקר, יתמו ויהיו לאפס?! ומה נעשה לאיש ישר הולך עושה צדק ומשפט, ואך לא העמיק חקר בהפילוסופיאה הברוויה, הנה אבד לנצח! גם הדרך הזו בעצמה מלאה מעקשים, נתאר נא את ההכנה הברוויה הזו ברנע היצירה, אשר אז נראה את הכח הזה רפה וחלוש, וכל אשר יתפתח הגוף ויתגדל כן יתפתח ויתרחב הכח הזה, והנה לא ימלט מהיות הכח הזה רוחני או גשמי; והנה באופן הראשון! מבואר הבטול כי הרוחני אינו מקבל שנוי ותמורה וזה אין ספק בו, ואם הוא גשמי! נמצא כי הוא מורכב כהרכבת הגוף; לא ידעתי מדוע חלקוהו לשנים גוף ונפש? ומה הרויחו בזה? וכבר בשלל הדעת הזו בראיות ברורות, והעלו כי היא אך אחיות עינים, לעור בהם עיני התמימים! הנה הדעת היותר מתאמת לשכל הבריא: כי היא בריאה רוחנית ר"ל כח נאצל עת תושלם יצירת הגוף והגוף הוא הכלי אשר בו ועל ידו יתראה הכח הזה; וכמו המים אשר בכלי יקבלו מראה וצבע הכלי, אם הזוכית לבנה או אדומה, מצבע התכלת, או ירוקה, מבלי שישתנה מאומה בעצמות המים, כן תראה הצשמה פעולותיה לפי תכונת הגוף, הוא הנרתק אשר תופיע בו; מבלי שתקבל איזו שנוי:

אננם אחר שנראה בחוש שהפעולות והמעשים אשר יעשה האדם המה חפשים; ולפי זה אף שהכונת ונשית הגוף המה עד"מ לצד הרע ויכל האדם בשכלו ר"ל

בכח הנפש להטותם לטוב, לכן איזה מדה טובה שיעשה האדם דיה לתת שלימות לנפש. כנפשות הגברים כן נפשות הנשים; אף שתכונת מבנה גוף רפה וחלוש ומפני זה לא יכול כח הנשמה והרוחני הזה לפעול פעולתו כמו בגופות האנשים וזו הסבה בעצמה כי פטרה אותן התורה מכמה מצות אשר חיבה בהנה את הגברים; ובכל זאת לא נופלות הנה מהאנשים, וגם מדרגת נבואה אשר היא המדרגה היותר גדולה, יחסו להנשים כמו „מרים, דבורה, חולדה, ולפי הנמצא ברו"ל היו עוד הרבה נשים גביות, מעיד אני עלי שמים וארץ אפילו עבד אפילו שפחה הכל לפי מעשיו רוח הקודש שורה עליו" (תנר"ב א):

על אלו שתי הכוחות אמרו בתלמוד (חגיגה דף י"ב)

ערבות שבו נשמתן של צדיקים, ונשמות שעתידין להבראות.

הנה שני הכוחות, הא' הוא כח השכל, עצם נבדל ברואה ועומדת וזה הוא „נשמתן של צדיקים", והב' הוא כח החיים הכללי השולח קויו בעת יצירת האדם והרכבתו וחבורי יסודותיו, זה הוא באור „נשמות שעתידין להבראות" ר"ל כללות כח החיים המתגלה בפרטי אישי האדם בעת יצירתו; כי אין לאמר אף בדרך חדה ומשל דבר נמנע בעצמו! ואיך יאמרו נשמות שלא נבראו יהיה להם מקום „בערבות"?! אבל הוא אשר בארנו כי כח החיים הכללי נמצא במציאות, רק מתגלה בפרטים וזהו בריאתו, ר"ל מאין ליש, אשר על זה הונח פעל ברא שם בריאה:

אם נשים עין חודרת, אם נעמיק חקר, או נראה ונבוכ כמעט בחוש כי יש איזה כח נעלה ונעלם המלמד לאדם דעת במה יבחר, מימות עולם נראה כי תורת המוסר אשר היתה לאנשים הראשונים לא שנתה דרכה ברב או במעט; גם הקדמונים ידעו להכדיל בין הדבר אשר נקרא לו „טוב" ובין הדבר אשר נקרא לו „רע" וישנן רעיונות ודעות הנולדים עם האדם ביום הולדו, ובעת יתבודד האדם יעברון לפניו דברים ועצמים, מראות ומחזות אשר לא רָאן מעודו; אין זאת כי אם רק כח הנשמה, השכל הנבדל—הוא ראה אותן טרם בואו להופיע ולהשכיל את הגוף, וגם אחרי בואו בגוף יש ביד האדם להחליש האוות ונמיות הגוף והבשר עד אשר יופיע ויתראה הכח הזה, וזהו ענין נבואה ורוח הקדש, וכבר נתגלה בימינו אלו, וגם עשו נסיונות ובחינות רבות, כי כאשר הפילו את הגוף בתרדמה או הגיד החולה נפלאות, בעינים סגורות ראה וחרר בעמק הגוף במקום אשר גם ע"י זכויות מאירות לא יכול לראות שם שום רופא וחוקר סבבי!! וישנם חולים מאלה, אשר בעת התרדמה יגידו תכונת חלים, רפואתם, ועוד כמה דברים, וכבר הרחבנו לדבר בענינים אלה בספרנו על הש"ס, וכבר נודע פעולת הגיפנאטיזמוס והמגיניטיזמוס כמה דברים מפורסמים אשר עשו הרופאים המפורסמים בזמנינו כמו „שארקא" הצרפתי, פעלדמאנן העברי, ועוד כמוהם, כל זאת הוא עדות ברורה כי יש כח נפלא אבדל באדם; הרואה בלא עינים, שמע בלא אונים, ר"ל איננו צריך להגיד, ולהפך כי הגוף עוד יחשיך עליו ויסתיר את אור הגדול, זאת רמזו רז"ל

אמר רבינא הלכך האי מאן דמבעית אע"ג דאיחו לא חי מזליה

חיי (מגילה ג' א').

מזל, הוא הכח השופע המשפיע על האדם להשכילו ר"ל היא הנשמה ובלשון הפילוסופים אקדמונים

הקדמונים נקרא „שכל הפועל” הבח הזה הוא רואה וסוקר כל המקרים אשר יקרו את האדם בימי חייו „מאומת וברור בפי אנשים אשר האמת האוהבה להם מכל — ולא נדבר מפילוסופי ויון הקדמונים — כי אם גם מהפילוסופים האחרונים מאמתים כי ישנם אנשים המגידים האותיות לאחור, ואשר נעשו מקדם, גם המעשים אשר יעשו מרחוק! ואם כי רבות עמלו למצוא בזה דרך טבעי, אבל נפלו בהשערות (Гипотез) ודמיונות יותר רחוקות מן הטבע, ויותר מפליאים את השומעים, מהדבר הזה בעצמו אשר עליו דנו נביא נא פעולה אחת מפעולות הגיפנאטיזמום והוא גאליוצינאציע (Галлюцинация) האשף (Гипнотизатор) יוכל להכריח ולצוות בקול מושל על המנוסה שידמה ויחשוב, ירגיש ויתפעל בדבר שיצוה עליו, אם יאמר האשף: אתה באניה! האניה החשוב להשבר! מהרה! חושה הנצל! אחוז בשברי האניה! או יתראו על פני הישן המנוסה, אותות פחד ורעדה, ויפרוש ידיו לשחות! ואם כה יאמר בחוץ תעמוד! ערום בלי לבוש, והקור גדול! המו מעי לך! כי ישלומך כך הקור, ויקפאו כל בדי עורך, ותהיה לנציב קרח! או כמו רעד ורטט יתראו על פני המנוסה, ועל עורו יתראו נקודות כולמות דומים לעור אָנו! ואם בעת הזו יאמר „השמש בוערת כאש פלדות! יעה תכסה את כל גוף! או יתראו נטפי זעה חמה וכל תנועתיו כמו עיף ויגע! והפלא כי כל שהישן יותר חכם, כל שיודע ומבין יותר ישתנו בו פעולות האשף; אין ביד חכמי הטבע ורופאי הנפש לתת חוקים להבח הזה והוא מכלל חדות הנסתרות! סוף דבר הננו מוכרחים להודות כי יש כח אלקי נעלה. עצם נבדל, חכם ומשכיל, המכלא והמחיה המחכים והמשכיל את הגוף, והיא הנשמה! והנה גם דארווין המחולל השמה הקופית אחרי כל אותותיו, ואחרי כל התפלסופות, כנראה מוכרח היה להודות במציאת נפש אלקית בנו האדם, אמר: „קשה הדבר או יותר ברור כי נמנע הדבר לצייר לנו, כי כל העולם כולו הנפלא בתכונתו והאדם עם כל מעלותיו וכשרונותיו להשקיף ולהביט מרחוק על העבר ועל העתיד כי כל זה הוא תוצאות המקרה בו לא נוכל לפתור אותם בשום אופן, אני מצדי מוכרח אנכי להתגדר במדת ענוה ולהגיד כי אינני יודע”. והנה יותר טוב לאמר ולהאמין בדבר אחד ועל ידי זה נבין כל רבבות הפרטים היוצאים — מהתחלה אחת מלכת ולגשש כעורים קיר בכל המון רבבות האלה ולאמר „אינני יודע! כי אם נאמין שהנשמה אלקית אז יסורו ויתבטלו כל השאלות והתמיהות, החדות והנפלאות, אשר נראה בחיי האדם בבשרו ונפשו, והמון הכוחות השונות אשר נראה בהאדם המושכלות והחכמות אשר נחל האדם, הבדל טבע ותאר כל אישי האדם, הן בתכונתם, והן בהאר פניהם, עד אשר נוכל ברור ובטח לגזור אומר, כי מיום בראו אלקים אדם על הארץ עד היום, ומן היום עדי תשבת הכריאה; לא נמצא ולא ימצא שני אנשים שישו מכל וכל בתכונתם ונטיה רוחם, בהאר פניהם וכן בחכמתם ודעתם! הפך החיה והבהמה, העוף והרמש, אשר כמעט כולמו ישו בטבעם ותוארם ומאין יבואו כל השנויים? אם לא מסבת הנפשות הנבדלות והיא הנשמה האלקית הנשאת והקימת לנצח, לא תמות ולא תפסד במות הגוף ובהפסדו:

אבל כמעט הוא למותר הראיות על ההשאת הנפשי אחר ישנם הגוף לא יתאפס ולא ימות — ר"ל לבד להאמין באמונת תחיית המתים כי גם בדרך טבעי מוכרח לשוב לכמות שהיה בתוארו בתכונתו, בנמיותו בתשוקותיו, בחכמתו ודעתו, תבונתו והשכלתו, והנפש אשר עזבה את הגוף עת שב אל אדמתו תשוב לעת קץ להחיותו „לעת אשר יזקק ויצורף, יתברר ויתלבן, הגוף החשוך, וישוב נקי מן החלאה והרפש אשר דבקו בו כל ימי חייו על האדמה, עוד ילכו הגוף והנפש שלובי

שלוכי יד, חכה נא יידידי הקורא, תראה וינעם לך, תשמע ותוסיף אמץ על האמונה היקרה היא „תחית המתים“! אני מוכרח להקדים לך איזו הקדמות אמתיות ואחרי כן נשוח מעט בהחקירה היקרה הזאת, שמע נא יקירי ותראה כי חז"ל באגדה הליטו כל חקירותנו בחדה אחת ספרו,

אני חבצלת וכו'. רבנן אמרי הארץ אמרה אותו, אמרה אני היא וחביבה אני שכל מתי עולם חבויון בי. שנאמר (ישעיה כ"ו) יחיו מתוך נבלתי יקומו, לכשיבקשם הקב"ה ממני אחזירם לו וארטיב אותם מעשים טובים כשושנה, ואומרת לפניו שירה שנאמר [ישעיה כ"ד] מכנף הארץ זמירות שמענו [מדרש שה"ש רבה].

[א] אין דבר מה בטבע.

[ב] אין דבר אשר ישוב לאפס.

שני המשפטים האלו המה מאומתים כבר באו עליהם בחינות ונסיונות רבים אשר אין לספק בהם כל ספק בעולם.

[ג] כל כח יהיה מה שיהיה אם רוחני אם גשמי לא יאבד ולא יתאפס.

[ד] כל כח אל יסוד ישתוקק לחזור אל יסודו.

[ה] **המראה** והתואר, הנטיה והתשוקה, הרצון והשכל, וכדומה, המה כוחות, וכפי הקדמה השלישית לא יאבדו ולא יתאפסו.

[ו] **המראות** השונות והתוארים השונים הנטיית והתשוקות הרצונות והשכל אשר תשתנינה תכלית שנוי המה ג"כ כוחות שונות וא"כ לא יאבדו ולא יתאפסו.

[ז] **כל** איש מאישי האדם שונה תכלית שנוי בכל כוחותיו במראהו ובתוארו—מרעהו. ולפי ההקדמה השלישית כל פרט מפרטי מין האנושי מורכב מכוחות שונות, וא"כ לא יאבד שום איש מני שום אדם על הארץ, ר"ל כי גם מראה ודמות תואר האיש אשר קברנוהו תמול בסעוף אדמה, אבריו וגידיו, דמו ורירי, משמן בשרו, עורקיו ועצביו, מוכרחים לחזור ולהיות לכמו שהיו מרם שב אל עפרו, וא"כ התחיה ר"ל: שיבת הגוף לכמו שהיה, מוכרחת ומבטית, אם לא כי אם ברצון השם, ישיב את הגוף לאפס וזה יהיה על דרך נס ופלא. ולמען לא יהיו הדברים כנפלאים בעיניך, הנני להביא לך מעט מחכמת ההרכבה וההפרדה היא חכמת החימי, ואז תבין באר היטב את אשר אמרתי לפניך:

כל הגופים אשר נחושם באחד מחמשת חושנו המה מרכיבים מיסודות שונים, לפי דעת חכמי הטבע הקדמונים מנו ארבעה יסודות ראשיים ארמ"ע, וחכמי הטבע בימינו אלה מצאו מספרם ששים ותשע, במשך זמן החלש ההרכבה ותשוב להתרכב ולהתחבר, ובדרך כלל לא תנוח ולא תשקוט הטבע אף רגע, וכל עצם ועצם לא יעמוד על עמדו אף חלק אלף מהרגע, וחדשים לרגעים יחליף יסודותיו, יוציא הישן ויביא החדש, יוציא ויביא, ולפי ערך זה ישתנה מעת לעת ומרגע לרגע! עד אשר אם נראה

יבואה דבר מה פעם אחת ונשוב לראותו עוד הפעם ורק אחר זמן רב או נתמה תמוה! וזהו הוא הדבר בעצמו אשר ראינו אותו בשכבר הימים? ! לפעמים נתלה זאת בשכחה, אבל נאמת הוא מפאת כי הדבר קבל שנוי ותמורה, והנה הרכבת והפרדת הדברים סבתם הוא "בח המשך", וכח הדוחה" נתאר ונצייר נא בנפשנו עצם מורכב מארבע יסודות: החמוצי, הפחמי, המימי, והחנקי. הנה אם בקרוב להעצם יהיה בכמות ירב הסוד החמוצי, יותר מהכמות שנמצא בהעצם המורכב, ימשוך אליו את המעט ממנו - נטבע כל דבר הגדול אשר ימשוך אליו הדבר הקטן ממנו - ובעת וברגע הוא אשר יעטיו וישוחו מהעצם המורכב הוה מיסודותיו מסבת כח המושך הנה מעצם אחר גדול, (ובטבע יסוד אשר ימשך וישתוקק אל יסודו) הנה העצם המורכב הוה מתמלא במשכו מעצם אחר קטן ממנו בכמותו, מושך עד שמתמלא כערך אשר אבד ויצא ממנו; נמלה אחת! אין עצם בעולם בכל הבריאה כולה שאינו "פועל ונפעל ברגע אחר, או משפיע ונשפע, עלה ועלול, סבה ומסובב בעת אחת! כל כח שיצא ופעל באוה עצם, ונגד זה יצא גם מהעצם איזוכ כח לפי הערך אשר קבל העצם, וכן להפך בשלילה ר"ל העדר קבלת הפעולה, דוחה ונדחה, ר"ל בעת ידחה איזו כח מאוזה עצם מבח אחר אשר לא יוכלו לשבת יחדיו, או גם כח הדוחה נדחה מבח אחר! נקח נא לדמיון: נביא ונמלא לחדר אחד אשר נמצא בתוכו יסוד החנקי - את יסוד החמוצי, או יתערבו שני היסודות, נעשה נא חור אחד בקיר המבדיל בין חדר זה לחדר הסמוך אצלו - המלא יסוד החמוצי או נראה כי התחברו היסודות החמוצים שבשני החדרים ובחדר הראשון נשאר רק יסוד החנקי אשר הוא לא יצא דרך החור להתחבר ליסוד החמוצי! וכאלו היסוד החנקי יושב ומחכה עד אשר יבוא רעהו חנקי כמוהו ויתחברו יחדיו:

צילם ודמית תאר האדם (אשר מספר שנויו וחלופיו כמספר אישי האדם) אשר בו יבדל איש מרעהו, סבת השנוי, א) ההרכבה ר"ל: אם שמספר היסודות שמהם הורכב האדם שוים באיכותם, במספרם; אבל אינם שוים בכמותם, ולפי ערך הכמות כן ישתנו אישי האדם, כמו הציר שתשתנה תמונתו לפי ערך איכות וכמות הצנעים אם מעט אם הרבה, ב) המזונות, ר"ל אם מעט יאכל ואם הרבה, אם מיני מזון המכלכלים והמבריאים, או מיני מזון הערבים והמתוקים, הביצה (מתרנגולת) היא מכלכלת מאוד כי נמצא בה 15% חלבון הנצרך מאוד לחיי האדם 11% חלב אשר פעולתו נצרכת מאוד לבריאת האדם. ובהעדרו, יבואו לרגלו מחלת השדפון והרוזן, כי החום המבעי אשר בגוף החי, יבער וישרוף את הבשר והעצמות ותגיעל החלב כמו המים בצומח; תפוחי אדמה (Картофель) ומיני כרוב, אין בכחם כמעט לכלכל ולהשיב לחגוף את היסודות אשר יאבד לרגעים; כי 92% מים הנמצאים בהם נקל להבין כי הם יותר עלולים לרוות צמאון ולא להשביע רעב; צבע עור האדם ישתנה לפי צבע יסודות המזון שמהם הורכב, האוכלים למעדנים לחם סולת נקיה, ולבן-שינים מחלב, עור בשרם צהר לבן משלג, ולהפך, האוכלים לחם יבש שחיר נקודים, עור בשרם כהה אמוץ, ג) המקומות, ר"ל כפי חלופי אוריר הארצות; היושבים בין הררי שלג, בין אבני קור וקפאון צבע עורם לבן, לא כן יושבי ערבות חול וציה, במקום אשר תלחט השמש בלכת אשה, המה שחורים כעורב:

הוקרי הטבע והארץ חלקו בכלל את מין האדם לחמשה ראשים כוללים, השונים זה מזה תכלית שנוי: בצלמם, במראם, בתוארם, במבנה גוֹם, ובשערותיהם. וזהו: הראש האחר, הקאוקאזי, מושבם באירפא 2-הראש, המאנגאלי - באווא, העטהאפי

3- „העטהאפי“ — באפריקא — 4- האמעריקאני — באמעריקא. והראש „המאלאיי“ — ג”כ באויא! אמנם שנוי המקומות המה ג”כ תולדות ההרכבה במקומות ההנה לפי קרוב ורחוק השמש בעתים ידועים, כי השמש בקויה ובחומה תפעל פעולות חימית, תמעט או תחליף יסוד ביסוד כידוע. אמנם לכד אלו הסבות הגשמיות, אשר מסבתן ישתנו אישי האדם, גם לכוחות רוחנים יש מכוא וסכה לשנות תאר פני האדם ומדות הנפש; ירושמו בפני האדם ויתנו עדיהם על תכונת ומוג האדם, על מצב ומעמד האיש, אם שפרה נחלתו בחיים אם לא, אם יחיה חיי שלווה ואשר, או חיי רוגז וקצף, אם חנם, או כסיל אדם „חכמת אדם תאיר פניו“ כי גם הפרא למוד מדבר, משוכני חרדים נוכל להשכילו וללמדו: ארח תבונות, ואז ישונה חוות פניו תכלית שנוי:

אחשוב כמעט למותר להבינך כי המרכיב את אלפי ההרכבות ר”ל הכח הזה המרכיב הוא כח אלקי נפלא; נדע כהיום ברור הרכבת כל עצם ועצם, כמות ואיכות משקל ומדת היסודות אשר מהמה הורכב העצם; נקח נא עצם אחד, אבן או כפית עץ, ונשקלם במאזנים — למען דעת ברור היטב את משקלם. נטחון אותם עד אשר דק, אך עם זה לראות שלא יובד מאומה מהמה ר”ל על ידי סבה מהחץ — ואחרי כן ננסה לשקלם עוד הפעם לדעת אם אבדו מאומה ממשקלם או תראה כי ישאו בד בבד עם כבדם מקדם טרם נטחנו. מי חכרם קודם? ולמה לא יתחברו עוד הפעם! מה הוא הכח המדביק את חלקי העצמים יחדיו? הנוכל לאמר כי הפאָרין ר”ל הנקבים הדקים המלאים והנמצאים בכל עצם, והמלאים רוח, הנה יהיו המנה לחברם מתחלה? ידעתי כי תשיב כי כח המושך אשר להאטמים ר”ל לרבבות החלקים הדמיוניים (אמרתי דמיוניים אחר שכל חלק היותר קטן נוכל לחלקו לרבבות ואם קשה בפועל אבל בדמיון) הוא הוא הסבה להחבור והדבוק! מה הוא! ומי הוא כח המושך הזה ומדוע ימושך? ולמה אבד כוחו אחר המחינה וההפרדה? על כל אלה ישיבו חכמי הטבע כן „הטבע“! „דבר טבעי“! ובאמת תשובה כזו מתאמת בד בבד עם התשובה „לא ידעתי“ ומוכרחים אנחנו להודות כי הוא כח אלקי, ועם זה לאמר הכח הזה הוא בעל רצון ודעת, כי אם לא כן למה ישתנו רבבות ההרכבות כי המקרה לא תתמיד וזהו הכח הנעלה האלקי השולט בממלכת הבריאה:

הנשמה אשר אותה את הגוף להשכילו, מההכרח שנאמר כי יש לה איז נשמה וערך עם כח החיים אשר בזה הגוף; לא במקרה ולא בהזדמן; וא”כ יקשה מאוד; כי לפי זה יתחלקו הנפשות כפי מספר הגופים! וא”כ היא חמרית, כי דבר המתחלק הוא גשמי! יצא לנו מזה מההכרח כי כח אלקי אחד ממלא את חלל הבריאה. הוא „כח החיים השכלי“ וכאשר יתרכב הגוף על תכונתו עם כח החיים הגשמי, אז יתדבק אליו הכח האלקי הזה ואז יראה פעולותיו לפי ערך תכונת הגוף והרכבתו, ואז נקראהו בשם „נשמה“ הכח הזה אף ששופע ומאיר בתוך הגוף, לא יפרד מן הכח הכללי המסבבו והמקיפו, ועם זה נבין המאמר שהבאנו למעלה „מה הקב”ה טהור אף הנשמה טהורה, מה הקב”ה מלא את כל העולם אף הנשמה מלאה את כל הגוף“ דבאמת יפלא איך נאמר זה על הנפשות הפושעים! אך מה שיחסו הטהרה להנשמה הוא על כח המקיף והסובב! הדעת הזו היא דעת חכמי הקבלה (מהרח”ו בשערי קדושה ואחד המיוחד מגדולי הקבלה מגדולי החסידים) האומרים „כי הכח האלקי המקיים והמחיה את כל הטבע פועל בלי הרף והסכימו עמהם הפילוסופים האלקיים. גם אמרו כי בכל זאת הכח האלקי הזה נבדל ונתעלה בעלוי רב מכל הנבראים, ואף ששני המאמרים האלו

סותרים ומנגדים והפכים זה לזה אבל מה נעשה והמופת בא לאמת שנימו! אמר הרב המורה, "ישתבח מי שנצחוננו שלימותו" ר"ל שמנצח אותנו מפאת שיודעים אנחנו שלימותו מכל וכל — לקבל שני דברים מתנגדים! מראה כוזב רואים אנחנו בעצמנו ובבשרנו, שערות הראש והגוף אף שמקבלים חיותם מכח החיים שמקבלים שארי איברי הגוף; בכל זאת נבדלים תכלית ההבדל מכל האברים, לא יחושו כל כאב לא יתלו ולא ידוו; כמו כן כח הרוחני האלקי הוזה איננו מתחלק ולא מתקטן מרבויו הגופים, אף שמקבלים חיותם מהכח הוזה, והוא בדמיון כביכול השערות שרחוקים ממשני הגוף לא יתפעלו ולא יתרגשו מחולי הבשר; אמרו ז"ל (מדרש אסתר רבה)

רבי לוי בשם רשב"ג אמר כתיב (וינאליז) ושער ראשיה כעמר נקי שאין לכל בריה אצלו כלום.

ר"ל אף שכוחו ומלכותו בכל משלה, וכח האלקי שופע בכל נברא בפרט, בכל זאת הוא נבדל ית"ע עליו רב עד אין קץ מהנבראים, הוא כלול, ר"ל כוללם יחד, והם אינם כלולים ואחוזים בו; לא כהדעת המשובשה האומרת, הכל הוא אחד והאחד הוא הכל" שלפי הדעת הזו יחויב שכל החסרונות ובלתי שלימות, אשר ימצאו ושיגו את הנבראים, ישיגו וימצאו גם בבוראן! לבד ששוללת ענין מציאת סבה ראשונה נבדלת, ר"ל אלוה המושל ברצון ונבדל מהנבראים, כי לפיה כל הנבראים חמה אלהות בעצמם, וכמעט קרובה הדעת הזו לעבודת העצבים! והאלילים! אשר יחסו לכל יסוד, להחיה והבהמה; כל רמש, עוף כל כנף; הכוכבים והמזרות ענין-אלקות:

וכן ענין הנשמה, אף שממלאה את הגוף בכל זאת היא נבדלת ונעלמה בעליו רב מהגוף והיא מהורה, אמנם כמו החכם היושב ומן רב בין כסילים ושתי שכור אף שנוהר מלעשות כמעשיהם ולחשוב כמחשבותיהם, בכל זאת יקנה דעות נפסדות, ואם מעט, והוא לא ירגישם, כן הנשמה במשך שבתה בתוך הגוף, יתעצמו בה רצונות ונמיות אשר מקורן בכח החיים הטבעי לפי הרכבת ותכונת הגוף; והנמיה הזאת תשאר בה אחרי הפרדה, לכן היא עומדת מוכנת בכל רגע להדבק בגוף אשר יתאים בשוה עם הגוף אשר עזבה, ולא רחוק יהיה לפי זה גם אמונת הגלגול אשר רחוקה כמה מהחוקרים עד שגם רבינו סעדיהו הגאון והבררשי וכנראה גם הרשב"א ז"ל הסכימו לזה, — אחר שלא מצא ולא השיב מאומה על מה שכתב אליו הבררשי "ומתנאותיה כ' שלא להאמין בגלגול כ'". ולפי אשר כתבנו תשתוקק להתחבר אל גוף כמו הראשון, ולפחות בערך הראשון, ועם זה תבין כמה מאמרי חז"ל הנראים נפלאים ורחוקים מהאמת כדומה, אמרם, "הוא לבן, הוא כושן רשעים כ" חמשה שמות נקראו לו זמרי, שאול בן הכנענית כו', הוא פנחס הוא אליהו" ועוד הרבה, ויתבאר לך ג"כ כל עניני הגלגולים אשר הביאו המקובלים!

הנה התבאר לך מכבר כי לא יאבד שום כח, ועם זה אחשוב כי כמעט תדע ברור כי האדם עם תוארו וחזות פניו במלה אחת כל גופו בצביונו בקומתו, במזנו ותכונתו, נמיותו ורצונו, חכמתו ודעתו, צבעו ומראהו, ועוד ועוד לא יוכלו להתאפס, ומוכרחים לשוב עוד הפעם לתחיה, אבל איך יהיה זה? על איוז אופן? מהי? לאט לי יידידי! אף כי אדמה כי באלו ההקדמות שהקדמתי לך נחלת לך איוז ידועה, אופן הפסד הגוף והיותו, בכל זאת אחר כי נעים יהיה לך, כי תבין באר היטב

היטב כי עוד תשוב לתחיה, ואחרי בלותך בשאול תהיה לך עדנה, עוד תחבק את בניך מחמדי עין כלילי יופי; אשר נקברו בארץ, ואך הבל יגעו קוברי מתים להמנינם עמוק עמוק בארץ, ולשפוך עלימו תל עפר למען לא ימלמו מידם! שוכני בתי חומר! מריח מים תפריחו ותלבנו ותתצרפו כצרף כסף!!!

אם נשאל מתי יבוא המות? אחרי קץ החיים – תהיה התשובה כמו הלילה והיום שהם שני גבולים נפרדים, אם בא השמש ואתא לילה; ובסוף הלילה יבוא יום; כן החיים הוא כולו חיים, וכאשר יכלו חיי האדם לפי תכונת והרכבת הגוף, או מקרים הבאים מהחוץ כחתף להרום אשיות הגוף, או יתחיל זמן ועת המות, כן יחשבו ההמונים; אבל באמת אם כה נחשוב נסכלנו מאוד, כי מה היא הסבה הסבה עמידת המכונה והריסות איבריה? אם יתכן זאת בחליים הבאים מהחוץ שאינם תלויים בוקנה ושיבה, אבל לא יתכן במת בלי חולי שקדמתהו, מה זה היה פתאום להוקן החוק הזה כי לפתע בא אידו? ואם נוסיף עוד לשאל איה אבד הוקן ממשקלו אשר היה כמעט פי שנים בחצי ימיו ממשקלו לעת כזאת! איה אור עיניו? משמע אוניו? או נוציא משפט ברור כי המות והחיים אחים האומים המה, שלובי יד ולבו, מיום יתראה בהיצור אותות חיים, או יבוא גם המות אבל לא להשחיתו כי אם לעוררו ולתמכו, "המות והחיים" אינם שני הפכים כי אם שנימו הנה למקור חיים; כי פעולותיהם יפעלו יחדיו, מרגע הראשון אשר יפרה הזרע ברחם האשה ילוח אליו גם המות, הדם יביא אליו היסודות הדרושים לו להחיותו, ואולם כרגע ישיב גם הוא (הזרע) יסוד נשחת אל דם האשה; כמעט נגע האכל אל פינו והנה באו לו שניים חימים על פי הריר אשר בפינו עד אשר נשחת והנה הוא למקור חיים לכל גונו, הנה כן יתחלפו היסודות מגוף האדם; אמנם אין להם מדה אחת וקצב אחד בכל תקופות החיים, כי באביב החיים תגדל ההכנסה על ההוצאה, בחצי החיים ישהוו, ולעת זקנה ושיבה תגדל ההוצאה על ההכנסה ר"ל: הגוף מוציא מקרבו יסודות נשחתים בשעור יותר ממה שמקבל יסודות חדשים; המות הוא סבת החיים, "לולא התחברות ההעדר לחומר, לא הגיע אליו הצורה לעולם" (מורה נבוכים י"ז ח"א) זהו אמרם

אמר ר"מ, "והנה טוב מאוד זה המות" ר"ל המות שהוא סבת החיים, אבל אין כונתו על הגוף המת כי איך ייחס טוב או רע לדבר נעדר ההרגשה, אבן דומם!

נתבונן נא בינה בתמונה העשויה ע"י חדר-האופל! (פאמאנראפיע) נקח נא לדמיון מכפר תמונות מאיש אחד אשר נצטיירו בזמנים שונים, או נראה כי שונה תכלית שנוי התמונה שנצטיירה בימי הנוער – מהתמונה אשר נצטיירה בימי העמידה, ואם נשוה אותה עם התמונה שנצטיירה לעת זקנה, או בשום אופן לא נכיר כי מאיש אחד הנה; גם האיש בעצמו לא הכיר כי כל התמונות הנה צלמי דמות תבניתו בתקופות חייו! ואם נשאלה את הוקן הזה הגידה איה האיש היפה הזה? בתראנו או על התמונה שנצטיירה זה חמשים שנה! איה הנער כליל היופי אשר התעלסנו אתו משוש זה יובל שנים? ואם ישיב כי הוא הוא! אנכי; – תהיה תשובתו לא מחכמה! אם יבין במלת "אנכי" הבנת ההמון, ר"ל הגוף והבשר – כי באמת אותו האיש אשר ראינוהו בשכבר הימים, חלף ואיננו! ואתו יחד, "כח החיים" אך הנפש השכלי הנבדל הנה בעצמה מיום יצא הגוף לאור באור החיים, עד שובו לאדמתו

לאדמתו, היא תחיה את הגוף ותשכילהו בינה, היא תזכירהו וזכרונות קדומים, ואף כי הגוף החלוף כמה פעמים את עצמו, אבל מפני כי החלוף לא יבא בפעם אחת, והיא תחיהו בלי הרף לכן יש לה נמיה כוסף ותשוקה להגוף הזה, עד אשר יבואו ימי הזקנה ויתפררו היסודות אשר העלו רקב, ואז תתפרד ממנו הנפש ותתרדק למקורה, ר"ל להכח האלקי המחיה הכללי, ותכסוף ותשתוקק, תשמור ותחכה לגוף מוכן לפי ערכה, שתוכל להתאחו ולחופף עליו, וכבר הזכרנו כי ענין הגלגול היא אמונה קרובה לשכל, אם תמצא הנפש גוף דומה להגוף אשר נפרדה ממנו, אבל חקוק שתחופף או תחולל בבעלי החיים האלמים, ומה גם בצמחים ודוממים! אחרי שהרכבתם שונה בתכלית מהרכבת המדבר!

בן יהיה אחי! כל נטף יָעָה, כל רסיס דם, כל אָגַל דָּמָע, היוצאים ממך הנם שלמים ויקימים, נמצאים במלא רוחב חלל הבריאה עד אשר תבוא העת ויתחברו עוד הפעם חלקי הגוף המת או הנפרד בתאר ותמונת הגוף הראשון אשר עזבה זה מכבר, ואז תחופף הנפש להחיותו:

הנני להביא לך ידידי הקורא איזה ספורים נפלאים מאומתים בענין הנפש, הובא בספר נפלא אשר כתב אחד התוכנים המופלאים, בזמנינו זה מצוין בחכמתו בטבע (פֵּיזִיק) ועם זה מוכרח אנכי לבאר לך עברית כח העלעקטרי והמאגיניטי הנמצאים בכל הבריאה, בכל פרטי הנבראים. שמע נא! כי העלעקטרי אשר נראה בעת מטר סוחף במראה הבזק, או אשר נדליקהו בעזרת מכונה! באמת נמצא תמיד בחלל הבריאה ובכל פרטיה, בדומם, בצומח, בחי ובמדבר; חוקרי הטבע באו לכלל דעת אחרי כל חקירותיהם בכח הנפלא הזה, ואחרי אלפי הבחינות והנסיונות, הודו ולא בושו כי אין אתם יודע עד מה מהכח הזה, הכח הזה נמצא ויחדור, יסוב בעורקיני בעצבינו, נותן ליעף כח, ובל תנועת גונו אך, מידו הנה, הוא גם הכח המקשר הנפש הרוחני עם הגוף! כל גוף יוציא מקרבו קוי עלעקטערי, גוף אדם חי יוציא מנגופו מסביב „גלי עלעקטערי“ נדע בחוש כי נרים קול בחדר גדול. נשמע כי כל החפצים הנמצאים בחדר — אם חמרם רק מסוגל להוציא קול — ירעדו תיכף ויוציאו קול, וזה מפאת גלי הקול, כי כמו אם נשליך אבן במים נראה המון גלים בדמות איפנים וגלגלים, כן הקול הבא מפאת האויר היוצא מן הגרון דוחק את האויר החיצוני, סבת האהבה העזה כמות היא גלי העלעקטערי היוצאים משני הגופים אם בפגושם יחדו יתרדקו יתאמו או תולד אהבה עזה אשר רק הכות יפרידם, — וכל העמל והטרח אשר יתעמלו אנשים להפריד בין הנאהבים והנעימים האלה, תהיה לשוא. אמנם אם מאיוו סבה מהחויץ לא יוכלו להתרדק גלי העלעקטרי או תהיה התוצאה שנאה וגעל נפש (Антипатій) זה האיש מאוס עלי! האשה הזאת תעשה עלי רשם רע, תרעיש עורקי! לשוא תשתדלו למלא חסרון הרושם הראשון! כי גלי שני הגופים האלה אינם בערך אחד ושווי הארמאני. „נפש רשע אותה רע“ „כל עוף למינו ישכון ובן אדם בדומה לו“ (בן סירא):

פעולת

הגיפנאטיזמוס — על יסודי גלי העלעקטרי הטָּעָה וכבר הזכרנו בזה בכמה מקומות (עיין במאמרנו על מאמר חו"ל המבקר את החולה נומל אחד מס' בחליו):

יספרו: כי בקאנצאדא, בעת שהחורף יבש מאוד, או ישחקו עלמות צעירות במשחק נפלא כזה והוא: תחבקינה אשה רעוטה, ואך תקרבנה שפתותיהן או והנה זיקי אש בהירות יוצאות! וכאשר יחופו פעמיהן במרדב (Ковёръ) או יוצא אש אשר

אשר נוכל להדליק באצבע של הרגל את קיטור החנקי (Газъ)! ונמצא: בספורי הטבע כי אשה אחת אנזליקא קאטמען (Анжелико Котень) היה טמון ואצור בקרבה כח מאגעניטי עד שגם הכסא המשיכה אליה כמו המאגיניט את הברזל; נפלאים הספורים המאומתים — בעת שהכפירה וההפקרות שלטו ממשלה בלתי מגבלה בצרפת והוא בומן 1771 ובכל זאת נהאמתו או בלתי חולק! אלפאנס-מארי ליגורי היה משכנו בעיר ס. אשר בממלכת געאפאל. נהעלף פעם אחת עד שחשבו עבדיו ומשרתיו כי גוע וימת, להמהון לבכם הקיץ להחיה בעת אשר כרעו ברך לפניו! ידידי! קרא אלפאנס-מארי! האב הקדוש ברומי גוע ואיננו כזו הרגע! ואיך התפלאו כי אחרי ימים שנים באו רצים והודיעו מסיחת האפיפיור ברגע אשר דבר אלפאנס! ותהי לפלא, ועוד יותר כי זה האיש אלפאנס המתעלף ואשר ראוהו פה בעיר ס. הנה בעת ובעונה הזו היה ברומי ודבר עם האב הקדוש, והוא האפיפיור ראהו בעיני בשר ודבר עמו, והיה עם האפיפיור עד הרגע האחרונה! 18 יאנואר 1884 בערב, הספר אשה אחת משכלת בערב ואני יושבת על האֶח; קוראה בספר אחד הלצני עד שההפרץ שחוק גדול מפיה ואין איש בבית, פחאום שמעה כי יד הדלת מהחדר אשר ישבה כמו סבבה על צירה ונפתחה! והנה אחיה! — אשר לא ראתה אותו זה משכבר הימים! להמהון לבבה ומורת רוחה ראתה כי לא היה עליו אדרת שער אף שהקור היה גדול בחוץ, חזות פניו היו דלים ורעים, חשך משחור הארו! שב נא! אצל האח והחם את בשרך הנקפא מקור אמרה הס. לאחיה, הוכיחה אוהו על דרכו אשר ינהג בשגעון להת חיתו למסיתים, לבלתי התלבש בכסות בקרה, וכמעט היה לנציב-קרח! אמנם מה גדלה המהונה כי תחת אשר חכתה למענה ספיו, והנה הניח שתי ידיו על חוהו וינע בראשו כמו הראה כי יכאב לו מאוד לבבו, ולא יכול דבר מאומה; היו פתי ובער! קראה בקצפה, אתה שחת את נפשך בדרכך זו! לקולה נכנס הרופא. ועמו ארון הבית אשר גרה בו, עם מי תדבר שרתי? שאל אותה הרופא, עם זה האיש — הוא אחי העומד פה לנגדנו, אשר לא אוכל נשוא דרכיו ומעלליו, האיש הזה יסבול המיד מכאב החוה, ובכל זאת לא ישמור עצמו עד שנתקרר כה עד שקשה עליו להוציא אף הגה ספיו, האם לא הצדק אתי בהוכיחי אוהו דרכו על פניו! הוסיפה לדבר! שאלו נא עדינה שרתי — אמר אליה הרופא — השאילי לו איזה בגד חסושלחי אוהו לביתו! לא אשכח לנצח — הכתוב האשה נ. לא אשכח הנועת הפחד, ואותות יראה אשר נראו על פני הרופא. על האיש הטוב אשר זה איזה רגעים היה אצל אחיה זה, אשר גוע ומת במעמדו, שני הספורים האלה שהבאתי אינם ספורים מאנשים או נשים המונים וחשוכים, ולא כהובים בחבורים מבעלי הויה ודמיון, רק מאנשים אשר כמעט כחשו ושמו ההלה בכל דבר היוצא מעט מחוקי הטבע, מאנשים הנפלאים בחכמתם, ובכל זה הביאו את הספורים האלה ולא כחשו בהם, רק רצו לקרנם מעט אל הטבע, אבל הודו כי אין אהם יודע עד מה בכוחות הנפש! ובצדק אמר ההוכן וחסמהגדס לאפלאס קודם מוהו „אשר נדע הוא כמעט כאין מול ונגד הרברים אשר נעלמים מיריעתנו“ חישנו הדלי אונים המה לראות נפלאות כמכונת הטבע הגדולה והנפלאה! איך יסובו אופניה גליליה, איך ומתי תמהר והנקה, תפריד ותחבר, תחדש ותחליף, רבבות הנבראים, אלפי רבבות עולמות; וכל אלה תמלא ותעשה בכל חלק ודק סרגעי הזמן או יותר ברור כי ברגע ההשחרה הוא רגע הקיום, בחלק ההפסד הוא חלק ההויה, ברגע ההפרדה הוא רגע ההרכבה, ברגע אשר נראה מות הנוף, ברגע אשר

נתעצב על הפסדו והשחרתו, ברנע הזה יהוספו לו חיים חדשים, אם יוקן בארץ שרשו, ואם בעפר ימות גזעו, מריח טים יפריח" (איוב י"ד)

שומעי היקרים! הנני לבאר לכם או להשיעכם אם לא שמעתם ממציאות גוף ספירי הזכירו הפילוסוף היהודי מאחינו זה קרוב לשלש מאות שנה הוא הנאון האלקי היש"ר מקנדיא, ומומן שהוא שכחו כמעט את הגוף הזה ולא דברו אודותו מאומה, ובפרט בדורנו זה זמן ההפקרות והכפירה, אשר רבו בנים כחשים לבפור בכל דבר אשר לא ישיגו בחוש, הוי כלימה! כמו יחשבו ויאמינו כי החושים ימלאו את משלחתם באמונה, הנראה את הכח המשך הכללי המחזיק בכוחו כל רבבות הגלגלים והכוכבים המפליאים בנגדלם והמבהילים את המחשבה בהרחוק זה אשר בינינו? אשר כמעט כאין מדת רבבות אלפי פרסאות מול מדת המרחק המבהיל הזה! השמש תמשוך אליה את הכוכב, נעפטון" הסוגב מסביבה במרחק 350 מיליארד פרסאות!! או 350,000 מיליארן פרסאות! אבל מה הוא המרחק הרל והקצר הזה, נגד מרחקי אין קץ! עד שבימינו אלה כבר עלה ביד חכמי התכונה לדעת כוכבים אשר מרחקם מן הארץ ארבעים אלפים שנות אור!!! הידעתם אם הבינו המרחק המבהיל הזה! בזמן גנע אחת (זעקונדע) ירוץ האור אורח 41,400 פרסאות או 290 אלפים פרסאות וויאירסט במדה רוסיא, צאו והביאו מספר בשעה, בזמן יום חמים, בשבוע, בחדש ימים, בשנה וכו' וכו' וגם המרחק הזה כאפס מול המרחקים אשר לא השיגו, החבונן והשהונן בן אדם קצר רואי! התראו את אלפי רבוא רבבות הקיום המאגינימים והעלעקטרים היוצאים מן השמשות הרבים וכוכבים אין מספר? ואשר בכוחם יחיו ויסיחו, יצמיחו ויבילו, יקמו וישחיתו, יבנו ויהרסו, כל יצורי עולמים, כל תולדי הטבע, התראו את רבבות הקיום העלעקטרים והמאגינימים היוצאים מקרבכם מעצמכם?! הוי שהומי עין! ואיך נעזו לכחש ברבר אשר קצר כח חושינו להשיג! הגוף הספירי (Астральномъ Тѣлѣ) הזה הובא בתלמוד:

בר בי שמשו הזה אתי (רבינו הקדוש) לבייתה! (כתובות דף ק"ד):

כבר בארנו כי מהגוף יוצאים קיים עלעקטרים ומאגינימים, כל הפעולות שיעשו האשפים כמו: שארקה, פֵּעֶלְרֵמָאן, ועוד וספילים שנה על איש ומכריחים אותו לעשות ולמלא את אשר יצוו עליו! הנה הוצאת הקיום האלה! ר"ל קוי העלעקטערי היוצאים מהגיפנאמיוזאמאר בעה הנסיון ופוגשים בהמנוסה, חודרים ביחד עם מחשבה הגיפנאמיוזאמאר בעה הזאת, ואויחשוב המנוסה כמחשבה המנסה, זואת הצבה כי הוא מוכרח למלא פקודת האשף, כי אין לו כח לשנות את המחשבה הזרה אשר קננה בו, וכל זמן שלא מלא את מחשבהו זאת, אין לו מנוח מסנה, כי זרה היא בקרבו, ולא יכירנה פה מקומה! ומפני זה נראה כאשר נביט בקו ישר על איזה איש בלא דעה ובלא רצון, ישא האיש את עיניו ויביט עלינו! ולא רחוק יהיה כי נוכל במחשבהנו לפעול על איש הרחוק מאתנו! ע"י הקיום האלה או יותר ברור מקיים אלה נמצא גוף ספירי דומה בתסונתו להגוף הגשמי ויוכל לפעמים להבדל מן הגוף הגשמי אף בעוד הגוף בחיים! אבל זה יהיה בטעמד ובמצב התעלפות או הרדמה ושינה עמוקה, ובאופן— כי גם הגוף החפרי ר"ל האדם יהיה מהאנשים בעלי רוח, הרחוקים מחמדה בשרים ותענוגי גו וזבשר; גם אחר המות בעת שישוב הגוף החפרי לעפר ישאר הגוף הספירי הזה חי וקיים, ולפעמים התלכש

התלבש בו הנשמה! ואו יקרה כי יתראה נכ לעיני בשר! ובפרט לאנשים זכי הראות, לאנשים אשר ישלימו הרוח על החומר, הנפש על הבשר, השכל על הסבלות: הספורים והמעשים אשר הובאו בתלמוד (ברכות י"ח) מהמתים שדברו ושוחחו והחסיד שמע מדברותם; ושמואל התלמודי החכם שראה המתים יושבים, שדבר את אביו, וכמו אלה: אינם זרים ולא רחוקים, לפי הבחינות והנסיגות שנעשו בימים האחרונים מפעולות הגיפנאטיזמוס ומעטיפה, בהרואים (Ясновидение) מכל אלה נראה ברור, כי עוד לא הגענו או יותר ברור כמעט אין אהנו יודע עד מה ממכונת האדם, חוקרי הטבע אשר נכנסו פנימה להיכל הטבע, בחנו ונסו, ספרו ומנו, שקלו ומדרו את גוף האדם, בשרו ועצמו, גידיו ועורקיו, דמו ושמו, מוחו ולשרו, הודו ולא בושו כי לא יוכלו להתיר ולפתור כמה רידות נפלאות ופליאות עצומות בנפש האדם; — אחרי כל עוותם וגאותם והתפארותם בחכמתם — וגזרו אומר כי השכל והדעת הטה תולדות ההרכבה מהמוח והעורקים מוליכי ההרגשה — והנה באו להכוחות הנפלאות והנסתרות האלה אשר אנו רואים כנפש — אשר אין למוח מכוא בהמה! באו להם ויחפרו. בושו ולא מצאו חוון, מה היא הרגשת-קדם? (Предчувствія) ר"ל אשר נרגיש לפעמים דבר קודם בואו או אשר בא במקום רחוק? והחלומות הצורקים מה המה? ועוד ועוד! סוף דבר שכלנו קטן ודל עד אשר לא נראה ולא נחוש גם הדברים הנמצאים, וגם אשר נראים ונרגשים נוציא עליהם משפטים בל ידעום, ואיך נוכל לצייר דבר רוחני אשר לא נראהו?! או איך נוכל להאמין כי זה הגוף אשר קברנוהו. זה הגוף הדומם בלי הנועה חיים, הגוף אשר ירד שחת! הגוף הזה ישוב לחיה?! עוד ישוב לאור באור החיים?! קשה להאדם לצייר ולהבין איך יהיה חיי הנפש אחרי הפרדה מהגוף! ? נלאה שכלנו לדעת מושג חיים בלא גוף וגויה! ואנחנו דומים בזה למין שרץ-העוף (Гусеница) אשר תתהפך אחר זמן ועת ירועה למין נובך פורח עם כנפים מזהירים בצבע רקסתיים—אחרי שכבה בקליפתה כטעם סתה! בשום אופן לא הוכל להבין ולדעת כי היא עם כנפיה המזהירים, היא גם היא בעצמה אשר היתה מקדם תולעת ואחרי מותה ונקברה בקבר אשר הכינה לה עודנה בחיים הנה אחרי בלוותה היתה לה עדנה! ועוד שבה לחיים חדשים יותר טובים מאושרים!

הנה כי כן זה יהיה סדר קיומך בן אדם, הרכבת גוף וחבורו, יתחילו להתפרד ולהתחלף בראשית ימי חיך, וכן עד שובך לאדמתך, חלקי הגוף אשר עובת בחלל הבריאה ר"ל אל כללות היסודות, ויהרו וינקו, הגוף הנשאר לפליטה ואשר אהו ויבאו אל קבר, או מרמיבת ולחות הארץ יסב פרוד יסודי הגוף הנותרים: ר"ל יעזבו בארץ את חלקי החומרים הנשחתים אשר העלו צהנה ובאשה, והחלקים המהורים יעלו מן הארץ והאטמים—ר"ל כל חלק אשר נוכל לצייר בדמיונינו נקרא בלשון הטבע "אטם" ירחפו בהחלל עדי יפגשו בהחלקים אשר עזבו עודם בחיים, ומפאת כח המשיך אשר בכל אטם ואטם ישובו ויתלכדו לגוף עוד הפעם, בצלם ודמות הראשון. ואז תתחבר לו הנפש השכלית האלקית אשר השכילה את הגוף הראשון, וזהו "החיה המתים" אף כי לפי האמת גם ברנע המות הזה גם אז עת וזמן התחיה, אך אנחנו נדבר לפי השגת חושינו— הגוף החדש הזה יהיה יותר שלם ויותר נקי מהגוף הראשון, אמנם לא נקי מכל וכל, ואם כן בהכרח ימות עוד הפעם! אך אחרי חיים ארוכים, יצרף וימטה עוד הפעם, וישוב לחיות, כן יהיה עדי ושוב לגוף דק ונקי קרוב לרוחני ואז לא ישובו עוד לעפרן! אולי ירע לבבך! אולי יצר לך! בן אדם! אולי היית פעם אחת עלי אדמות, חיות רובית, ההענגת ושמחה, ובכל זאת

ואת לא הזכור מאומה מהזמן הזה, ואולי גם הפעם אחרי שובך לתחיה תשכח גם כן את חייך כעת, ומה יסכון לך אם גופך יטיב לחיות אחרי שהחיים כעת עם הגוף הזה לא ישוּבו! ר"ל לא הזכור מאומה, אני אומר לך בשם ד'. אל תירא מות! ושחת לא תפחיד אותך, כי אותך לא יעשו כלה! זכור הזכור אחרי שובך לתחיה -- את חייך כעת, וכל הקורות אשר עברו עליך! תראה עוד הפעם את מחמדי עיניך. ובאמת לא היית מעולם עלי ארץ, וזה הפעם הראשון אשר תחיה, כי גם חוקרי הארץ וחכמי התכונה המתלימים ואומרים: כי כדור ארצנו עברו עליו לא פחות כושנים ועשירים מיליאן שנים, עד אשר יצא באופן כזה מקשה מלמעלה, כי בשכבר הימים היה כדור אוירי מהאוירים היותר קלים; וגם מצאו כי הרבה פעמים נתחדשה פני האדמה! כי מצאו בעומק האדמה ברואים משונים איומים לא נמצא כמותם בקורות ימי הארץ ויצאצאיה, ולפי דעתם תפתח הבריאה בכל תקופה ותקופה (Периодъ) באופן היותר שלם, ומעת התחילה תקופת החיים -- ר"ל כפי אשר מצאו במעבה האדמה -- על פני כדורנו עברו שלש תקופות, החי אשר היה -- במשך שלש התקופות האלו -- היה במדרגה שפלה עד מאוד והגעאלאגניען קראו אותם ויחסם 1 למשפחת הדגים (Эрою рыбу). 2 למשפחת הרמשים (Эрою пресмыкающихся). והשלישית משפחת היונקים (Эрою млекопитающих)! אבל מין האדם; הראשון נילד בתקופה הרביעית בתקופה שאנו חיים בה, ועד אחר ימי המבול כמעט לא נתפתח עוד, כי אויר הארץ היה עוד גם ועכור, ומעט מעט יתפתח עד אשר באמת נוכל לאמר כי מין האנושי עורנו צעיר לימים מאוד גם כהיום! כי נראה יש בו נטיה עיצומה לדברים חומרים לתענוגות בשרים, וחמדת עגבים, עוד כח האגרוף ישלוט שלמה, עוד יצודו איש את אחיו חרם, עוד ילמדו לטרוף טרף-אנשים, לאכול אדם, עוד יתנו כבוד לאנשים עריצים אשר בודון לבכם הורידו אלפי אנשים ככרים למבח כמו: אלכסנדר המקדוני, יוליוס צעזאר, נעאפאלאן, וכדומה, עוד יציבו מצבת אבן וזרון לאנשים ערומים כנחשים, אשר בערמתם וזרון לבכם, למען הכבוד והתהלה, הפכו ערים נושבות לגיא ההרגה כמו הנסיך הברזל ומרעיו; עוד לא בוש בימינו אלה שר שרי הצבאות הוא מאלמקע האשכנזי להגיד קבל עם -- כי המלחמה היא צעד בשלימות האנושי והתפתחותו! ומי ידבר מרכבות השקרים אשר תצמיד לשון בני חלוף לרגעים, וכל מי אשר ילמד היטב לדבר חונף ולהצמיד מרמה הנהו מאושר ומכובד בחיים! והשרידים היחידים אשר באמת התפתחו מעט ויבואו לכלל דעת "כי לא ידעו מאומה" ויבינו כי מין האנושי עורנו במדרגת התפתחותו ושלימותו במצב שפל מאוד, וכי יש לפנינו עוד דרך רחוקה בדרך השלימות, וכי תעודת כל איש ואיש להסיר מעליו בגדי חיתו טרף, עוד הארי והנמר, הנחש והצרעה, להרחיק כל נטיה וכבוד מדומה תאוה לתענוגים גשמיים -- כי אם על צד ההכרח -- מה היה גורל אנשים כמו אלה? מה היה גורל סאקראט הפילוסוף? בחפצו לאשר את אָחיו בני יון, להסיר את אלהי עץ ואבן, את רבבות האלילים אשר דבקו בהמה לעבדם! היה שכרו "סף רעל" האם אלכסנדר המקדוני אשר התנפים נתנו לו שם "הגדול" האם לא הרג את רבו ומורו על הוכיחו אותו על דרכיו הנלווים!! האם לא כן היה גורל האנשים אשר לא הנפו ללודוויג הצרפתי -- הארבעה עשר, אשר הציג ערום ועריה את גנוי הממלכה, ועשירים עיצומים נהיו בין לילה לעניים מרודים; כי הוא לודוויג אשר לא ידע מעצור לרוח תאותו, פור כאפר זהב וכסף, עד אשר ירד מחיר שמרי הממלכה עשר מעלות אחורנית, וכאשר הוכיחו איוה אנשים אנשי אמת כי הוא אשם, הורידם ככרים למבח הגלם מאדמתם. והנפי לב עוד שמו קטורה

באפו כי הגדיל לעשות! מעשים כאלו נעשו לאלפים ונמצאו בקורות ימי עולם: בקוצר, הננו רואים כי מין האדם עודהו כעור פרא, וכמו קטן ישחק גם הוא בצעצועי ילדים, כבוד מדומה, שררה וגאווה, אך מעטים המה בני העליה אשר יקדישו גם ורוחם לחכמה ותבונה, אמנם הסבה היא גם כן האויר הגם והעב הסובב את כדור ארצנו, והנה העלו לדבר ברור חכמי הטבע כי הכדור יקבל דחיפה עצומה מאיוו כוכב, וכל תולדות הארץ יתפרדו ובמשך אלפי שנים יבראו נכראים חדשים! לסוגיהם, למיניהם, יותר שלמים מאיכותם כהיום! וגם מין האדם יהיה יותר שלם, עד שגם גופו יהיה לעת קץ זך ובהיר נוטה לרוחני ואז יוכל להיות כי לא יראה עוד מות, וכן דעת חכמי ישראל גם כן ובראשם הרא"ה הלוי, ואולי גם הרב המורה אשר נשען על מאמר שמואל שאמר

אין בין עוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד! (שבת ס"ג א')

אמר כי אנשי התחיה ישובו לעפרם עוד הפעם מצד כי כל מורכב בהכרח יתפרד לחלקיו, -- גם הוא יודה אלו ידע ממה שגלו חכמי הטבע בימינו כי בהכרח כי יהיה זמן כי גוף האדם יהיה מהיר ונקי מכל חלאה עד שישאר חי כמו הנפש הרוחני, והנה חז"ל ידעו מזה הסוד ומכל מה שדברנו עד הנה! אמרו ז"ל

תנא רבי אליהו צדיקים שעתיד הקב"ה להחיותן אינן חוזרין לעפרן
וא"ת אותן אלף שנים שהקב"ה עתיד לחדש בו עולמו
צדיקים מה הן עושין? הקב"ה עושה להן כנפים והן שטוין על פני
המים (פנהריון ז"ב ב').

כנפים, המה תואר לקלות הגוף ותנועתו, והפלא מלשונם הצח והנקי כי דקדקו לאמר "לעפרן" בנזן הכנוי ר"ל לעפר שלהם כי באמת עפרות הגוף וגסותו המה סבת המות, ובעת שיחיו הצדיקים והישרים עוד הפעם, וגופם יהיה נקי וצח, אז יקבל הגוף ענין רוחני עד שישוב להיות אוירי הקל מן המים עד שישוט "על פני המים" ויהיה זה בעת חרוש פני הארץ וע"ז אמר המשורר

תשלח רוחך יבראון (מחדש, בעת) ש"החדש פני אדמה", ומתי יהיה זאת בעת שההשגחה תרעיד הארץ וההרים יעשנו ויפולו, והארץ תקבל פנים חדשים. "המכיט לארץ ותרעד, יגע בהרים ויעשנו". ומין האדם יקבל חיים חדשים, חיי צצח חיים מאושרים, או אתן שיר תהלה לאלהים, זמר לד' רב החסד "עבור" חיי, ועודי "ר"ל קיומי", "אשירה לד' בחייו" ר"ל על החיים הנצחים שנתן לי, "אזמרה לאלהי בעודי" עבור קיומי! אז תבוא העת המאושרה כי מין האדם יתפתח ויתעלה למדרגה רמה ונשאה עד ש"תרשעה כעשן תכלה" וממשלת זרון ועריצות כממשלות ימי הבינים תעביר מן הארץ! "יתמו חמאים מן הארץ ורשעים עוד אינם" והאדם יעסוק אז במושכלות השגת אלקות ועניני חכמה להעמיק במעשי ד' ופועל ידיו! ואז תברך נפשי את ד', "ברכי נפשי את ד'! ואתם בני איש הללויה, בעת ההריוסה והדחיפה, אז במהרה ובחפזון יתחברו ויתלכדו היסודות אשר התפרדו, כל יסוד אל יסודו, וכל כח אל כוחו:

גם דעת חכמי הקבלה כי! והחווה הנשגב בן אמוץ רואה בחזונו "כי שמים כעשן נמלחו

נמלחו, והארץ כבגד תבלה", וחפרה הלבנה ובושה החמה", את כל זאת שמו חו"ל האלקיים בפי הארץ. את השיחה הנפלאה ברוח השיר וכאלו אומרת בני אדם! למה תחשבונני לאוכלת אדם! בקול ככי קורע לב, בספור ויליל, תשימו מחמדי עיניכם בין רגבי אדמתי, כאלו אשבע מבשרכם, וארוה מדמכם ואשחיתכם לנצח! הפככם! הלא היה לכם לחובבני כי "אני היא וחביבה אני" לפני המקום ברוך הוא שבחר בי לכור חיים, להוסיף כח וחיים חדשים לכל "מתי עולם החבוין בי" רק עד עת אשר קול ד' יקרא" יהיו מתיך! נבלתי יקומון! ואו "אחזירם לו" וגם עד הנה לא עשיתי מאומה, וכל און לא פעלתי לכל הרפאים אשר ישתרעו בקרבי, רק "ארטיב אותם במעשים טובים" ר"ל בפעולות חימיות, להסיר מהם יסודות נשחתים מעלים צחנה, ואו ישובו ויפרחו "כשושנה" וזה לכם האות כי לא למעני נתתי להם כר נרחב בכמני, כי אלו היה כן, הלא כאשר תבא העת שאפיל רפאי, היה לי לעשות מספר תמרורים ולקונן ואני להפך "אומרת לפניו שירה" אמנם הכונה במלת שירה הוא הסדר והערך, השווי והדמוי אשר יהיו לאחר התחיה ברחבי המבע וחוקיה! או "מארבע רוחות תבוא הרוח ותפיה בישיני עפר, ואו יקיצו לחיי עולם וישובו לאור באור החיים! אמן כן יהי רצון במהרה בימינו אמן:

דרוש השני

ובשביל ארבעה דברים מאורות לוקין: על כותבי פלסתר, ועל מעידי עדות שקר, ועל מגדלי בהמה דקה, ועל קוצצי אילנות טובות [פונה כ"ח ע"ב].

אין ספק שאף אם נאמין כי דברי חו"ל פה כפשוטם אשר באמת לא יפול מכבודם דבר; אחר שידענו כי בימי חו"ל האמינו הפילוסופים החכמים כי לקויי המאורות יבשרו אם טוב אם רע, בימיהם אז, שפכו שיחה הרבו תפלה מרם בוא היום הנורא, יום הכסא, בכל זאת קשה מאוד לצייר כי יחשבו חו"ל כי לסבת אנשים פרטים, תחשך השמש והירח יהפך לדם!

אחי השומעים! האם לא נשמע במאמר החירותי הזה אנחה חרישית יצאה מקרב לב אוהבינו מקרב לב רואה ומרגיש סבת ענינו ולחצנו, סבת השנאה לעמנו, סבת הפרעות והרעמים, הרדיפות מבני בלי שם, אך אנחנו הה! אנחנו השיות לעולה לכל זד ופוחו, לכל שיכור וריק, רק אנחנו לוקין! לא אמת יהיה להשלות נפשנו בשקר כי צדיקים אנחנו מכל וכל, ואם כי האנטימימיטים הרבו קרע, הפלינו להוציא עלילות ותנואות שונות, בכל זאת לא נקינו גם אנחנו באמת מכמה חטאים אשר ימפלו עלינו, — ואם לא בצבעים שפלים לפי רוח שונאינו הם, — ובכלל לא בצדק ולא נוכל להאשים את הממלכות על אשר יביטו עלינו בעיני חשד, לאמר: כי כורים אנחנו בארצם. וכי לא נמלא את חוקי הממלכה! לא מידן באו לנו כי אם מיד החנוך הרע והמשחת בתנוך בנינו ובנותינו, הצלמות ולא סדרים בכל ארחות חיינו! לא מיד צרינו יבואו לנו החבלים כי אם מיד צעירנו המה ה, בנינים שגלו מעל שולחן אביהם" הבנים שמאסו בשולחן אביהם ואמם, השולחן הקדוש והטהור, ויבחרו בשולחן נבזה אכלו, אך למען נתק מוסרות אבות, למען התרחק מאחיהם בני אמם, השולחן הקדוש אשר ערכו לפנינו מחוקקנו, נביאינו וקדושונו, חו"ל שבכל דור ודור, השולחן הנפלא

הנפלא והנערץ העומד וקים זה קרוב לשני אלפים שנה — הוא התלמוד הקדוש והנעלה. רבי יוחנן בן זכאי יסדרו, רבנו הקדוש הנשיא בנהו ממסד ועד הטפחות, רבינא ורב אשי הציבו דלתיו, הגאונים והמאורות הגדולים כללו יפיו, הבנין הנערץ והנפלא הזה אשר חכמי העמים היותר מצוינים נתנו ויתנו כבוד לשמו: עמיהו פאר תהלה ומהם אשר רצו לתת נפשם להעלותה עולה על מזבח אהבת התלמוד כמו המלומד החכם „רייכלין“ וכדומה. הבנין האלקי הזה אשר תחתיו נחסה להסתר מכדורו בלע וחצי מות אשר ירו בנו שונאינו יותר מאלפים שנה! אך הוא רוח החיה בנפש אימתנו, הוא נתן ונותן כח החיים בגוף אומתנו, בארך ימי נדודה הנורא! אהה! מה נחווה כעת! מחווה בלהה! ולא לבד כי עובנו את הבנין הזה כי אם עוד יותר עד אשר כמעט לחרפה נהיה לשבת בצלו ולחסות תחתיו ועמו עובנו את כל המדות הטובות והיקרות שבחו בהנה בני יעקב ההם עד אשר לא תכסנו בלימה לראות בנינו ובנותינו לא ידעו עד מה מקורות האומה העתיקה וימי חייה, והקורות אשר עברו עליה! עד אשר דור נולד, דור החדש יבוש גם בצור מחצבתו בקלסתר פני האומה! הנאזרים האלה! המה המה שונאינו היותר נוראים, מנדינו ומחרפניו היותר איזמים עד אשר נשמע לפעמים, איך יבאישו זבובי מות אלו את ריחנו בעיני הממשלות אשר בצלן נחיה, יוציאו עלינו דברי בלע אשר לא עלה גם על לב צרינו מחוץ, ומוה לכמה עלילות היצאות וגם לבבם לא תכסם ולא הנפם על מסרם את אחיהם ביד שינאיהם, מי אשם בזה? מי המה המבעירים את הבערה הזו? אם לא האבות והאמות בהחנוך הפרוע והמזור! „עברו איי כתיים וראו, וקדר שלחו והתבוננו מאוד, הן היתה כואת, ההימיר גוי אלהים? והמה לא אלהים! ועמי המיר כבודו בלא ויעיל!“ כי אף העמים הפראים עובדי אלילים אלמים עץ ואבן בכל זאת לא ימירו ולא יחליפו אותם ועמי! הה העם אשר בחרתי, העם אשר דברתי אליו מן השמים ביום הקהל, העם בני העברי המרום אשר בחכמתו וקדושתו האיר יושבי חשך. העם תלמידי משה והנביאים, העם החכם והנבון הזה! הימיר כבודו! רתו ותורתו, אלהיו וקדושו אשר המה לו לכבוד ותפארת המירו לא בדבר אשר לפחות יביא להם תועלת לשעה. כי אם בדברים אשר לא ויעילו למו! כי גם שונאינו יודעים ומה גם הממשלות הנאורות כי אנשים כמו אלה לא יביאו שום תועלת, אנשים אשר רחוק מהם הכרת עצמם ולאומיותם, אנשים אשר ימכרו כבודם ועמם בעד נזיר עדשים, אנשים! אשר ישליכו שקוצים על העם אשר יצאו ממנו, על שארם ובשרם! היוכלו לקוות מכמו אלה איזה תועלת, היביאו איזה דבר מועיל לאשר הממלכה? בעת אשר עיניהם רק אל בצעם והות נפשם הזעומה, על זה דוה לבב רז"ל הקדושים, על זה יהגו נכאים כי הארבעה דברים האלה המה בעוכרי נפשנו, ובשבילם ילקו „המאורות“ הארבעים לעם ישראל אשר תעודתו האמתית להיות לאור גוים „ונתתיך לאור גוים, והלכו גוים לאורך“ להאיר בתורתם עמים רבים להיות למופת בחכמתם ומדותיהם והנה אהה! חשך ישופנו, נגששה כעורים קיר! צר לנו לראות את החשך הנורא והערפל האיום אשר יכסו את רוח וגו עמנו; מצד אחד קפאון נורא, וקרח עז עד אשר גם הרגש הפנימי, חונן בו גם החי הולכי ארבע והוא לשמור קיומו, גם הרגש והנמיה הזו נקפא ותחי לרגב כפוס! המה האנשים בעלי התבלול או הבוגדים בעמם הכופרים בכל הקדוש ונשגב! ומפאת ימה צביעות ועומה ותחתיה אש זרה ובפתיותם או בצביעותם ישחיתו כל מדה מוסרית והדור החדש יגדלו ללא מוסר וללא תורה, לא דרך ארץ ולא חכמה, המה מגדלי בהמה דקה ישחיתו ויחבלו לסוף כרם ד' צבאות, ההורים, אשר בארחות חייהם אמונת הבלים, חניפה וצביעות ולוה האהבה הבהמית

עדיף" וטפאה, "דרכיה דרכי נועם" הכריעו כמה פעמים לצד ההיתר והקלות, חו"ל אלה רחוקים מאוד מלהעניש ולגזור עונש מות על דברים כאלה:

אבל טוסר נפלא הודר כליות ולב, הליטו בדברי קדש אלו מלמדים אותנו ומבארים לנו, כי הנשים — האמות הן הנה היסודות העקרים בחנוך בנינו דור נולד ולפיהן יהיה גורל המחונכים על יריהן, אם יהודים אמיתים, אנשים ישרים-לב אנשי אמת וצדק, מקדישים כל קדש ומרחקים כל ערל ומטא, ולזה בנים נאמנים לעמם ולארצם וגם להארץ אשר בהוכו יגורו, ממלאים חובתם לאלקים ומלך — או אנשים אשר ודון ורשע — כסל האות נפשם, מחללים כל קדוש ונשגב, מעפרים בעפר כל אמונה רמה, בנים כחשים לאל ולמלך מהחת; ולמען התרחק מחנוך משחת כזה, חיבו והעמיסו חו"ל הסופרים, על הנשים שלשת המצות האלה להעירן לחשוב בעה המלאנה הפעולות האלה. לדעת מטרתן ומגמתן! ומה טוב היה לעשות לחוב על כל אב ואם ללמד לבנותיהן תורת החנוך הישר לכל משפטינו מרם ינשאו לאנשים למען עת התיינה לאמות הדענה לחנך ילדיהן בחנוך בריא מכלכל הגוף והנפש ונותן בהם כח ללכת מישרים בכל משך החיים:

אשה חכמה ויראת ד' חובתה להרליק בילדיה נר ד', נר קדושה אף בעודן בערש ילדותן, כי גם "שירי שינה" אשר תשיר האם לישן את היונק בערשו אף אם רק אך ראה חיים ואור, גם לשירים האלה ישנן הוצאות לגורל הילד הרך לימים יבואו, כי השיר הזה יפעל וירשום רשימה קימת על מוחו הרך, ובא האות כי השיר הזה ישקיטוהו מבכות וינעים לו, שנהו וגם בעת יגדל ויבוא באנשים ישמע כמו הד קול משירי אומנתו אם טובים מלאים אמרי מודה וצדק ארחות מוסר ומישרים, או מלאים תפלות ובערות, נבלה ולצנות, ומה נפלא אמרם ז"ל

דאמר רבי חנינא חמין ושמן שסיכתני אמי בנערותי המה הועילו לי בזקנותי.

אמרו עליו על רבי חנינא כשהיה בן שמונים שנה היה עומד על רגל אחת ונועל מנעליו.

לבר פשוטם של דברים כי נקיות וטהרת ילד הרך בגופו המה כמעט במחון וערבות לגורל בריאות האדם בגדולתו וכבר ידוע זה בספרי, כללי תורת הבריאות" אבל גם רעיון מוסרי יהליטו בזה כי האש הקדוש והחם נפחה בו אמו בנערותו, שמן משחת הקדש משחה בו ראשו ותפח במוחו רעיונות קדש ודברים ישרים אף שלא הבין אותם בכל זאת נשארו חקוקים ורשומים וקיימים בזכרונו, והמה הציתו בו אש קודש אשר לא נכבה גם לעת זקנותו עד גם כשהיה בן שמונים שנה היה עומד על רגל אחת ונועל מנעליו תואר להולך דרך ומנהיג העם כמו (ישעיה י"א) „והדריך בנעלים" (שיר) „מה יפו פעמך בנעלים בת נדיב" ובא רכא הדורש האלקי (חגיגה ג') מה יפו פעמך בשעה שישראל עולין לרגל! בת נדיב! בתו של אברהם אבינו שנקרא נדיב. כי אברהם אבינו ראש המאמינים היה הראשון שהדריך העם הולכי חשך באור אמונה אמיתית ודת, הוא הנעיל לתועי דרך הולכים על קוצים וחרולים הנעלים — נעלי קדש למען לא יכאיבו דרדרי כסל וקוצי אמונה הבליה את רגליהם ומצבם הרוחני! הפעמים והנעלים האלקיים האלה היו בעצמם פעמי בני

בני ישראל בשעה שעלו לרגל לשמוע מפי מורי ומאשרי העם המה החכמים אשר נקבצו ובאו בהר הקדש בירושלים לשמוע תורה ודת, חכמה ואמונה צרופה! האח! מה יפו! ומה נעלו! הפעמים האלה! אנשים אשר יעזבו את ארצם קנינם ורכושם ביתם ונחלתם וללכת גם דרך רחוקה לחוג את החג בציון גם לא ראו לנפשם ולא פחדו אולי יעלו למרבה מספר העולים הרבה מאוד (כמעט כן היה תמיד) ולא ימצאו מקום מנוח להם ולנפשות ביתם גם הטף (בשנת השמחה) ובשנים פשוטות עלו הזכרים לראות פני ד' ועזבו בביתם אשת חיקם וילדיהם האהובים! ובכל זאת מלבד כי לא התעצבו כי אם עוד היו ששים ושמחים לעשות רצון קונם עד „שמעולם לא אמר אדם לחבירו צר לי המקום שאלין בירושלים“ לבד פשומו הוא ציור נפלא כי לפעמים יצר לנו המקום אף אם הוא רחב ידים אם נהיה רחוק מאהובי נפשנו ובכל זאת לא התאונן איש, רע באוני חבירו. „צר לי המקום! מה נפלאו פעמים כמו אלה בת עמי! נחלת מאביך האלקי הראשון, מה נשגבה ונהדרה הירושה הווי ירשת מאביך איתן האזרחי למאוס בתענוגי גו ובשר! המה נעלי הקדש להדריך במו תועים, המה נשארו לפליטה לנו גם כהיום וגם שונאינו היותר עריצים לא יוכלו לקחת ממנו את הנעלים האלה. ועל דרך זה הזכירו ז"ל (מדרש ב"ר) „הנוך תופר מנעלים היה“ כי ידוע כי למד לבני דורו מוסר ודעת את ד' לכל אחד ואחד, ולפי השגתו ושכלו היה מוליכו בדרך ילך והיה תופר לכל אחד ואחד מנעל ר"ל דרך כפי מדת רגלו! והנה עמל הורים ישרים יהיה כי יחנכו את הילד מימי הנוער ללכת מישרים ולהנעילו במנעלי קדש למען על פי דרכו זו ילך גם בימי הזקנה עד שיומלץ עליו מאמר חז"ל (סוכה נ"ג) „אשרי ילדותו שלא בישה את זקנותו“ זו היא מליצתם כי ר"ח ספאת חנכו הטוב שנתנה לו אמו, החמין והשמין שסיכתהו בנערותו המה עשוהו לגבור לוחם מלחמת הקדש נגד הרע והיצר עד שגם בהיותו זקן הגיע לגבורות עת ימאס האדם בכל תענוגי התבל בטבע גם אז לא נכר בו הבדל לעת היה בימי הנוער עת תקופת החום והתאווה כי גם בשחר ילדותו היו דרכיו ומעשיו קדש לד' עד שהיה עומד על רגל אחת (רעגעל מעסטיג) כל ימי חייו והולך בדרכו סְלָה לפניו הורתו הישרה עד שגם בהגיעו לגבורות עמד בדרכו זו!:

זאת מצות הרלקת הנר נתחייבו בה הנשים ולפי הקבלה מחויבת להרליק שני נרות — אחד כנגד „זכור“ ואחד כנגד „שמור“ בכניסת השבת עת יצאו ששת ימי המעשה, ימי המרדה והיגיעה, אשר אז כמעט ישכח האדם את תעודתו ומטרתו, ובפרט אנחנו סובלי הגלות, אשר כל לב דוי, כל ראש לחלי מי יזכור ומי יתן לבו לחשוב מחשבות קדש ורעיונות נעלים. עד אשר בשטף מי הגלות והטרדות יטבעו ביון מצולה, כל טוב וכל קדוש, כל נשגב וכל נעלה, נשכח גם תקוותינו הנעלות, ונשכח גם תעודות האדם, לדאבון לבנו נראה כי ירדנו אחרנית, וכה נשכח בשפל בה נקפא ההרגש בנו מהכרת עצמנו עד אשר כמעט לא נרגיש גם בחרפתנו ובשתנו וכמעט נהיה לנו לטבע שני לשמוע במנוחה שאננה חרפות וגדופים ועוד יותר כי אם העבר עלינו עת וזמן ולא נשמע משונאינו דברי לעג וחרפה או כמו נרגיש כאלו יחסר לנו דבר מה ונפשנו לא תמצא מנוח, האין זאת אחי? ונעשה איזה מעשים שפלים ונאלחים עד אשר ימצאו שונאינו ומנדינו כר נרחב לצאת נגדנו בדברי בלע. ויוסיפו עוד משלהם כהנה וכהנה ויגדישו את הסאה לקיים את אשר נשא עלינו החווה עמוס, וגם אנכי נתתי אתכם נבזים ושפלים“ ותהי בנו להפך מכללות מין האנושי ואף הפראים כי יכירו עצמותם וישותם יהיה באיון אופן שיהיה ואנחנו העם החכם

החכם והנבחר לא נבחר עצמותו וישותנו לדעת לכל הפחות כי לא נפלים אנחנו מכל העמים אשר על פני האדמה ואולי נוכל להתחרות גם עם העם הגדול אשר זה כל תהלתו כי יצא ממנו בן אחד בן ממר המכשח והכופר בכל קדש (ויאלמער הצרפתי) הנאווה הוו הועילה הרבה לנו כי אם הכרנו את עצמנו וידענו מי אנחנו מי היה אבינו הראשון? מי היה מחוקקנו, אנחנו אשר מידינו נתנו דת ואמונה לכל העמים הנאורים דת ואמונה צרופה, אנחנו אשר גם בעת שהחשך כסה ארץ, בעת שמלאה הארץ אלילים אלמים ובני האדם עברו והשתחוו כבדו והתפללו לכל שקץ ורמש ע"י ואבן. ובתאוות נמיבנות תבחל ותקיץ כמו כהיום גם פראי אדם בתאוות כאלה מלאו את עבודת האלילים, או גם או עבדנו את אלהי עולם בלי שום דמות ותמונה תואר וצורה ומיד אלהי נורא עוד קבלנו תורה ודת המלאה כל טוב אהבת אלהים ואדם, לאהוב גם שונאינו ומנדינו את המצרי והאדומי, העמוני והמואבי צרינו מאו, זים זכרנו את כל אלה או לא מלאה לבב בנינו ובנותינו לחקות מעשה כל העמים אשר בקרבם נשב לא כמתוקנים שבהם אבל כמקולקלין שבהן לכחש בכל קדש לכחש גם לעמם צור חוצבו ממנו! אחי ואחיותי! השומעים והשומעות! אצייר לפניכם ספור (אשר כמעט הייתי עד ראייה) ציור וספור אשר כמו במראה מלטשת תראו איך נואלו ויכסלו משכילנו-משכילי שוא בעלי ההתחקות וההתבלול! שמעו נא!

איש אחד הביא בנו בכורו החולה לאחת מערי הבירה לרפאותו מחולי וזה נפלאה במינה, שערנו נא בנפשיכם, איש בריא אולם בכל זכרנו וגידו, עצמיו ועורקיו, מדבר כאחד האנשים הבריאים בנופם ובשכלם, אוכל ושותה כאיש בריא אולם, גם קורא ומשכיל בספרי מודע, יודע גם הרבה שפית חיות גם יראה חיים עם אשה, יקח חלק במחולות יחול וירקד ככל חוקי המחול, משכיל נפלא ויודע גם לכבד את המין-היפה ובכל זאת איש כזה חולה! חולה חולי כבד, בן הגיד לי אבי החולה בעינים מלאות דמע, את בני זה גדלתי ומפחתי הוסיף האב האמלל והנהו כעת חולה בחולי אשר גם מהרופאים היותר מומחים אבדה עצה מהם לדעת שורש ומקור המחלה הנה באתי הנה לעיר הבירה מלאה חכמים ורופאים מפורסמים אולי יעלה בידם לדעת מקור וסבת המחלה ואולי גם יגהו ממנו מזור! איש נכבד אמרתי לו יהי נא מטובך להודיעני את המחלה הנפלאה הזו, מאוד נכספה נפשי לדעת מהות ואיכות מחלה כזו הוספתי לשאול! מטיף אנכי מוכיח בשער, אולי אעיר למוסר אוני אחי בני עמי, אולי אמצא בה איוו חמר לנושא דרשותי! הנני לספר לך מטיף נכבד דבר אלי האיש! תשמע ותתפלא! הוסיף דבר

ילד קמן יש לי כמעט אך נגמל מחלב אך נעתק משדי אמו, ספר האיש. ילד קמן שאלתי? ומה. . . קצר רוח אתה מטיף יקר השקט והשמע, ילד קמן יש לי וכמהו בן תכונת נפשו יבכה באין סבה נכונה, וישחק וישמח ללא דבר, לפעמים יוקץ משנתו ויבקש „סעודת הצהרים, סעודת הערב! לחם תחפוץ תרגיעהו אמו, לא! ישיב בחמה! סעודת הערב אחפוץ! בשר, דגים תכסוף נפשך תוסיף אמו לשאלהו, חלב, גבינה, המאה, לחם, תופינים, לביבות, תאות נפשך, הה מחמדו אישון בת עיני ואור חיו! הגידה נא! לא! יצעק בכל כוחו ועיניו נוטפות דמעות, לא! סעודת הערב אחפוץ! הא לך עוללי האהוב כוס חמין, קערה קמנה מלאה לביבות, ישברם בחמתו וישפך החמין ארצה הכוס ישבר והקערה עם הלביבות יתפכה על פניה, אך לא על זה אדאג כי אם ילד קמן יעשה זאת אין רע כי בן הרך הילדים

הילדים! אבל מה גדול תמהוני ולוה אסוני כי זה כירח ימים קנא גם בני הבכור באחיו העולל־הדרך הזה יעשה כמעשהו דבר לא נעדר גם הוא יבקש אך סעודת הצהרים יצעק בכל כוחו אמי! אמי! סעודת הערב הבי! והנפלא כי רק ישמע את קול העולל אחיו בעת יעשה העולל זר מעשהו או גם הבן הגדול הזה יחקה את הקטן, ולפי דעת הרופאים מעירנו הוא מין חולי מחולי הנפש ר"ל משוגע! כי הגדול חובתו להראות דרך להקטן ממנו דרך ישרה ונכחה ולא לחקות ולעשות כמעשה הקטן והקטנים המקולקליו! שומעי היקרים! האם לא עלינו ואם לא על משכילנו בני הדור החדש נוכל לשאת המשא הזה, אם לא למשגע הזה נדמינו בכל דרכיו; אנחנו הגדולים בחכמה ובשנים! אנחנו אשר דברי ימינו המה מספר ארבעת אלפים שנה, שמונים ויובלות שנים עברו עלינו והודות לאל עוד לא נמר רוחנו עוד נחווה גם היום בכני עמנו צלם דמות היהודי העברי רומס מיט וחמר במצרים, תכונתו ומוגו, רוחו ונשמתו: אנחנו הנרדפים והיזבים, אנחנו אשר כל אוכלנו לא יאשמו (בימי הבינים וגם היום בארץ הדמים רומענין, מאראקא. גם בצרפת ארץ החפש והדרור יצאה השנאה לישראל בעוזו קצפה וידוע מעשה דרייפוס לבד בממלכת רוסיא האדירה אשר בעל מלך מושל יחידי נחסה וזאת קיומנו והצלחתנו) ובכל זאת הודות לאל חיים אנחנו חיים של עשר וכבוד, בהרבה מבני עמנו, עשירים מופלגים יושבים בכבודו של עולם, היהודי האמיתי המתבונן בזה ילבש גאות הוד והדר כי בן הוא להעם הנפלא והנשגב הזה אשר עידנו עומד איתן מוצק כסלע בלב ים סוער אשר כל כדורי בלע ואבני קלע וכלי משחית לא יכלו לעשות אתו כלה, כל מצרי שאול ותפתה לא הצליחו גם להמעיטהו ותהי עוד לחפך ואויבינו עובדי האלילים הגבורים העריצים חלפו כליל רק כמו זכרון או מצבת זכרון נמצא עוד למו בספר עמים עדים המה ממלכת אשור בכל ורומי הרשעה פלשת עמון ומואב כי כולם כעב נמחו! האין זאת אות ומופת על כח נעלה ונעלם המסתתר בתוך נפש האומה הנשגבה ההוא הכח השומר אותה מכליון, כח אלקי הנותן לה עוז ועצמה לחיותנו כהיום הזה, ומה נפלא הספור המזור הנמצא בדברי רו"ל (אותיות דר"ע) הספור הזה בקצור נמרץ מתאר ומצייר כל אשר דברנו עד כה:

חיה אחת יש ברקיע ועומדת באמצע הרקיע ושמה "ישראל"
וחקוק על מצחה שם ישראל ואומרת בקול רם "ברכו את ד'
המבורך! וכל גדודי מעלה עונין ואומרים ברוך ד' המבורך
לעולם ועד.

נפלא ונשגב הציור הזה כי ברקיע שם כולל כל הטבע נמצאת חיה אחת עומדת קימת באמצע הרקיע ר"ל הוא העיקר והמרכז כל תולדי הטבע עושרים עליה מסביב והיא החיה עומדת כסלע איתן בלב ים אימתם לא תבעת אותה תשחק לשוא גלי הים ורכיו אשר יסערו עליה להטביעה במצולה והיא ממקומה לא תמוש, מה שם החיה הנפלאה ההיא כי הדע? החיה ההיא שמה "ישראל" לא תחליף ולא תמיר את השם הקדוש הזה, שם האב הוקן אבינו אבי שבטי יה, גם מרחוק תתן אותותיה אותות כי בת יעקב היא כי חקוק על מצחה "שם ישראל" כל עמי הארץ רואים כי שם ד' נקרא עליה עד אשר באין אמר ואין דברים בלי נשמע קולה בכל זאת האמר בקול רם! הכנעו! כרעו ברך כל ברואי מעלה ומטה, גם הכופרים בכל אות ופלא בכל קדוש ונשגב בכל כח רוחני ונעלה מוטבע גם אתם כאשר הביטו תראו בי בקיומי

בקיומי ובמעמדי הנה תוכרחו להודות כי יש כח נעלה, כח אלקי במקום הוה ובאמת יענו כולם ויאמרו „ברוך ד' המבורך לעולם ועד“:

זאת תורת שני הנרות אשר תדליקם האשה בת יעקב עם חשכה טרם בוא יום המקודש יום השבתה לעת ערב, רמו נפלא כי גם בעת החשך -- השכנו הנורא חשבת הגלות או קרנים לנו איר צח מתורתנו המהורה והמהורה באור יקרות „כי אשב בחשך ד' אור לי“ (מיכה ז') הנר האחד כנגד „זכור“ והשני כנגד „שמור“ כמו אמריה תאמר האם -- בת העם העתיק הוה -- תשא עיניה ותסגרם ותדליק הנרות, מחוזה מעציב הרת תוגה תרמוז האם לבניה ובנותיה פרי בטנה כי בבוא עתה ועיניה יסגורו לנצח ורוחה תשוב אל אלקים אשר נתנה גם אז תמצא עונג ונחת אם תדע בטח כי ילדיה הרתה וילדה טפחה ורבתה ידיו לאור עמים והקדישו את קדוש יעקב, ואלקי ישראל יעריצו, או גם אחרי מותה תחיה חיים רוזונים או גם לא תמות וכמו תשא קולה אל בניה ובנותיה „זכור! זכרו את ד' מרחוק, זכרו! את אבינו המרום הראשון אשר העיר והאיר יושבי השך להאמין באל עולם אחד רוחני נורא הוה, את כל אבותינו הקדושים מרע"ה אדון כל הנביאים והחכמים כל הנביאים האמיתים, החוזים האלקיים, חכמינו הקדושים מיסדי התלמוד, החוקרים האלקיים הנשגבים הפילוסופים האמיתים הולכי בארחות התורה הנתונה באש חסיני בקדש לפי אשר בארוה החכמים בעלי הקבלה האמתית, כל הקדושים אשר הערו למות נפשם על קדושת תורה שבעל פה את רוחם הכביר לאמונתם הצרופה והטהורה. שמרו! מכל משמר, נצרו כבבת עין את דתנו ואמונתנו המהורה התימרו בכבוד עם קדומים אשר לאורו הלכו גוים, לבשו נאון תחת הדגל הקדוש והנפלא אשר הרים ראש המאמינים והפילוסופים החוקר האלקי האמיתי; שימו עין על קורות אומתנו! תקראו-והתפלאו תתבוננו ולבכם ימלא תמהון ויראת רכבוד מהערך והשווי הנפלא ההרמאניאה הנשגבה שחוברו במלכינו מאז, בשרינו גבורינו באנשינו אנשי חילנו אמץ לב-ונפש נענה, כאריות ונמרים בשדי קמל וכשיות בביתם, עליו נצחון וגאווה במערכות המלחמה וענוי רוח ונדיבי לב נגד כל אדם בעת השלום, חוקרים מאמינים חכמים חסידים, משכילים ישרים. נפלאות לי את בת עמי פלאי פלאים! נפלאות לי קיומך! איכה בעת שגדרו לפניך דרכי החיים בגוית -- חיות ורביית!! איכה על במת מטבח מלאת חיים עלומים! איכה לעת זקנה לעת עברו עליך אלף וחמש מאות שנה לימי נדודך וענותך הנורא! לעת זקנה עת עלה עליך הכורת בארץ ספרד, עת משפט הרת נהנך לחרמה לטבח ואבדון, שרפו אכלו בשרך, שתו מרמך, גרמו עצמותיך, משחו משמנך, איכה בעת הנוראה הוה אשר עמדת על עברי פי פחת הנה אז הראית לדעת את שונאיך אוכליך העריצים והודים את הכוחות הנפלאים הצפונים ברוחך דכביר, הראית לדעת כי גם בעצמותיך היבשות בנוד הדל והרוה לא יכלו לנעת לרעה גם אויביך היותר נוראים מנמרים והררי טרף, קצפו חרקו שן, הממוך הדיוקן העלוד לעולה כליל על מדורת עצים וזפת ואש בווערה, ואת כגבור מנצח עמדת על מרומי המזבח וכמו שמחת עולם על ראשך כי תקדיש שם ד' המקודש ובקול קורא „שמע ישראל“ מסרת נפשך לבוראה על קדושת השם יתעלה ויתברך! בני! בנותי! יהודים אתם, מקבלי דת מורשה, עברים בני עם קדומים, בני יעקב התם כמוהו גם בניו נאבקו עם כל מלאכי משחית וקטבי מרירי, והמשחיתים לא נגעו כמו לרעה! אנא חוסו הנרות הללו יהיו קדש לכם לאות כי תמיד יאירו בכרק אורם כל מחשבי נפשכם ורוחכם, או גם אם אשכב בקבר ואישן, בעת יסגרו עיני עד יום התחיה, אבטח

דאישן, הנעם לי מנוחתי בעת אבטח כי גם אחרי בוא חליפתי אראה חיים חדשים
 בככם בני ובנותי אהובי; האשה אשר לא תמלא את החוב הקדוש הזה, ולא תחנך
 את בניה בדרך הישרה, ויגדלו ללא תורה וללא אמונה, לכך כי לא יתנו כבוד
 להעם אשר יצאו ממנו, כי אם עוד יבושו בנקרת בור נקרו ממנו! ילדים כמו אלה
 יותר טוב היה לפני הוריהם, לא ללדת, אשה כזו היא נחשבת כאשה עקרה לא ילדה
 החשובה כמתה והרבה עוד יותר רע ממנה ונוכל לחשוב בנים כמו אלה לרעתה
 והתקה, כי באין ספק מבנים כחשים אלה במשך עת ארוכה דור שלישי, רביעי,
 חמישי יצמינו בשנאתם לעמם ותורתם עדי כי יהיו הראשונים מפורעי פרעות וממחללי
 קדשי הדת כאשר ידוע בכמה עתים וזמנים בעת יצאה שנאה הדת והקנאה לעם
 עולם בעוון אפה ותשים שמות במחנה ישראל לקחו הרבה מאחינו המתבוללים חבל
 וחלק במעשה הודים והאכזרים! הה אחיותי! נשים עדינות התבוננה והשתוננה כי
 אך למען אודות כבוד מדומה בשביל איזה פֶּאָנטַאזְיָא ריקה, לראות את ילדיכם בבגדי
 שרד וכדומה או תבושו לשאת שם יהודי על שפתותיכם למען מצוא חן בעיני
 שונאיכם בני שעיר החורי תביאו הכורת על בני עמכם הדלים! ? התנעם לכן אמות
 בעת שבת חמריכן ישֶׁאֶה שממה ועצמותיכן היבשות ינוחו בקבר ויוצאי יריככן יקרעו
 בסתות ספרי תורות, ינפצו חלונות ישברו כדים וישפכו ינות וזמרו משכיל, "היהודי
 הארור" הקריאה הירועה בספרות, "שטעקקער" זאה כונת רבינו הקדוש
 שלש עבירות נשים מתות ר"ל חשובות כמתות אף, "בשעת לידתן" כי הילדים
 לא ילדים חיים לאומתנו וטוב מהם הנפל, והפליאו חז"ל בכרייתא עוד באמרם

על

רבי אחא אומר בעון שנכבסות צאת בניהן בשבת.

ציור נפלא כי כל מנוף כל לכלוך מכונים בשם "צֶאֱה" ומצייר כי תחת שהיה להנשים
 האמות להעיר און ילדיהן לכל הפחות ביום השבת יום המנוחה הנה עוד
 בשאט כנפש תראינה איך יחללו בניהן ובנותיהן את יום השבת הכולל כל התורה
 והנה לא תשומנה לבבן לזה כי אם יחפאו ויכסו על מנרעית הבנים וכמו יכבסו
 חלאתם וצֶאֱתם, וזאת סבת מות אלו הנשים:

ויש אומרים על שקורין לארון הקדש ארנא.

אשר באמת קשה לקבל המאמר כנראהו! צר לנו אחי לראות איך ירדנו פלאים
 החוצפה הנפלאה אשר תקנן בבני הדור החדש גם באלה אשר לא
 קראו ולא שנו, גם בהבנות אשר כל השכלתן עדיים וקשומים, פוך ואדם, שעול
 (הוסט) זאפני, ומועקה (גארסעט) פאריוית ולפעמים היתה השכלתן בקראן ספרי
 אהבה צרפתים אשכנזים חיתיים וכתיים שבא ורדן וגם זה יקרה כי לא קראו המשכילות
 וההנה. ורק להתעות עין החוקינה תחת אצילי ידיהן כמו ספר מכורך אבל משני
 עבריו למען יראו האנשים ויקראו להנה משכילות ולפעמים בנערותן ילבשו בגד אמוץ
 כהה לאות כי יבקרו בבתי הספר אשר להממשלה ולפעמים יצלח בידן לרכוש למו
 מטבעת זהב (מעדאל) וגליון מגיד תהלתן (אטעסטאט-פאחוואלנעליסט) ועל פי רוב
 כל זה ע"י מעשה תעתועים (פֶּאָקאס) כי המורה יכין להנה לקחן ולזה יעזור להן כסף
 עזר לא מעט ואו... והמשכילות ההנה תעיונה פניהן לקרוא לתורת משה והתלמוד

„ארנא“ לאמר „ארון מתים“ ר"ל כי מקומם לא יכירם ברור ההשכלה, ברור המאה
 התשע-עשרה! ומה נוכל לקוות מנשים ואמות כאלה? מה יהיו גורל הבנים אשר
 תלדנה? הוי תסמר שערות ראש אוהב עמו ותורתו, ארצו ודתו, סופריו וחכמיו ולבבו
 יהגה נכאים לחוות גורל ילדים ילדי נכרים כאלו! שמעו נא אחי לקולי, לקולי קול
 הקורא מעמק לב! צר לי מאוד בושתו וגם נכלמתי בזברי גורל מגידו ומטיפני „
 מוכיחני ומאלפני, רבנינו וסופרני, כסתה כלימה פני בזכרי כי ישלמו השומעים
 המקשיבים והנוכחים להמגידיים והמוכיחים בעד הדרשה והמוסר אשר הטיף והלא
 „שופר“ שצפהו זהב פסול (במקום הנחת הפה) אבל אי-סדרים שורר בנו בכל פנות
 שנפנה כי אם היה כל מסודר ונערך היה גם כן בדבר הזה סדור נערך ויפה כמעשה
 העמים המתוקנים הנאורים! ואז לא הביט ההמון שתום העין על המטיף כמו המומרים
 הסובבים בערים ובחצרות בתוף ומחול ולזה „קוף מרקד“ אבל אחי יהי לבכם סמוך
 נכון כמות כי בעת אשא מדברותי אין עיני ולבי חלילה אל בצעני כי איזה מחיר
 זכופר תוכלו לתת בעד דם הנפש, הלא תראו כי כל דבור כל הגה אשר אוציא מפיו
 המה דמי ונפשי, התבוננו בקרו אחר דברי אם לא האמת הערומה אניד לכם לא
 בדרך איוו מטיפים ומגידיים לחניף ולהרים על את השומעים! אבל איזה תועלת תצא
 מדרשות שדופות קדים כמו אלה! לבד התועלת להמטיף אשר יעניקו אותו קהל
 השומעים-- הלא גם בלעדו נדע כי עם חכם ונכון אנחנו, עם קדומים! אבל הטא
 נחמא עון לא נוכל כפרו אם נכסה על מגרעותינו וכן נחמא ונאשם אם נתרחק מדור
 החדש ונעמוד כשני חשיפי עוים! אחי כולנו בני אב אחד „אברהם“ בני אם אחת
 „שרה“ תלמידי משה והנביאים תלמידי רבינו הקדוש ורבינא ורב אשי כולנו יחד נסבול
 מבני בלי-שם וכולנו נרדפנו בארצות החשך וכולנו נחכה לעת קץ! נעזור איש את
 רעהו בחמר וברוח, זקן ובחור. זקנה ובתולות נעמוד על מטבע אחת נפלאה ר"ל
 בני הדור הישן יתאחדו עם בני הדור החדש כולמו יעמדו על מקום אחד כל אחד
 לפי כשרונו ויכלתו יעשו להרים קרן אומתנו, להקים סוכת דוד הנופלת, ומה נפלא
 אמרם ז"ל

מטבע של אברהם אבינו זקן וזקנה מצד אחד ובחור ובתולה
 מצד אחד [ב"ק י"ז ב'] .

ר"ל כולנו נעמוד על מקום אחד נתאחד למטבע אחת ואז נישע בתשועה אמיתית
 במהרה בימינו אמן:

דרוש שלישי

שאל בלצא את ר"ע מהיכן הרעש נעשה? א"ל בשעה שהקב"ה
 מסתכל בבתי ע"ז איך הם יושבים בשלוח ושקטים. ומסתכל
 בביתו איך הוא חרב ונתון ביד ערלים מיד הקב"ה שואג שנאמר
 [וימיה כ"ה] ד' ממרנם ישאג וממעון קדשו יתן קו. ושאג ישאג על נהו.

אין מהצרך להעיר במאמר נפלא כזה כי באין ספק לא יתעקש אף עקש ומאמין
 פתי להאמין כי המאמר הזה כפי טו וכנגלהו! המקונן האלקי בן חלקיהו
 בקינתו החודרת לב וכליות! בהקינה אשר חוק היא לישראל מימים ימימה לתנות
 ולספור

ולספור בתשעה לחדש ולקראו בלב נעכר את הקינה ההיא, החווה האלקי הוה אחר שצייר בצבעים מחרידים מבהילים מפילים עצבות נוראה וכאב נעכר לראות אשר עוללו אויבנו להעדינה בת יעקב, רמסו, טרפו, גרמו פצחו עצמותיה הביאוה לידו יאוש נורא עד כי בנות יעקב העדינות והרחמניות בשלו ילדיהן והיו לברות למו למען השיב נפשן. אחרי ספרו בקינה המתחלת „אני הגבר" את כל הצרות והתוגות הסמר שערות ראש כל איש אף למקרא דברים כאלה — אחר כל אלה אחרי ספרו כל האסונות והרדיפות החרפות והפגעים המכות הנוראות עם ההרג רב אשר חלו בנו ידי שונאינו בא לסוף החווה האמלל הזה ישא עיניו לשמים וכמו יאמר; „אהה ד'! „זכור ד' מה היה לנו, הביטה! וראה את חרפתנו, נחלתנו נהפכה לזרים בתינו לזכרים" מה תאמרו אתם אחי השומעים על הקריאה הגדולה הזו? האין זה דומה לאשה אמללה ושכולה מכמה בנים ואך בן יחיד נשאר לה לפליטה והנה אהה! באחד מימי הקיץ החמים כאשר הלך להקר ולשחות בנהר והנה גלי הנהר שטפוהו וירד מצולה והיה כאשר הודיעו להאשה הוה מהאסון הנורא בא לה, התנפחה ירדה בשיחה ספרה הלילה אוי לי! אוי נא לי! מררה בככי! גם בגדיו נפלו המימה? הה! עוד חרשים היו זה לא מכבר הביא אותם החייט, והמנעלים המזובים הכינס רצען אשכנזי! חוסו נא הצילו הבגדים, המנעלים, מורה שעות טוב שלשלת זהב סגור, האם לא נחשוב את האשה הזאת למשוגעת מטורפת בדעתה כי איזה ערך ושווי יש גם לחפצים היותר יקרים נגד האסון כי נגור בן יחידה מארץ החיים! האם לא כן הדבר הוה כי איזה דמיון וערך יש לבתים כהי עץ ואבן נחלות שדות וכרמים נגד האסונות הנוראות אשר באו בקינות הקודמות! הרג וטבח, אברון ומות בשול פרי בטן ואנקת חללים, האם חלילה מעצר רעה ויגון עזבו רוחו של החווה הנערץ הוה, חס וחלילה:

אחי! נתבונן נא! או נראה כי זאת אנהה חרישית וכאב נעכר יוצאים מקרב לב מרגיש ומיצר בצרת עמו מלב מרגיש ורואה ברור כי כל מצרי שאול ובלהות מות אשר באו על בת יעקב עם כל האסונות האיומים אשר צייר ותאר בקינותיו אין ערך להם נגד האסון הנורא אשר יצייר בהקינה „זכור ד'" שמעו נא! שימו לבבכם!

כל עם ועם כל אומה ולשון מצוינת ברוחה ומוגה, רוחה השכלתה גם בשפתה ועל פי רוב גם בחצוניותיה כמו: במנהגיה בגדיה והוה „קלסתר פנים של האומה" (וכאראקטער דע נאציאָן) לפי מוג הארץ והנוף אשר תשכון בה, מוג ארץ איטליא ותכונותיה שדיתיה, עמקיה, האויר הנעים והממוג כל אלה יעידו את יושביה לחשוב מחשבות עדינות לשיר שירי נועם ורגשות יה. לשיר על נפלאות הטבע ולכן גם שפת יושבי הארץ הזאת נעימה ונוטה לשיר וזמרה צלולה כמו נערכה בערך שוה ונפלא, ונגד זה בן מיושבי בין הרי קרח ושלג עולמים או השוכנים על גדות ים הקרח אשר לא יראה רק גלדי כפור שפתו קשה ואבירה מוגו ותכונתו קשים נוטים יותר למלחמה ולשפוך דם יותר מלעשות טוב וחסד כי טבע הארץ יפילו על היושב בה להיות כמותה אם רך אם קשה, ולפי דעתי אני לא רחוק יהיה מלאמר כל השפות הנה ילדי האקלים אשר בטח יפעל גם על — מוצאי המבטא לפי חוקת ואמץ גוף המדבר, ולפי תכונת כלי המבטא אשר דרך הנה ידבר, גם שמות עצם פרטי הנה תולדות האקלים ותכונת וטבע הדובר אם רך אם קשה, אם רם אם שפל, תכונת נפש וגו האימלקי לא יתאימו עם שפת הסלאווים, אם נקרא לאיש צרפתי בשם רוסי יהיה זה מנגד להטבע, תכונת נפש וגו העברי ותכונת נפש וגו כל בני שם מתאימים עם שפת השימיים,

כן מנהגייהם ונמיותיהם מזגם ורוחם יתאימו בד בבד עם תכונת ומוג הארץ אשר יצאו משם, כן נראה בחוש ומטבע זו נראה כי ישתדל כל איש כי גם בבניו דור נולד ישאר החוזהם הזה קים, בואו! ביתה רוסי האמיתי, עברו! צרפתה ואשכנז וקדר שלחו והתכוננו ותרואו כי כל הליכות ביתם רוח האומה והלאום שממנה יצאו מרחף שם שפתו—שפת ארצו—בגדיו ובגדיו עמו, הליכותיו הליכות לאומו: כל נמיותו ותכונותיו המה קדש לטבע ארץ מולדתו! גם העמים הקטנים והשפלים כמו: הסערבין הרומנים באלגאריין ויושביו הרי חשך יתימרו בכבוד לאומיותם על כבודה ימותו מות גבורים משכיליהם חכמיהם בחלה נפשם בכבוד אשר יהנו ויקבלו נועמים אחרים אף מהיותר גדולים ונאורים, הראית מימך רוסי מתאשכנז? אשכנזי מצרף (צרפתי)? כל איש ואיש ידגיל בעמו ובצור מחצבתו! האם לא תכסנו כלימה ואם חרפה לא תשבר לבבינו לראות כי ילדי עמנו אך בנוח עליהם רוח הצוויליואציאן ר"ל לצאת במחולות עם עלמות תופפות או לא שמעון נקרא כי אם סיגמונד. ולא ברוך יאמר לו כי אם בארים הם מלקרוא לעלמה משכלת בשם לאה רחל שרה רבקה חלילה כי אם ליוע וכן כל עלם ועלמה כל אוהב ונאהב אוהבת ונאהבת יבחרו למו שמות חדשים כפי המקום ומדרגות האהבה אם צרפתית אשכנזית חתית אשדודית, והיה כאשר יחליף את בגדיו המר ימיר גם עמו ודתו אלקיו ותורתו ויהפכו לאנטיסימיטים גמורים כידוע!

מלך

אחד התאווה תאוה כי יתוה לו ציר אחד בששר עלי הגליון טפוסו האנשים הנמצאים על כדור ארצנו, לפי מחצבתם וגועם גם מלבושיהם, הציר מלא חפץ המלך ולעת נשלמה המלאכה הביאה הציר לפני המלך, ויראה את המלך כל איש עם ועם למוניהם לזועיהם למלבושיהם, ראה אדוני המלך איש צרפתי ומנגדו גרמני, ביתו ויפאני, מצרי וכושי, רוסי פולני, הוגרמי וקדרי, סיאמי ושיבעטי וכו', איך עלה בידי לפוח בהתמונת רוח חיים לכל נמיותיהם! ואיה סמל היהודי שאל המלך מתפלא, חסר פה תמונת ותאר העברי הנודד הוסיף המלך להשתאה! הוד מלכות! ענהו הציר הבט נא שמה מימין מתחת עומד איש ערום ומסביבו ערימת בגדים! התהתל כי קרא המלך כמו מתקצף, האם ערומים בלא לבוש ילכו היהודים? האם לא ידעו—בשת העם אשר קרנים מידם לכל העמים הנאורות? אין זאת כי אם התולים עמך הוסיף המלך בחמה נסתרה! אבל! קרא הציר ראה נא הוד מלכות את הבגדים הרבים המצויירים שם אלו המה הבגדים אשר ילבשם היהודי הערום, בהם כל מיני בגדים לפי חוקי המאדע של כל ארץ וארץ לגויהם למשפחותיהם, כנענים, חתים פלשת וצור! מה זאת קרא המלך משתומם הכחידות הדבר כי אתה הציר! או לצון חמדה לך! האם כל אלה הבגדים יעלם עליו העברי! כן! אדוני הרם! כן! כן! היהודי ישנה פניו חדשים לרגעים אם בין הרוסים מושבו והיה כאחד מהם ואם גרמניא ארץ מגורתו והיה אשכנזי לכל פרטיו גם בשפמו! ואם צרפת אוה למושב לו והיה צרפתי נלהב גם בוקן משלשת ר"ל מחודרת בקצה, ואם כיתיים יבוא והיה סיני גם בסך שערות עבותים מאחורי ערפו, היכלתי לציר תמונת היהודי האמיתי באופן אחר, האופן הזה מתאים בד בבד עם תכונת העברי „איש ערום“ ומסביבו כמה מיני בגדים והוא ילבשם כחפץ לבו! אין זאת אדוני הוד מלכות!

הציר הזה נמצא בשלימות בתלמוד ז"ל:

בזאי כרם ולות לבני אדם כי אתא רב דימי אמר עוף אחד יש

בכרכי הים כיון שחמה זורחת עליו משתנה לכמה גוונים .

החדוד הנפלא הזה חודר כליות ולב מתאר תכונת עמנו רוח משכילנו , עשירנו גבירינו, כי באמת נפלא עלינו התאר „עוף“ כי כמו העוף מקומו ומצבו הוא באויר, ומקומו הבטוח מרגשות טירפי טרף הוא רק ברוח שם ישחק לנמר עז לנחשים השרפים, אמנם ישפל שבת לעמוד על הארץ או צפוי הוא אל סכנת מות כי הרבה אורבים לו מסביב והוא לחולשת גוו לא יוכל להאבק אף עם החיה הקטנה והחלושה מהחיות הטורפות ואך אם ימהר למריא במרום ינצל מידי שודדיו ומרצחיו באופן כי אין למין העוף מקום מושב בטוח עידנו על הארץ, כן העם הזה — עמנו וכן הגוי הזה, מראש ומקדם נוצר להיות אנשי רוח לספר תהלת ד' ר"ל לפרסם אמתות אמנות ההשגחה דעת האחדות האמתית „עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו“ ,ואתם תהיו ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל“ דבר אליהם! כי מה אשר בחרתי בכם לחוננכם תורה ודת-אש רק בשביל שתהיו ממלכת כהנים לא ממלכת גבורים בעלי מלחמה הופשי חרב וקשת מעוררים חנית וכידון על אלף בפעם אחת לא כזה חלק יעקב ועתידותיו, לא זאת תעודתכם הרמה ולא זאת כונת ומגמת בריאת האדם, הן אמה כי כל העמים וכל הנבראים מעשי ידי המה בריותי אשר בראתי, כי מוכרח לקיום העולם אנשים עושי מלאכה לוחמי מלחמה עם שודדים ורוצחים מלכים ושרים שופטים ושוטרים, עושי משפט ומפקחים למלא את תעודת הצדק והמישרים וזוה מוכרח להיות גם אנשים אנשי חיל אשר יעזרו את המלך ושופטיו להוציא כל רעיון נשגב כל מחשבה טובה לאור עולם כי יצר לב האדם רע מנעוריו ועוד לא בא האדם למדרגה רמה כזו אשר יתהלך במישרים בלי שלמון וקבוץ מדיני עוד יד הסכלות רוממה עוד יד הודון המשול ממשלה חזקה ולכן מוכרח מלך אחר עוצר בעם לשום מתג ורסן בפי מהרסי הברד ומפריעי המנוחה! וכל מין האדם פועל ידיו הוא אבל אתכם „נשאתי על כנפי נשרים“ תאר למעלה וחשיבות הרומותי אתכם על! „ואם שמוע השמעו בקולי“ או „והייתם לי סגולה מכל העמים“ אף כי באמת „לי כל הארץ“ ר"ל כל העמים שלי וכל העולם מעשי ידי המה אבל „אתם“ אחפוץ כי תהיו לי ממלכת כהנים“ וזוה נדמינו למין העוף. אבל לדאבון לבנו נראה כי נחמיא המטרה כי אם אך קרן הצלחה תורח על ראש אחד מאחינו, והנה עווב את דגלו ופניו פני היהודי הנפלאים משתנים לכמה גוונים ישתדל כי לא יכירוהו שונאיו מנריו כי הוא נצר מהעם העתיק וישנה פניו לכמה גוונים יהי מי שיהיה אף מהשפלים שבעמים. ארודי, צמרי, אשורים ולטושים אך לא יהודי, ואף אם קרני שמש ההצלחה לא יורחו כל היום, ורב דימוי התלמודי עת נסע למסעיו ויבוא לכרכי הים מקום שם יבואו באניות לאומים ועמים שונים והנה מה גדל תמהונו ועם זה תוגת לבבו בעת ראה את העוף הנפלא הזה משתנה לכמה גוונים כפי חלופי העמים אשר יראה פה ביירים השוכנות לחוף ימים! איה גאוותך ישראל?! אימו גבוריך יעקב? האם עוד לא יזל בנדך דם המככים הגבורים הנערצים? האם עצביך ועורקיך לא ירגישו מאומה, האם המוח מוחך לא ירגיש כלימה, האם לא ירגיש שפלות הנפש אשר קננה כך במדה גדושה ונפלאה! אריוך דמעתי בת עמי! נכמרו נחומי לראות איך תתפלש, ותתעפר, בעפר ואפר, רפש וטיט! איך תחת שולחן אויביך תלקט עצמות יבשות ותשיתי להם בחלקות להבאיש ריח אחיך ותחקי ארחם ורבעם! לא הדברים המנובים אך מעשים מגונים ופעולות מכוערות וכל אלה אך למען שביב איר מתעה יתראה לך מרחוק (רק מבט עין טוב אשר יביטו עליך שונאיך ובעת ימצאו כך ענג ותאוה נפשם, בעת ימצאו כך הפץ) אך מבט עין אחת או יותר ברור כי יפגשך ולא ימלא פניך

פניך קלון וחרפה כל זה דים כי תחוי חזיונות שוא ותחשובי כי השלמו לך מנדיך
 וחורפך; ממשמני הארץ תחלוק אתם חלק כחלק גם כמוהם תוכי לעלות מעלה
 ולנחול כבוד, ועל סמך תקות שוא כזו תתכחשי לעמך ילדתך, תזרי הלאה קדשי
 הדת תתרחקי כמטחוי קשת גם ממקום אשר יתאספו אחיך לשפוך שיח, ואם בנים
 ובנות תלדי והיו לבני עם אחר כי תחניכם אל דרך הגוים ותשרישי מקרבם כל זיק
 יהדות, זאת קרא משה איש האלקים בתוכחתו הנמרצה „בניך ובנותיך נתונים לעם
 אחר” זו הקשה שבקללות אם דור נולד נתון בכל לבו ונפשו לעמים אחרים אין זכר
 ושאר לכל קדשי הדת גם השפה הקדושה זרה למו האם אין זאת חרפה וכלימה נגד
 העמים הישירים, למה לא נלמוד מוסר מאחינו הנוצרים ומה גם הרוסים, מארחות
 ממשלתנו הרוממה כי תביט בעין פקוחה כי גם חניכי ותלמידי בתי הספר הבינוניים
 והגבוהים יגדלו לאמונה וגם לכל העמים החופים בצלה תתן חרות גמורה כי ילך כל
 איש בשם אלהיו וימלא מצות ופקודי דתו, ונראה כי הנוצרים אף שנמרו חוק למודם
 בבתי המדעים הגבוהים חכמים ולפעמים פילוסופים מובהקים בכל זאת לא יבשו
 לשמור תורת ומצות דתם אף המנהגים יתפללו בכל יום וימלאו אחר אמונתם! ואנחנו
 הה! אך ריח השכלה מוויפה אך טפת דיו של ספרי חכמה דים לשומנו בנים כחשים
 כופרים לאלוה ממעל לתת הלה לכל דת ואמונה! האם לא נראה השגחה נפלאה
 אשר גם בעת הנאורה הזו, בעת שהשכלה פרשה כנפיה ותשלח קווי זהרה גם
 בארצות החשך והפראים, בקיץ המאה התשע עשרה! והנה בנוגע לנו ולזכותנו נראה
 ההפך כי בארצות הנאורות לא לבד כי יגבילו זכותנו במסחור, וגם במקום מושב
 ואיסור תחומין כי אם גם יעמלו להגביל חלקנו במדעים וחכמות ר"ל לא יתנו להרבה
 מבני עמנו לבקר בתי ספר של הממשלה במדה גדושה, אבל באמת גם זאת מפלאי
 ההשגחה החפצה בקיומנו כי לולא ההגבלות כבר נכחד קימנו מן הארץ כמו שאין
 זכר להפתרוסים כסלוחים וכפתורים אשור בכל, רומי הרשעה! כי חק מחוקי הטבע
 כי הגדול בולע את הקטן ר"ל כל תולדי המצב נלחמים מלחמה תמידית היא „מלחמת
 הקיום” הארי מורף והשור נמרף, השור איכל עשב והעשב נאכל, האדם מלך הטבע
 וכל הטבע הדום תחת רגליו ישחית ויבלה אין דבר נסתר מחמתו וקצפו גם הוא לקץ
 ימים עת פקודת כל הנכראים עליו יפקד יהיה לברות לתולעה ורמה, אומה שלמה
 אם קמנה היא ורפת אונים יהיה לאכל להגדולה והחוקה ממנה תתבולל ולא תודע
 כי באה אל קרבה! והפלא כי עם חולשתנו ורפוינותנו ענינו ולחצנו כל מצרי שאול
 ותפתה, כל בלחות מות, כל המובחות ומדורות האש אשר ערכו לנו שונאינו האכזרים
 כל ההגבלות והחקים המעיקים על כל מדרך כף רגל כל אלה לא הועילו לעשות
 אתנו כלה! ולמרות כל אלה עודנו אנחנו מלאים כח עלומים, ולשך חיים בריאים,
 יד מי חוללה הנפלאות האלה? יד מי עשתה נסים נפלאים כמו אלו! השגחה
 נפלאה ומדויקה ע"י תורה שבעל פה הוא התלמוד להבדילנו מן העמים האחרים
 הבדל גמור ולזה ההבדל אשר תבדילנה הממשלות אותנו מהאזרחים, והפלא בעת
 שנחשוב כי עלינו מעלה באיזה ארץ ומדינה וכמו נראה שמים טהורים ושמש מרפא
 תשלח עלינו קרני אורה וחומה והתקוה תשחק לפנינו כי במהרה נשיג זכות אורח
 בכל רחבי תבל! ועל סמך זה נפנה עורף לעמנו ודתנו! והנה לפתע עב קמנה ככף
 איש עולה מים ותתהפך לערפל נורא וסער קטב, ישרש ארזים וינפץ חלונות ויעמיד
 כל אילי הכסף נטילי הזהב מתוכנו אשר כבר שכחו עמם ושפתם, תורתם ודתם,
 שפתם ואמונתם, עדי אשר אם יביטו בראי ישמחו אלי גיל כי לא ניכר בפניהם צלם
 דמות היהודי תגל נפשם כי כל רואיהם לא יכירום כי ממעי יהודה יצאו את אלה

יעמיד הסער על גחליהם ריקם, פורעי פרעות אנטיסמיטים חדרו אל ביתם ויוכירום באותות לבית אבותם כי יהודים המה, וכי מכל הכבוד אשר להם עשו העברים עשר, ואו בחמתם קרעו ולא דמו, מחצו קרקד הלשו שער מההלך באשמיו, או זכרו המשכילים והמשכילות כי המה בני העם הבווי והבווו המה, אך חלום נעים חלמו להם כי בהיטיבם דרכם לבקש אהבה משונאיהם או ישיבו להם אהבה אל חיקם שבעתים! ראו ונוכחו כי אך לשוא התיפו והתנפחו, ראו ונוכחו כי „שנאת עולם לעם עולם“ לא תעבור מן הארץ עד עת תהקיים המשא אשר נשא בן אמוץ החווה באחרית הימים:

זאת היא סבות קיומנו לנצח ובאמת אם נשקיף מנקודת האמונה והדת חוב קרוש להיות אנחנו אסירי הורה להטמלכות אף כי תברילינה אותנו כי זאת אחת מסבות קיומנו כי באמת תשמרנה אותנו מרגשה ושנאת פועלי און. בארצנו רוסיא האדירה יש לנו כר נרחב להשתרע בעשרים וששה פלכים אשר מרת שמחם גדולה הרבה יותר מכל ארצות צרפה וגרמניא וגם בפנים הארץ יש הוכות לבעלי מלאכה וסוחרים ממדרגה ראשונה לשבת ולהשתקע שם, ואם הגבילה זכותנו לבקר בבתי הספר אשר לנו אך חמשה אחוים למאה באמת לפי ערך מספר אחינו בארצנו אשר לערך כל יושבי הארץ אך כערך שלשה למאה וא"כ תורה עוד הממשלה לנו! ואם אמת הדבר אשר יספרו כי הגיד שר ההשכלה המנוח לאחד מנכברי וגדולי עמנו אשר שאלוהו סבת ההגבלה! מפאת כי ילדי בני ישראל מבקרי בתי הספר המה כופרים גמורים (אמעיסטין) ענהו השר „ויטילו ארס הכפירה גם בחבריהם נערי והלמירי הנוצרים“ הלא מקרב לב נודה אנחנו בני אמונה ודת בעד מפעל הממשלה אשר מצד אחד מקרבת אותנו בימינה והתיה למחסה לנו, ובשמאלה תרחיק אותנו מעט מעט למען לא נהבולל ונבלע בין יושבי הארץ כאשר נראה לראבון לבנו בארצות המערב אשר יתימרו בכבוד ההשכלה ואחינו כבר שכחו עמם ויתבוללו כמעט אשר לא נכרו והנה מתלאה! שונאים — משכילים, שונאים דיפלאמטים יושבים ראשונה במלכות המה בערמתם ותרמיתם הזכירו להם כי יהודים המה, והקריאה הועוסה „הלאה יהודים“ ישמע גם שמה לבתי המחוקקים! ועתה הביאו חכמה גם אחינו גרי אשכנז וצרפת כי לא הועילה להם כל השכלתם והתחקותם! האם אסירי הורה אנחנו להאנטיסמיטים כלבי-אדם כי הועילו לקרב את בנינו ובנותינו שהרחיקו לכת! וכבר ראינו שבמקומות שהיו שם רעמים ופרעות נהרבו מספר השבים לעמם ורתם שפתם ואמונתם, התחברו לאחיהם הסאמינים וכמוהם הואילו להשתחוות ולצקת לחש ותפלה אך המה האנטיסמיטים מוכיחים נאמנים החוים והנביאים, המגידים והמטיפים במשאם ודרישיהם בהוכחתם ומוסרם לא השיבו לתחיה את עצמות האמונה היבשות מאז התחילה ההשכלה היונית בימי בית שני, וההשכלה הערבית בימי הבינים עד ההשכלה המערבית בימינו לקרר גו האמונה או לחנקה ולגרם גם עצמותיה עד שכמה והרבה מגדולינו גם מגאונינו אנשי השם הקריבו תורת משה לקרבן על מזבח ההשכלה היונית ומשה איש האלקים היה למשרת ונושא כליו של אריסטו דיוני ר"ל אם אך מצאו בתורת משה והנביאים דבר אשר כנראה ימאן בזה היוני סבבו פני „הדבר“ חרמו בחרט, יצרו אוהו, האורוהו במחוגה לפי מחשבת ורצון היונים ויצא להם עגל הכפירה לכחש בכל נס ופלא אשר העידו עליהם הנביאים ומי ידבר מדורנו זה דור החמר והמאטריאליזמוס דור המכחש בכל דבר נשגב ונעלה! לא הועילו להם כל המון הנביאים והמטיפים ואך השנאה והאנטימוס המה העירו למוסר און אחינו הרחוקים האוברים והנרחים האם לא קול שופר גדול תשמע אונינו מקצה הארץ ועד

יַעַד קֶצֶה! שׁוֹפֵר שְׁנֵאת הַדָּת! קוֹל שׁוֹפֵר קוֹרֵא בְּכַח! הַעִירוּ! שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבְבִים! בּוֹאוּ אוֹבְדִים בְּאַרְץ אֲשׁוּר! מְלִיצָה וְהָאֵר לְאַחֵינוּ אֲשֶׁר נִתְבַּלְלוּ וְנִבְלְעוּ בֵּין בְּנֵי אֲשׁוּר וּמְצִרִים, שׁוּבוּ נְדָחִים! בְּאַרְץ מְצִרִים! הִשְׁתַּחֲוּ לַד' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם! הוֹדָה לְכֶם כְּלָבִים נֹבְחִים כְּלָבֵי אָדָם כִּי שְׂמַתֶּם אוֹתוֹת עַל רֹאשׁ יוֹד אֲחֵינוּ הַנְּדָחִים. מוֹטְפוֹת גַּם גְּדִילִים וּמוֹזוֹת יָשְׁמוּ עַל בְּגִדֵיהֶם וּפְתַחֲיהֶם וּמֵה נִמְרָץ וּנְפֹלֵא סְפוּרָם: וְלֵאמֹר הֲלֹא הוּא בִּפְרָק שִׁירָה זֶה לְשׁוֹנֵם!

רבי ישעיה תלמידו של רבי חנינא בן דוסא התענה שמונים וחמשה תעניות אמר: כלבים! שכתוב בהם (ישעיה נ"ז) וחכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה יזכו לומר שירה (תהלים צה) «בואו נשתחוה ונכרעה כו'» ענה לו מלאך מן השמים כו' כלבים כתיב בהם (שמות יב) ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו, ולא עוד אלא שזכו לעבד מצאתם עורות שכותבים בהם תפלין ומוזות וספר תורה על כן זכו לומר שירה.

הספור הוּוּ מְבָאֵר לָנוּ בִּירוּר כֹּל מַה שְּׁדַבְּרָנוּ עַד הַנָּה, מְבָאֵר לָנוּ בִּירוּר מוֹצֵא הַשְּׂנֵאָה אֲשֶׁר הוּא הוֹלְדוֹת הַהַחֲקוּתֵינוּ וְהַתְּבַלְלוּתֵינוּ פּוֹר כֶּסֶף כַּאֲפֵר עַל מוֹתְרוֹת עַדֵי פֶּאֶר וּבְגֵדֵי יָקָר עַד אֲשֶׁר יַחֲשְׁבוּ שׁוֹנְאֵינוּ כִּי אוֹצְרוֹתֵינוּ מְלֵאִים זָהָב וְכֹל מְכַמְנֵי אֲבִנֵי חַפְץ, וּמֵאִין הִשְׁגָנוּ אֵת כֹּל הַחִיל הַזֶּה לְפִי מַחֲשַׁבַת צְרִינוּ -- וְאִיךְ עֲשִׂינוּ עֶשֶׂר? הָאֵם מִן הַגּוֹרֵן וּמִן הַיָּקֵב? אֲשֶׁר זָרוּ לָנוּ עֲבוֹדַתָּם אוֹ דַּגְן שָׁמַיִם, אֵין זֹאת כִּי אִם מֵאֲשֶׁר לָהֶם וּמְכּוּחַם עֲשִׂינוּ כֹּל הַחִיל הַזֶּה! וַיֹּאמְרוּ, כִּי הַעֵת לָנוּ לְצֵאת וּלְקַחַת מֵהֶם (מֵהַעֲבָרִים) רַק שְׁלָנוּ דְמִינוּ וּנְפִשֵׁנוּ אֲשֶׁר מִצְּצוּ אֱלֹהֵי הָעֲבָרִים הַזֵּרִים, וְאוֹ נַפְץ חוּזֵי וְרַעַם כִּידוּעַ, וְלוֹלֵא הַמְּשַׁלּוֹת אֲשֶׁר הַעֲמוּדָנָה לִימִינוּ וּבִפְרֵט בְּאַרְצֵנוּ רוֹסֵא אֲשֶׁר נֶחֱסָה תַּחַת צֶל מֶלֶךְ מוֹשֵׁל יַחֲדֵי בְּמוֹחִים אֲנַחְנוּ מִשׁוּר וּמַחֲמַס וְהוֹדִים אֲשֶׁר מִצְּאוּ פּוֹרְעֵי הַפְּרַעוֹת נַעֲנֵשׁוּ כְּדֵי רִשְׁעָתָם, וְהִנֵּלֵא כִּי בְּמִקּוֹמוֹת אֲשֶׁר הִיהוּדִים נִחְתִּים שׁוֹמְרֵי הוֹרָה וְדַת וְלֹא יַחֲקוּ וְיִתְבַּלְלוּ כַּמְדָּה גְּדוּשָׁה, שֶׁם כִּמְעַט לֹא הִיוּ פְּרַעוֹת וְעִיקָר סַחֲוֵה הָאֲנִמִּישִׁמִּית נִרְאָה כִּנְנֵעַ בְּגֵרְמִנְיָא בְּעֵרֵי הַבִּירָה בְּמִרְכּוֹ וּמְקוֹם אֲשֶׁר שֶׁם לֹא יִרְאוּ הִיהוּדִים בְּחֵאָר הַרְדוֹר הַיֵּשֶׁן וַיִּדְוַע וּבְרוּר כִּי הַרְעוֹת הַצְּרוּת וְהַמְצוּקוֹת אֲשֶׁר עֲבָרוּ חֲלַפּוֹ עַל בַּת יַעֲקֹב הַעֲדִינָה כִּמְעַט הוֹלְדוֹת הַהַחֲקוּת וְהַתְּבַלְלוּת, לוֹלֵא יִצְאָה, דִּינָה בַּת יַעֲקֹב לְרֵאוֹת וְלַהֲתַרְוֹעַ אֵת בְּנוֹת הַבְּנֵעֵנִי לֹא עָנָה אוֹתָהּ, שֶׁכֶּם בֶּן חָמוֹר הַחַי"ו אֲבִינוּ הוֹקֵן הַתְּרָה וְהַעִיד בְּבִנוּי, "לְמָה הַתְּרָאוּ", וְכֹא הַבְּאוּר לְמָה תִּרְאוּ עֲצִמְכֶם שְׁבִיעִים בְּעֵינֵי אַחֵיכֶם בְּנֵי עֶשׂוּ וַיִּשְׁמַעֲאֵל, זֹאת כּוֹנֵת הַסְּפוּר הַמְּטוּר וְהַנְּפֹלֵא הוּוּ:

ענין שִׁירוֹת הַחַיּוֹת וְכֹל צִאֲצָאֵי הַטְּבַע כּוֹכְבֵי בֶקָר, בְּנֵי אֲלֵקִים אֲשֶׁר בָּאוּ זִכְרָם בְּכַתְבֵי קֹדֶשׁ וּבְתַלְמוּד וּבְמִדְרָשִׁים, הֵמָּה הַפְּעוּלוֹת וְהַמְעִשִׂים אֲשֶׁר יִרְאוּ לְעֵינֵי הַמַּתְכוּנֵן בָּהֶם, פְּעוּלוֹת הַטְּבַע וּנְפִלְאוֹתָיו הֵנָּה הַשִּׁירִים הַנְּעִלִים וְהַנְּשֻׁגְבִים אֲשֶׁר יִשְׁירוּ כֹּל יְצוּרֵי עוֹלָמִים, הֵן הֵנָּה הַשִּׁירִים יוֹנוֹ כֹּל כּוֹכְבֵי בֶקָר בְּנֵי אֱלֹהִים, וְחו"ל כְּפִי חֲכֵמָתָם וַיִּדְעֵתָם בְּטַבַּע שְׁמוֹ בְּפִי כֹּל מִיִּן וּמִיִּן מְלִיצָה לְקוֹחָהּ מִתְּנַ"כ נַעֲרַכָּה לְפִי טַבַּעוֹ; וְמָה נְפֹלֵא הַשִּׁיר כִּי כְּלָבֵי אָדָם הֵמָּה שׁוֹנְאֵי בְּנֵי-שֶׁם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּ שֶׁבַע מְבַשֵּׁר הִיהוּדִים, עוֹזֵי הַנֶּפֶשׁ הָאֵלוֹ אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּ לְרוּוֹת מְדַמִּינוּ וְהֵנָּה מָה נְפֹלֵא כִּי מֵהַעוֹ יִצָּא מִתּוֹק מִפְּעוּלוֹתֵיהֶם הַרְעוֹת יִצָּא טוֹב לְכַלְלוֹת הָאוֹמָה, שְׁרוּ שִׁירָה נְפֹלֵאָה

כי השיבו את הבנים שרחקו מגבולם וכלו ישראל וכלו שוררו בואו יהודים אשר הרחקתם ללכת, עד שכסתה כלימה פניכם גם לשפוך שיח בבית תפלת אחיכם, כפרתם בכל אמונה, חללתם כל קדש בעת אשר כל עם ישמור אמונתו, חשבתם כי בכחשכם בתורתכם תמצאו חן וחסד בעיני העמים שביניכם אבל שוא חויתם! יותר טוב בואו! נשתחווה ר"ל עשו כמונו אם נוצרי נוצרי ואם יהודי - יהודי אמתי, והנה יהפלא התלמודי הוה איך משרש נחש יצא מרפא איך מארס צפעונים יצא טוב! אז ענה לו מלאך מן השמים ר"ל כאלו קול ד' מדבר אליו כי אם הרעו שונאינו אבל גם דבר טוב נמצא בם כי לא חרצו לשונם לבני ישראל האמתים יושבי באהלי התורה והדת האלקי, ולפיכך זכו השונאים כי מצוּתָהם כנוי ותאר להאסיפות אשר יתאספו להפיל גורלות על בת יעקב העדינה לענותה ויעלו צחנה ובאָשה בדבריהם, תבחל ותקוץ כמו נפש טהורה ובכל זאת מצוּאה סרוחה כזו ושנאה נאלחה היתה סבה כי הרחוקים נתקרבו, אשר כחשו בעמם ורתם לבשו פאר תפילין ויצית ס"ת ומוזות האין זאת שיר נפלא ונשגב כאלו ההשגחה האלקית מסכה בקרב שונאינו רוח משחית ורוח קטב למען השב בנים לגבולם!

לן חכמו שונאינו ומנדינו ותחת הרדיפות תחת החקים המעיקים והמגבילים למען נפנה ערך לאמונתנו, תחת זה להפך אם נתנו לבני יעקב משפט אחד חוקי אורח לכל משפטי באין נגרע דבר אז כבר הפיקו כונתם ורצונם על צד היותר טוב, כבר נבלע ישראל בגוים כטבע הגדול הבולע את הקטן - מי נתן כח להעדינה השבולה בת ציון הרכה לעמוד כסלע איתן לבלי למוש ממקומה זה אלפים שנה! ואיך יכלה לסבול בלהות מות וכל מצרי שאול כמשך ימי נדודה הנורא? מי? אם לא הרדיפות וההגבלות! הנצחון הוא כח טבעי נמוע בקרב האדם ומה גם בעת ירדפוהו אויביו על לא חמס עשה ולא עול בכפיו כי אם עקב כי מחשבתו ואמונתו שונת ממחשבתו ואמונתו הוא הרודף -- כי אם יש צווי ומשמר על פעולות אשר יעשה האדם הנוגעים לחיי החברה, לקיום הקבוץ המדיני, ומצד זה חוב קדוש ומוסרי להכנע תחת כל חוק אשר נתן מיד הממשלה אף כי החוק לפי דעתו ורוחו אינו מהיושר כי באמת כל איש מחויב לוותר מזכויותיו לטובת החברה וקבוץ המדיני, וחלילה וחס להסב מעל חוקי הממשלה אשר בצלה נחסה יהיו מה שיהיו אף לא נבינים -- ורשע כסל עון לא נוכל כפרו לעשות כל איש כישר בעיניו, הן המה הרשעים בעלי ההפקר ושטת האפס אשר אך למלאות תאות לבם הנאלחה ירשו לעצמם לעבור כל חוק וגם במלך משיח ד' יעיוו (הכופרים האלה בלי אלוה) לדבר עתק ואם בכל אלה אנחנו חיבים להכנע אבל לא באמונת ד' אמונה אשר אינה מגנת לשום חיק מחוקי המלך והמדינה הישרים, ובאמת כל המלכים הישרים ובפרט בארצנו המבורכה לא נשמע ולא נמצא בספרי קורותיה ספור משופטי אמונה, בקור אמונה ודת, אינקוויזיציה, מלכיה שריה בישופיה וכהניה הגדולים עם הקטנים רחוקים מכל מחשבת פגול הזה, לעיני השמש יעבדו העמים השונים עם אמונתיהם השונות יושבי ארצנו האדירה את אלהיהם באין מפריע, ומפני זה כאשר בארצות החשוכות הכינו מטבח לבני ישראל בעד אמונתם, במדה הזאת אשר סבלו במדה כזו הפליאו באמונתם עיני כל, עד שגם על במת מטבח קראו בקול „שמע ישראל“ - בשמחה עצימה מסרו נפשם על קדושת שמו יתברך ויתעלה ולפי זה שונאינו היותר מסכנים ר"ל מסכנים לחיי רוחינו ולקיום אמונתנו המה הדורשים והחפצים התבוללות גמורה באונגארין והרומים לה למען השביתנו מהיות „העם החי הנצחי“ הן אמת כי ישנם אנשים דורשי צדק מהנוצרים אשר יחפצו כי יותן לנו שווי זכויות ככל האורחים בלי

ישום פניה ונטיה צדדית רגן מצד משפטי האדם כאשר הוא אדם חי נכרא כצלם אלהים, אבל הרבה מהם יחפצו בזה למען הרחיקנו מדתנו ולהכביענו בנוים כעצת „בלעם הרשע“ באמרו לבלק :

ויעתה איעצך אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים” הדוחק מבואר וכבר תמה בתלמוד (סנהדרין) אשר יעשה עמך לעם הזה מיבעי ליה? אבל דבור הלצי כמדקרות חרב אותה רוח גבה הנפש הזה וכמו אמר לבלק למה תחפוץ לקללם לגרשם, להמיתם ולעשות אתם כלה, יותר טוב לפניך כי תקרבם ותתחתן במו ואז יתחפך כל העם הגדול הזה – לעמך! כי יהיו ככל אנשי מואב עבדיך ועמך, זה אמרו „ועתה איעצך (דבר) אשר יעשה (הדבר הזה) העם הזה, לעמך באחרית הימים והוא כי תתן צו ופקודה כי בנות מואב מותרות כהפקר להעם הזה ואז תראה – וכן היה. ספור מתאים עם כל מה שדברנו עד הנה נמצא לחו”ל

אמר רבה אישתעו לי נחיתי ימא האי גלא דמטבע לספינתא מיתחוי כי צוציתא דנורא חיוורתא ברישיה, ומחינן ליה באלוותא דחיקק עליה „יה ד’ צבאות אהיה אשר אהיה ונייח”.

(בבא בתרא ע”ג).

המאמר הזה כבר בארנוהו בחבורנו מגן התלמוד על הש”ס ע”ש וינעם לך :

אך לפי דרכנו פה יעירנו התלמודי הזה אשר היה נדרף מממלכת פרס הרשעה אז אשר רדפה באף את העמים אשר אמונתם לא כאמונתה, התלמודי הקדוש הזה הנדרף ראה בהרדיפות האיזומה נוחם ומרפא לשבר בת יעקב והיה לבו סמוך נכון כמיטב כי באופן כזה בטח יראה ויזרח יאיר וינוצץ הויק האלקי, השכיב הנעלה הטמון והצפון בקרב לב איש הישראלי מהקרנים קרני אור אמונה טהורה אשר האיר בבניו אבינו ראש אימתנו איתן האזרחי, הויק הזה אשר יעמם וכאלו יכבה בעת האיר לנו ההצלחה, בעת אחינו בני עשו ישיתו לנו בחלקות על ידי השגחה נפלאה יתעורר לתחיה והוא בעת יסערו הגלים הנוראים לנפץ אניתנו המה שונאינו אשר בשוא גליהם יחפצו לעשות אתנו כלה ולהטביע האניה הסוערה – מצולה והנה נפלא כי בעת סכנת מות ההיא בעת אכדון נורא מרחף על ראש אנשיה, מלחיה חובליה מנהניה, והנה בעת ההיא יתראה „כי צוציתא דנורא חיוורתא” (לבן) תאר על אמונה טהורה וצרופה אשר באה לנו מתורתנו דת-אש „ברישיה” תאר על מקום משכן השכל והמחשבה, וזהו המטה עיז והממשלה נתן לנו ד’ ע”י נביאו נאמן ביתו „מטה האמונה והדת” אשר בו נבקע מים רבים המה המון אויבינו וצרינו אשר יתוצבו כמו גר להטביענו אבל לא יוכלו לעשות אתנו מאומה כי „מחינן ליה (להגל) „באלוותא (מטה) לא מטה גשמי, לא מטה עיץ ברזל ונחשת כי אם מטה רוחני וקדוש אשר חותמו „יה ד’ צבאות, אהיה אשר אהיה ונייח” ר”ל הגלים ינחו כי יראו כי כל חציהם ממנו והלאה, שבו ריקם :

זאת כונת המאמר שהצבנו פתח דרושנו; כי שאל את ר”ע המדיני הנפלא „מהיכן הרעש נעשה”?

מה הוא סבת הרעש אשר ירעישו תמיד עלינו צרינו ואם בחלה נפשם באמונתנו הלא דרך אחד יותר טובה יש לפניהם להשיג ולהפיק תאות לבם והוא לא ברעש

ברעש ולא באש, לא כחרב ולא ברם, כי אם בחלקות לקרבנו כנ"ל ואו . . . או השיב לו ר"ע כי הרעש לא במקרה כאשר תחשוב כי אם יד ההשגחה, יד עושה פלא לסכה שלא ימחה שם ישראל לכן נתן בלב הצרים להרעישנו או אז נקוץ ונתעורר מהשינה הלאמערגית ונוכח כי גם אנחנו עם. עם אשר יש לו פרק אחד היותר גדול ויותר נפלא ומצוין בקורות ימי עולם, עם אשר העמיד מלכים חכמים נפלאים וגבורים גערצים, עם אשר העמיד נביאים וחזוים, העם אשר נתן תורת אמת לכל הגוים הנאורים, העם העתיק הנפלא אשר אביהם הראשון היה ראש המאמינים והחוקרים האם לא חרפה וכלימה לבוז ליקחת עם כזה!! אבל אהה! חרפה תשבר לבנו, וכלימה תכסה פנינו, אם לא רסיסי דמע יזילון עינינו אם לא בכה יבכה כל איש אוהב עמו ודתו, אלהיו ותורתו, עת יראה כי בבתי כל העמים אף בבתי הפראים עת בתיהם יעמדו על מכונם בסדר נערך לפי אמונתם ודתם, לאומיותם וארצם, באופן כי רוח האומה אשר ממנה יצא מרחפת בו וכמו הבתים יושבים בשלוה שקטים ושאננים ובעת הזאת מסתכל כביכול „בביתו“ ר"ל בבית ישראל רואה בן ישראל מתבולל ומתחקה עד שיהרס הסדר בבית הדור החדש אין זכר ושאר שם וציון לשום מנהג אשר בו יצטיין הדור בו היהודי, ועל פי רוב רוח קטב ומשחית רוח העם אשר בתוכו ישב מרחפת בבית גאים הוה! „מסתכל בביתו (ישראל) איך הוא נתון ביד ערלים“ ר"ל הבית כולו נתון במנהגו בערכו „ביד ערלים“ או כביכול ישאג הקב"ה ועיקר השאגה על נוהו ר"ל הבית של היהודי אשר היה נה ד' מאו והנה נהפך לבית ערלים על זה מקונן ירמיה!

„זכור ד' מה היה לנו“ מה נעשה איך נפלטנו לשאול תחתית? איך אבדנו הכרת עצמנו עד שירדנו פלאים אף מהפראים! „הביטה! אנא ד'! וראה את חרפתנו“ האין זאת חרפה וכלימה כי בירדינו נהפוך נחלתנו לזרים, ובתינו בית ישראל נהפוך עד שיהיה לו מראה ודמות בית נכרים! התעוררו אחי שובו לאשר העמקתם סרה! תראו לנמוע בקרב לבב בניכם אמונה ואהבה לתורתנו ועמנו שפתנו וארצנו כל אחד מישראל יראה וישתדל כי הרוח השורר בביתו יהיה רוח ישראל רוח עברי רוח טהור ואז גם שונאינו ישלימו לנו נשתדל להראות לעיני הגוים המדות האמתיות והישרות נחלתנו מקדם ואז נזכה לגאולה אמתית בב"א אבי"ר:

דרוש רביעי

יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן, אמר לד' מחסי ומצודתי אלהי אבטח בו. כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות, באברתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה. צנה ומחרה אמתו, לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם. מדבר באפל יהלוך, מקטב ישוד צהרים. יפול מצדך אלק ורבבה מימינך אליך לא יגש. רק בעיניך תביט ושלומת רשעים תראה. כי אתה ד' מחסי עליון שמת מעונך, לא תאונה אליך רעה, ונגע לא יקרב באהלך. כי מלאכיו יצוה לך, לשמרך בכל דרכיך. על כפים ישאונך, פן תגף באבן רגלך. על שחל ופתן תדרוך, תרמום כפיר ותנין. כי בי חשק ואפלטתו, אישנבהו כי ידע שמי. קראני ואענהו עמו אנכי

בצרה, אחלצוה ואכבדהו: ארץ ימים אשביעהו ואראהו בישועתי

[תהלים צ"א].

שיר נפלא, שיר נשגב שיר נעלה אשר שר המשורר האלקי נעים ומירות ישראל להאיש השלם, הבוטח האמתי, להאיש אשר בשבתו בקומו ובלכתו בדרך, בכל דרכיו ובכל מצוייו, בכל צעד וצעד בכל דבור ופועל יחזה רק כח אלקי, יהוה את המלך הגדול חופף עליו, יחזה את כח המחיה כל אלפי רבבות יצורי הטבע, יחזה את ההשגחה הנפלאה והמדויקה, את הסדר הנפלא והערך הנשגב בכל הבריאה, מהגלגלים הנוראים המבהילים את הרעיון בגדלם עד היצורים המיקראשקאפיים הממלאים תמהון את המחשבה בקמנם, לאיש אשר אלה לו, הלא הוא יושב המיד תחת מחסה „וצל שריו“, והעליון על כל הוא סתר עליו ומגנו! אל זה האיש קורא המשורר ומבטיח לו בשם ד'! בשם האל אשר גם המשורר בוטח בו. „אמר לה“ הנני אמר לך בשם ד', ד'! אשר הוא „מחסי ומצודתי“. בשם „אלהי“ אשר „אבטח בו“ הנני מבטיחך, „כי הוא יצילך“ כו' וכו' :

אמנם נמצא לחזו"ל מיחסים את השיר הזה לרבקה אם יעקב בעת שלחה אותו פדנה ארם אמרה לו „שיר של פנעים“ הציור נשגב אמנו הקדושה אשר בחנה היטב רוח בניה עשו הבכור ויעקב הצעיר איש השרה ואיש התם, ידעה כי כל ימי חיי האחים ר"ל כל ימי מציאותם וקיומם יוצאי יריכם וחלציהם לא ישלימו יחדיו, עודם בבטנה התרוצצו יחדיו ולא מצאו מנוח וכן יהיה עד עולם, כי זאת מלחמת האור והחשך, החכמה והכסילות, הרוח והבשר, החמר והצורה, אבירות לב מתענג לראות נהרי נחלי דמי אדם נשפכים עם רוך לב מתפעל ומתרגש מהריגת השובב, ידעה כי הבכור שמורה עברתו להצעיר עקב תמימותו, ובכל עת אשר ימצא ידים לעשות את אחיו הקמן כלה, ישחית ולא יחמול, והיא באהבתה לבנה הצעיר יעקב ישראל תדאג לעתידותיו וקיומו, תצווה כי יעמוד על המשמר להלחם אל אחיו הבכור אבל לא בחרב ולא בקשת לא בהרג ושפך דם כי קמן אתה יעקב ורפה אונים, בחמר, אבל ברוח! רוח קודש רוח ד' תורה וחכמה יראה ואמונה והשכלה שהורה באלה תעשה חיל, באלה תמחץ ראש פרעות אויב ומתנקם, בעת תשב יעקב תחת ההשגחה וסתר עליון, תבטח בד' מעונך בטחון אמת, עד כי בכל דרכיך ומפעל ידך תשליך על ד' ייבך או „לא תירא (יעקב) מפחד לילה“ תאר על הגלות וחשכתו, וגם אם לפתע פתאום יעיבו לך שונאיך אור שמש ההצלחה בעת תעמוד על פסגת האשר וחצים וקשתות יעופו עליך מכל עברים, אני מבטיחך כי לא תירא „מחץ (האויבים) יעוף יומם“ ר"ל בעצם יום הצלחתך, ואף בעת כי אויביך יתגברו ומכל עברים יסבוך עד שלא תוכל להסתר מהם ויותר „מדבר ומקטב“ קטבי מרורי יחפצו לשרוד אותך „בצהרים“ אל תירא תולעת יעקב אל תחת מתי ישראל. כי לסוף האויב „יפול מצרך ומימינך אלפים ורבבות ו„אליך לא יגש“, רק בעיניך תביט“ ר"ל אם תביט ותתבונן בעיני שכלך או תראה השגחת ד' משלם גמול לאויביך הרשעים, כי באמת אחר ש„עליון שמת מעונך“ תחת חסות ומגן ד' אשר הוא גם מחסי, או באין ספק „לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך“ אחרי כי שמת משנך ומעונך תחת כסא ד', ומצויר כאלו המלאכים והחיות הנושאות את המרכבה הסובבים את כסא וכבוד ד' את המלאכים האלה „יצוה לך“ למענך כי ישמרוך „בכל דרכיך“ כאשר תלך בדרך מקלה מאבני נגף וצורי מכשול ובעת תבוא לדרך מלאה אבני נגף ומעקשים „ישאונך על כפים פן תגוף בו“ אבל „על שחל ופתן תדרוך“

עצמך:

בעצמך כי תחוק מהם, והמליצה כי כל שונאיך המלכים העריצים בימי הבינים עת שלטה האינקוויזיציה הארורה כמו פערדינאנד ואיזבלה, ובימים מקדם אדריאנוס זנערא, וכמוהם כל אלה מתארים בשם שחל וכפיר, ועבדיהם העריצים כהני און המה הפתנים והתננים! „תדרוך אתה יעקב על השחל ועבדו הפתן. על כפיר ותנן — ועל קברם תדרוך כהגלך הרפים! ותשמע קול ד' מדבר ואומר! כל באי עולם! הידעתם מפני מה „אפלטמו (את יעקב) מפני „כי בי חשק“, „אשגבחו“ לסבת „כי ידע שמי“ ובעת „יקראני מן המצר או אישיב לו ואענהו „כי עמו אנכי בצרה! ואחר שעמו גם אנכי בצרתו באין ספק כי „אחלצהו ואכבדהו, אמנם אל תירא ישראל פן מעוצר רעה ויגון, מהאסונות האיזמות, והפגעים הנוראים תתם (ותאסף) לא! כי אם ארך ימים אשביעך ואו במח תראה „בישועתי“ אשר גם היא ישועתך ע"ד אני והווי הושיעה נא (ירושלמי):

זאת ההצלה היותר במוחה כי נתרחק מאויבינו בנפש ואף מאוהבינו מאחינו בני עשו לא לחקותם לא לעשות כמעשיהם וכמנהגיהם ר"ל מעשים המיוחדים לכל אימה אשר בהנה תצטיין. (דברים) „וישבון ישראל במח“ רק בעת שישכון „בדר עין יעקב“, הנסיון הורה לנו כי בעת אשר נתקרב להעמים אשר בתוכם אנחנו יושבים ר"ל קרבת התחקות והתכללות או רע ומר תהינה תוצאותיהן, וגם בעת האירו העמים פנים אלינו ובקשו קרבתנו ונתנו לנו זכות אורח זאת היתה קשה לכללות האומה יותר מהגבלות וגם פרעות, כי תחת כי ההגבלות והחקים המעיקים ענו ומצצו דם חמרנו וגונו, ולפעמים היינו השיות לעולה כליל על מזבח העריצות והאכזריות, אבל כללות האומה נשמר בטהרתו ובמה נחשבו קרבנות אדם חמרים מול קיום האומה בכללה הרוחני, והלא נדע כמה אנשים שהקריבו נפשם ונפש בניהם הונם ורכושם על מזבח ארץ מולדת. סאקראט הפילוסוף לא חפץ להמלט מן המות אף אחר שהתחננה אשתו ובדמעות שליש בכהה כי יחוס על נפש עולליו הקטנים ויסכים להמלט מן המות אשר היבוהו שופטיו העריצים לא בצדק ולא במשפט, וגם כאשר בקשוהו תלמידיו כי יחוס על החכמה אשר אתו תמות היתה תשובתו: „כי קול ארץ מולדתו ישמע כי לא יעבור חוקיה, וידענו ברור כי ההגבלות תועילנה יותר לקיום האומה מן השווי הגמור, נעימה המליצה מאמרם ז"ל (פר"א מדרש):

אמר עשו אין אני הורג את יעקב אחי בקשת וחצים ארא הריני נושקו ומוציץ את דמו בפי. כונת דברים כמו אלה שמו חז"ל [מדרש מקץ] בפי יעקב „אמר יעקב שזא יסורין הללו שאתייסר בשביל שאחותי בעקבו של עשו“.

ודני קורע לב על המדה הועומה היא מדת ההתחקות אשר דבקה בנו במדה גדושה עד אשר גם דברים ומעשים אשר חרפה הם לעושים, נראה כי נאורנו נעורנו המשכילים — המסכילים ימלאו אחריהם בכל הדקדוקים והפרטים אם רק המעשים והמנהגים לא ממעי יהודה יצאו: ואף אמונות טפלות ימלאו משכילנו אלה האין זאת שחוק מכאיב לב לראות אצל כמה מאחינו אשר „במוזה“ בחלה נפשם, אחר ששמעו עודם בערשם מאומנתם הוקנה או הורתם הפשוטה והגסה כי המזוזה היא מחסה עוו לבלתי יבואו שעיר ושד אל הבתים לנגוף, ואחר שמשכילים המה ויודעים

וידועים ברור כי השדים אינם במציאות אף כי ידיעה הברורה היא לא באה להם מעומק העיון אחרי חקירתם בענין הזה כי אם מהכלל והסוד אשר מסרו להם כותבי פלסתר המה המבקרים העיו פנים שבתוכנו אשר רק ידיעה קלה אשר רכשו להם באיזה ענף חכמה וידועים מעט לכתוב בן עברית, ידיעה קלה כזו דיה לעשותם למבקרים ולמחפשי מומים בתלמוד והנה ישיעלי אדם אלה שמו לחוק כי כל ספורי האגדה שנמצאו בתלמוד אף הספורים שרונה החרה אינה מרחפת על סגנונם. המה ספורים בדוים אם ספורי מליצה או ספורי נערים וילדים ומה נתברר להם כי השדים אינם במציאות אחר כי בא זכרם בתלמוד וא"כ מוזוה למה? ראה נא אחי והתפלא בכית ובחנות הנאור הזה תראה על מפתן הכית בכאה מנעל-סוס או מנעל סוס אדם קבוע וחזוק במסמרות! למה זאת לך? שאלתי פעם אחת נאור אחד ממין הזה, לא ידעתי! היתה תשובתו, אך שמעתי אומרים כי זאת סגולה בדוקה להצלחה, כי ראה כי בן עושים המון העם של עמים אחרים! ומעשים הרבה ממינים כאלה! האם אין אנחנו אוהים בעקבו של עשו ר"ל בדברים שפלים ונבזים של עשו, לא במתוקנין שבהם כי אם כמקולקלין שבהם" כה שפלה עדינה בת יעקב! היות לשפחה חרופה נעבדת לא רק לאנשים רמי המעלה כי לשפלי אנשים הנרמים כנהמה, על הדבר המעציב הזה ככה ריב"ז כאשר ראה, ריבה אחת מלקטת שעורים מבין גללי בהמתן של ערביים! האר מעציב כי בת העשיר הידוע נקדימון בן גוריון השפלה כל כך עד שפרנסתה ומחיתה מבין גללי בהמתן של הערביים!

בכה ריב"ז ואמר אשריכם ישראל בזמן שאתם עושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בכם, ובזמן שאין אתם עושין רצונו של מקום הקב"ה מוסרין ביד אומה שפלה ולא עוד גם ביד בהמתן של אוזיה שפלה.

נרמז פה שפלותנו ודלותנו, והעקר שנשפיל עצמנו לבקש מחיתנו יהיה באיזו אופן שיהיה אף אם מוצאו ומקורו, מבין גללי בהמתן של אומה שפלה! הה! צלמות ולא סדרים בקרבנו, נשתמש במדות הנפש לא בזמן ולא במקום! הגאווה היא מאוסה ושפלה! אבל לפעמים היא טובה ומוכרחת והיא גאווה מוסרית לא להתבזות לעיני רואים, לא לשבת בסיד חטאים ומושב לצים, לא לבקר בתי מרוח, לא לשחוק בקלפים, ולו לבשנו גאות לדעת ערכנו ומקור מחצבתנו, לו התהדרנו בהזקנה הקדושה החופנת עלינו היה זה לבד די לנו להתעלות ולכל הפחות לבלי נרד מטה מטה, נמרץ מאוד החרוד ההלציי ועם זה אנחה חרישית נגחת דם אשר יצאה מפי חז"ל במלות קצרות מבקרים בבקרת חדה את רוח צעירנו המתמרמים להולכי קדימה וילכו בעינים עצומות אחר עם הארץ אף בארחות עקלקלות:

ואם לא תשמעוה במסותרים תבכה נפשי מפני גוה [ירמיה י"ג].

מאי במסותרים? אמר רב שמואל בר אבניא משמיה רב מקום יש לו להקב"ה ומסותרים שמו (?!) מאי מפני גוה? אמר רב שמואל בר יצחק, מפני גאותן של ישראל שנמלה מהם ונתנה לאומות העולם (עיי' בספרנו מגן התלמוד בארנוהו):

מזה לך ידידי כי תבכה? שאלתי את פי אחד מרעי — עת מצאתיו בחרר המטות בסתר יושב ובוכה — האם איזה אסון חלילה קרה לך או לנפשות ביתך — הוספתי

הוסיפתי לשאול, אין דבר ענני, אבל בני הבכור! דבר עלגית, בני הגדול חסרה לו סדרת הגאונה, וזאת סבה בכיתי! מה הדבר! קראתי משתומם! הבחלוס תדבר בי? בחרות ולא במראה? חלילה לי! להתל בך ירדי מנוער קרא אלי בפנים זועפים! ידעתי אהובי משכבר הימים כי לא ישבתי במושב לצים לציון הועבת נפשי! והנה אשנה כי לא אוכל נשוא העונה הורה אשר קננה בכני זה! לדעתי! אמרתי לו כמותו ירבה בישראל! לא הבינות לרעי יקירי — אמר אלי בחרוד מר, בני ישפל שבת עם פוחזים ורוקים, בבויה לא ישכנו רגליו, אצל כל פנה יארוב, ורוב שבהו אך בבהי טרוח, ובלילות בבתי משחק ישחק בקלפים, יררוף ענבים, יאחר על עסיסי חמר, ולפעמים ילך ערום ויחף! שלוב יד עם נכזים ושפלים, לו לבש גאות כמרדו, לו התבונן נצר מטעיו, משפחתנו הרמה, לו התבונן לחקר אבותינו מאו אנשי השם, קדושים מהורים, אבינו הראשון ראש משפחתנו אשר היה מציון וירוע אשר כמעט מלכי ארץ ורוזנים דרשו לשכנו, לשבוע מחכמתו ויראתו. ללמוד ארחותיו ומדותיו הטובות, אבינו אשר האיר לכל העולם, ומי מלל או מי יאמין שבני ילדותיו ישכח צור, מחצבתו, מקבת בור ממנו נקר, וילך לחבק אשפתות במקום סחי ומאום וכה גדל שבתי כי חרפה שברה לבי לבכות לעיני רואים כי יחשבוני למשנע כי לבכיה מה זו עושה אם לא לספר באונם את כל, והוכל להבין מצוקתי בזה:

זאת חדודם הבוטה כי כביכול ב"ה בזכה במקום סתר על שפלת רוח ישראל אשר כה ירד, נטלה מהם גאוהם והכרת עצמם והיו חרפת אדם וחלאת מין האנושי! ואומות העולם מוצאם מעוים וכפתורים, בני האימים וזמוזמים! והנה המה מהגאים מהנפחים! מהימרים ככבוד מחצבתם בעמם בשפתם, דתם והורתם!

התבוננו נא אחי! הסתכלו! זכרו ימות עולם, שנות דוד ודוד, קראו בכתב-עמים וראו, התפלאו הפלא: ופלא ובחרדה קדש תכרעון ברך לפני ההשגחה הרוממה אשר שמה עיניה בנו, כי לא נשטף בשטף העת הנוראה ימי נדודי העמים, כמה גוים רבים ועצומים נשטפו בשטף העת! המו גוים טמו ממלכות, כמה גוים עריצים חלפו ואינם, אשור מבלבלה ארצות, נבוכדנצר מחריב ממלכות, אימו? כי הכליון וההפסד השוררים בטלוא רוחב הבריאה, הכליון וההשחתה השולמים בכל יצורי עולמים וישמו חוקם גם על עמים ואומות שלמות! ורק את עדינה בת יעקב! הרכה והענוגה, המעטה והרלה רק היא! רק היא היתה לפליטה מן זרם הזמנים ושטף העתות!! לפני הרעיון הזה יכרעון ברך גם כל החוקרים החפשים, כל גרודי מעלה, נלאה השכל להשיג סבת הקיום הנפלא הזה מנגד לחוקי הטבע כי חוק מונח כי יד הכליון ישלום בנזף חלש יזחר מנו חזק ותהי בנו להפך כי עב כל רפיון גונו וחמרנו הננו חיים קימים, נצבים איתן בלב רבנות משברי ים, מים אדירים המה הלאומים העריצים, ולולא לא שחתנו בירינו את אשרנו כי עתה באמת היינו המוצלחים והמאשרים מכל העמים! אבל הה לדאבון לבנו ואסונינו, אנחנו בעצמנו נשלח יד בנפשנו — נפש האומה, אנחנו בירינו נקצץ את האילנות הטובות אשר נגדל, המה בנינו ובנותינו, נפלא מאמרם ז"ל זנשגב הציור מרמזים בקוצר כל מה שדברנו עד כה:

תנא היא לזו שצובעין בה תכלת, היא לזו שבא סנחרב ולא בלבלה בא נבוכדנצר ולא החריבה ואף בלאך המות אין לו

רשות לעבור בתוכה אלא זקנים שבהם בזמן שדעתם קצה עליהם
הן יוצאים חוץ לחומה והן מתים [סוטה מ"ז].

הציור נעלה כי האלקי הזה יתפלא על עם ישראל הנפלא בתכונתו כמו העצם הנקרא "לוח" ואשר לפי המקובל וטבואר במדרשים ובקבלה היא הנשואת והקימת מכל גוף האדם ועל זה אמר ר"י "מן לוח שבשררה (ע"ש ובדרושנו) ואמר היא העיר לוח היא העיר הרוחנית העיר אשר בחר, שצובעין בה תכלת, כי תחת שכל הצבעים כל מה שיתרחקו מן העין יאבדו צבעם עד שברחוק מקום יסתרו מראי, הנה צבע "תכלת", יתחיל במקום כלות כח הראיה יתראה שם כמראה תכלת, אשר מפני זה נקרא תכלת משרש כלה, ובמקור כלות, וכל מה שיתרחק הצבע ההוא מהעין יהיה יותר בהיר, כן היא האומה הישראלית לא יגבילה מקום וזמן ולהפך יבוא זמן וכל יושבי תבל יכירו את אלוה נורא הוד או יודו בפה מלא כי היא האומה הנבחרת, והאות כי האומה הזו קימת למעלה מן הטבע כי בא שנחרב העריץ בעת שבבל כל העולם וכל עריצי גוים יבו לרגליו ויעבירם ממקום למקום בכל זאת לא היה בכוחו לבלבלה, בא נבוכדנצר ולא החריבה! "ואף שלאך המות" כנוי והאר לכח הכליון וההפסד, "אין לו רשות לעבור בתוכה" כן היא האומה הנבחרת כן היה חסנה ותפארתה לנצח אבל אהה! לראבון לבנו נמצאו בנו זקנים ר"ל שקשה עליהם לשאת סבל הדה והמצות וינסו לצאת "מחוץ לחומה" ר"ל מחוץ למחנה ישראל מחוץ לחומת הדה, מחוץ לחומת ירושלים, מחוץ לחומת האמונה אבל זאת סבת מותם והפסדם וכמו שהמשיל ר"ע לפפוס בן יהודה (ברכות):

ההפכים שולטים בנו, מעשינו ודבורנו סותרים זה את זה, ולפעמים סותרים מעשה למעשה ודבור לדבור, מצד אחד גאווה נאלחה, ומצד השני ענוה בזויה, תחבוננו באיזה אסיפה אשר יתאספו ראשי העיר וקציניה "לפקח על עסקי רבים" או כבתי התפלה, נראה תאות כבוד מדומה וזוה שנאת איש לרעהו על לא דבר עד אשר לא נבוש לשלוח לשון אפעה ברעהו העברי, עד אשר שרי הממשלה יתאוננו רע כי היהודים ייגעו אותם במלשינותם ולא פעם אחת שמענו איך שרי הממשלה הגבוהים ישחרו למוסר און המלשין ויעיד בו כי לא תהיה תפארתו על דרך כזה! וכמה שרים אשר היו ירועים לאוהבי אדם ולא הבדילו בין בן דת האמונה השלמת לבן אמונה אחרת והנה פתאום נהפכו לאויבינו וצרים לנו, והנה אם באסיפותינו, ובבתי הפלתינו אנחנו מכירים את עצמנו כי בני העם העתיק אנחנו וכל אחד יראה את עצמו עומד במעלה גבוהה עד שכל הבריאה תשיר עוזו ותפארתו ואזי לאיש אשר יגנע בכבוד איוה עגל זהב או נמיל כסף או מיוחס יוצא ירך סוסי אדם הטובים אשר אבותיו אכלו משמנים, שהו ממתקים, אשר אבותיו עברו בסך ובכרי כסף הושימו דם ענבים, עסיסי רמונים על השולחן! או לא ינקה כל איש פשוט ר"ל מתפרנס מיגיע כפיו, כמו החייט והרצען, הנגר והבנאי, האורג והפחמי, נוסע בעגלה ונושא טשא. כל אלה האנשים הפשוטים לא ינקו אם יעיוו לגעת בכבוד האוכלים ואינם עושים, בכבוד ארגוי הזהב והכסף, בכבוד עגלי אדם! אבל גם האנשים הפשוטים מצדם יקנאו קנאת כבודם ואם לא כהראשונים ומיום שנתחדשה ההלכה כי אב זקן עושה מלאכה איננו נופל בערכו מאב זקן הולך במל ומדרף ריקים, נשאו אלה העושים ואוכלים ראשם ויחפצו גם הטה למעום טעם ממעמי העליות השמנות, "שלישי" "שני" מפטיר" ולפעמים תדרוש קיבתם גם להיות, גבאי, סוכן, מורה

מורה דרך וכאלה מהמשרות הכבודות אשר רשות להעברי להשתמש בהם, ר"ל אין להאגטיסיטימים חלק ונחלה בהוארי כבוד כאלה! וכל כרכורי שמעקקער הגרמני ודריוומאן הצרפתי לא יועילו להם להיות אף „גבאי“ בבית מדרש קטן בעיר קטנה בליטא! האין זאת? האם לא הצדק את עמוסי ההלאית עם העברים לרדוף אחר שולמנות וממשלות כאלה! הגבאי ישלום ממשלה בלתי סגבלה: יחלק הקפות (לא כסף עובר לסוחר) ר"ל ס"ת כאות נפשו, ויש אשר בזדון וכבד הגבאי איזה בע"ב מיוחס „בהקפה החמישית“, „עוזר דלים“ או איזה בעל בטן ויראה לו בהקפה ב', עת נקמה היא להגבאי ישיב נקם לצרוי ועומי נפשו, ומה היא אם אחד מהנעלבים יתן לו ר"ל להגבאי מכת לחי אחת ולפעמים אחת ושתיים, אחת ושלש, הכל לפי ערך הבושה ולפי ערך רוחו ורוח אשת הנעלב, כי עת ההקפות היא „עת רקור“ עת יבואו הנשים על האנשים, עת לא יבדו ולא יקפידו גם הכשרים והחסידים בין זכר לנקבה והיה כי יקרה כי אשת הנעלב תהיה בבית התפלה בעת הזאת והראה בהרפת אישה או . . . ואם קרה באחת מבתי התפלה עמדו השוטרים טווינים עם פקיד אחד בעת החלוקה על יד הגבאי לשמרו מסכות ופצעים מהנעלבים! והם לא הועילו להגבאי כי הנעלבים לא יכלו לסכול ברוחם, קשה היה למו לכלוא את הרוח הסוער בקרבם ובחטה שפוכה נפלו על הגבאי המחלק, ויחלקו לו מהלומות, וגם נשי הנעלבים ננשו אל המלחמה, והמלחמה נטשה על פני כל ככר בית המדרש והיו קולות וברקים, קול שריקות—שריקות השוטרים, בחליליהם, קולות מוכים ונפצעים, קול מכים ומכות, קול נשים ואנשים, ילדים וילדות, קול ששון וקול שמחה, קול בני ואנקה, ומעבר מזה שחוק מוזר וקולות פרועים, עד שהפקיד כתב בספר כל פרשת הלילה הוויגישה לשופט השלום! אבל מה כל זאת לעומת עליה שמנה, הקפה נכבדה, גבאית, סוכנות וכדומה! ואם שופט השלום בעת ברור המשפט העיר למוסר אוני הנאשמים מגרי המדון ויאמר: הוי זעוכי אלקים! וחרפת-אדם! הוי בזויי עמים, האתם התפארו כי עם הנבחר אתם?! אם אתם תתיטרו כי עם קדומים אנחנו? בני העברי המרומם אברהם, תלמידי „משה איש האלהים“ בעשותכם בבית מקדשכם המעט מעשים אשר לא יעשו, הביטו וראו בבתי התפלות של עמים אחרים, נוצרים, מחדרנים, בודעים ועובדי האלילים, איך ביראת הכבוד יעמדו שם, איך הדרת קדש איזמה חופפת שם על פני כל המתפללים, אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם, קול ריב ומצה, חרוף וגדוף מהלומות ומכות „עליונים למטה ותחתונים למעלה“ ואתם העם העתיק אשר הדרת זקנה קדושה חופפה עליו והנה תעשו מעשה נערות עלילות עול ימים, פעולות פראי אדם, לכן עקב עשותכם זאת בפקודת וצו אדונינו הקיסר יר"ה האסרו בכלא ולזה תשלמו גם כסף ענושים, ונכפר לכם פשעיכם ומריכם, אבל מה שוה כל החרפות והגדופים, לפני אדם רב נגד הכבוד המדומה! והפלא כי כפירי אדם אלו כביתם ובית תפלתם! והיה אך יצאו החוצה והנה אך גער קטן שובב אחד מבני האזרחים, יחרידם, והכפירים גבית, יעמדו כשיות נאלמית לשמוע חרפות חורפינו, וכלימות בזוינו, ככל כוחנו נהגה ונאמר התפלה בערב „כי הם חיינו וארך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה“ הבה נראה אם ימלאו אחר זה גם היראים והחרדים? הישמעו מה שיוציאו בפייהם? אם באמת ובתמים האמינו כי התורה היא חייכם למה התנו הבכורה לכל דבר קטן אם אך תחלמו כי יהיה מוצא לכסף! למה תבזו ותשפילו כה את לומדי התורה ומלמדיה עדי כי שם „טלמד“ נהיה לשם נרדף עם שמות, פתי, בער, אויל, שומה, סכל, חמור, כסיל, ופרא אדם, והיה כי יאמר איש איזה דבר כסילות ושמות לפני רעהו ורעהו

ורעהו יחפוץ להראות משונתו או לחרפהו והיה מאמרו הראשון: „מלמד! מלמד אתה“ כלומר שומה נפלא! הנראה כן בין כל העמים הנאורים הלא שם „מורה“ אצלם יתן כבוד לנושאו! נעריך נא החיים שיחיו מורי ומלמדי עמים אחרים וחיי מורים עברים כי תחת שהראשונים יחיו חיי נועם ועונג חיי כבוד ואשר, נשיהם בריאות אולם ועויליהם כצאן ירקרון מענג ומטוב כל הנה אלה האחרונים יחיו חיי צער ונגע, חיי חרפה ואסון, נשיהם חולות וחדלות אונים וילדיהם רפים ודלים עד שלא יוכלון להרים רגל מצר וחוסר כל! האם לא נראה בחוש סתירות באמר ובפועל, בדבור ובמעשה, אם באמת נאמין בהשגחה כי יש משגיח המכין מזון לכל ברותיו והנותן לכל אחד אכלו ופרנסתו בעתו, וכן נשנה ונשלש, נרבע ונחמש וכו' בכל יום „אני מאמין“ בו למה נעשה עול כל תועבה מרמה ושקר אך למען השיג כסף ונחשת ועל פת לחם נפשע חדשים לרגעים! עד אשר נעלה עלינו גם חמת הממשלה!

מה נקל לנו למסור נפשנו בק"ש ומה גם בתפלת נעילה זמן עליה נשמה בעת נאמר המלות „ד' הוא האלהים“ נעשה תנועות משונות מזרות אימה, נקפוץ נדלג ננענע עפעף אל כל עברים מעלה ומטה, פנים ואחור, נסוב ראשינו כגלגל נצעק, נהמה! הנה כל זאת אבל רק ככונה, רק בעת נדע כי אחרי חצי שעה נסעד לבנו בתרנגולות פטומות חלות לחם סלת, נשבע מבשר כפרתינו וחליפתנו, ולו גם בעת הצעקה בעת מסירת נפשנו יגש איש ויפגע בכבודנו! אם נחריש נתאפק! אם לא נהפוך עליו עיר ובהלות! האין זאת אחי! נשפוך שיחנו לפני אלוה בוחן לבות „ראה עמידתו דלים וריקים“ „ראה ענינו ולחצנו“ וכאלה רבות תפלות ובקשות, איך יתאימו התפלות עם המותרות והלוקסוס הנורא, אם עניים אנחנו נלחצים מרודים ושפלים, איך נורע לריק את כספנו אשר בועת אף וברמי לבבנו השגנוהו, ואיך נוציאהו לדברים של מה בכך נניח כספנו ועמלנו להשיג „חלון רקיע“ ואם לא יספיק לנו הכסף הזה תענה את גוננו נסבול רעב חסר כל וקרח נורא אך למלאות התאוה האיומה!

ספור נפלא חידותי יספרו לנו חו"ל אחשוב לתת בו צורה יצייר ויתאר כונתנו אשר אנו בה, זה לשונם:

אמר רבה בר בר חנא „אמר לי ההוא מייעא“ תא! ואחוי לך היבא
 דנשקי ארעא ורקיע אהדדי, שקילנא לסילתאי ואנחתא
 בכוותא דרקיע, אדמצלינא בעיתא ולא אשכחיתה, אמרי לו
 איבא גבבא הבא? א"ל האי גלגלא דרקיע הוא דהדר, נטר עד
 למחר כי השתא ומשכחת ליה.

התלמודי האלקי הוה הנוסע המוכיח נתן בפי הישמעאלי דברים מצייר תכונת אחינו, כי העברי הוא האיש אשר יתחברו בו, ארץ ושמים, גאות ושפלות, ומצייר כי היהודי יקח סל המזונות ר"ל הכסף המוכרח למזון נפשות ביתו והנה הוציא הכסף על מותרות הבל וריק כמו להשיג „חלון רקיע“ ומצייר כי כהרף עין רק נטה הצדה (יהיה פירוש אדמצלינא ע"ד שמצינו ר"י מצלי וקרי ברכות יד א) או יהיה עד שהתפללתי ובקשתי מד' על מזונותי ופרנסתי, והנה כהרף עין לא מצאתי סל מזונותי וכה מרהרה להכסות ברגע אחת עד שחשבתי שגנבים או שודדי לילה גנבו ממני את כל! „אמר לי האי גלגלא דרקיע דהדר“ לא גנבים באו לך!

לא שודרי לילה נפלו עליך יהודי אמלל, כי אם מידך באתה לך הצרה הזאת כי בן טבע הגלגל הטבעי החוזר בעולם כי איש מהאווה תאוה הוא רעב ללחם! הוי זהיר ברוחך אחי! מהיום והלאה אל תפזר כספך כי אם בעת יבוא בקר שמש הצלחתך ואז תמצא „סל מזונותיך“, „נמר עד למחר כו“:

הסדר הפרוע הזה לשמצה הוא היה בעוכרנו גם בהיותנו על אדמתנו! החווה האלקי הנשגב בן אמוץ מזרע המלוכה לא יכול לראות את המותרות והפזור אשר פזרו בנות ציון הגאות על תפארת העכסים והשביסים, הגומים והנטיפות וכו' והנביא המנחם הזה נהפך בחמתו לאויב ויקללם קללות נמרצות, הנביא האמלל בן חלקיהו הענתותי קרא לכת יעקב מתיאש! „ואת שדוד מה תעשי? כי תלכשי שני עם עדנים, כי תקרעי בפרך עיניך, לשוא תיפי, מאסו בך עוגבים נפשך יבקשו“:

לו קמתם מקבריכם או לו ירדתם מגן עדנכם! נביאים! אוהבינו האמתים וראיתם היום! איך חלפו חוק! בנותינו בנות ציון, פרעו כל מוסר עד שיחוק את מעשה ופעולות הגברים, והחיות הקודש רוככות על האופנים, אופן בתוך אופן אחד מלפנים ואחד לאחור, וברגליהן הסובינה הגלגלים ולעמתן ינשאו, השרפים המה הבחורים הריקים, ואת פרי השכלת המאה התשע עשרה, השכלה להשחית כל מדה טובה, כל מוסר וחוק! השכלה, לקצר החיים, ואולי זאת רמו ירמיהו „כי ברא ד' חדשה בארץ נקבה תסובב גבר“ הלוקסוס היה סבת רדיפותינו בכל העתים וכל הממלכות, והוא גם סבת מחזה האנטישמית, ומלבד זאת הוא המסבב הנורא העניות והדלות השוררים בנו בכל עיזם ותקפם כידוע מהסטאטיסק כי מספר עניינינו יעלו בערך אל מספר עניי שאר יושבי הארץ כערך מספר 10 אל 25, זאת אומרת שני פעמים וחצי יותר מספר העניים משארי אורחי הארץ, כמה בנים ובנות ימותו בנער, יקטפו באבם באביב עלומיהם, לסבת איזה קשוט, עדי פאר, וזאת גם סבת האהבה הנסה והבוזיה אשר אהבה יופלמנית „יקראו לה הנאורים, וזוה לאסונות איומים תוצאות אם לא יוכלו למלאות חפץ לבבם הבהמית ישלחו לפעמים יד כנפשם, ועוד יותר מר גורלם אם ימלאו חפץ לבבם כי אחרי כי האהבה גסה אין לשכל מבוא לה, תאוה טבעית ובהמית ובמלאות התאוה ימאסו הנאהבים זה בוו בזה והיו תוצאות קשורי אהבה במו אלה אסונות ופגעים כבי ואנקה, ונמצא לחו"ל מאמר נפלא חידותי!

אמרן עליו עד מלאך המות שכולו מלא עינים בשעה שהגיע זמנו של חולה ליפטר מן העולם עומד מראשותיו של חולה כיון שרואה אותו, מיד מזדעזע ונוטר טפה של מרה וזורקה לתוך פיו. ממנה מת, ממנה פניו מוריקות, ממנה מסריח [עי"י ע"ג].

ציור נפלא שסבת כל מיני מות המה העינים, הרואים את כל, ומתאויים לכל ונפלא כי חז"ל חשבו כחכמי הטבע כי התאוות הנמכזות במדה מרובה הוא חולי מחולי הנפש! ומצייר כי בן חזק כח היצר בהארם כי לעשות דבר תאוה אף שהיא רעה בעצם, בכל זאת אך יראה אותה מרחוק יתפעל ויתרגש, אף שבוה „יפטר מן העולם“ ר"ל תקצר חייו או תעשהו לחדל אנשים אף ש„ממנה“ מהתאוה היא היא המפה של מרה הארסית אשר ממנה „מת, ומסריח, וגם פניו מוריקות“ אם כפשוטו או על דרך המליצה לסוף פני האדם אשר לו יתהפך למשחית, וילך מר

בחמת רוחו כידוע מבעלי התאוות הנמכות כי חלקם מכאובים נוראים וחרפות עולם, בכל זאת „פותח את פיו“ לקבל את הטפה המרה ההיא, ועוד, יודעו לקראתה! ועוד אחד מבעלי התלמוד הפליג לתאר כי סבת המות עם כל כלי משחיתו סבתם התאוה עד אשר נראה אדם מת באיביו ימיו הרוב ממתים כאלה, לו אך ידענו סבת מותם או סבת כלומה פני מין האנושי כי אז ראו כמות זו כן מות זה - הבחמה זו אוכלת יותר מכדי שבעה ותמות, והאדם שליט הטבע ימות גם כן מתאוה בהמיה, האם חיוון יקר הוא בזמנינו לשמוע ובפרט בערים הגדולות, מאבדים ומאבדות עצמם לדעת, והסבות הנה צחוק מכאיב לב, נערה אחת שתתה סף רעל מפני כי אמה הקשיחה לבה לבלתי נתן לה כסף לתפור בגד לבן ליום חתונת אחת מחברותיה, עלמה אחת נמצאת תלויה לסבת כי אביה מאן לתתה לאשה לפוחו שכור אחד או לבן אמונה אחרת, עדינה אחת ירדה מצולה המימה כי לא עלה לה המחול בטוב לעיני הגברים ומה גם גברים בני אמונה אחרת לובשים שרד וכפתורים נוצצים, האין זאת חרפה להאדם הגביר בצלם אלהים, והו אמרם ז"ל

אמר אבוב דשמואל אמר לי מלאך המות אי לאו דהיישנין ליקרא

דברייתא הוי פרענא להו בית הישימה כבהמה [ע]

ר"ל גליתי סבת מותם בלא זמנם אשר יתואר בשם „שחיטה“ ר"ל מות הבעל חי מרם הגיע זמנו ואז ראו האנשים כי המתים בהמה המה להם ולא אדם יקרא להמה כי אם „בריות“ כי ממש „כבהמה“ בבקעה מתים ונאספים בלא עתם! העונש והשכר המה המעשים בעצמם, מעשה הרע בעצמו ינקום מהאיש עושהו, איזה חטא שיעשה האדם אם בפועל אם במחשבת, ישחית את הגוף או הנפש, הגוף לסוף ישאה שממה ויחלש וירפה בלא עת, והשכל כמו כן יחלש וישפל לפי רבות התאוות והתענוגים כידוע כי בעלי ההנאה לפי רבות העונג במדה כזו ירד שכלו ותכבה תבונתו, וידוע זה בחכמי הטבע וחכמי הנפש, ומבואר בדברי החוזה, „תיסרך רעתך, ומשובותיך תוכיחוך! ודעי וראי! כי רע ומר“ (לא בני האשם יאמר ד') כי אם „עובך את ד' אלהיך, בעת (כל המצות והחקים אשר נתן לך לא העמים עליך משא לעיפה אבל בזה חפץ לנחותם בדרך טובה וישרה, בדרך חיים וטוב) מוליכך בדרך! אבל לא כאשר תחשובי כי נקם אקח ממך על עובך מצותי ותורת, חלילה לאל מואת, חלילה לאל מקור החסד והטוב, הרחמים והנדיבות לקחת נקם מבן אדם רמה ותולעה! לא! חלילה כל זה בא לך מרעתך ומשובותיך אבל „לא פחדתי (נקמתי זקנאת עונשי) אליך כל היום! סבת יסוריך אינה „פחדתי“ נאום ד'! כן דבר ד', נפלא ונשגב מאמרם ז"ל (חגיגה י"ו):

ושמא תאמר מי מעיד בי אבני ביתו ועציו המה מעידים בו,
וחכ"א שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם המה מעידים בו
כו' ר' זריקא אומר (נ"א ר' חזקא) נשמתו של אדם היא מעידה בו
שנאמר [מ"א ו] משכבת היקך שמור פתחי פיך.

באמרם שני מלאכי השרת המלוין בה"א הידיעה ראוי להבין מי ראם? או מי יודעם כי המה כה ידועים עד שאמר „המלוין“ בידיעה? אמנם שם מלאך הנמצא בכתובים ובנביאים על פי רוב הוא שם לכת נעלה בטבע המציאות ע"ד תהלים

אבל מה לעשות לחסרי הלב מכל וכל, נעדרי רגש, אשר אינם יודעים מה טוב ומה רע! האנשים כאלה יציקם הנחם? האם ינחמו אחרי שובם? ואם יבשו ויכלמו מתועבותיהם? אנשים אשר שמן לבם, וכמעט נקפא בהם כל רגש דתי ומוסרי, אנשים אשר חנים ינקופו והיה תוף וחליל ויון-משתיהם אנשים אשר קצצו כבר את כנפי הרוח, נשממו כנפיהם, ולא יוכלו להרים מעל הארץ הגוף העב והשמן אשר עשה פימה עלי כסל! המה האנשים מעמנו אשר רחקו מעל גבול ישראל, אנשים אשר יעגבו אחרי זרים ואשר כל רעיון שמת וכסל, כל ענין שוא ורעיון רוח אם אך מוצאו ומקורו מבני היונים, אשכנז ותוגרמה כתיים וסנים, וכדומה יבכרו על הרעיונות הנעלים אם אך ממעי יהודה יצאו. אנשים אשר בעת ימאסו ויתנו תפלה בכל מנהג ישראל, והנה בעת ובעונה הזו ימלאו אחרי כל מנהגי האזרחים אף התפלים, אחרי כל המנהגים הדתיים של האזרחים המנגדים לאמונתנו אנחנו ואשר האזרחים בעצמם ישחקו על כסילותנו והתחקינותנו! מה לעשות לאלה! ברבות השנים יתמעטו וישחוו מכל וכל. ההשגחה האלקית שומר ישראל! ידאג כביכול לגוף אומתנו לחבר איבריו מדולדלין, ובהשגחה נפלאה ישלח רוח קטב, רוח שנאה בלב העמים אשר בתוכם נשב למען הרחיקנו מהם ולמען הזכירנו כי לא טוב נעשה, חדה נפלאה ספרו בתלמוד זה לשונה

אמר רבה בר בר חנא, זימנא חדא הוי אולינן במדברא וחזינן
הני אווזי דשמטי גדפיהו משומנייהו. וקא נגדי נחלי דשומנא
מתותייהו ואמינא להו! אית לי בגווייכו חולקא לעלמא דאתי?
חדא דליא לי אטמא וחדא דליא לי גדפא, כי אתאי לקמיה דרבי
אלעזר. אמר עתידין ישראל ליתן עליהן את הדין (ב"ב).

אם שאין בה זרות כי ממין המשלים הוא משלי חיות, משלי עופות הנזכרים בדברי הו"ל, משלי עויופוס והרבה ממשלי משלים, ובחרו במין מן החי המצטיין באיזה הכונה נפלאה אשר יש בה איזה מוסר למוד להארם עד "מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמו" ובכלל כל מין ומין ממין החיה והבהמה, העוף והרמש יצטיינו במדה ונמיה מיוחדת כידוע בספרי תולדות הטבע והחיי! מין האוו מיוחד בטבע כי יעשה פימה עלי כסל וכפרט מין אוו הבר עד שלפעמים מכובד שמנו לא יוכל להתרומם מעל הארץ אף בעת צר, בעת יבואו החיות הטורפים למרפו ויהיה לברות למו! לו! הבינו האזוות או לו הביאו לכב חכמה האזוות הביתית אשר יפממו ויאכילו אותן לשבעה כי לא למען מותכן יושימו להן כל אכל ממיני מוגדים אך למען תהיינה מאכל טוב ומכריא, נעים ומתוק, לחיך מאכילין ומשקן מקדם! אם הבינו זאת; כי עתה לא לקחו לפיהן כל אכל, בידען כי בהשומן תאכדנה הסגולה המיוחדת אשר חוננה הטבע להעופות-החלשות והרפות בטבע -- לחיות להנה למחסה מפני עקת אויב -- הן המה הכנפים תחת הקרנים, והפרסות, אשר חוננו בהט שארי החיים! אבל מה רע ומר גורל העוף החלש אם יחסר לו גם החסיון הזה-הכנפים! או הוא בכל רע. כן נדמינו אנחנו! בורא הטבע לא חונן את ישראל בקרנים ובפרסות, בשינויים וידים למרוף מרף ולמחויץ ראש אויב! רכי לב המה, ובפרט מעת אשר נפורנו לבין הגוים, כי אז חלילה לנו להניף חרב, למשוך בקשת, כי מושבעים אנחנו כי נהיה בנים נאמנים לכל המלכים אשר בצלם נחיה, למלאות

בל חובות הממשלה, להתפלל בשלום המלך המולך ושלום משפחתו, לדרוש את שלום הארץ ושלום תושביה! ובלב שלם נמלא את החובות הקדושות האלה וגם בעת נראה כי תבדילנו הממשלה לרעה מיהר אורחי הארץ, חלילה לנו לחשוב עליה תועה, חלילה להעלות אף רעיון כי אבינו המלך אשר בצלו נחסה יחפוץ לדכאנו ולמרר חיינו, אך נחפשה דרכינו להיטיב את הסבה אשר בשלה כל הרעה, ובכנפי הדעת והאמונה, היראה והחכמה, במדות טובות וישרות כהנה נעש חיל ואז אויבינו יבושו, יכלמו כל הנחרים בנו, בהכנפים האלה נעלה מעלה עד כי באחרית הימים נשוב אל ארץ אבותינו כמאז וקדם. אמנם אם נקציץ את כנפינו ונעש פימה עלי כסל ורק חיי תענוג, חיי חמר, יהיה חיינו אכול ושתה, חקות את מעשה הפוחזים (ניגיליסטים) התאוות האוה, וכמעשה הקפים נעשה גם אנחנו, אז רע ומר יהיה גורלנו ולבסוף נתן דין וחשבון על כל זאת, אבל מי יהיו השופטים - ריקים, פורעי פרעיות, כי הפרעות הנה תוצאות נחלי השומן ר"ל הפזור הנורא אשר יפורו עשירנו גבירנו על דברים של מה בכך המה יתנו חרב ביד האנטיסמיטיים השיואפים לזהב חמסים לחיל זרים, למצוא תואנה לאמר: כי כל רעה, כל נגע וכל מחלה אשר תהיינה במדינה בממלכה -- בשלנו זאת! עד כי גם העם הקטן והחלש עם יון בעשותו מלחמה עם עם גדול ורם ורב ממנו מאה מונים ממלכת תוגרמה האדירה, העם העז פנים הזה עם הגריכין יצאו וידינו על ראשו וביד רחבה שלמו להממלכה המנצחת נוק וצער ורפוי והנה יצאו אוהבי יון במכ"ע כי בזה אשם יהודה, וישראל לקח חלק בנצחון התוגרמים! וזה ספר התלמוד הנוסע הזה החודה חדות,

כי בנסעו למסעיו בא אל עיר אחת השוממה והרקה מכל, אין בה לא תורה, ולא דרך ארץ, לא מוסר ולא חכמה, רק כאוות יושבים ומטיבים לבם, יאכלו וישתו, יצאו במחול משחקים עם עלמות תופפות, מבקרי תיאראות, בתי משחק, נשפי חשק ולילות עגבים! גביריה עשיריה כל טרחם ועמלם רק להשמין ולענג הגוף העכור, רחוקים מכל הרגש אנושי, וכה שמנו עשתו עדי כי שכחו מי המה אם אנשים אם ממשפחת השור והחמור, נשמטו מהם הכנפים הרוחנים, וכאזוי הבר הפראים המה להם עד שגם הנשאר מהם ומשומנם ישמף ויזרום תחתיו כנחלים ואיש לא יהנה מהם, ונגדי תותיהו נחלי דשומנא" או אמר להם בתוכחתו תוכחת מגולה! "אית לי מינייכו חולקא לעלמא דאתי" ? האם נמצא ביניכם איזו אנשים אשר יחשבו לאחריתם לבנות ביתם בית ד' להכין מזון וצידה לעולם הבא אחר המות, ובכלל כל חכם וצדיק מכין בפעולותיו ומעשיו איזה תועלת לדור יבוא אחריו, התענוגים הגשמיים יכוננו בשם "עוה"ז", ר"ל כי הנאתם היא רק בין רגע ואך תחלוף העת או תוגה ואנחה מנת חלקם יגון חילי ומחלה, אמנם התענוגים הנעלים הרוחנים אם שבעת נעשם ונמלאם כמו כבוד יהיה עלינו ולמורח ולמשא, אבל נשיג הנאתם לזמן יבוא אחר המעשה! והנה מה גדלה תמהון לבבו כי כה נואלו וחטאו אלה האנשים, כה אבדו הרגשתם אדם השכלי עד אשר לא שעו ולא הטו אונם לכל דבריו כי אם אחד מהנאספים הראה לו "אטמא" תואר מגונה לאיש אשר לא יחפוץ לשמוע דברי מוכיחו פנה לו אחריו, ואחד הראה לו "גדפא" כאלו רמוז לו עשה לך כנפים אתה הנביא, ברח לך אל מקומך אתה המוכיח ושם תנבא! כי עסקים וענינים יותר נכבדים ויותר הכרחים לפנינו, לעסוק בהם בלילות, לשחוק בקלפים, בכדורים, למיץ עסיסי אהבה, לשתות לשוח, לרכוב לנוח, ועוד ענינים נחמדים כאלה, ואתה תחפוץ לערב שמחתנו! לא מגיד יקר! וגם אם שם חדש קורא לך "מציף" ועוד אחד "מטיף ציוני" אין לנו עסק בדרשותיך! התחפוץ במוסרך להוליכנו לאחור, לימים

לימים מקדם ימי החשך עת אשר יראו השומים „מחמאים“ עת פחדו הפתאים מעונות ופשעים, עת האמינו חסרי לב כי יש דין ומשפט, עת נבהלו ובושו להביט בפני עלמה כלילת יופי, ומה גם לחבק ידה! לא לנו מוכיח! במאה ההשע-עשרה חיים אנחנו ימי האור וההשכלה ימים אשר התירו הנאורים כל איסור, ימי ההפקרות ושמת האפס, ימו שחוק ורקוד, ימי קלות ראש בכל חוק ומשפט, משכילים אנחנו ולא נדע בשת לא נבוש ולא נכלם בכל דבר תועבה, לך מטיף אל הוראים חסרי הלב, ואל המשכילים המשגעים אשר ארצם ועירם ציון תאות נפשם —, ושם תטיף שם הנבא.

כי אתאי לקמיה דר"א וספרתי לו כי ננצאים אנשים כאלה בין אחינו! התאנח ואמר! הה! אירא „כי עתידין ישראל ליתן עליהם את הדין“! ר"ל בני ישראל שומרי תורה ומצות, בני ישראל יראי ד', בני ישראל אשר יאמינו בהתקוה הקדושה וישמחו בזוכה, אירא כי לרגלי אלה הריקים האווים השמנים „בעלי ההפקר“ יתנו „ישראל“ העם הדל, את הדין! כי באמת ידוע כי כל הסער אשר יסערו שונאינו עלינו רק בשלהם — בעלי התבלול וההתחקות, כל הפרעות רק המה גרמו לנו, והעניים אחינו נותנים דין וחשבון, עומדים למשפט רק „עליהם“ בשבילם ולבסוף גם האזויות בעצמם יתנו דין על עלילותם, יתורו ויתחרטו כי לא טוב עשו אשר עזבו את דרוח הנשגב, — רוח היהדות — היהדות! אשר הדרת זקנה קדושה חופפת עליה — ויבחרו בדרכים נלוזים ומעקשים, לחרפתם ובשתם! העכים והערפלים אשר יבואו עלינו המה ישיבו לתחיה את האברים המדולדלין, זה המה, המה יאירו ויעירו, יחממו ויבעירו את אנשי הבשר והחמר אשר בתוכנו, המה ימסו את הקרח הנורא השורר במרבית גבירנו עגלי הזהב ואו לא יהיה עוד חשך וקפאון, אנשי הבשר והחמר יתעוררו לשוב לעמם, לד' ותורתו, וירושלים תהיה תאות נפשם, על כנפי העבים האלה יעופו לירושלים קרית משישנו, ישתחו וישבו אל ד', נפלא ונערץ מאמרם הקצר (פסיקתא דרב כהנא) על פסוק והיה מדי חדש בחדשו כו':

אמר רבי לוי העבים באים ונושאים אותם.

הוא אשר דברנו כי התלמודי יתמה איך ומתי תהיה הגאולה? מתי יהיה קץ הפלאות, חלק גדול מעמנו כסל לבם עד שכמעט שכחו כי יש תקוה ויש גאולה והנם כופרים בכל יעיד ולמי יבוא הגואל המוקה? ובשלמי תהיה הגאולה? מתי תתקיים ההבטחה והיעוד כי כללות האומה כל היהודים הנפוצים בקצוי ארץ וים רחוקים, יהיה להם לב אחד ורוח אחד, ונהרו אל ד' וטובו, לשוב ציונה להשתחוות לד' נורא הוד „מדי שבת בשבתו ומדי חדש בחדשו“? מתי? הה! רחוק מאוד הדבר הזה אחרי השנה פלאטערנית העמוקה, והשיב האלקי הזה רבי לוי ואמר כי „העבים באים“ ירפלי הצרות וחשכתם הרעמים והפרעות המה יבואו את הבנים הרחוקים, הבנים שהרחיקו לכת קדימה וישביתו שם ושאריה לכל קדשי הדת, מחקו ובטלו כל התפלות אשר בהנה ישתפך העברי לפני אלהי מעונו כי „ימלוך בציון בקרוב“ ועיניו יראו את דוד המלך משיח ד' בציון עיר מעונו! נטילי הקרח אלו יתעוררו ויעירו משנתם ע"י העבים, וכמו ינשאו על כנפי העבים, ותחה כי בצאת ישראל ממצרים הנשאו על כנפי נשרים תאר לההשגה מצד השכל והאר:

המישורר הקדוש עת חזה בחזיונו המחזה הזה, כי הגאולה תהיה מעוצר רעה ויגון! שפך שיחו התחנן! „כי אתה אלהי מעונו למה ונחנתי למה קודר אתה לך בלחץ איוב“ כאומר! אנה! ד'! אלהי עושי אם תחשוב כי ע"י יסורים וצרות קדרות

קדרות וחשכה, אבוא אליך אלקי, שמחת גילי! אם כזאת תהיה אומר כי „זנחתי ושכחתיני” כמו לא תהפוך כלל לגאלנו, כי תראה כי גם „בלחץ אויב” בעת מכל עברים יסובו עלינו אויבינו וצרינו לדכוינו ולהכרית מפינו אכל, ויעלילו עלינו עלילות שוא אשר כבר ירדו לתהום נשיה ואחרי כל אלה חשבתי כי עמנו יתעורר מתרדמתו: והנה אלך קודר, תחת סבל אשמת חמאתי ולא אשוב אליך! . אנא ד'! „שלח אורך ואמתך” שאור האמת יאיר בקרבנו שנדע ונכיר לשוב ולהטיב דרכינו! ואז. המה (האור והאמת) ינחוני וביאוני אל הר קדשך! לא העבים והחשך! מה תשתוחחי את נפשי! מלחץ ועקת משא יגונך! מה תהמו עלי? נסי נא עדינה והוחילי (באמת) לאלקים! או תראי ובחנת והאמרי בטח „כי עוד אודנו” ר"ל תבוא העת המאושרה ואז תדעי ותביני תאמרי כי הישועות פני! ר"ל יהיו מפני בעצמי אם פני יהיה פני אלהים ר"ל פנים מאירות וחדות ה' מעונו או ישועתך קרובה לבוא, אבל אם אין פניך. . או התחוקו אחי! אל יפול לבנו! אל ישפל רוחנו אם רואים אנחנו ערפלי עבים יעיבו ויחשיכו כוכבי נשפנו את אור שמשנו או נתחוק בד' נוסף אמץ לפחת רוח חיים, רוח מלא דעת ויראת ד' בלב בנינו ובנותינו כי יהיו יהודים אמיתים, יהודים נאמנים לד' נאמנים למלכנו אשר בצלו נחסה, נאמנים לדתנו ודתי ומשפטי הממשלה, או יורח בחשך הוה אורנו, והערפל הוה הוא המבשר כי בקרוב יטהרו העבים וישב רוח צח רוח שפיים! ואז נקוה לביאת גואלנו גואל הצדק בב' א:

דרוש חמישי

עניה סוערה לא נחמה. הנה אנכי מרביץ בפוך אבניך ויסדתיך בספירים ושמתי כדכד שמשותיך. ושעריך לאבני אקדה! וכל גבולך לאבני חפץ. וכל בניך למודי ד' ורב שלום בניך, בצדקה תכונני. רחקי מעשק כי לא תיראי וממחתה כי לא תקרב אליך (ישעיה נ"ד).

לא נוכל לקבל כי ירמוז כי לעת קץ יבטיחנו הנביא בשם ד' כי נהיה מוצלחים בעשירות מופלגת וכל חמדות גוים אלינו תבואינה, כי באמת לאנשים חכמים אלקיים העשר איננו אשר, והצלחה מדומית זמנית אשר בחמר יסודה תהפך על פי רוב לתוגה וכאב לב!

אבל היא מליצה חרוזית הלציית, מציירת כי הקשום והפאר, גם כסף וזהב ואבנים יקרות ספיר ויהלום, אין זאת מהדברים אשר יתנו שלימות לנפש, ואין זאת תכלית האדם השלם, ולהפך עוד ישפילו ערך נושאם ומחכבם, ואם לא זאת חרפה למין האנושי המדבר, מלך הארץ ומבחר הברואים בכדור ארצנו, לפי דעת הקדמונים אשר האמינו כי הגלגלים בעלי נפש חיים משכילים, ולפי דעת חכמי זמננו והוא האמת שכל הגלגלים המה גופים מהים בכדור ארצנו, הנה האדם מבחר כל הבריאה כולה, ירדוף אחר כבוד הבא מאבנים דוממים, כסף וזהב מהים, להתפאר ולהתדר בקשומים ופארי עדיים בנות הדומם והגשם! באדרת שער בת החי המורף הולך על ארבע! ולא דעת ולא תבונה בהאדם להשיב לו שאלו אותו התחפוץ להתהפך אף רגע אחד לאבן או לנציב קרח, או אף לחיה הולכת על ארבע בטח לא יחפון! ואם על משך עת ידועה אף אם יתנו לו זהב רב, יתקצף וימלא כלימה את פני האיש אשר העיו לדבר אליו כזאת! ואנחנו ברצוננו נמלא את טבע החיה המורפת אישר

אשר היא המלא רק על פי נמיה טבעית (אינסטינקט) חוק ממלכת הקיום, והאדם יעשה זאת ברצונו! רצון חפשי, הרשע מכתיר את הצדיק לבלעהו, השקר יושב מרוסים, והאמת בחשך הסתר, הצדיק הולך ואובד, והרשע יושב רענן ויפרח כזית, האדם עשוק ורצוץ מיר אדם כמוהו, ישירים נרדפים ונעשקים, ובעמדי במקלהות אמרתי על דרך הלצה שזה אמר המשורר „הכפירים שואגים למרף” ר"ל כמו הסה שואגים ומתרעמים לר' על מה שהזמין להם לחמס לנפשם אך מן המרף והשודר להמיה ולמרף החי החלש מהם וכאלו אינם חפצים בזה „ולבקש מאל אכלם” יבקשו כי יחן להם ד' הטוב והקוין מירו לחם חקם, וספר עוד כי גם הכפירים ונמרים חיתו מרף לא יפלו חמסם ביום, בעת הזרח השמש, כי בעת „זורח השמש יאספון ואל סעונותם ירבוץו” ולא יעשו מאומה והנה „יצא אדם לפעלו” ר"ל לפועל הכפיר מה שפעל הכפיר בלילה למרוף מרף החיות החלשות ממנו, גם האדם יעשה כן! ימרוף, ישבר עצם, יפצח גרם, ישתה דם האנשים החלשים ממנו, אך ההברל כי תחת שהכפיר יפעל עבודתו בלילה הנה האדם יפלא חמס יריו לעיני השמש וכן יעשה „עבודתו (זאת) עדי ערב” עד עת יגע וייעף, האדם ילבש עור הדוב והנמר רחולדה והחתול הכלבים והעכברים ועוד ילבש גאה ונאון אם יעלה בידו להכין מלבושי כבוד כמו אלה; הנשים התגאיה ותתנפחנה ככרבורים עת יבריקו עליהן אבניתן ונפך, כל חלי. כל עדי יפעלו עליהן רשם עז עדי כי ידמו כי הנה הפארת הבריאה, השמש וקרניה כל קוי כוכבי אור אך בשלהם ולמענם יזהירו בשלל צבעיהם! נוכל לשער את ארחות הנולדים באמות כאלה אשר יחנכו? מאמות כאלו! מה יהיה חלק הבנים אשר תלרנה, איך ההרנש החווה האלקי ישעיהו בראותו נבהות בנות ציון ונמיתן לכל מיני קשומ ופארי עדיים איך ראה בזה הקץ לממלכת יהודה והריסותה, כמה קללות ורברים קשים התמלמו כפי קדוש עליון זה! כפי נביא וכן מלכים, בן גדולים! אשר גם אם משפל אנשים אם נשמע דברים כאלה, נעריך את ערך האיש הזה לנבזה וחדל אישים ונפש נועמה! אבל חיון הריסות ארצו ואבדן עמו, ננעה עד לבבו, וכמו מתאש נסה להציל עמו וארצו מיר אבדן נורא באיוו אמצעי שיהיה אך אולי יגיע למטרתו! ידוע מכתה מדינות וממלכות אשר לאשמת מלכיה ירדו פלאים וכמה נצללו בים האפס! מי הסכ אבדן רוטי העריצה אם לא קסריה ישישיה בעלי ההנאה עם ההרמון — ר"ל נשיהם בעלות הקשיט והפאר, כמו נערא, קאלינולא וכדומה, מי אשם בהריסות ממלכה פולין קרוב לזמנינו אם לא באשמת נשיהם וחשוקותיהם כמו אווגוסט (Август) הואקסי מלך פולין! בעל התאוה עד שבעת שקרל השנים עשר השוועדי עבר כל ממלכה פולין עם אנשי חילו וישם שמות בארץ, המלך הצעיר הזה ידוע בעונו גבורותיו ורעם נצחונותיו הנה הוא אווגוסט ישב בקראקא קרית משושו ויהעלם בהיכלו בחיק נשים יפות ועלמות יפיפיות! וידועים ספורים הרבה כמו אלה ברברי הימים כי המתורות והלוקסום הנורא הביא ממלכות עצימות לעברי פיפחת! בימי לוירוויג הארבעה-עשר ואחריו ממלא מקום המלך העוצר (Регентъ) כמעט היה המלוכה בכל רע כי לבד הכסף הרב והעצים הסך המבהיל אשר פור המלך הזה לתענוגות בשרים וקשומ ופאר הנה גם רוח העם הושבי הממלכה נשפל וירד עד עפר כי רוח הפוור הנורא אלילי התאוה והמתורות שלטו או ממשלה בלתי מגבלה, רוזנים עשירים בין לילה נהיו לעניים מרודים, כי מצד הזכות הממשלה שעלו למעלה בערך זה ירדו שמתותיה עד ששמרות בני מאה ירד מתירם עד עשרה ועוד יותר בימי ממשלת העוצר (רענענט) עד שבעלי התאיה לא בושו לעשות כל ברמה אך להשיג תאותם, תסטר שערות ראש כל איש לקרוא עשק וחמס, שוד ורצח

ירצח טרמות בויות ונאלהות אשר פרצו ורבו בעת רעה הוּו לולא קרמס המות, ובכלל במאה השמנה עשרה למספר הנוצרים ירד כבוד החכמה באיראפא הנאורה, החכמה והרעה ישבו בשפל, והיחידים החכמים ההחבאו וישבו בסתר אהלם במקום אין רואה. (א) מצד כי ראבה לבם לראות ברע אשר מצא וימצא את עמס. (ב) כי יראו לנפשם פן יפגעו בהם שכורי התאוה והמותרות! נפלאה ונשגבה החרה אשר חדרו לנו חז"ל מצירת לנו בצבעים בהירים ושקופים סבת אבדן ממלכתנו ע"י צרינו במקדש ראשון ולסוף מכל וכל ע"י רומי הממלכה החמאה, בסבת אחד ממלכי ישראל המיוחד והמצויין בחכמתו הטא לבו מעט לתענוגות חמרים וחמדת בשרים:

אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריואל! ונעץ קנה בים והעלה שרטון, ועליו נבנה כרך גדול של רומי! (שבת סנהדרין):

אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה הכניסה לו אלף מיני זמרים ואמרה לו כך עושין לע"ז פלונית, כך עושים לע"ז פלונית ולא מיחה בה!

נעור כל הלילה וישן למחרתו עד ארבע שעות והיו מפתחות בית המקדש מונחות תחת מראשוהיו, ועל אותו שעה שנינו מעשה וקרב חמיר של שחר בארבע שעות (פסיקהא):

אמר רבי יוחנן משום רשב"י מלמד שכפתחו אמו על העמוד וסרתה, ואמרה לו מה ברי? ומה בר במני! הכל יודעים שאביך יר"ש עכשיו יאמרו אמו גרמה לו (סנהדרין ע' ע"א).

הנה צירו חז"ל בצבעים ברורים סמל דמות אשה שונה באהבה המותרות ותענוגות בשרים, סמל הנשים אשר התנינה היהרון והבכורה—ולפעמים אך זאת כל חיי רוחן— למיני שחוק תעוהעים זמרים ומחולות, סמל דמות נשים מבישיות וסרות מעם אשר תפוננה דרכן לזרים, נשים כאלו יישנו שנת-מות והרדמת כליון את בעליהן אנשיהן, את ידיהן בניהן בנותיהן, עודנן בשחרות ימיהם עת הוהב בקר החיים, הבית יהרס והסדר יפרע, בתורחנו האמיתית והאלקית לא נמצא אכור ולא אָמרה על האדם תענוגים חמרים וחיי בשרים אם אך בדברים המותרים, והפלא את בן סורר ומורה זולל וסובא" ומפורש בשר כשר ויין מהור ענשהו בעונש מות ה'זהר חמור בסקילה" ואם אכל בשר המרפה והנבלה השקץ והחזיר אינו חייב סיתה, וגם על בשר מהור, אם גנב או חיל זרים גזל ג"כ פטור מסיחה, ואינו חייב סיתה כי אם קנה מכסף אביו ר"ל אשר גנב מאוצר אביו וקנה בשר הבהמה אשר לא נמרפה, ויין שלא נתנסך לע"ז! כל זאת הורנו המשפט האלקי כי העושה דבר רע כזה משחית ומחבל את הקבוץ המדיני באופן אשר לא יציקהו הנחם ולא יתחרט מאומה גם אחרי יסלא האות לבו—כדרך כל החמאים וההאוות כי אחרי ימלאן יכהו לבבו ויתחרט בחשבו כי בהיתר עשה אותן כמו בבן סורר אשר בטח יחשוב כי עמל אביו ויגיעו הוא כספו לו הוא ויובל לעשות גם כאדם העושה כהוך שלו כי הוא אביו ילדו, ובשר בשר ויין מהור ונקי משמץ איכור אין כל זה מנגד לדת התורה. והנה לא ישוב מדרכו הרעה והמסחיתה ההיא וכאשר יגדל ויהיה לאיש ואָולת ירו למצוא די ההרגל אשר הרגל בו, אז יהפך לנמר מורף ופריץ חיות ויעמוד על אָם הדרכים ויגזול ולפעמים ירצח את הנפלים בעצמו ויבטח הוא ג"כ ימות, אמרה הורה ימות זכאי ואל ימות חייב" ומזה

ומזה למוד ומוסר נפלא כי כל הדברים המותרים אם אך בתאוה ורגש בשר ימדם
אף כי החטא דק וקל ולפעמים אין כל חטא, בכל זאת יהיה הסבה וסוף להריסות,
בית, משפחה, ממלכה, כאשר קרה עם שלמה המלך, כי באין ספק בעת בא בברית
נשואין עם בת פרעה קבלה עליה דת יהודית לכל פרטיו, כאשר כן נראה המלכים
או בני המלכים כאשר יקחו אשה בת אמונה אחרת תקבל עליה אמונת אישה המלך
ואף אם היא בת אמונה אחת עם אמונת אישה, ורק באיזה סמל (Символь) יש
הבדל גם הסמל המלא כסמל אישה גם שמה יקרא לפי רוח השמות המיוחדים
להעם והממלכה אשר ימלוך עליה המלך אישה, ובמח גם שלמה המלך עשה כזאת
ובספרה לו „כך עושיין לע"ז כו" ספרה לו דברים מקדס, ומה נפלא הספור, כי כאלו
החוטאות יודעות בעצמן כי העבודה הזאת היא זרה ולכן קבלה עליה דת יהודית
ומפאת זה לא נחשב לשלמה לחטא אבל לסבת כי הכניסה לו אלף מיני זמרים אף שהיה
בעת „שנשא" ר"ל חתונתו ושמתה לבו בכל זאת נחשב זאת לחטא לא יוכל כפרו
כי זאת היתה הסבה לחלוקת מלכות דוד ר"ל ומפאת זה נחלש חוק הממלכה והסוף
היה כי מלכות ישראל נפלה ולא קמה מיום הגלם מלך אשור „לחלח והבור ונהר
גוון וערי מדי" וגם על מלכות יהודה בא הקץ, עד שנכב בימי חיי שלמה העזי וירבעם
האפרתי להרים יד במלך משיח ד', אך בחיי שלמה לא עשו ידיו העזי הוזה הושיה,
כי יראה המלך החכם והמרוסם הוזה היה עוד על פני העם ולא נהנו יד למרוד
טרד, אך כמעט שכב המלך שלמה עם אבותיו, והנה בני אפרים הגאים השכורים
המשכילים פורעי הפרעות להרים יד ביוצאי ירך דוד הצדיק והחסיד אשר הרים ממלכת
ישראל למעלה ראש ולא זכרו המשכילים האלה חסדי דוד הנאמנים ויפרדו לעולם
מעל אחיהם בני יהודה ובנימין, ועם זה מעל מקדשם ואלהיהם ויצאו העגלים, אלה
אלהיך ישראל! וכה נתרחבה הפרצה עד שבני אפרים הבוגדים התחברו את רצין
מלך ארם יחד להלחם על בית דוד אשר רצין לבד „לא יכול להלחם עליה" ואמר
הנביא היא אנחה הרישית טכאב לב יוצאת מלב הנביא המרוסם הזה, בספרו עליה
רצין מלך ארם ופקח בן רמליהו ירושלים למלחמה עליה ולא יכול להלחם עליה
(עיין המפרשים שנדחקו בזה) עיקר הלוחם היה רצין ופקח בא לו לעזר, אשר
בלא עזרהו לא יכול רצין להלחם ולעשות מאומה לבית דוד, ובעת שהוגד לבית דוד נחה
ארם על אפרים! או מעוצר רעה ויגון על בגד אחים הוזה תעה לבב המלך ולבב עמו
פלצות עד שהכהו לבבו וכאלו אש פלדות בערה בתוכו עד שדפיקות הלב התחילו לרוץ
ארחם כמהרה, „וינע לבבו כנוע עזי יער מפני רוח" החלוקה הזאת היתה סבה חורבנו
והריסות ממלכתנו, כי לו חברנו לאחד והיינו עשרת טונים מכפי מספרנו בעת עליה
הכורת עלינו המלך העריץ נבוכדנצר, במח לא עשו ידיו הושיה, ומה גם בעת
חורבן בית שני עת אספניום וטימוס צרו על ירושלים עם כל חילם העצום והמבהיל
(לפי ערך הימים האלה) ועם כל בני בלע ורובה ותוהח, קשת וכידון הגדולים
והנוראים (כפי פעולותיהם בימים הקדמונים) בכל זאת כמעט נבהל נשר רומי לפני
גור אריה יהודה, וגבורי רומי עליו הנצחון כמעט כרעו ונפלו לפני גבורי יהודה
(אף) הרעבים וחסידי כל, ולו לא פרצו מדני אחים ומלחמת פריצים או כמעט באין
ספק כי גבור רומי טימוס העריץ נסוג אחור בבושה וכלימה, ולולא הבוגד המתפאר
והמתנאה יוסף בן מתתיהו עוכר שאר אחיו בני עמו החונף לטימוס אשר נתן
לחרפה בנות יעקב הרבות והעדינות והוא שת לו בחלקות! הוי רשע וחונף בוגד
ומשחית! ועוד שם עליו מסוה צביעות ועוכה להתראות כדורש טובתנו ואשרנו!
לולא כל אלה במח עוד שתו גבורי יהודה בערף חיל רומי וגבוריה! שערו נא אחי!

שומעי! אם שבט אחד יהודה עמד איתן מספר שנים נגד מלכים עריצים נאורים בגבורת רעם, מה היה אם כל שנים עשר שבטי יה התחברו יחד להלחם! או לא היתה תקומה לכל שונאינו, הנבורים העריצים, קרסו כרעו יתרו ואו היתה חבוסת העריצים האלה שלמים, ועל מקום רוטי ומפלת עפרה התנשא ארי-יהודה! האם לא מכאב לב נקרא את הקריאה האיומה ההיא כי על מפלת משאת חורבנינו נבנה, כרך גדול של רוטי" והתחלה לזה היה טיומ ומהעת שנשא שלמה את בת פרעה, ומציור כי המלאך גבריאל שר הנבורה ר"ל כח נפלא לאלקי, כח דין ומשפט בלי נטיה לצד החסד והרחמים הנח הזה, "נעץ קנה" ר"ל אף שתחלת זה החטא היה קטן כקנה דק אבל הקנה הדק הזה, "העלה שירמון" עוד דעות נפרדות וחלוקי דעות עד שלבסוף ובסבת זה, נבנה כרך גדול של רוטי".

ובפסיקתא מצייר עוד בצבע נפלא במליצה נשגבה, "נעור כל הלילה וישן למחרתו עד ארבע שעות" ציור מעציב להאנשים המהפכים דרכם לעור בעת השינה והלילה ולישן בעת היקיצה והיום, ועל דרך המליצה, כי יישן האדם בעת הור הזהב בשחרית באביב ילדות האדם יתן לבו לכל תאוה והשכל והדעת יישנו בקרבו שנת מות, ולעת זקנה לעת ערב יתעורר לקום, וכן באומה אם באביבה, עת תתחיל ליפרח ולחיות יישן המלך העוצר בעם בחוק התענוגים, ושריו יתעסקו בשתי, או אחרית ממלכה כזו להכרית, כמה ממלכות אף אחרי שהתערו כאורח רענן, כבשו ארצות הורירו כמלכות בעברת דוונן והתעדנן בחיק התענוגים היו בלא היו, עדים הנה כל ממלכות האליל, הנבורים העריצים כל מלכי קדם חלפו ועברו, עברו ואינם! והנה גם שלמה המלך החכם אשר בימי מלכו, קיימא סיהרא באשלמותא" וממלכת ישראל החלה להתפתח אך נבנה המקדש, אך הונח לישראל מכל אויביו מסיבב אשר הצירו לישראל כל ימי מלוכת שאלו ומלוכת דור, כמעט הונח להם והנה נפל בחיק תרדמה עזה! גם שנהו המלך הזה, התעלס בחיק תענוגי חמרים עם אהובתו, "בת פרעה" ואו נתאחר, "המיד של שחר" קרבן המסיר מצייר המידות אומתנו ונצחיותה, כי גם שנהו המלך ובלעדו לא יכול איש לעשות דבר. א) כי מלך משיח ד' הוא ומי יעזו לעשות קמנה או גדולה בלעדו דעת המלך. ב) כי חכמתו הגדולה היתה על פניהם לבלתי עשות מאומה! והדורש האלקי התאנח! והיו מפתחות של בית המקדש מראשותיו, ציור חודר כליות ולב כי המפתחות לפתוח כל קרוש ונשגב סביב מקדשנו החמידי והנה הה! היו כונחים תחת מראשותיו :

זאת תמונת "בת פרעה" האמיתית הה! כמה בנות-פרעה כאלו נמצאות בהוכנו המהרסות בדיהן את אשר ילדיהן! כמה בתים יש אשר באשמת בנות כמו אלו התחפכו לבתי ע"ז, "לבתי הוללות" עד שגם חיי המשפחה וקדושת האישות לא ישטרו במהרהם, חלפי חוק האנושיות, הפרו תורה הנדרם! לא משכילות באמת כי חכמה לא למדו, אך משכילות בעלי רוח וחולי הדמיון ולבסוף היו גורל בתים כמו אלה, כגורל העמלק אשר התימר לההראות פעם בתבנית עוף כנף ופעם בתמונת חיתו מרף והנה נגלה תרמיתו ויקדשו עליו מלחמה מכל עברים וכבר כתבנו כי פורעי הפרעות שפכו חמתם רק על אלה בעלי ההתחקות והתבלול! אשר לפי דעת הפרועים דחקו רגליהם והצרו להם אלה הייהודים המהגיים בכל מקום:

ספור נפלא וחירה יחידה במינה יספרו לנו חו"ל באגדה על שלמה המלך ואשמדאי מלכא דשירי! זה לשונם

ינמא חד הוה קאי לחודיה א"ל (שלמה לאשמדאי) כתיב כתיועפות ראם לו והנינן כתיועפות ראם לו, כתיועפות אלו המלאכים, ראם אלו השדים, מאי רבותיכו טינן? א"ל שקול שושילתא מינאי (שלשלה) והב לי עזקתך (מבעתך) ואחוי לך רבותאי שקלא לשושילתא מינה, ויהב ליה עזקתא בלעא (בלעיה) אוהיביה לחד נפא (גפיה) ברקיע, ולחד גפיה בארעא, פתקיה ארבע מאה פרסי, על ההיא שעתא אמר שלמה (קהלה) מה יתרון לאדם, היה מחור על הפתחים ואמר, אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלים! אמרו רבנן מכרי שומה בחדא מילהא לא קא סריך מאי האי? א"ל לבניהו קא בעי לך מלכא? א"ל לא! שלחו להו למלכותא קאתי מלכא לגביכו? שלחו להו אין קאתי, שלחו (רבנן) להו בדרקו בכרעיה, שלחו להו במוקי (אנפילאות—שטרומפפע) קאתי! וקא הבע להו בנדוהיהו וקא הבע נכי לבת שבע אמיה?! אתוהו לשלמה והבו ליה עזקתא דחקיק עליה שם, כי עייל חווייה! פרח ואפילו הכי הוי ליה ביעותתא מיניה בליליא (גיטין סח ע"ב):

לא יגרע ולא יפול מכבוד חכמת חו"ל מאומה אם האמינו במציאת השדים: כי באמת המכחשים במציאותם עוד לא הביאו מופת הותך כי אינם כי אם מאשר לא ראו, ולא ראינו אינה ראייה" ודבר זה לא יוכל להתברר, והמון חכמים ופילוסופים כעדי ראייה מעידים ומתפלספים על פי דרך הטבע על הכרחיות ואפשרות מציאותם והנה במקום הזה בתלמוד נראה כי הבינו באור המשנה, "מי שאחוו קורדייקוס או רוח רעה" רוח רעה הוא, "שד" ר"ל גוף אוירי רואה ואינו נראה אשר לפעמים נכנסים בגוף האדם לענותו. ורבי יוחנן ספר כי, "תלת מאה מיני שידין ורוחין הוה בשחיין, עם כי יש לאל ידינו לבאר כל המאמרים על דרך המליצה אבל אחת היתה מטרנהו בחבורנו על הש"ס וגם בספרנו זה שלא להקריב האמת על טובת אהבה המדומית לחו"ל ליחס להם דברים אשר באמת לא עלה על דעתם, ואחר שנראה בהרבה מקומות בש"ס שהאמינו חו"ל במציאת השדים והכשוף לא היה תפארתנו אם נתאים דברי חו"ל עם דעות החכמים האחרונים וחכמי זמנינו ובפרט בדברים שאין מופת ביד החכמים האחרונים להראות הפנים! ולכן הנחתו בלי באור כל מקום שדברו חו"ל בענינים אלו אבל בפה ההכרח להלביש הספור הזה עדי המליצה כי רחוק מאוד שבניהו בן יהוידע יחריש מלהודיעם הפלא כי לא ידבר המלך עמו משוב ועד רע זה משך זמן רב החת אשר בימים מקדם היה יועצו ועומד על ימינו?! והנשים המלכות הצדקניות העבריות או גם בנות הגוים אחר שירעו מצדקת המלך שלמה ובפרט באיסור חמור כזה איך לא התפלאו כי יתבען בנדוהו פיעל אסור ומגונה כזה?? ובכלל האם לא הלך שלמה לבקר לפעמים במקום מושב הסנהדרין? ומכל זה אף אם הואלנו לקבל את הספור אף הפלא יהיה פלאי פלאות:

אבל הוא ציור נפלא מחזה רם, ציור מלחמת: האמת והשקר, האור והחשך, הצדק והמרמה, החנופה והצביעות, המשפט והעשק.

מוצד אחד: שלמה המלך החכם והקדוש, סמל כל הסודות הנעלות והטובות, סמל האמת והחכמה, האמת והצדק, המוסר והמשפט, האמת הטהורה אשר לא תדע

תרע חנף ומרע! **ומצד שני** אשמדאי מלך השדים ובני בלע מקור כל המדות השפלות והרעות סמל השקר והמרמה החשד והכסילות השקר הממא והנמאס המלא חנף וצביעות; שני המלכים האלה נפגשו וכאלו מתוכחים ונשפטים איזה דרך יבחר לו האדם לטוב לו בחיים הגשמיים (כי בחיים רוחנים הבא אחר המות לא יאמינו השדים) ומצויר כי שלמה המלך שואל את אשמדאי הגידה נא כחסדך למה בחרתם בדרך שקר ומרמה, איזו דבר תשיגו בזה יותר ממנו אשר נלך בדרך האמת, מאי דבותיכו מינן? א"ל שקול שושילתא מינאי והב לי עזקתך ואחוי לך רבותאי! הבו גודל אחי לצויר נפלא כזה, ודי כבוד לחו"ל אם נוכל להעמים בדבריהם חזיון נפלא. שמעו נא אחי ואספרה לפניכם! מראש ומקדם הלכו האמת והשקר שלובי יד כי מיום ברא אדם עליו ארץ הלך השקר אחריו, (האמת לא תוכר כי אם ע"י השקר) כהאור והחשך העונג והצער, אמנם טרם חטאו האדם ואשתו היתה יד האמת רוממה! ויהי בלכתם בדרך ויחל השקר את האמת אנא! עדינה! תחונני נא אותי! והשאי לי אחת מבגדיך החמודות! כי הנני חשוף שת, כל ראי יודו ממני (כי טרם כסתה ההשכלה הרמיה טרם פרשה כנפיה ההשכלה ההפקרית השארלאטאנית הניגליסמית אז שלטה האמת שלמה והשקר זרו הלאה) עזריני נא חמודה ונכבדה! כי אם אנוע ואין! מי ידע להעריך יקרת ערכך? ומי יספר יקרתך? תני נא לי אחד מבגדיך אלביש ייחס לי ולא אמות בקרה, אתכם ולא אשבע חרפה, האמת אשר לא תדע שקר ומרמת ערומים רחוק ממנה האמינה לדברי השקר ולא עלה על דעתה כי השקר יחמוס בגדה ולא יחפוץ להשיבהו, ובתומת לבבה השאילה לו אחד מבגדיה! והנה אך לבש השקר בגד האמת מלמעלה ויחל לקרוא בשם האמת, ר"ל כי הוא הוא האמת הסגולות של שקר וחנף ומרמה צביעות ועומה וערמת נחשים עם איזו קרני אמת התחברו יחד ויהיו למנגינה נעימה—נעימה לבעלי הרמיונות בעלי הגאווה וההתפארות ובפרט מצא נתיבות לבתי הרוזנים והגבירים, העשירים נטילי הזהב, לבתי הנשים המשכילות, ויהי יד ימינם של עירכי מכ"ע בכל השפות המתהלכות בארץ, ויהי לרוח שקר במוח ובפה כל בעלי ההפקר, ויהי לחוזה לכל הממאנים בסדרים להפוך סדרי ממשלות על פיהן, ויהי לראש למרימי נס המרד במלך משיח ד' להוריד את שלמה החכם וכדומה לו, מכסאו ולמגר לארץ חיתו להשליכהו אל ארץ אחרת, ויהי לנביא וחשוכים ועזו פנים שבדורו וראשית פעלו היה לרדוף את האמת באף ולהשמידהו זלמחות שבו מעל פני האדמה כי נגובה אפיו התאמר והתפאר כי הוא האמת! וכה גבר חילים עד אשר גם צדיקים וישרים, אנשי אמת מטבעם, נתנו לו מהלכים בניהם כי לא ידעו להבחין בין האמת האמתית לבין האמת המדומית, וזאת יספר פה החלמודי כי אמר אשמדאי לשלמה הנה לי טבעתך וחיתם האמת והתירני מן החבלים אֶסרתני בהמה ואז תראה את נפלאותי. שקלא כו' ויהיב ליה עזקתיה! בלעיה ר"ל מאו בלע השקר את האמת ומצויר מעשה השקר ופעולותיו עד שיוכל בשקריו לחבר שמים וארץ ולתת אחד מכנפיו „ברקיע" והשנית „בארעא", פתקיה! השקר השליך לשלמה סמל האמת „ארבע מאי פרסי" צויר כי ארץ ישראל לפי דעת חו"ל שמחה ד' מאות פרסה וכאלו השקר השליך את האמת מהלאה לגבול ישראל עד שנשאר השקר מושל ו שליט יחידי בארץ ישראל וישב על כסא שלמה! היה (שלמה) מחור על הפתחים, האמת נשארה שכולה וגלמודה אין מאסף אותה הביתה, וכה הלכה מדחי אל דחי „כל היכי דמטי (האמת) אמר: אני קהלת הייתי מלך בירושלים" ר"ל היה ששלמתי משלה ממשלת האמת בירושלים! אבל הביטו עליה בעל שומה ומשגע כגורל כל אנשי האמת אשר חייהם מכאובים חרפה ושווק „אויל הנביא משגע איש הרוח!

„כי מטא לגבי סנהדרין“ אשר לפי מצבם המה דורשי אמת ושונאי בצע. אמרו מכדי שומה כו' התחילו לפון בקדושת המלך ר"ל השקר המולך כעת אולי רק אמת מדומית מולכת כעת והיא אך מכסה על השקר וצלו, „שלחו לבניהו! המפורסם בצדקתו ויראת אמתו ותומתו, וישאלוהו „קא בעי לך מלכא“? אם המלך המולך ידרוש בעצתך! וכאשר השיבם לא! גדול החשר בעיניהם והנה מה נשתוממו אחרי נודע להם מהנשים - המלכות כי בסתר יעשה המלך הזה המולך בשם האמת כל תועבה עד אשר לא יבוש מלעשות כל תועבה מעשים מגונים כמו אלה! והסכה כי לא גלו לפני הסנהדרין תועבותיו מפני כי בא אליהן „כמוקי קאתי“ יבוא אלינו תחת מחסה ומסתור אמת ויטהר את השרץ, יתיר איסורים תחת מסוה הצביעות ולא נוכל לברוק בכרעיו, והנה הסנהדרין צוו אותנה שיבדקו בכרעיו „רגליו של שר דומות לשל תרנגולים“ לשון רש"י ציור קצר ונפלא ידוע בספורי ושיחות הערביים מבית על כרעיו תרנגולים ור"ל השקר אין לו רגלים וכה שפל אנשים הוא ונאלח וירד רוחו של השקר המתכסה הזה עד אשר יחפוץ לעשות פעולות מנגדות גם למבע האנושית כי יחפוץ לעשות תועבה גם את אמו הולידתהו! וכה נגלה עון השקרות והחנופה עד אשר אנשי הרוח הסנהדרין השיבו את האמת על כנה והשקר פרח ויעף! ובכל זאת לא נשארה האמת טהורה מכל וכל, „ואפ"ה הוי ליה בעיתותא מיניה בלילה. ציור בעת ישלוט החשך והלילה שלמת זו: הפחד האמת מהשקר איבה וצוררה! **והספיר** הזה מצייר גם את שלמה האמיתי מרס דבק לאהבה נשים נכריות. מואביות צירוניות, מרס שמסר נפשו ורוחו לשדי-התאוה ושעירי החמר הגשמי — ואת שלבה המדומה לא בן דוד החסיד אחר שמסר נפשו ביד השמן ודבק בתענוגי בשרים, עסיסי עגבים, וכמו מסר נפשו וחכמתו ביד אשמדאי ר"ל המשמיד והמכלה אבי כל שעירי תפתה ובלהות שאול, וזאת גרם לו ירירתו מכבודו ועשרו, יקרו ותצטרך גדולתו. ואף כי לעת זקנה עת עזבוהו כוחותיו והנחם הציקהו התחרט, והשקר אשמדאי אבי כל התאוות „פרח וחלף“ אפ"ה עוד נשאר בו איזה קורטוב ונטה לשקר עד שאפעמים ירא להמרות פי השקר! והנה נפלנו חו"ל רב ושמואל „חד אמר מלך והדיוט. וחד אמר מלך והדיוט ומלך“ אין ספק כי לא כונו חו"ל כפשוטם כי אחר מלכו היה זמן מה הדיוט כאחד האנשים הפשוטים, לכד כי לא נזכר זה בכתוב, לא יכול להיות כן, מי נהג המלוכה? כל משך זמן הדיוטותו? מי אחז ברסן הממשלה? ובפרט לדברי האימר כי לא שב למלכותו מבואר מפורש דפכו בכתוב, אך יהיה הבאור כי אחריו שנטה לבבו להמון תענוגים הספורים בספרו „קהלת“ רחוק היתה מכליותיו הנהגת המלוכה והעם וימסור השלמון ביד השרים ובוזה נפלגו בדעותיהם! האחד אומר כי אף לעת זקנתו עת עזבוהו כוחותיו וינזר מתאוותיו הרבות בכל זאת לא שב להחזיק ולאחוז ברסן המשרה כי הוא ישב עזוב רוח ושומם ככל האנשים אחרי שבעם למרבה מהתאוה השפלה וישתו וימצו כוסה לרויה המה לעת זקנה קודר ולכו עזובי רוח ולזה גויעת ואפסית שתי הכוחות הגשמי והרוחני ולא יצלחו עוד להנהיג מלוכה ועם! ויהיה הבאור „מלך והדיוט כפשוטו כי לא נהג עוד בממשלה ורק בשמו נהגו השרים, או יהיה הבאור מלך והדיוט כי התלכדו בו שתי התכונות „מלך והדיוט“ כי באמת „מלך בן מלך“ הוא המלך האמיתי כי מנער ומלידה אין בו ממדות ההדיוטים! ומלך בן הדיוט הוא המלך שהתלכדו בו שתי תכונות „מלך והדיוט“ ואפילו יהיה החכם שבחכמים לא תוכל להיות הנהגת המלוכה בידו היטב כי ההרגל מנער יפעל עליו איזו רשם לא טוב וכל מה שארצות ממשלתו יותר גדולות ועצומות ובידו גורל רבבות אלפי אנשים בן יפול ערך מלך כזה אם

הוא במולדתו, "הדיוט"! אמנם שלמה, אף כי היה "מלך בן מלך" אבל אחרי פי שנה בהמון תענוגים התלכדו בו שתי התכונות "מלך והדיוט":

זאת פרי נשים סרות טעם, וזאת חמאת "בנות פרעה" ונפלא כי עם כל השכלת המאה התשע-עשרה אשר התפאר כי הגדילה לעשות לעם כל ההמצאות אשר המציאו ועם כל בתי הספר והחנוך אשר הכינו בערים ובכפרים, לא שמו לבם לחנך נערות וילדות באופן כי אם הגדלנה תוכלנה לתת לילדיהן חנוך טוב ומבריא! ודרכי החנוך באמת הנה פרק גדול מתפרד לענפים רבים וסעיפים עצומים, וחוב המחנכת לדעת כל הדברים אשר מהמה הוצאות לגורל הילד ועתידותיו אם בחייו הגשמיים ואם בחייו הרוחניים! שמעו נא! העקר והיסוד ללמד להנערות איזה פרקים בחכמת ההפרדה וההרכבה (חיטי) הנוגע איך להכין אכל מבריא ונעים ואיזו פרקים וידיעות בחכמת טבע גוף האדם וכוחותיו (פזיולוגיע) באין ספק כי כמה חליים רעים ונאמנים תסבול המשפחה ר"ל הבעל והבנים אך מסבת כי העקרת הבית כי לא תדע להכין מאכלים מבריאים מאכלים מוכנים לא טוב ישחיתו את העכול ומה לכמה חליים תוצאות ואף אם יש לאל ידם להחזיק בביתם שפחות ואמהות רקות וטבחות היודעות כן להכין כל מאכל אשר יאכל וכל משקה אשר ישתה, בכל זאת לא ימלץ כי בשגה או בודון ישחיתו את טוב המאכלים אחר כי אין הדבר נוגע אל עצמן ובשרן כי מבנה גו ההמונים הגסים חזק ואכל רע לא יראה פעולתו הרעה עליו, ויפה אמר קאנט: כי יותר טוב ויותר נעים ויותר בריא לפני כל איש ובעל אם רעיתו תדע להכין לפניו ארוחה טובה מטעמים מבריאים מאשה היודעת פרק בשיר וזמרה, מאשה הפורטת על פי נבל ועוגב, וידענו גורל הילדים האמללים אשר אמותיהם גמרו חוק למודם בבתי הספר הבינוניים ובפרט בבתי המדרש הגבוהים כי מלבד כי החנוך פרוע לשמצה כי אשה כזאת תמסור עוללה ויונקת על יד משרתת בת האכרים או ההמון החשוך, ונקל להבין החנוך היקר אשר תוכל מחנכת כזאת ליתן לילד אשר תשא על ידה, מלבד זאת הנה תשחית גם הכח הגשמי ועל פי רוב המה בעלי מומין שבירי יד או רגל שתומי עין, וכמעט כולם המה חלשים ורפים, חדלי אונים, הסבות. א) כי האמהות השכורות בכסף במח לא יחמלו על היונקים העוללים כמו האם ולא יזהירו מלבד רגלן. והב') כי אם כזו לא תדע איך להנהיג עצמה בימי משך הריונה הן בהמאכלים אשר תאכל והמשקה אשר תשתה, והן בכגדיה אשר תלבש אם קצרים אם רחבים אם בגדי בד אם בגדי צמר ומשי, כי מכל זה לגורל חיי היצור האצור בבטנה תוצאות! ולנו עם ישראל מוכרח מאוד כי האשה תדע היטב, אמונתנו, קורותינו, שפתינו, נביאינו מלכינו נבזרינו וחכמינו, ספורים נעימים ושירי הוד ונועים אשר שרו משוררנו תשיר גם האם לעולליה כי השירים ירשמו ברשם עז על מוח הילד הרך אשר בכל ימי חייו לא ימחה אף כנראה לא יבין היונק המושל בערש מאומה, בכל זאת ירשום איזה רשם במוחו והאות כי גם עת יבכה ויצעק, והיה אם תשיר לו אומנתו יעמיד מבכות ולפעמים גם יצחק מטוב לב וישן וינעם לו שנתו ולפי חכונת השיר ונושאו כן יהיה הרושם הנשאר במוח הילד הרך, והיה אם שירי קדש ומוסר, שירי הוד והתפארת השיר לו אז אף לעת יגדל כמו יחלום חלומות נעימים וחזיונות קדש, ואם שירי עגבים ותפלה תשיר לו אומנתו גם כי יבוא בשנים יתהולל ויתמכר לחמדת בשרים ורעיוני עגבים, זה החוב הקדוש המושל על האמות אשר הן הנה היסוד והעקר בחנוך הבנים והבנות, כן חוב קדוש לחנך הבנות בחלופי עצמות ר"ל במלאכות המיגיעות את הגוף, כי מלאכות כאלה מאריכות חיי האדם, וזה אשר נבקש בתפלה כשמברכים

החדש „חיים של חלוצי עצמות“ נבקש פשוט שיתן לנו פרנסה וחיים הבאים לא מן הרוח, לא קליטות מן האוויר כי אם פרנסות הבאות ממלאכות שיש בהן „חלוצי עצמות“ (גומנאסטיק) ואיך ידאב לבנו ולבב כל אוהב אדם כי תחת לפי הסטאטיסטיק לפני שלשים שנה מלפנים היו חיי היהודים יותר ארוכים מחיי כל העמים אשר על פני האדמה הנה היום חיינו המה היותר קצרים ובפרט חיי נשינו אשר תמותנה ארבעים אחוזים למאה יותר ממקרות המות בימים עברו! ואת אומרת תחת 100 ימותו % 140 אשר הסבה האמיתית היא הענוג והפנוק והרוך אשר יתרגלו נשינו ובפרט נשי העשירים, האוכלים הדקים והמטעמים המעונגים אשר נאכיל את ילדינו בנינו ובנותינו! באביב חיייהם המה יראו פעולתם על הגוף ועל כל הכונותיו גם בימי השחרות תקופת העמידה בחצי החיים, תורתנו ותפלתנו מלאות בדרך הנהגות טובות לבריאות החמר והגו כי תורתנו תלמדנו איך לחיות גם בארץ מתחת לא כהדתות אשר רק חיים רוחנים יבטיחו ר"ל להיות כל פעולות ומעשי האדם מכוננות למטרה אחת לקנות שלימות לנפש ונשמה ולא לשעות אל הבלי הגוף וחמודותיו ומוה יצא להם להנור מהתבל, מכל חמדה ותאוה ולהפך לענות ולסגף את הגוף בצומות וענוים! אבל תורתנו תורת חיים ידעה כי בגוף רפה אין אונים לא נוכל למלאות גם אחרי עצת הישכל והחכמה אסרה עלינו הנזירות אף מהיין אף שהענישה בן סורר ומורה נותן בכוס עינוי, חיבה עלינו לקחת אשה ולהוליד בנים, ממה שצותה עלינו לצום צום העשור נדע כי הצומות לבד צום הזה המה למורת רוח לדתנו, גם החקים אשר לא נדע מעמם ואיכותם יעיד עלינו המחוקק האלקי מרע"ה בשם תורתנו כי הם גם לטובת הגוף חיים הגשמים לא לבד לחיים הרוחנים הבאים אחר המות הוא „עוה"ב" אמר, „ויצונו ד' אלהינו לעשות את כל החוקים האלה לטוב לנו כל הימים לחיותנו כהיום הזה“ ר"ל חיי הגוף אשר נחיה כעת! גם בדרך ספורה ושיחה מבין שְׁרָרוֹת דבריה — פו לבד הסודות והרמוזים הטמונים והצורפים בהנה, הנה נוכל ללקוט שושנים עם נרדים להנהגת החיים — יעירו לא לבד ליראת שמים ומוסר כי אם גם לבריאות והנהגות חיי הגוף!

זכורני עוד הייתי גער קטן עודני בשחרות ילדותי בבית אבי כאשר למדתי אצל מורי פרשת „חיי שרה“ מה גדלה או פליאתי עת הגעתי להספור, אברהם משיבוע את עבדו זקן ביתו, העבד המושל בכל אשר לו „כי יקח אשה לבנו ליצחק לא מבנות הכנעני כי אם מבית אביו ומשפחתו, העבד נשבע שבועת אמונים כי ימלא אחרי דברי אדוני ולא יפול מדבריו צרור ארצה, העבד לוקח עשרה גמלים וכל טוב אדוניו בידו, נוסע לחן לבקש שם אשה לבן אדוניו, והנה בא חרנה, ויתפלל הפלה קצרה, „אנא ד' עשה נא חסד עם אדוני אברהם הקרה לפני אשה לבן אדוני!“, הנה בנות אנשי העיר יוצאות לשאוב מים“ השתוממתי! אשה ליצחק בחיר ד' יפה ונעים בן יחיד לאברהם החוקר האלקי נשיא אלהים, העשיר הגדול והנפלא כבד מאוד במקנה בכסף ובזהב בעבור עלם בן גדולים כזה מבקש העבד אשה בין השואבות! שואבות מים פשוטות! נפלאתי יותר על הנסיון והבחינה אשר נסה ובחן העבד את הנערה העתידה להיות ליצחק לאשה! לא נסה אותה אם תוכל לחול במחולות אם תדברי בן באיזה שפות כשדית ארמית, ארנדית וצמרית! אם תשא עליה ציצים ופרחים, נטיפות ושהרונים! אם תפרוט על פני עוגב! אך הנסיון היה אם טובת לבב היא אם תתן לו לשנות בשמחה, וכאשר השיבה כי גם „לגמליך אשקה עד אם כלו לשנות“, העבד ראה בזה השנחה עליונה כמו מראש הכינה את הנערה טובת לב הוזה לאשה ליצחק בחיר-יה! אנכי כאשר הייתי אז מלא חיים עלומים

וראיתי עלמות מקושמות פאר ועדיים גם בנות ההמונים המשתכרים אל צרור נקוב, ומי ידבר מבנות הגבירים והעשירים המצפצפות והמהגות מסלסלות בקולן, וחלילה שבנותינו השאבנה מים! הם! לשאוב מים! על זה יש בנות האכרים הבריאות והמלאות הנה בנות חם וכנען הנה תשאנה על שכמן משא לעיפה כדי מים, הנה תחינה, חיים של הלויץ עצמות, תשכבנה ושנתן תערב להנה. תאכלנה בכוסף וישבעו, אבל אל לבנות העדינות להיות בריא אולם, חרפה לאשה משכלת להיות בריאת בשר! ואם לא כלימה תכסה פני נשי העשירים אם לא חוננו באיזה מחלה אשר ארצה ומולדתה, אשכנו וצרפת? חולי אשר ישא עליו שם מצלצל! ואם לא שבעת קלון תהיינה הנשים הגדולות — ר"ל שבעליהן בעלי אוצר כסף וזהב — אם לא תבקר אף פעם אחת בשנה, בתי הרחצה, — כי לשבת בבתי קיץ אין זאת ממה שיתן כבוד להאשה הנאָה, כי גם הנשים הפשוטות העיוו פניהן לשאוף רוח צח בין שפיים! בימי הקיץ, — עולם של הפקר עולמנו כהיום, כי גם כל חולי וכל מדוה אשר בימים עברו היו רק חבל נחלה נשי הרוזנים נשי נשילי הכסף והזהב והנה דור החדש הצעירות החיטות, והתופרות כסות, נהיו בין לילה למשכילות אמיתיות ר"ל בעלות חולי שוה בשוה עם פרות הבשן! חוצפה נפלאה במינה! והנה אליעזר העבד בחר אשה לבן אדונו, שואבת מים, הוי כלימה וחרפה! שואבת מים! לאשה לכלה לבן יקר ונחמד כיצחק, בן חוקר אלקי מפורסם ועשיר עצום, אבל אחר שבאתי בימים, ואחרי הבאתי לבב חכמה לדעת תכונת אנשים ומזגם הבינותי לדעת חוג בנות שובבות כאלו ומטרתן בחיים, הבינותי לדעת את אי-ההצלחה אשר תבוא בבית לרנלי נשים מבישות כמו אלה! אז ברכתי ברכת הטוב אשר נתן לנו תורה אמה כי אף ספוריה הפשוטים לפי נגלם נלכדו בהם ארחות חיים! תורה לנו גם איך להתנהג ביסוד החיים העקרים והוא החתון והקשור שלא לתור אחרי העינים שלא יקח את לבב האדם ברק הפאר והיופי, החיוון והרמיון, כי שקר החן, הבל היופי, אך אשה עושה מלאכה עושה בצמר ופשתים, הקמה בעוד לילה לתת טרף לביתה, אשה המאמצת ורועותיה בעשותה מלאכה, אשה אשר תחשוב מחשבות קדש איך להנהיג ביתה? איך לחנך ילדיה, לבלתי פור כסף בעלה לריק, לבלתי הפקר חיל בעלה לבהלה, אשה הנותנת עיניה על כל הליכות ביתה, באופן שתעזור עזר ממשי לאלוף נעוריה, היא האשה האלקית אשר הזכירה התורה להדבק בה וזאת האשה מנשי העבריות מבנות שומרות „דת יהודית“ לא כן האשה אשר רעיונותיה תגבהנה עוף לעולם הרמיון והריקות! אל עולם מלא מלאכי אהבה וחיות עגבים, לעולם מלא יופי קשוח ופאר, אשה אשר כל מחשבותיה אך להתיפות לאהוב ולהתאהב לעגוב ולהתעגב, לשום כפוך עיניה ללבוש שני עם עדנים היא האשה האולת הורסת בית, תהפוך בלהות על בעלה ועליה, הבנים יהיו מרעים ומשחיתים כי אם ראש הבית היא האשה פרוע לשמצה, תלך שובב בדרך לכה מה יהיה גורל פרי בטנה, ואף אם האב האיש יהיה כליל מדות הטובות, בחיר המעלות התרומיות, לא יועיל מאומה לחנוך הילדים כי הוא מרוד תמיד להשיג טרף לחם לפי המף, והילדים יהיו תמיד עם הורתם וכמעשה כן יעשו גם המה! ויגדלו ללא מוסר וללא דרך ארץ ללא תורה וללא דת ועל פי רוב כאשר יגדלו יהיו הראשונים למפרועי הסדרים! מראש ומקדם שמו כל המחוקקים הראש והעקר בדה לשום מחסום על ידי מוסר לבלתי נתן להמוח ללכת שובב, להרגיל את האדם מנעוריו כי ידע ויבין כי יש גבוה מעל גבוה ועם זה להכניע לפניו שגדול ממנו ולזה נמצאו בכל דת מנהגים יורו על זה! מעשים ופעולות המורים על ההקמעה הקדושה ר"ל לא הכנעה מצד יראת העונש ופחדים, כי אם הכנעה ובעצם לפניו

שראו להכנע! ואחר שהראש והמחשבה הטה מקורי כל המדות לכן נמצאו איוה מנהגים המורים על ההכנעה, להראות כי הראש איננו חפשי וכי משועבד הוא לנמצא אשר עליו הוא הנמצא החי והקים! לכסות הראש כמו יורה כי איננו חפשי ויפחד להתגלות לפני הוד הסבה הראשונה, ויש אשר יסמנו אות הכניעה והשפלות אם יגלו את ראשם להראות כי הראש נהון לכורא הכל סימני הכניעה והשפלות אמונה כי יש בורא סחיה ומשגיח על כל, אמונה בשכר ועונש ואיש בן אמונה המשנה סבל אמנותו הוא אות כי לא יאמין ולא יחפוץ בה והוא טבעלי ההפקר „ושמת האפס” ולזה נמצאים כמה מאמרים בחז”ל לכסות הראש „כסי ראשך כי היכי דתהוי עלך אימתא דשמיא” והוא הטעם שמדברי סופרים חייבו אשה בעולת בעל לכסות הראש עד שגזרו כי היוצאת פרוע ראש „הצא שלא בכהובה” ובסקום שיש הרבה בני אדם מדין הורה משה נאסרה להתראות בשערות ראשה, והנה כמה מאחינו המתקנים (רעפארמאין) יצאו בחרפות וגדופים נגד הלכה זו. ואמרו כי חז”ל התלמודים רחוקים מאהבת אדם ולא נזהרו בכבוד הנשים, ובכלל העמיסו סבל ונטל קשה מנשוא על שכם היהודים האמללים שלא לבד שלא השתדלו להיטב מצד הנשים, כי אם עוד הרבו עצות לקחה ולחמוס מהן היופי הטבעי, שאול חטאו רז”ל! ואמרו הנערים מתני אהבים! חטא לא יוכלו כפרו פשעו חז”ל בפקדם על האשה כי לא הערי להתראות החוצה! הו! השערות אשר הנה יפי האשה וחסדתה הסתירן ואשה צעירה ההכס בצעיף ותהעלף! ואם העיו חלילה להראות איוה משערותיה לפני הכוכבים אחת דתה לההגרש עניה וחסירת כל גם אשר הכניסה מביה אביה והוא בכלל כי „מצא בה ערות דבר” אמרו ז”ל

ואלו יוצאות שלא בכתובה העוברת על דת יהודית יוצאה וראשה פרוע:

הנני מוסר מודעה לפניכם האנשים הצעירים הנעורים! ולפניכן אחיותי הנשים השומעות! כי אין מטרהי בזה אשר הבאתי הלכה זו להעיר למוסר אוניכן על אשר חללתן את המנהג הקדום והקדוש אשר הדרת זקנה מרחפת עליו! על אשר העיונה לרמוס ברגליכן את כל קדשן הרת כרגל גאווה! לא! כי באמת תהיה סצדי אולה נפרוה אם גם אעלה על שפתי כי לא טוב תעשינה אחיותי! אחרי כי גם בנות הגדולים והיראים הורו היהר בזה ולעיני השמש תחללינה את הקדש ועיני אבותיהן רואות וכלות ואין אומר דבר, והפלא כי גם הנשים הגסות המשוחות ברפש ומיט חוצות אשר לא נכרו בחוצות אם פני אדם להנה או מקום מרמנה סחי ומאוס, המוכרות בשוקים רגלי השור והעגל האזו והכבש, סוחרות בקרב וכרעים ביותרת הכבר ובני מעיים, נושאות מלי חורי הפוחים והפוחי זהב, מוכרות תופינים ולביבות, גם העניות והאביונות נודדות ללחם, סוככות על הפתחים, אשר היופי והפאר רחוק מהנה, בכל זאת יהיפו בזה בהראותן שערות ראשן המגואלות אשר לא עלה עליהן מסרק ולא חחצו למשעי! ואיך אעלה מתהום נשיה בפני קהל ועדה לעוררם על דברים כמו אלה! דברים שאמנם איש כרבינו הקדוש אנשיא האלקים! כי מה הוא רבן של ישראל זה הקדוש והטהור החכם הנשגב מודע ואוהב לאנטינונם הקיסר קיסר רומי, רבינו זה העשיר הנפלא ויחיד בדורו ועם כל זה „לא נהנה אף באצבע קמנה שלו” מה הוא ומה דבריו נגד מאמר ופראוע אחת מהנאורים הנעורים! מהמשבילים — המסבילים — המתקנים — המקלקלים — הוי בושה וכלימה! על העוות והשפלות

דהשפלות הו! לרמוס ברגל גאזה כואמר איש חכם אלקי כהנשיא נצר מבית המלך דוד, החת שבכל עם ועם בכל דת ואמונה יהנו כבוד ויקר למאורי ומורי הדת ושמש זוכרם קדש לכל ההמון! אבל המשכיל בעת ההוא ירום כי בעת שכל גוף האומה בקפא, בעת שקרח נורא השליך קרחו בדם העם החם! בעת שכל גוף העברי חסר-ההנשה! העת לראונ לחולה שחלה אשר רפאות תעלה אין לו, אין דן רינו למזור, לראונ לו כי אצבעו נכוה, רגליו כהות? ואיך נשחר מוסר על הפרטים בעת שנשחת הכלל! אבל כבוד רבותינו בעלי התלמוד המחולל נגע עד לבני! כבוד האלקיים האלה, סמל הקדושה והפרישות, סמל התם והיושר סמל הרחמים והחסד סמל האהבה לכל הנברא בצלם אלקים אנשים כאלה רחוק מכלויהיהם שיעמיסו על מיקרי דבריהם, מעריצי שטם, משא לעיפה, דברים אשר לא צוה ד', והלא גם מרע"ה יעיד בתורתנו כי גם כל החוקים המה לטוב לנו אף בעוה"ז "כהיום הזה" האם לא יראב לב כל המכבד את חו"ל לראוה שועלים קטנים, מורדי אור, ממלאים קלון וחרפה עיני הפקחים להראות נגע וקלון חלילה בדברי רו"ל! רבינו הקדוש אשר מלכים ושרים התימרו בכבודו (יהיה אנטונינוס מי שיהיה אם מלך או קיסר שר או נסיך האיש הנפלא הזה במאמרו, רבי אומר איזו דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא הפארת לעושיה והפארת לו מן האדם

לפתע פתאום ילבש אכזריות חמה ויוציא משפט נורא כזה על הנשים? אבל באמת רצו חו"ל מאהבינו האמיתים להנעים בתוכנו חיי האישות למען לא יקוצו זה בוו וזו בזה הנאהבים והנעימים בראשונה עת שבאו הפעם הראשון בברית האישות, כטבע דבר המושג והמתמיד, והעקר להזכיר להאישה קלת הדעת נוטה מטבעה ומוגה לכל דבר חדש, וכל דבר חדש יעשה רושם בסוה הרואה או השומע ומה גם בסוה הרך של האישה הנוחה להתפעל, עלולה לישנה על ידי כח "הגיפנאו" אם לא הזכור אחרי בואה בכרית הנשואים את התקשרותה וחובתה לבעלה ותשוח בגנים ללקוט שושנים תתהדר ותהיפה ותהיה רואה ונראיה, חומרת ונחמרת, או מעט מעט יעמם ותכבה האהבה המהורה והקדושה לאישה ואף אם לא החמא והאשם בפועל אבל שלום הבית ישבת ולסוף יהיו ימיהם מכאובים, לכן יעצו לטוב לנו כי האישה אחרי בואה לרשות בעלה תכסה שערותיה לאות כי כל מחשבותיה גוה ורוחה קדש המה נתונים נתונים לעולם לאישה ואין לה רשות לחשוב מחשבת פגול! האישה שאינה עושה כן והחפוז לצאת בראש פרוע ר"ל למען תהראה יפה ונעימה בעיני רואיה, ויהיה באור "פרוע" שערותיה מפוררות ומפוררות כדרך בנות שובבות היא העוברת על "דת יהודיה" ואף שאין רשות לאישה ליסרה ולמרר חייה ולא לעגנה אף כי יכול היה בעל אשה כזאת לעשות זאת ולקחת אשה עליה למען הכעיסה ולהרעימה, בכל זאת צו עליו שיגרשנה ויעזבנה לנפשה. ובכלל כל אשה אשר מעינה וחפצה להתקשט איננה מכנית העברים איננה מכנית שרה אמנו אשר עליה אמרו"ל (מדרש)

(א) כל זמן ששרה קימה היתה ברכה מצויה בעיסה. (ב) וענן פרוש על פתח אהלה. (ג) ונר דולק מערב שבת לערב שבת:

ציור נפלא על הנהגת הנשים הכשרות הכוללות בג' דברים. (א) כל כבודה בת מלך פנימה לשבת בביתה לחנך בניה ובנותיה לצפות הליכות ביתה לא לשחר נשפי חשק ובהי טשחק! גם לא יהיה ביתה בית פתוח לרוחה לריקים והוללים לאנשים

לאנשים מאחרי נשף אשר יין ידליקם, כי אם צנועה תהיה בכיתה עד שכמו „ענן יהיה פרוש על פתח אהלה.“ (ב) שבעת הדליק הנרות ע"ש תחשוב להדליק נרות הקדש של זכור ושמור, בלבב ילדיה ובאמר ובמעשה תמלא את החוב הקדוש הזה עד שידלק ויתנוצץ האש הקדש הזה בלבבם כל ששת ימי המעשה עד „שהנר יהיה דולק מערב שבת לערב שבת.“ (ג) כי כפה תפרוש לעניים, וידיה תשלח לאביון עד שתראה כי תהיה הברכה מצויה בעיטה למען העניים והאביונים! וכל מה שדברנו יעד לנו הנביא במלות קצרים בשם ד'! תבוא עת מאושרה אשר עוד, בתי! הבת ציון! בתי העניה והסוערה, בתי לא רוחמה, לא תשגי עוד בדברים הבלים וריקים ואם יהיה „הפוך“ יהיה רק להרביץ אבניך ולא על פניך וגוך! חלילה! אני מבטיחך כי תתעלי מזה עלוי רב עד שחומרים נעדרי חיים והרגשה לא יתנו לך ליות חן ואם „ספירים יהיו, הנה הם לחוקם יהיו לאבני מסד מתחת אבל את לא תתיפי בהמה! הכדכד יהיה „בשמשותיך“ כל גבולך יהיה „מאבני חפץ“, אבל את עדינה „בצדקה הבונוני“ זאת תהיה הצלחתך „וכל בניך“ יהיו „למודי ד“ לא מלמדי תפלות ועגבים! והעקר כי השלום יפרוש עליך כנפיו ותחתיו תחסה „ורב שלום בניך“! זאת עתירותיך! כת ציון וזאת נחלתך עדי עד אכ"ר:

דרוש ששי

מזמור לדוד ד' רועי לא אחסר. בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. נפשי ישובב ינחני במעגלי צדק למען שמו.
גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא! רע כי אתה עמדי, שבמך ומשענתך המה ינחמוני. תערוך לפני שולחן נגד צוררי. דשנת בשמן ראשי כוסי רויה, אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי,
ושבתי בבית ד' לאורך ימים (תהלים כ"ג).

רבי ברכיה ורבי סמון בשם רבי אבוה, אותו האבק (של יעקב בהאבקו עם המלאך) נמלו הקב"ה ונתנו תחת כסא הכבוד שלו הה"ד (נחום) ד' בסופה וסערה דרכו וענן אבק רגליו, באיוו צד נדמה לו (המלאך ליעקב) ? רבי חמא אמר לשרו של עשו נדמה לו, רב הונא אמר לרועה נדמה לו, לזה צאן ולזה צאן א"ל העבר את שלי ואני מעביר את שלך, כיון שהעביר יעקב אבינו את שלו, אמר בחזור לניחמי דילמא אנשינן מדעם מן דחור „ויאבק איש עמו“ אמר רב הונא באותה שעה אמר המלאך מידע לדון, עם מאן נסיב ויהיב! מה עשה נתן אצבעו על הצור התחילה תוססת אש!! א"ל (יעקב) מן הדא את מרחיל יתי! ? אנא כוליה מיניה (אש) שנאמר (עובדיה) והיה בית יעקב אש, (וישלח) „וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו“ אמר רבי לוי נגע בצדיקים וצדקניות בנביאים ובנביאות שעתידין לצאת הימנו ואיזה ? זה דורו של שמד!

אין ספק כי מי שקרא בקורותינו מאז יצאנו ממצרים, מאז היינו לגוי שומר אמונים מצד אחד תסמר שערות ראשו למקרא הצרות והתוגות הפגעים והרעמים עננה הרת חזיונים תשכן עליו למקרא ההרג והשמד בחרב ודם ותמרות עשן אשר עשו ממלכות האליל להעם הקטן הזה בכמותו, ומצד השני יכרע ברך לפני כבוד רוממות והדרת העם הנפלא הזה, והעתיק יומין, נפשו תשתוחח ולבו יפעם, יתפלא הפלא ופלא!

איך עם קטן ודל, איכה אנשים חדלי כח ורפי-אונים, עצמות יבשות! איך עתקי גם גברו לעמוד כסלע איתן בתוך גלי ימים רבים אשר שטפו בעוזום בשוא גליהם להוריד מצולה את יעקב יושב אוהלים! ? איך אחר כל מוקדי עולם, רבבות מובחות אשר הכינו צורריו, איך אחרי ההרג הרב והשמדות הנוראות אשר חלו בו אויביו העריצים ממשלת זרון רומי הרשעה וספרד העקבה מדם עבדי ד' אלה, ואחרי כל אלה "יעקב לא מת" יעקב עודנו חי ואך לחנם ספרו הסופדים העריצים והמקוננות נשאו קינה, ובוצרים חטמהו לנתחיו ויעקב חי! ויחי יעקב!! וגם על מזבח אשר העלה עולה ביד כהני און כהני האינקוויזיציא, ואש מלהמת סכיביו, והכהנים והכמרים עומדים כשהיו שומעים את קול הקורא מתוך האש, "שמע ישראל ד' אלהינו ד' אחד" ולכם תשמח על הקרבן ריח הניחוח אשר העלו לד' הנה גם או פתאום לכם של העריצים הגתה נכאים נשאו בשרם בשינם! איך כל כלי יוצר, כל כלי משחית כל ענויי שאל ותפתה לא הועילו להוציא אף דבור והנה אחת המחללים אמונת אבותיו דת מורשה דת משה והתלמוד, והעברי החלש התנבר על אויביו הגבורים! העברי מוג הלב, היהודי הנם מפני עלה נדף! הנה לפתע נהפך לגבור נפלא אביר לב מאין כמוהו, וכל חיצו שונאיו ומנדיו אשר יירו בו למען העבירו מאמונתו מאלהיו, ולתת כבודו לאמונה אחרת, כל החצים האלה, כל אבני הקלע התמוללו שבו בקשת רמיה ויעקב נשאר חזק וקים באמונתו, ולא רק הגברים הראו את רוחם הכביר העשוי לבלי חת עת ראו עין בעין את המות הנורא עם כל מלאכי ועמו, לא רק המה הגברים כי אם גם הנשים רכי הלבב וחלושי המזג, הנשים העדינות והמענגות כשמחה כמו בתופים ובמחולות הלכו לקראת המות לא חלו ולא זעו, גם בעת ראו איך ילדיהן עצבו והרו זילרו, איך בניהן עוללי טפוחים טפחו ורבו, יזבחו יטבחו ישרפו יקרעו סגור לבבן! אם הבנים שמחה בראותה מחמדי נפשה איכה יקדישו את קדוש יעקב! איך יפארו ויעריצו את אלקי ישראל! האין זאת מחזה נפלא? ! מראה נורא אשר תחת הוד רוממותה יכרעו ברך כל בני שחץ אבירי לב, כל תולדות הטבע יפלו וישתחוו, כל מלאכי מעלה, בני האלהים, כל כוכבי בקר השמש והמון צבאיה ישתקו וידמו משירתם הנשגבה! ישתקו ויתמלאו תמהון ופלא לשמע השיר הנשגב- אשר ירון יעקב בעת יובל לטבח על קדושת אמונתו, אמרו ז"ל

בואו ונשבח למי שעשה אותנו שירים בעולם! (מדרש שה"ש):

נפלא מאמרם ז"ל אשר נביא מצייר בצבעים נפלאים את השיר הקדוש והנפלא אשר ישיר יעקב הקטן בכל עת אשר ינסו צורריו וסנדריו להעבירו מאמונתו, עת יבוא מלאך שרו של עשו באש וברם, בחרב והמרות עשן וסודיע כחול ליעקב! סודיע ליעקב כי מלחסה לו באש מלאכיו ציריו עד שגם הצור החזק והפוצץ לרסיסים מהאש הנורא! והנה יעקב מלבד שלא יפחד ולא יפול לבו עליו אך גם יודיע להמלאך משונתו! כאומר! שנית! שנית! שנית כי החשוב כי אכרע ברך ואשהחיה לפני פחד האש הנורא אשר הפיץ אתה והטון משרהיך! לא! אני כולו אש! את הציור הזה צירו חו"ל בשירם הנשגב כנוח עליהם רוח השירה האלקית לשיר עוזו יעקב- ונוראותיו, רוחו הכביר ואמץ לבו:

ד"א הקול קול יעקב! הא קלא משהק את העליונים ואת

התחתונים, רבי ראובן אמר כתיב (יחזקאל א) בעמדם

תרצינה

הרפינה כנפיהן, בעמדם! וכי יש ישיבה למעלה כו' ? ומה היא בעמדם
 עם-דם בשעה שישראל אומרים „שמע ישראל“ המלאכים שותקים ואח"כ
 הרפינה כנפיהן ואומרים „ברוך כבוד ד' ממקומו וברוך שם כבוד
 מלכותו לעולם ועד“!

הנה לפניכם שומעי הקרים חיוון נשגב : יצחק אבינו אשר כהו עיניו הגשמיים
 רואה וחווה בעיניו הרוחניים חיוון איום עת ידי עשו נטויות להכות ולכלות
 גו אחיו יעקב הדל, אך ידי עשו מענות את עצמות יעקב היבשות באכזריות חמה,
 אך ימשוך גידיו, ירמש בשרו, וברגעי מכאוב כאלו, ברגעי ענויי מות הנוראים
 „יעקב קורא ק"ש" יעקב מיחד לבו ליוצר נשמתו, לנותן התורה! את בשרו ידושו
 בשוטים וברקנים ויעקב נוהן קולו „שמע ישראל“ יעקב רעב ללחם וצמא למים, ואו
 שופך שיחו ומקבל בשמחה את כל! יצחק חווה זאת מתבונן ומתפלא, מסתכל
 ומשתומם! ומנחמת לבו קורא! „הקול קול יעקב (בעת) והידים ידי עשו“ יענו
 ויפצחו עצמותך הה בני, הפלא ופלא פלאים! ואת כונתם ו"ל! הא קלא!
 הקול הנפלא הזה משתק ומרפה את כנפי החיות האומרים שירה! כל גדודי מעלה
 שרפים אופנים ידמו וישתקו לקולו של יעקב זה אף שלמעלה אין ישיבה ר"ל מנוחה
 כי בדברים נעלים שיר הטבע אין מנוחה והפסק כי הטבע לא השבת אהל מה שיר
 גדודי מעלה נגד השיר הנשגב אשר ישיר יעקב בארץ מתחת בעת נשמתו ורוחו ירחפו
 על בשמי מרומים! ואף כי אין ישיבה והפסק מנוחה לכל שירי הטבע אמר המשוחרר
 „הללו את ד' מן השמים!“ ר"ל בני אדם! התבוננו על השמים מעל אם לא ימלא
 לבבכם חרדת קדש ליוצרים ובוראים, הללוהו בטרומים, ר"ל ממה שהראו בטרומים
 הללוהו! עת הראו „בל מלאכיו“ המה כוחות הטבע, הללוהו עת הראו „בל צבאיו“
 הולדי הטבע! הללוהו עת התבוננו בשמש וירח, הללוהו עת הסתכלו ב„כל כוכבי
 בקר“, הללו את ד' בהתבוננכם על הארץ, הנינים וכל תהומות אש וברד, הנה אם
 כל השירים האלה קדש שיר יעקב קדש קדשים! נעלים ונשגבים! כי בשעה שישראל
 הנרדפים והמענים הנהרגים והנטבחים בכל זאת קורא ק"ש או כולם שותקים ואונייהם
 קשובות לקול המית השירה הנשגבה היא ואח"כ אומרים „ברוך כבוד ד' ממקומו“
 כאלו מצדיקים את הדין אף כי לא ישיגו ויבינו דרכי הקב"ה למה יעשה כה לעמו ?
 למה יהיה לבו יעקב? ישראל למישה! הה מה חטאה שה פוורה, אבל נעלם נט
 מבני מעלה להבין את מקום ד' ר"ל להשיגו אך בכל אופן מברכים ומשבחים את
 שם ד', ואומרים „ברוך כבוד ד' ממקומו“ אף כי לא נדעוהו ולא נשיגוהו, ועוד
 אומרים „ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד“, ר"ל עוד יהיה עת אשר יהגדל ויהקרש
 שם כבוד ד' לעולם ועד, עת רוח מחרה, רוח קדוש, רוח צח ישב על הארץ ורוח
 המוטאה יעביר מן הארץ או ישמח יעקב ויגיל ישראל, ספרו ו"ל ספור מהאים עם
 הציור שציורו במדרש ובתלמוד.

כשהוציא זהו לר"ע זמן קיש היתה, והיו סורקין את בשרו
 במסרקות של ברזל והיה מתכוון לקבל עליו עול
 מלכות שמים באהבה, אמרו לו תלמידיו רבינו עד כאן? אמר
 להם כל ימי הייתי מצטער על הפסוק הזה בכל נפשך אפילו הוא
 נוטל את נפשך אמרתי מתי יבוא לידי ואקיימנו! ועכשיו שבא

לידי לא אקיימנו! והיה מאריך באחד עד שיצאה נשמתו כו'.

אחי השומעים ואחיותי השומעות, מה חשבתם ומה אמרתם אם שמעתם ספור כזה על איזה גבורים בעלי רוח כביר, רומיים, אשורים, תוגרמים, יונים צרפתיים אשכנזים, האם לא נמלא לבכם תהון! האם לא תקראו ברגשות כבוד "שירי האמער" היוני מספרים מפעלי גבורי הטימהאלאניע, מעשה אחילוס ואדיאוס, המלך לאַאנים וגבורי שפרטא, בעת הריסות טרויא! אשר כל הספור אולי הוא מחשבת לב המשורר כי "מיטב השיר כזו" ובספורי כל שיחות והבלי האלילים הקדמונים נצימינו בהכובים האלו היונים, העם המתימר כי הוא נתן פילוסופיא וידיעת הטבע לכל באי עולם! החכמים יוצאי ירך העם הגאה הזה מלאו שקרים הבלים כל הליטאראטור אשר למו עד אשר כמעט קשה לברור האכל מתוך המפל, האמת מתוך אלפי רבבות השקרים! ואף אם נאמין כי הריסות טרויא העיר היתה ונבראה אבל באין ספק גוום והפלגה נראה בשירי האמער, האם לא נרחש כבוד למיניך ופאוארשסקי הרוסים אשר מסרו נפשם להציל כבוד עם רוסיא, האם לא ימלא פי כותבי העתים לממלכת רוסיא תהלת סוסאנין האבר אשר הקריב חייו כפר אהבת ארץ מולדתנו! האם לא יזכרו גדולי ורבי הנוצרים ומה גם העם ההמון את קדושי הנוצרים אשר הערו למות נפשם בימי קסרי רומי העריצים! האם לא יחוגו את היום הזה חג קדוש? היעזו שום איש להוציא הגה מפיו המחלל הוד קדושתם? האם לא ילמדו וידעו תלמידי בתי הספר הנוצרים הרוב מקדושי הנוצרים המצוינים? וביום הזה יבארו הכהנים לפני העם את פרשת גדולתם וקדושתם? ואנחנו לא נטע בקרב לב צעירנו וצעירותנו כל מפעלי גדולנו וקדושונו אשר אין ערוך להם! הנה לפניכם ספור אמת פשוט בלא מליצות חדות, מאחד מאבות הורה שבעל פה "התלמוד" עשיר נפלא, חכם מצויין אחד מיוחד, אחשוב כי הספור האמיתי אשר ספר כי אשת שר אחד מהשרים הגבוהים העומדים בממלכת רומי, אשה כלילת יופי מופלגת בעשר בחרה לקבל דת היהודים ולהנשא לאשה לאיש זקן רבי עקיבא דיו למוד בזה ערך מעלת האיש המרוסם הזה. והנה האיש הנפלא הזה החכם והגבור העשיר והזקן אשר בעת נשפט למות היה בן סאה ועשרים שנה! שערו נא בנפשיכם איש זקן כופלג, ושיבה אלקית חופפת עליו, איש עשיר חתן העשיר המצויק, בן כלבא שבוע" ואחר זה איש הגבירה הנודעת ביפיה ובחכמה אשר היתה אשת שר אדיר, אשר מזה נוכל להבין אך מעט מערך גדולת ר"ע בעולם המדיני, כי במח לולא חכמת ר"ע הנפלאה גם בעניני העולם לא בחרה אשה כזו אשר הורגלה לשבת בחברת חכמי מדינה ויועצי חרשים! ובחרה באיש אשר רק על קדושהו ופרישותו יחיה, באיש שאיננו חפץ בחיים גשמיים והענוני בשרים, ומה לנו לשער ולדמות, הלא נראה את עזו ורוחו ואמץ לבבו עה, דרך כוכב מיעקב" שמעון בן כוכב הגבור הנערץ והטרוסם אשר בחר הזקן הנשגב הזה נר הפארת חכמי התלמוד ורבים! בחר להיות נושא כליו, איך לבש נקם תלבשת לנקום נקמת דמי אחיו השפוכים מיד אדריאנוס הקיסר האכזר! איך לא חת ולא זע מרבבות חרבות ורמחים עת צרו חיל רומי על "ביתר העיר" גם בתלמידיו אשר לפי דעת חז"ל היו עשרים וארבעה אלף גם בהמה הפיח רוח אמץ, רוח גבורה ונקם לנקום פועמי נפשם, עוכרי נפשם ושארם, חומסי ארצם ונחלתם, לולא נפרדו למפלגות, לו התנהגו כבוד החיל הזה ר"ל לשמוע עצת פקדיהם ומנהליהם או התחזקו גברו עשו חיל, וידם היתה רוממה על המון רבבות צורריהם כידוע ומפורסם מדברי ימינו, אבל, כשביל שלא נהגו כבוד זה בזה מתו (במלחמה) מפסח ועד עצרת" (הזמן היותר

היותר טוב להלחם) והנה נחזה את האיש הזה ביד שונאיו, הפשיטתו ערום ועריה, ומסביב שהו עליו שונאיו ומנדריו, מענים אותו באזוזיות חמה, ביסורים קשים ומרים, כל מיני כלי משחית לחבל ולענות העלו מעמקי שאול ואבדון, לענות את גפש הצדיק הרם הזה לוחם מלחמת הורתו ואמונתו מלחמת ארצו ועמו, והאזורים היו סורקין את בשרו במסרקות של ברזל" ולא די שלא ההאנח סכאב נעכר! כי אם עוד היה מכוון, לקבל עליו עול מלכות שמים" לא כדרך קבלת עול פשוט הסורה על דבר שנגד רצון של האיש המקבל ולמורת רוחו, רק שמקבל מצד ההכרח, ובאמת לקבלת עול אין צריך שום כונה כי אחר שזה מצד ההכרח אמנם ר"ע השתדל ברגעי חייו האחרונים האיומים לקבל גם את העול של מסירת נפש, באהבה" האם לא תכרעון ברך לפני מעלה הרר כבוד הוד קדושת האלקי הזה? ואם לבכנס לא ימלא תמהון על הרוח העז והאביר, רוח הקדש רוח נשגב אשר לבשה את האיש הקדוש הזה, והנה יספרו ז"ל כי הומן שהוציאוהו להריגה היה, זמן ק"ש" שאם שהדברים כפשוטן אבל הליטו בכאן מליצה מעציבה הארו בזה ציור איום כי הומן הזה היה עת שמד והרג חרב ואכדון לכל היהודים וגם הנוצרים, מידי קברי רומי עובדי האלילים כידוע בקורות ימי עולם, זמן ק"ש" ר"ל למסור נפש לסוה סוה קדושים על קדושת שמו האחד, והנה תלמידיו התפלאו והשתוממו על הכח הנפלא הזה איך יש כח ביד בן תמותה קרוץ מחומר לסבול כואת? איך יעצור כח אנוש אנוש, הוציר החלש! לא לבד לסבול עניים קשים ומרים כאלה כי אם עוד לשמוח ולקבלם באהבה, ושאלוהו, רבינו עד כאן, ר"ל הרצנו ולמדנו רבינו את המדה הזאת והכח הנפלא איך לבוא לידי זה, כי באין ספק לא שאלוהו מדוע ימסור נפשו על קדוש השם, כי בשעת הגורה החוב על כל איש יהיה המוני למסור נפשו אף על "ערכתא דמסאני" ושלא בשעת הגורה הנה אדם קדוש וגדול הדור מחויב למסור נפשו. אבל שאלתם היתה להתפלא על הכח הזה מאין וממה בא לירו ואיך התרגל לסבול כואת ולחשות, אמר להם כל ימי הייתי מצטער על זה" תמיד הייתי מצויר ומתרגל לעשות הסכס גמור בנפשי לסבול על כבוד ד' עד אשר גם בימי אשתי ועשרי, הצלחתי וטובי הייתי מחסר נפשי מכל טוב מדומי, מכל תענוג חמרי, עד שההרגל נעשה טבע לגופי לבלתי הרגש מחסור וכאב, עד ששערתי ונמרתי הסכס גמור כי אם יבוא לידי נסיון כזה שבע שמחה וענג אמלא את זאת החובה הקדושה למסור נפשי על קדושת שמו יתברך! האין זאת תענוג נעים יפעל כה על המוח והמחשבה עד שההרגש הגו כאב ומרה ירגישם המוח ישיבת כי בעת כלות הנפש בעת תרחף על הענוגים אלקיים רוחניים או הגוף דומם בלי הנועת חיים, ודמיון האדם בעת הזאת כישן שנה גיפנאזי שנה לאמערגיה, השלמים בעת נזיעתם לא ירגישו בצער הסוה עוד ירגישו נעם והענוג, ומבואר הדברים בתלמוד, והסכימו עליו חכמי העמים הפילוסופים הקדמונים והאחרונים, קאנט אמר לעת זקנתו וביום סותו, כי יודע כי היום ימות", מפני כי מרגיש ערבות ונועם נפלא, ועכשו" לעת זקנה ושיבה אחר שהגברתי רוחי על חמרי, נפשי על גוי, נשמתי על גופי, שבא לידי ולא אקיימנה"?! האם כבר עלי הדבר שלא אקיימו!

על עווזו הכח הנפלא הזה אשר כמעט אוה למושב לו כהעם שומרי הורה משה והתלמוד — ואם נמצאו בכני אמונות אחרות אנשים פרטים אשר הערו נפשם על קדושת אמונתם המה רק פרטים וגם זאת הסבה שאמונותיהם מאמונת היהודית יצאו —) הכח הנפלא הזה אשר משלו לא נמצא בכהב עמים כי ימסרו נפשם על קדושת דתם והורתם באופן נעלה כזה, ובא האות כי עמים רבים עריצים כבירים

עם המון אלפי רבבותיהם הגבורים עם שמח ארצם וממשלתם אשר חבקה זרועות עולם כממלכת אשור, כשדים, רומי וכדומה, הנה חלפו ואינם והגוי הקטן הנרדף הזה, הגוי החלש והבוזו אשר שסוהו שוסים, הנהו חי ושלם גם תחת יד אויביו ומשנאויו עם כל יגיעם להשפילם ולבוותם ולעשותם חרפה, והנה הנהו כהפארת אדם לשבת ביה, בו חכמים משכילים, בו גבורים ועשירים מופלגים כעשרם, עד אשר צורריו יכרעון כרך לפעמים וידרשו טובת וקרבת הנרדפים והבוזים האלה עד אשר גם צורריו יעידו למורת רוחם ויחיו עתידות לנו. באמרם, כי הגוי הזה לא יחדל מהיות גוי ולעת קץ ישוב ויפרח — על עוון הכח האלקי הזה הכח המקיים והמתמיד את האומה הנפלאה הזו התפלא הצורר היותר איום, האכזר הנורא, הרשע האביר לב אשר לא ידע בשת לאמר כי כל מגמתו חפצי ורצוני למצוא תיאנות להאבידם ולכלותם (מדרש רבה איכה) זקן אחד שאל בשלומו בעברו לפניו, התיוו ראשו! פקד מתקצף אדריאנוס הקיסר! עקב אשר נועז היהודי הארור הזה לשאול בשלומי שלום מלך אדיר עליון ואלוה תעתועים! וכאשר עשתה השמועה כנפים בין היהודים כי כל יהודי השואל בשלום הקיסר אחת דתו להמית והנה נקרה כי עבר לפניו יהודי אחד זקן ולא שאל בשלום הקיסר כמובן. ימות הנבל הזה היהודי קרא הקיסר בחרות אפו הוי עם נבל ועז פנים הוסיף הקיסר אך שונאי המה לא יחפצו בשלומי ושלום מלכותי, וכאשר העירוהו שריו ויועציו על שני ההפכים שבשני הפקודות!! או השיב להם כי כל חפצי לכלותם באיזה אופן שיהיה, היהודים עומדים מחוץ למשפט „מעוצר וממשפט לוקח“ קרא הנביא מכאב לבו, עת אשר חזה גזל משפט והעשק והחמס אשר יעשו שונאי ישראל! ועל עוון הכח הזה התפלא הצורר הזה אדריאנוס

אדריאנוס שחיק שמיא שאל את רבי יהושע בן חנניא „מהיכן

הקב"ה מציין את האדם לעתיד לבוא? א"ל מן לוו שבשרה (עצם קטן בשדרת האדם) א"ל מן את מודע לי? איתיה (להעצם) קומיה (להעצם) נתנו במים ולא נמחה! נתנו באש ולא נשרף! נתנו על הסדן והכהו בפטיש נבקע הסדן ונחלק הפטיש והעצם לא וזה ממקומה (מדרש רבה בראשית):

לא נוכל לקבל את דברי חז"ל אלה כפשוטם, כי חכמי הטבע היותר מומחים בקיאים בנתוח לא ידעו מקומה איה? גם אין לך דבר שעומד בפני האש המכלה והשורף את כל, ואף אם נאמין כי ישנה ותמצא עצם כזו בגוף האדם, החוקה כצור חלמיש! אבל מי יאמר כי ממנה יבא האדם לעתיד לבוא עד שהשואל אחר שאלתו הפשוטה והברורה! מי יאמר? אין אני מאמין! ואיך תודיעני ותראני כי כן הדבר! וכחוקר מתפלסף ואינו מאמין! והנה פתאום נהפך לשה תמימה והסתפק בתשובה שדופת קדים אשר לא הראהו החכם התלמודי רק הרכבת העצם החוקה אבל מי יאמר ומי יאמין שממנה יבא האדם?! ואם האמין בזה הלא יותר טוב היתה השוגת גביהה בן פסיסא (סנהדרין), „מאי דלא הוי הוי! דהוי לא כש"כ"!: ולא נדע גם כן מה הוא אדריאנוס לשאלות מה שאחר הטבע? וגם האם ברור לו כי הגוף יחיה אחר מותו עד שחפץ רק לדעת ממה יבא!

אבל באמת לעג חרודי, וקלם לצון מבצבצים ועולים מבין שאלת הקיסר הצר הזה המלך הזה אשר הרג ולא חמל הרג רב ואיום אשר כמוהו לא נשמע

עד שהפליגו חז"ל, הקול קול יעקב! אמר רבי יוחנן: קולו של אדריאנוס שהרג שמונים אלף רבוא בביתר (מדרש תולדות ותלמוד גיטין) ואם שדרשו חכמים דרך גזום והפרזה אבל זה יורה על הפלגת ההרג הרב גם יונקי שדים נפץ אל הסלע עד שחשב שלא ישאר שריד לבית יעקב! וכמתלוצץ שאל את רבי יהושע בן חנניא התלמודי האלקי! הגידה נא לי חכם היהודים האם גם היום תאמינו כי אתם העם הנבחר הנצחי החי? הכל ורעות רוח! אחרי השמד וההרג הנורא אשר חלו בכם ידי צבאותי התאמינו לשוב ולחיות עוד? (מן לוו שבשדרה! השיב לו ר"י) מהיכן? ממה? מאיזה מקום? הקב"ה מציץ את האדם לעתיד לבוא? מן לוו שבשדרה! השיב לו ר"י! עוד לא תכנת אדוני את הרוח העם הזה הנפלא אשר אם לפי מראהו החיצוני הוא חלש ורפה אונים עד שיחשוב כל איש כי גם נער קטן שובב ינהג בהם! ומי ידבר אם יפילו עליו אימתה ופחד שונאיו העריצים והאכזרים אז יתמוגג וימס למים והיה כלא היה! אבל בתוכו בחובו טמון כח נעלם ואביר, כח נפלא ופלאי פלאים אצור בקרב העם הזה פנימה אשר משחק לו כל כדורי בלע, כל כלי תותח כל חיצי אויביו הרבים המשוחים ברעל יתמוללו וישיבו ריקם, כל כלי יוצר עליו לא יצלח וכל ההמצאות אשר ימציאו שונאיו להאבירו לא תקומנה! הכח הזה הוא „הלוו שבשדרה" העורף החזק והקשה, עם קשה עורף! העורף הזה יעמוד כסלע איתן בלב ים נורא בין רבבות גליו הסוערים. יהמו! ישקו יתגעשו! אבל לשוא וכל עמלם אפע, הסגולה הזו אם מצד אחד, היא כמו חסרון בגוף האומה אבל באמת היא שעמדה לנו לחיותנו כהיום הזה, לולא היא כי עתה כבר היינו כלא היו, כבר עובנו את תורתנו והתבוללנו בין העמים, והיינו כמו האומות הגדולות אשר אין זכר למו ולא שם ושאר „כבבל ואשור וכדומיהם, האין זאת אדוני הקיסר? מנן את מודע לי? שאלהו הקיסר בפנים נועמים, „אייתיה קומיה" ספר כתוב קורות עם ישראל, „נתנו במים" פרעה נתן עצמותינו במים השליך כל הילדים הזכרים היאורה, ובכל זאת „לא נמחה" העצם הזה, נבוכדנצר נתן עצמותינו כאש אם לא נעבוד ונכרע לפני אלהיו הנתעב „בל" הצלם הזהב אשר הקים ובכל זאת לא נשרף גם עת אשר נתנו אויבינו את עצם יעקב הקטן „על הסדן" כמו אנטיזכוס האכזר והאינקוויזיציה הנוראה והפטיש הוא הקיסר אשר במאמרו מלאו זאת הכה בכל כחו — את העצם „על הסדן", נבקע הסדן הממלכה, ונחלק הפטיש „המלך לרסיסים הנה ממלכת האיל" והעצם היהודי עודנו חי וקים ונשארה כקדם „לא זזה ממקומה" נפלא מאמרם ז"ל

כל הרוחות כבשו בני יון חוץ מרוח מזרחית.

מליצה נפלאה „רוח מזרחית" תאר להעם יוצאי ירך אברהם העברי אשר זרח מאור כשדים ממזרח, להאיר את חשכת הערפל הנורא אשר כסה אז לאומים לעבוד אלילים אלמים, וכאבינו הראשון בן אנחנו תעודתנו לזרוח אור הדעת ואמונה אמיתית ליושבי והולכי חשכים, ובני יון עם כל גבורתם ועריצותם עד „שכבשו כל הרוחות" ר"ל עמים רבים וגוים עצומים בכל קצוי ארץ ים ודרום וגם רוח צפנית אבל „חוץ מרוח מזרחית" והסכה לזה תארו חז"ל

אמר רב חנן בר רבא אמר רב ארבע רוחות מנשבות בכל יום ורוח צפונית מנשבת עם בולן שאלמלא כן אין העולם

מתקיים

מתקיים אפילו שעה אחת ורוח דרומית קשה מכולן ואלמלא „בן נץ“ מעמידה נחרב כל העולם טפניה כו'.

התבוננו נא אחי על החדה הנפלאה הזו מצייר איך היונה הנעימה „כנסת ישראל“ מסביב שתו עליה לבלעה כל רוחות העולם צוררים רבים ינשבו עליה להדיחה מארץ החיים, אבל „רוח צפונית“ רוח נפלא ונעלם, כח אלקי צפון ובעת ינשבו כל הרוחות אז „רוח צפונית“ מנשבת גם היא ולא תתן להרוחות לעשות את היונה כלה, ומצייר עוד כי „רוח דרומית“ הוא כח המנגד לרוח צפונית, המה השונאים היותר נוראים האומרים „לכו ונכחדם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד“ אמנם המליצו כי עורם ישנם שונאים יותר איומים והמה כמו „הנץ“ העוף המורף את התורים ובני יונה, אבל אלו השונאים יעשו ברעת ובחשבון באופן כי תתכולל היונה בין כל העופות מורפי מרף וזה יהיה רק אם יתחברו את היונה לקרבה גם לפעמים לנשק לה ע"ד שהוכרנו (פר"א) „אמר עשו אין אני הורג כו' הריני נושקו ומוציץ את דמו בפיו“ וזה ציירו כי בן נץ מעמיד את „רוח דרומית“ שלא תעשה כלה את היונה!

הבוהות הנפלאות האלו באו לנו בירושה מאבותינו האלקיים, כל הספור הנפלא מיעקב ועשו ספור האבק עם המלאך, הוא ציור נפלא ממלחמת הקיום אשר ילחם יעקב עם שונאיו ורוצחיו האכזרים, עם הורגיו ושורפיו באש, ואורו „האבק הנפלא“ אשר יתאבק יעקב כל ימי נדודיו עם עוכריו הרבים וחומסיו „האבק הנפלא“ אשר יתאבק יעקב עם כל בלהות מות ומצרי שאלו, עם עשו עם כל המון גבוריו העריצים, ויד יעקב הקמן רוממה ועשו עם כל המוני כליל יחלפו, האבק הזה נמשל הקב"ה כדבר יקר ונפלא ונתנו כביכול תחת „כסא הכבוד“ והנה מצייר ציור מעציב ציור מבהיל! איך כל הלילה הנורא ליל הגלות והחשך, הלילה הנורא מיום שנחרב בית מקדשנו וגלינו מארצנו, יעקב מתאבק תמיד עם מלאך של עשו ונדודי מלאכי שאלו, שעירי הפתה, המה האנטיסימיטים, והמה הנדודים האלה יתחלקו לשנים שונים בפעולתם עם כי הכונה אחת, האחת אשר תקנא קנאה פשוטה קנאת הכסף בחשבם כי בני יעקב המה העשירים ובידם כל חוסן הממלכה, ויש גם מהמה אשר ידמו כי מאשר להם לקחו ישראל בני יעקב את כל הכבוד הזה, ועל פי רוב יחפצו הריקים והפוחזים להתעשר על חשבון יגיע היהודים ועת העברים אי השכורים הפשוטים בעלי ההרס אלו יבואו בכשיל וכילפות, בקרדומות כחוטבי עצים ישומו ויבוזו כל בתי ישראל ועזובנם, מרכולתם כספם וזהבם, והשניה היא כת הלוחמים והמקנאים קנאת דתם ואמונתם המה הישועים (יעוואיטים כהני הקאמיליציזמוס הזעומה בימי הבינים), והיא תתחלק ג"כ לשתיים. הא' נלהבים באש דתם, החפצים לעשות נפשות לאמונתם ינסו להפוך לב יעקב ע"י להבות אש ותמרות עשן, חרב ודם כידוע ממעשי נוסעי הצלב. והב' המה המתונים והחכמים אשר יראו כי בפעולות כאלה לא ישיגו מטרתם, לא יכריחו את ישראל לשבוה שם אלהיהם, ולכחש בצור חוצבו ממנו, וינסו בדברי חלקות, ויזכו את ישראל בזכות אדם באשר הוא אדם (מדרש ילקוט):

יְשׁוּבֵי שׁוּבֵי הַשְּׁוֹלְמִית! בּוֹאוּ אֲצִלְנוּ וְאֵנוּ מִמִּנֵּן אֶתְכֶם דּוֹכְסִין כּו'.

נהיה לעם אחד, נתחתן בכם את בנותינו נתן לכם, ילדינו ילמדו יחד וכן יתחנכו אתם תעבירו והשימו עין על צאנינו, ואנחנו נעביר את שלכם! „כאיוה צד נדמה

נדמה לו! מצייר כי שרו של עשו רוצה ומשתדל להכרית שם יעקב מעל פני האדמה אבל באיזה אופן ובאיזה צד להוציא מחשבתו מכה אל הפועל? רבי חמאי אמר „לשרו של עשו הרשע נדמה לו" טבע של עשו רצח והרג ובוה יחפוץ שרו של עשו לנצח את יעקב כאופן הראשון. רב הונא אמר „לרועה נדמה לו לזה צאן ולזה צאן" א"ל העבר את שלי „ואני אעביר את שלך" הוא האופן אשר הזכרנו, אמנם מצייר כי יעקב התם והקטן הצדיק האמיתי לא ישם לבו לדברי שוא וחלקות אשר יסיתהו ויפתהו עשו הרשע, והוא כאמת כי אך הוא יעקב בעצמו יעביר את צאנו, ולא יתן לזעת בהנה ידי זרים! אבל הכהו לבו פן במשך זמן המעבר „מעבר יבק" במשך ימי נדודו הנורא והארוך בין עמים רבים ושונאים עצומים נוראים מנמרים וחררי טרף אולי שכח מה אולי נתבוללו מן הצאן או מכל אשר לו בעבר הנהר אמר „נחזור וניחמי דילמא אנשינן מירעם"? הבה אחזיר גם האובדים והנדחים המעטים אשר התרחקו מעל גבול ישראל! מן דחור, מיד, ויאבק איש עמו, ציור כי שרו של עשו ר"ל האויבים, כי לא די כי כללות יעקב האומה לא הפכה עורף לדתה ואמונתה, כי אם עוד גם אותם שרחקו מאמונתם ושכחו כמעט צור חוצבו מהם והנה שבו לעמם בסור מעליהם ידי מכריהיהם ומעניהם כאשר היה בספרד, לא הועיל לו לשרו של עשו, המון שעיריו ומשחיתיו! מיד ויאבק איש עמו הוציא כל כלי זעמו, אמר רב הונא באותה שעה אמר המלאך עם מאן נסיב ויהיב, נתן אצבעו על הצור והתחילה תוססת אש „ציור אום" איך הצרים העריצים איך כהני און נתנו ידיהם העקובות מדם, על צור ישראל „על אמונת ישראל באלהיו צורו וגואלו, על חוזה ישראל, הציתו באש לא רק בתי מקדש וספרי תורה, כי גם בשלומיו ובצדיקו ישראל שלחו ידיהם, ואלפי צדיקים וחסידים העלו עולה על מזבח האינקוויזיציה! האש נסב מכל העברים וישרוף ביעקב אנשים ונשים עדינות נערים עוללים ויונקים! א"ל (יעקב) בדא את מדחיל יתי? לא! לשוא עמלך עשו, מאפע יגיעכם בני שעיר החורי! האש לא יפחידני המים לא יפילו עלי אימתה ופחד כי אם תראני מוג לב נרדף מקול עלה נרף הוא אך גופי המרו בעת יחמסו ממני מזוני וקיומי אחריש אתאפק אשא בשרי בשיני אבל בעת יחפצו לגעת ברוחי בנפשי בכל הקדוש לי הנני כולו אש, אש פלדות עד אשר לנדה כאין וכאפס אשכם בערתם לי! אני אש להבת שלהבת עד שמים רבים המה האומות, לא יוכלו לכבות את האהבה:

יִרְאָה כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו, נגע בנביאים ובנביאות שעתידין לצאת הימנו זכו, לדאבון לבבינו בגלות הארוך הזה המעט לנו כי נסבול מאויבינו מהגוים אשר סביבותינו, כי אם עוד נסבול גם מאחינו, כמה פעמים סבלנו ממשיחי השקר, הה! כמה פעמים באנו באש ובמים מאחינו אשר בגדו בנו ובאמונתנו ויבחרו באמונה השלמת, והנה לא על זה נשפוט כי זאת מהדברים המסורים ללב ואולי ידע היוצא ממנו כי האמת . . . אבל איך ידאב לב כל איש משכיל אוהב אמת אם הבוגדים האלה יעלילו עלינו עלילות דברים ומעשים נאלחים אשר דתנו תורתנו הזהירו אותנו מעונשים ואזהרות למנוע מלעשות זאת, כמו עלילות דם הנתעבה אשר אין אחד מהחכמים ואבות הכנסיה הנוצרית אין אחד מהם אשר לא יצאו במחאה נגד העלייה הבדויה ההיא! והרבה מלכים וקיסרים נתנו פקודתם לבלתי ישמע בממלכתו על פה כל איש זכר העלייה ההיא, הקיסר המנוח המבורך אלכסנדר הראשון הקיסר האדיר והנערץ ניקאלאי הראשון וכמעט כל מלכי רוסיא לא נתנו לבם להאמין בזה:

והנה כמה מומרים מאחינו העלוח מתהום הנשיה וכמה עולות מחים העלו על מזבחה

מזבחה! כמה נביאים ונביאות ר"ל מטיפים ומטיפות אשר יעיוו לעמוד להוכיח לבני עמנו מומם והמה בעצמם מחללים כל קדש, יקומו מקרבנו נביאים ונביאות אם אך לשון למודים להמה ועם זה מלו כריסן מספרים מלאים לצנות ונבלות, כפירה והפקרות והמה יתימרו להיות מוכיחים ומורי דרך לעמנו!

אני הגבר ראיתי עני, וחלקי נפל לי להיות מוכיח בשער אחר החצי מימי חיי, לא בן מגיד אנכי כי אבי היה איש סוחר נושא ונותן באמונה, וגם אנכי מלבד כי לא נסיתי בזה עד הנה כי אם עוד ורו לי דרכי ההדה וההמפה! את ספרי הדרוש לא קראתי וגם כעת אחשוב זאת למותר ואולי עוד ישחיתו את הוד הדרוש, כי איך נשא לפני השומעים האיירפים בקץ המאה השביעית למספרנו אנחנו ולמספרם קץ המאה השש-עשרה, עת ההשכלה עת אשר גם דברים העקרים והיסודים מדתנו נהיה להם להיות, ואיך נשחר למוסר אונם בדרשות האלשיך והרב בינה לעתים, ומה גם בדרשות הכתובות בספרי הדרוש אשר חוברו ממגידי ודרשני לימא מהעירות הקמנות כאמת איש אשר כמעט וזול להם דרכי העולם הנאור ומפעלות המשכילים המכנים עצמם נאורים! אשר גם בביאוריהם על דברי חז"ל כסו כלמה את פני חז"ל החכמים האלקיים אשר אם הדרשן התלמודי כוון לדברי הדרשנים האלה אז לא חכם יקרא לדרשן תלמודי כזה כי אם . . . כמה פעמים אנה המקרה לידי לשמוע דרשת מגיד כזה, והנה כמעט בחלה נפשי עד . . . המגיד העלה גרה מספרי דרוש אשר חיו וחברו, דרשו והטיפו שלש מאות בשנים לפני ומנינו זה בארץ אשר לא כארצנו במונה בתכונתה ותכונת יושביה, ואיזו תועלת תוכל להביא דרשה כזו לפני השומעים בדור הזה אשר אף המכונים בשם „חסידים יראים“ רחוק רחוק מדרך „חסידים הראשונים“, ולחסיד וירא היום קראו לפני משכיל ונאור ר"ל חפשי בדותיו, ובעמדי במקהלות אמרתי דרך הלצה! „שפמני אלהים וריבה ריבי מגוי לא חסיד“, ואמרתי לפנים בישראל היה החסיד מצוין בוהירותו וקים כל מצות ד' על צד ההדר, היו לאות על ידו ולמוטפות בין עיניו גם על דעת ר"ת, מצות שמורות אכל, נשמר שלא לאכול חדיש וחדש מפני ישן הוציא נתערר לקום אחר חצות לילה לקונן על הרבן ביהמ"ק, למד הרבה ואכל מעט, מנע שנה מעינו, מעפעפיו תנומה, ובכלל נזהר בכל דבר, בהלכו בשיבתו, במשא ומתנו, במאכלו ומשהתו, והיום אין זכר לאלו החסידים ואנשי מעשה! והיה האיש אשר יניח תפילין בכל יום אף כי לא תאר ולא הדר להנה, איש אשר לא יאכל בשר הטרפה והנבלה, איש אשר לא יאכל כל מחמצת בחג המצות, איש אשר לא יעשן בשבת מקטרת, איש אשר לא יארוב בגנים לנשים ועלמות לזה יקרא „חסיד ואיש מעשה! והאנשים אשר יעשו ההפך ממה שמבואר ומפורש בתורה לא מוטפות ולא ציצית, לא מצה ולא לולב, לא שבת ולא מועד, לא תורה ולא אמונה כי אם אכל ושתה לתנות אהבים, לעסוק בעגבים ולצנות, האנשים האלה אם אך לא ימירו אמונתם, אם אך לא יכברו את בנות הערלים על יד בנות שרה ורבקה, אם אך יאצילו לפעמים נשיקות אהבה גם למין דיפה מבנות העברים, והעקר מהימרים בשם „ציון“ נושאים תו וסמל תמונת „מגן דוד“ זמי ידבר אם המהדרים החסידים נושאים על פתיל מטבע מוצקת תמונת פני ה„צבי“ מעבר מזה ותמונת פני „מכת“ מעבר השני האיש הזה הוא יהודי מצוין, עברי אמיתי, ורק איננו „חסיד“, על זאת יצעק מכאב לבו אדונינו דוד המלך החסיד! אנא ד', חוס עלי ושפמני וריבה ריבי בעת הזעומה הזו אשר איש אשר הוא גוי גמור איננו שומר שום אמונה ודת והנה קרא ואומר כי הוא יהודי רק איננו חסיד!

שפמני „מגוי" נמור, אשר יאמר ויתמר כי איננו „חסיד" ודעת לנכון נקל כי לפני שומעים כאלה דרשות כאלו המה למותר, ועל פי רוב יעקמו את הכתובים, ילכשו דברי הו"ל הנקיים והטהורים בגדי עדים סחי ומאוס, ולפעמים יחפצו להבל ולבשם את דברי הקדמונים משלהם ר"ל מה שהמציאו המגידים האלה משכלם ותבונתם אז מעוררים גועל נפש שורטים בנפש שרמת, שערזו נא בנפשיכם, איש לא למד, רחוק מחכמה ודעת, נעדר מידיעה בעיני העולם, והנה הוא השומה הזה כמו יפקוד ויצוה כי יאמינו השומעים אשר יש הרבה מהם העולים עליו הרבה בחכמתם ותבונתם! המגידים האלה השחיתו והשפילו את ערך ההטפה, הכרת ויקרת הדרוש עד כי היה שם „מגיד" נדרף עם שם „שומה" „חסר לב" אבל המין השני המגידים הקוראים לעצמם בשם „מטיף" פשוט, „מטיף לאומי" „מטיף ציוני" מטיף חובב. . . המטיפים האלה הפסדם גדול מאוד כי תחת שהראשונים המה תמימים ואם יעקמו דברי הו"ל אבל לא יעקמו את מוחות ושכל השומעים, לא ימלאו מחשבות ליצנות, עגבים ולפעמים הפקרות! כי המטיפים האלה כל דרשותיהם מספרי שמיר, בראנדשמעטער, וכדומם, מספרי אהבה ועגבים, מספרי וספורי ברחנים ולצים יעלו גרה ויפריסו פרסה כמו טהורים המה, אלה ישחיתו ויעיבו את פני עמנו והיהדות, אלה יועילו להתנתו יותר משונאינו אלה יעירו בקרב בנינו ובנותינו בני הדור החדש קלי ההרגש נוחים להתפעל המה יעירו בקרבם רגשי כפירה בכל אמונה, להשליך שקוצים על כל קדש לבו ליקחת אִם תורתנו הקדושה לאמר „כי עליה אבד כלח" זאת יתאונן הדרוש האלקי בציור מרעיד כי „שרו של עשו" כאשר ראה כי רדיו לא תעשינה תושיה נגע בכף ירכו כאלו שלח ארסו ארס המומאה ביוצאי ירך יעקב ר"ל באיזה מהמה „בהנביאים ובהנביאות" כי המה ימלאו משלחתו והמה יקימו רצונו „שעתידים לצאת ממנו, וזהו „דורו של שמד האמיתי" ר"ל.

בר מה שדברנו בדרוש הזה נמצא בהשיר מזמור הזה אשר הצבנו בפתח דרושנו, המשורר הקדוש שם דברים בפי כללות האומה „כנסת ישראל" כאלו מבקשת מברשת כפיה לפני בוראה ויוצרה ד'! הרועה אותה מעודה מיום צאתה מארץ מצרים מהפללת „ד' רועי" אחר שאתה רועי ומדריכי הנני מרהבת בנפשי עוז לבקש מלפניך כי „לא אחסר" כי אם בעיני כשר נראה כי נתמעט מיום ליום וכמו שאמר דפיטן „ברבות השנים אנו נמעטים" וחלילה אם יעברו עוד שנים באופן כזה יוכל להיות כי אחסר מכל וכל, הה נורא הרעיון הזה! אנא ד' חנני נא כי „לא אחסר" לא אתאונן על זה כי אראה כי „ד' רועי ירביצני בנאות דשא" ואנכי כה שפלה ונכזה בעיני העמים עד שרגלי השור והחמור ידרכו עלי ברגל גאווה, הנני מאמין כי לעת קץ „ינהלני על מי מנוחות" אך שאלתי ובקשתי רק לא על גוי וחמרי, לא על גופי ובשרי, כי אם אבקש כי „ישובב" ישוב אלי נפשי האלקית אשר היה לורעי מימי קדם! ובא בבנין הכבד „ישובב" לחווק ההשבה והמהירות, וינחני במעגלי צדק" ואם לא למעני אך „למען שמו" „גם כי אלך" בכל משך ימי גלותי „כגיא צלמות" והמות עם כל שעירוי ומשחיתיו עוטים סביבי בכל זאת „לא אירא" לא וראתי מהם והמונם ואם לפעמים היה לי „רע" לא עלי נצטערתי כי אם על חלול שמך הגדול וכל הרע היה לי „כי אתה עמדי" בגלות כביכול אבל לא עלי לא למעני נעצבתי ואמרר בבכי כי לי למעני אחת לי „שבטך" שבט העונש „ומשענתך" משענת חסדך „המה" שנימו „ונחמוני" וגם עת רעבתי ללחם, צמאתי למים, והייתי ערומה ועריה ובעת הזה ערכת לפני ועיני רואות כי „תערוך לפני שולחן" עם כל מגדים וממעמים לא יחסר כל בו ושולחן תאר לכל התענוגים באין מחסור דבר אם רוחנים אם גשמיים, והנה שולחן כזה ערכת נגד צוררי

צוררי ואני עומד ורואה ועיני כלות אשר באמת היה לי להתאונן מר על עיני ומרורי, וכל זאת אם אך זכרתי כי „דשנת בשמן” ר"ל ראשי ומחשבותי ורעיונותי מלאות בענינים קדושים משוחות בשמן משחת קדש, או הודיתי לך' בעל כל אשר גמלני וכאלו לא חסר לי מאומה ואמרתי כי „כוסי רוייה” כוסי וגורלי מצבי ומעמדי, מלאים ושבעים כל טוב, והנני אומר כי „אך טוב וחסד” תעשה עמדי במה שנתת בלבב צוררי יש, ורדפוני כל ימי חיי” מיום נהייתו לעם מיום יצא אבינו הנשגב מאור כשדים מחרן ללמד לתועים בינה, אך טוב אך חסד תעשה עמדי כי לסבת זה אני חיה וקיימת נצחית ולולא הרדיפות וההנבלות כבר התבוללתי בין העמים הגדולים ולא נזכר שם ישראל עוד אבל מפני שצוררי ירדפוני כל ימי חיי מפני זה „ושבתו בבית ד' לארך ימים” לעד לעולם אמן כן יהי רצון:

דרוש שביעי

רבי שמעון בן פזי רמי כתיב (בראשית א) ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים וכתיב את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה? אמרה לבנה לפני הקב"ה אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד? אמר לה לכו ומעמי את עצמך אמרה רבש"ע! וכי בשביל שאמרתי דבר חנון אמעיט את עצמי! אמר לה צדיקים יקראו על שמך דוד הקטן כו' חזיא דלא מיתבא דעתה אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה שבעמתי את הירח!!

אין ספק כי כל מי שלא נטרפה דעתו לא יחשוב כי דברי חו"ל אלה כפשוטם ואף לפי דעת התוכנים הראשונים וכן דעת הרמב"ם וז"ל כי הנלגלים וכל מזרי שחק בעלי נפש שכלית חיים משכילים ואין מהפלא אם יחסו חו"ל כח הדבור לאחד מכוכבי שמים אבל כל הספור הוא פלא. והנה בספרנו על הש"ס בארנו את המאמר הזה כי הוא מתאים עם דעת האחד המיוחד שבחכמי הפילוסופים והתוכנים במאה השבע עשרה „לייבניץ” אשר לפי דעתו: כי לכל כוכבי הלכת היה בתחלת הבריאה אור עצמי מבלי שקבלו אורם מהשמש אולם לסבה בלתי נודעת לנו נכבה אורם ואוכלים לחם חסד ממה שתן להם השמש, ואולי כי בא להם מסרת כי כח המטף אשר להשמש חזק יותר משבע מאות פעמים מכל כוכבי הלכת והקאמעטין ביחד. וידוע כי סבת האור המגיע אלינו הוא מפאת כח ההרעדה והשמש בכוחה הגדול משכה אליה כל חלקי ההרעדה, אבל מכל השיחה יראה כי אך מליצה חידות חד לנו זה התלמודי הנשגב! ואחשוב כי הוא ענין מצייר חיי וקיום מצב ועמידת שני הגוים אשר נפרדו ממעים „יעקב ועשו” יעקב איש התם בעל הרוח, ועשו איש השרה בעל החמר והדם האדום, מצייר חייהם הגשמיים והרוחניים, הצלחתם ואסונם שמעו נא אחי!

ההרגל יפעל כה על האדם עד שכמה דברים גדולים ונפלאים יעברון לפניו ולא ישום להם לב בעת שנתפעל מכל מראה ומחזה פשוטים נתפעל מאיזה דבר חדש, לפי דעתנו נתפעל מכת העלעקטרי, המאגניטי, ועוד מדברים אשר בטבע יסודם

יכודם ולא נשים לב כי הכוחות האלה עצורים ואצורים בקרבנו, נשים לקראת תמונה פאטאגראפית, נתמה על כח חדר-האפל אשר במהירות נפלאה יתוה על הגליון כל דבר העומד מנגדו, ולא תפלא על ראות כי אלפי מושגים, רק במעוף עין אחד ירשמו על האישון (אפֿעל) ועל ידי עצבים ועורקים יגיעו אל המוח שבו אצור כח הווכר והמצייר שמה ישארו חקוקים ואצורים עד שבכל עת אשר מאיוז סבה אם באה מעצמו או מן החוץ הנה מיד יראה את הדבר כמו חי כמו בעת אשר ראה הדבר בפעם הראשון אם רק לא נפגע הכח או המקום הוה מאיוזה אסון וחולי, וזה אות כי רבבות המושגים אשר ראה בימי חייו נרשמו במקום אחד במוח, האין זאת נפלא ופלא פלאי פלאים יותר מכל המכונות אשר המציאו החכמים משנות דור ודור, איך במקום קטן וצר מאוד חלק אלף מן מדת האצבע ירשמו רבבות מושגים? איכה בזמן חלק אחד אהו 1 מחמשים ברנע קטן (ר"ל חלק אחד משלשת אלפים ושש מאית בשעה) (יעלה 180.000 בעת קצרה כמו יתוה על האישון אלפי רבבות נמצאים? איך ראש האדם יסובה זרת ואשר יותר מחציו מלא מדברים אשר אינם נוגעים לכח השכל והווכר, במקום קטן כזה יהיה אצור כל תמונות דברים נמצאים עד אין קץ? — עדי אשר ישבת הסדר בעת ישוב האדם לאדמתו — כל מיני הקולות והרכבהם, הצבעים והבדלים! נעימותם ויפים! נפלאות אתה בן אדם! הכל פלא! התשים לבך עת תברך ברכת „אשר יצר“ להבין להתבונן בהדברים אשר יצאו מפיך? התתבונן בן אדם בעת תתן אכל לפיך איך יכלכל לחם נקודים מאכל מצומח וחי את גוך? איכה יתן מאכל דומם נעדר הרגשה איך יתן כח ועוז לחמשה חושך? אשר בלעדו תדע כי עיניך יכהו מראות, יחרשו אונך משמוע, יחלשו עורקיך אשר אלפים מספרם! (האם לא תתפלא) כל איברי גופך ינהגו בעצלתים עד אשר אם ימשך עת ידועה, והאכל לא יבוא לעור, ישבת גוך, יהרס בית חמרך ותשוב לעפר דומם כאבן, התבונן אנושי חלוש על המון עורקיך ועצביך אשר רבבות מספרם. על דקות הנפלא אשר בעובי שער אחד משערותיך יכנסו רבבות עורקים, ואתה תשא משאות כבדות והמה שלמים וקיימים, אם שמת עין לראות אלפי הארובות המה נקבי הפארין המוציאים חום ואויר משחת מקרבך ובעת הזאת יבלעו אל קרבם אויר חדש זך וצלול נקי וכן יעשו חליפות לרגעים? ולולא זאת כי או רגע אחד לא חית עלי ארמות! ההתבוננת אחי על הדרך והמרוץ הנפלא אשר יעשו עורקיך ועצביך — בזמן רגע אחד — מן המוח אל הרגלים! נפלא אחי הכח החימי החזק והאביר העצור בקרבך מפריד ומרכיב המאכלים אשר יבואו אל תוכך, שולח כל יסוד למקומו לתת לכל חוש וחוש כדי קיומו והתמדתו ולא ייעף ולא ייגע בכל ימי חייו! שא נא אחי וראה את כל תולדי הטבע, את רבבות הנבראים את רבבות בילאינען יצורי המיקראסקאפיים, המעדרוים הנפלאים אשר יזוהרו את מי הים באור יקרות וקפאון, יצורים קטנים מבחילים כל רעיון בקמנם חמש מאות אלפי רבבות בגודל טפה אחת מים!! והיצור הזה גם הוא חי בעל גידים ועורקים, דם וזרר, יחיה יחיה רזע! הבו גודל לאלהינו על כוחו הבלתי בעל תכלית בכריאת יצור קטן כזה! האם לא תמלא לבך רגשי קרש וחררת תמהון בהתבוננך על הנברא הנפלא המאיר לארץ הוא „השמש“:

במה ידעת ושמת גודל מדתו קטן ודל מאוד! רק בערך מיליאן וחצי פעם כגודל כדור ארצנו! ר"ל כי נוכל למצוא מקום על השמש למיליאן וחצי כדורים אשר גדלם יעלה כגודל כדור הארץ! ובכל זאת במה נחשב נגד האופק ר"ל חוג הרקיע או האויר הסובב אותך במקום אשר תעמוד, כמה שמשות כמו השמש אשר

תראה יוכלו למצוא מקום בחלל האופק הקטן אשר הראינה עיניך אשר כמותו כאין מול השמה הנורא אשר נקראה "שמים" כמה שמשות כשמש ארצנו יסוכו יעופו ברקיע השמים, כוכבים רבבות מיליאנען אשר כל אחד מהם עולם מלא ישומו והגלגלו בחלל הנורא! ההבונן והשתונן על המרחקים הנוראים המבדילים בין המון הכוכבים אשר הראה — לבן כוכבי ארצנו אשר השב עליו בן אדם! הכדור המאיר אשר הראה הוא השמש רחוק מאהנו רק עשרים טיליאן פרסאות וקיי אורו יגיעו אלינו במשך שמה מינוטין ואיוו סקונדיין (בחשבון 41 אלפים פרסאות אשר ימהר האור לרוץ ארח בזמן זעקונדע אחת!) מה האמר אחי אם נאמר לך כי ישנם כוכבים אשר התוכנים מדרו רחוקם מאהנו בצמצום ובדיוק ומצאו כי קיי אורם יגיעו אלינו רק אחר משך זמן ארבעים אלף שנה, התוכל לתת מספר ומדה למספר הפרסאות כמה רבבות ביליאנען קוואדריליאנען רחוקים מאהנו, והמרחקים המבהילים האלו כמה כאין וכאפס נגד המרחקים אשר עוד לא שופתם עין התוכנים! על כל אלה לא התפעל ולא התרגש בעת שאראה אותך מהפעל מאיוו קסם (פֶּאָקָס) מופת אחיות עינים, האם לא ליונק וגמול עלי אמו נדמינו? כי יתן הבכורה לצעצועים וכדורי בורית על דברים יקרים ונכבדים! מדוע לא תשים לבך אחי! לחכמתך ושכלך ר"ל לכח השכל וכח החכמה אשר חנך יוצרך איה מקומם? ואיזה מקום בינה? ידעתי, כי הכוח מקומם השיבני אם כן יהי נא משובך להראני באיזה מקום ונקודה מהמוח יגוהו וישכנו אלה הכוחות הנכבדים! מרותיך ונמיותיך, למפלגותיהם, אשר מקורן המוח, הראני נא אחי הבדל בין מוח חכם נפלא ומחודר לבין מוח הדיוט (idiote) אשר רק כמות משקל המוח יבדילם! האספו חכמי הטבע ההרכבה וההפרדה היודעים או מתפארים ליודעים ברור הרכבת גוף האדם ליסודותיו לכל תכונותיו, איבריו וגידיו, עורקיו ועצביו, עצמו וגרמיו, דמו ושמו, מימיו ושקויו, האספו נכו נא לברוא אדם חי! ר"ל מהנועע ברצין, ולזה גם מדבר ר"ל לפחת בו כח השכל והחכמה! ואם איזה מחכמי הטבע יסופר עליהם כי ע"י מלאכת הרשים (מעכאניזמוס) עשו דמות אדם מהנועע! אבל הנפחו ביצוריהם רוח חיים שכלי מדבר, השמת לבך אחי להכוחות הנפלאות האצורות בנפש, לראות ולחזות עתידות ולחזות בעינים סגורות! רוראלף מיולער מאמת כי בעצמו עשה הרבה נסיונות וזה אשר יספר: האשה H. בריאה בנופה ומשכלת כבת ארבעים שנה השיב אותה על הכסא ואחר איזה פעולות בעזרת הנועת היר נגד פניה נדמה בשינה עמוקה גיפנאזית שמורות עיניה נסגרו ורק סבין איזה חרץ וסדק נראה כי עיניה היו כמעט אחר בלי שום תנועה אל איזה צד אשר מזה שפט ברור כי העינים לא הפעלנה ולא תעשינה טאוטה לראות בעזרתם, ההנך רואה אותי עדינה שאל אותה המנסה, ברור היטב ארוני השיבה H. מה אפעל בירי הימנית? הוסף לשאל? החליק שפטיך: ענתה וכעת — תדחוק אותם באגרופך וכעת הגבתה אותם למעלה! טוב מאוד אמר מיולער, כעת יהי נא משובך עדינה לפנות אל האישי ל. העומד פה ולהגיד אם נמצא אצל האישי הזה מורה שעות בכיס בגדו ועל איזה שעה יראו המראים (וויזוער). האשה H. כמו פשטה יריה מנגד ל. שלשים ושבעה מינוטין על השעה החמישית יראו המראים על המורה שעות שאצל ל. (צריכים להעיר כי המורה שעות של ל. החיש דרכו נגד כל המורי שעות, ואשר בלעדיו ל. לא ידע איש מאומה). האם לא הוכלי ארונית להגיד ר"ל להתבונן ולראות בהוך קיבת ל. מה אכל היום! בקיבת ל. אראה השיבה אחרי משך עת קצרה, בקיבת ל. אראה כמו שיוורי סאכל מחופים בנזולים עבים ובכל זאת נכר כמו נתחי כמהין ופטריות ועל קירות הקיבה טלמעלה כמו קמט! אשר באמת אכל ל. כמהין ופטריות ביום זה:

והרבה נכונות נפלאים אמר מיולער כי עשה אך לא ספרם מיראה פן יאמרו כי מגום הוא! והנה כמה חכמי הטבע מצוינים מעידים ומאמתים כי ישנם אנשים מחוננים לראות דברים המכוסים ונסתרים מעינים פשוטים והמה נקראים רואי-ברור (Ясновидѣне) איזה הדרך עבר לראות בלא עינים יא רק במקום גלוי ונראה רק בהוך הגוף פנימה, (העתקנו בחוברת מיוחדת כל עניני ופעולות גיפנאטיזמוס, וכל סעיפיו שמה יראה הקורא ענינים נפלאים מעניני הנפש אשר כל אלה יתנו אותהם נאמנה כי כח אלקי נעלה מהטבע ונפלא נטוע בקרב האדם לא בא מהרכבת גוף האדם כדעת איזה מהפילוסופים הקדמונים, הכח האלקי הזה לא יהום לא ימות ולא יגוע. כח אשר לא ישיגהו שכל אנוש וחכמה בן חלוף ותמותה! באמרך בבקר אחי עת תקום משנהך ההפלה והתהלה ההודאה הנאדרה. „אלהי נשמה שנתה בי מהורה היא“ החקרת מה זאת נשמה? אַךְ? ההבנת היטב באור ופירוש המלות האלו! הוא אשר דברנו כי ההרגל יעשה שמות בהרגשה האדם עד אשר לא ירגיש לפועל ד' ומעשיו! האיש היהודי אלו שם לבו לענין קיומו ומצבו אלו חשב עם נפשו בכל יום מרם לכהו לנוח על משכבו ולנוג שנתו מאין בא ויבוא עורו! מאין יקח לכלכל נפשות ביהו לחם לפי המף המן הגורן או מן היקב? איך יקום ויחיה בין הטון שונאיו העצומים והחזקים, איך יצא מנצח ברוח ממלחמת הנופה אשר יקדישו עליו מכל עברים ובין הרוחמים ממלכות גדולות ועצומים ובכל זאת הנך חי יעקב אחי! הנך קים, הנך כהפארת אדם, עוד יזהירו אבני נזר עליך בשלל צבעיהם ועוד תקום על גדבות לעזור לבני עם אחר, עוד ימצאון כך שרים רוזנים, בעלי כסף הועפות רוכבי אהונה צחורות יושבי על מדון! ואתה לא התבונן וכל הנפלאות האלו החשוב לענין מבני ורגיל! ההרגל עם עליך משמרו ופעולתו עד אשר לא הראה את מלאכי ההשגחה הסוככים עליך באַברהם! הטשורר הקדוש עת הוה בחייונו, פחדו לילה, חצי יומם, בני שחק וראשי פתנים אשר יכבו את העם הנבחר מכל עברים, אבני נגף וצורי מכשול, הננעים והפנעים אשר יכינו להעם הנודד מעניו ומציקיו ואחר כל אלה הוא העם חי וקים. קרא מהפעל מהרגש בחרת קדש „כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך“ נפלא סאמרם ז"ל מצויר כל מה שדברנו

אדר"אנוס שחיק טמיא שאל את ריב"ח אתם אומרים אין כת של מלאכי השרת מקלסת ושונה! א"ל הן! ולאן אינון אולון א"ל מן דא דאיתבריון מיניה [א"ל ומן מה אינון מהבריון א"ל מנהר דינור! א"ל ומה עיסקיה דנהר דינור? א"ל מן זיעתא דחיותא דמענין כורמייא דקוב"ה].

תאר מלאכי השרת הנזכרים בפי דו"ל אחזוב לדעתו כי כונתם על הכוחות האלקיים בהטבע. שלוחי ההשגחה כמו מערתום את מלך הכבוד בורא הטבע ויוצרה וכמו משרתים גם כן את האדם וכל הנבראים לחיותם לקימם, והנה יהחלקו לשנים. א) בעת אשר יראה האדם את הכוחות האלקיים עין בעין והוא בעת נראה דברים יוצאים מגדר והוג הטבע התסירות כמו, קריעת י"ם, עמידת השמש, האש שלא ישרוף וררבה כמו אלו אם כי באמת להמשכיל המהבונן אין שום הבדל בין הדברים אשר נקראם „טבעים“ ובין הפעולות אשר נקראם „נסים“ או „נפלאים“ כי אחר שנאמין כי כחה ראשונה עלה אשר ברצונה תניע ותפעל כל רבבות הפעולות, סבה

סבה אשר אין לפניו מעצור לבעול ככל העולה על רצונה הבלתי תכלית וכוחה הבלתי גבולי, והסבה הזאת פועלת, הנה אם כן כל כח בטבע הוא פלאי פלאות הפלא ופלא, ואם לא השחק הוא המלה "טבע" הרגילה בפי חכמי הטבע לחפות על אי-ידיעתם או כסות עינים לכפור בכל נשגב ופלא, כאלו הטבע הוא דבר פשוט, כאלו רבבות הכוחות המה ביד חכמי הטבע לעשותם, ולהכניס! ומלבד שאין ביד חכמי הטבע לנפח רוח חיים בגולמיהם, כי גם כח המדביק והמחבר כל גשם כל חמר הוא ג"כ נעלה ומרומום משכל אנוש, הנה יאמרו בניהם כי כל חמר יהי מה אם גוולי אם מוצקי מורכב ר"ל נתחבר מסך אשר יקראו להם אטמים — ואם נשאל להם מי הקריב את האטמים האלה? איזה כח חברים יחדיו? מה הארו ונראהו? ומה המונתו ונחמדהו! ולמה כאשר ע"י כח מה נתפרד החמר למה לא ישובון האטמים להתחבר עוד הפעם ע"י כח המושך אשר בזה הכח עצמו נתחברו בתחלה! מהו הכח המושך אם הוא גשמי ומבועי מדוע לא נראהו בעינינו, ולא נמששהו בידינו! ואם הוא רוחני הלא כבר הודיתם כי נמצא כח רוחני אשר אינו גשם ולא ישיגהו טעינו הגשם, ואם בדומם גופים יהיה נמצא כח רוחני הלא נעלה עליו בעליוס עד אין קץ הכח הרוחני והחי אשר בבעלי החיים! ואם כן בבעלי החיים אשר הנועתם וכל מעשיהם ע"י נמיה טבעיה (אינסטינקט) מה יהיה הכח הנפלא כח החיים אשר בהארם כח משכיל ובעל רצון! האם לא ברנשות קרש נקרא, מלאה הארץ קניניך, קונה שמים זאריך" ר"ל כי רק כוחות אלקיים נעלים נפלאים נראה בכל הטבע, המון מלאכים אין מכפר, המה מלאכי וכוחות אלקים עולים ויורדים בסלם הטבע, רבי רבבות כחות של מלאכי השרת ר"ל רבבות כוחות עומדים ומשמישים, עולים ומשרתים את פני המלך אלהי עולם ד', המה הקילוסים והשירות התשבחות והומירות אשר יריעו בני אלהים וכל כוכבי בקר, ע"ד "השמים מספרים כבוד אל" מה נפלאה השירה הזו! מה נעימים ומירות כמו אלה! אבל אם נפלאים כל כוחות הטבע בשירם וזמרם נפלא מהם "שיר האדם" ר"ל בריאת מכונה נפלאה כהארם החי והמדבר, החושב והמשכיל, החפץ והרוצה, מכונה קטנה כקומת איש מורכבה מבשר ודם, גידים זעורקים, עצמות ותנוכים, יומן ומים, הרכבה חלושה ודקה, והמכונה הוה תשים מדה וקצב לגלגלים לגופים מבחילים בגדלם, תרחף ברוחה ממעל לשפירי שמייה עד אשר באמת כאין ואפס המה הרכבת ובנין גופי מזרות שמים נגד הרכבת גוף האדם וחלילה לא לכסל יחשב אם נאמר כפשמות הכתוב כי נבראו בעבור האדם כי מה ערך יש לרומם מה אף אם יבהיל בגדלו נגד דבר חי ובפרט חי ומשכיל! אבל עוד נפלא מכל השירים האלה הוא השיר הנשגב והנפלא שישירו בני יעקב, בני העם הנבחר, בני העם הנצחי בעת שממלכות עצומה, וגוים עריצים המו לאבדם, ולהכחיד קימם מן הארץ, הנה כל הגבורים העריצים האלה ספו חמו מן בלהות, אימו אספיאנום ושימום, ומה היה לך אדריאנוס, איה ממלכת רומי העריצה מסשלת הזרון ומה היה לכם נוסעי הצלב והאינקוויזיאה הזעומה, אין שאר ואין שריו לכל עריצי גוים האלה, ויעקב הקטן, ידרוך על במהי בני שחץ האלה, ואחרי כל השמדות וההריגות אשר חלו בנו ידי שונאינו אלו, אחרי כל המזבחות אשר הכינו לבה יעקב העדינה הנה אנחנו חיים! ועוד חיים חדשים עד אשר כמעט לא נכר בנו כי שלטה בנו יד האויבים שלטת, ומסה שאתה מחדשנו בבוקרן של מלכיות אנו יודעים שאסונהך רבה לנאלנו" בעת הצלחת ובוקר זריחת השמש של מלכיות הרוצות להשמירנו ובכל זאת אנחנו המוכים והנרדפים כמו חדשים אשר החליפו כח! זה אות וסימן על ההשגחה הנפלאה החופפה עלינו, נסים ונפלאות יעשה אהנו המיד, נפלאות חדשות

שירים חדשים ישירו, "מלאכי השרת" הגה הכוחות האלקיים השוכרות עלינו מיד, וכח האלהים אשר בחר בנו, עד אשר גם אנחנו נשיר חליפות לרגעים שירים — כי ענין השיר הוא בדבר יוצא מהוגן הטבע כי השיר בעצמו יוציא ברואו ויצוריו ממערכי הטבע והסדר כי יתן רוח חיים לדוכימים, הדבר לצומח וחי, ובו "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" יתנשא המשורר וירחף בשמי השמים — והנה קיומנו ומצבנו, ישותנו ועמידתנו המה שירים! ר"ל יוצאים מסדר הטבע כטבע החמר הרפה והחלש אשר יופסד ויכלה מהר מחומר עב וחזק, ותהי בנו ההפך, כי עם כי חמרנו דל וחלש בכל זאת ראה בחורבן והשחתת חומרים חזקים! אמרו ז"ל! "בואו ונשבח למי שעשה אותנו שירים בעולם" כתות של מלאכי השרת ישירו שירים חדשים! "אין כת של מלאכי השרת מקלסת ושונה" אבל מפאת ההרגל לא נרגישם! אשר זאת שאל אדריאנוס אשר הוא האחד אשר רצה להכרית שם ישראל ולא עלתה בידו! שאל אתם אומרים אין כת כזו ר"ל ולאן אינן אולין! למה אינן נכרים ונרגשים הנסים האלה עד שלעומת שבאו כן הלכו, "אל מן מה דאותכריון" ר"ל כי בריאתם והתהוותם המה ג"כ רבים מאוד עד שמפאת ההרגל לא נשים לב למו, אבל באמת בריאתם הוא מן האש הקדושה היוקדת בתוך לבב כל איש מהעם הזה, "אש המיד" בוערת בלהבת שלהבתיה בלב היהודי חזק יותר מהאש הטבעי הגשמי עד שלא ירגישו את האש הטבעי אם ישרוף אותם לעבור על דתם! וזאת היא "גהר דינור" גהר אש אובלה, "דנגיד" נמשך ונעשה, "מן זועתא רחייתא" ציור איום כי ישראל הם הם "החיות הנושאות אה הקסא" ר"ל מפרסמים ונושאים לכל קצוי ארץ את הידיעה לדעת כי ד' הוא המושל בכל כוחות הטבע והוא המשניח והמנהיג לכל יצורי עולמים, וכל העמים הנאורים קבלו האמונה הזו מישראל אבל תחת לשלם להם לישראל טוב בעד הטובה הרוחנית היא הגה שלמו להם כדם בחרב ובאש, והחיות הנושאות וטוענות "כורסיא דקוב"ה" נהרי נחלי זעה ודם, ישפכו מהנה לרגלי, "המעינה והמשא" אשר ישאו עליהם את כסא כבוד ד':

קדמונינו הציבו לנו אותות וציונים המה אשר ידעו סוד קיום אומתנו, כאבות רחמנים ומורים נאמנים הציבו לנו ציונים במנהגים ותפלות למען נתעורר למען נחכם למען נדע להזהר, **קדוש לבנה** כנראה הוא מנהג קדום עד שחז"ל (סנהדרין מ"א ב') שאלו רק "עד כמה מברכין על החדש" ולא הודיעו בקורו והתחלת הזמן אשר התקינו לקדש הלבנה, והנה לפי דברי חז"ל הוא ענין הקבלת פני השכינה, אשר זה צריך כאור כי חלילה לחשוזי את חז"ל שחשבו כי כבוד פני הלבנה הוא כמו קבלת פני השכינה כי אין ללבנה שום יתרון להארץ אשר נשב עליה והוא כדור דומם, גם חס וחלילה לתת כבוד אלקים לכל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת, גם להבין נוסח התפלה, "ויהי רצון מלפניך ד' אלהי ואלהי אבותי למלאות פגימת הלבנה ולא יהיה בה שום מעומ" לא ידעתי נפשי מה יהיה אם המלא פגימת הלבנה? קשה להבין קריאת "שלום עליכם" בספר הבהיר אמרו

צורתו של יעקב חקוקה בלבנה "צורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד".

לעינינו יושבי כדור ארצנו נראה את הלבנה שינה תכלית שנוי מכל כוכבי הלכת כי תחת אשר ככולם לא נראה שנוי בגדלם ובאורם בזמן מן הזמנים הגה

הנה בהנכב הזה יתראה שניים באורו ר"ל בנגהו חליפות לרגעים יתחיל להגיה מנקודה מיקראשקאפית עד אשר יבוא במצב ישר נכח השמש והנה האיר פני כולו והוא זמן חצי החדש לערך, הכוכב הזה הוא דמיון נפלא וציור אמיתי למעמד ומצב עמנו בכוכב ארצנו, גם קורותינו ומצבנו מאז היינו לגוי לא עמדנו על מעלה ומעמד אחד, אברהם העברי! כמעט האיר ממזרח לאבי עמנו וידע כי יש סבה רוממה ונעלה ויחל ללמד לבני האדם למודי אלקיים עד שכל מלכי מזרח ומערב השכימו לפתחו לשאוב ממעיני חכמתו, והנה קפץ עליו רוגזו של נמרוד והמון עובדי האלילים עד שהוכרח לעזוב עמו וארצו, בית אביו ומולדתו ללכת לנוע בארצות נכריות בעת אשר חשך אפלה מנדה כסה ארץ אשר כל שעל וצעד סבוהו מוקשי מות ובלהות כליון בן היה גורל בן זקונו וכן היה מנת יעקב איש התם, וכן חלק העם הנבחר כי כמעט הונח לו מכל אויביו מסביב בימי שלמה המלך אשר על זה דרשו (בוזרה) „בימי שלמה איתקיימא סיהרא באשלמותא" והנה עב קטנה ככף איש עולה ותעיב את שמה הטורחים! ירבעם בן נבט האפרתי עז הפנים הרים יד במלכו ואם כי בחיי שלמה לא עשו ידיו תשיה אבל כמעט שכב המלך החכם הזה עם אבותיו, והנה הצליח לבן ממר הזה לאחוז בקרנות כס המלוכה, העם נחצו לשתי פלגות ולא יכלו עוד להחזיק מעמד ומצב — נגד אויביהם הקמים עליהם, אין פה המקום להאריך בזה ודי רק לדעת כי נאמנו מאוד דברי בעל מסדר ההגדה „שככל דור ודור עומדים עלינו לבלותנו והקב"ה מצילנו מידם":

החלום הנפלא שחלם יעקב, והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו" נפלא ונאדר המחזה הו, ציור סולם מאחד בשתי קצותיו שמים וארץ, ושלבים ומדרגות לו, נקודת הגובה ונקודת העומק זכיניהן מדרגות רבות אשר עלינו יעלו ויורדו בלי הרף מלאכי ושלוחי אלהים—ההשגחה, עולים ויורדים שמים ועפים יתחדשון ויבראון — החלום הזה הוא ציור נפלא מהעם הנבחר עם הסגולה, מאחד בעצמותו ותכונתו סגולתו ומצבו, בחכמתו ותבונתו שני הפכים מנגדים, מרך לב ואמץ רוח! הוגה דעות ומאמין נאמן! רך כקנה וקשה כסלע צור, בעת יכוף ראשו לקבל באהבה הרפת חורפיו ולעג משנאו הנה אז לא יחת ולא יכנע מחרפת צורריו ובלבו ישחק לאולתם ומשובתם! בן נאמן הוא למלכו והארץ אשר ישב בה ובניו ישפכו דמם כמים למען ארץ מגוריהם, הארץ אשר אבותיו ומחמדי עיניו מצאו בה קבר! ואולם אם הנסה איזה ממלכה לנגוע בכל הקדוש לו להעבירו על דתו לסור מתורתו ולכחש באלהיו כמעשה ספרד האכזרית! אז העברי החדל אונים יתעורר וימינם תרעץ אויב ההגבורים הטככים ואם לא בחמר במלחמת דם אבל ברוח יעשה נפלאות וכל כלי יוצר עליו לא יצלח כל מצרי שאול ותפתח לא יבעתוהו עד אשר האכזרים יכרעו ברך לפני הוד רוממות רוח כזה אמרו ז"ל

א"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים, מאי אלישע בעל כנפים? שפעם אחת גזרה המלכות גזירה שכל המניה תפילין על ראשו ינקרו את מוחו! והיה אלישע מניה תפילין ויצא לשיק ראהו קסדור אחד ורץ מלפניו ורץ אחריו כיון שהגיע אצלו נמלן מראשו ואחון בידו א"ל מה בידך? א"ל כנפי יונה כו' (שבת, מנחות):

אין ספק כי הסנה לגזירה כזאת (בפרש מן המצות) היו רשעי ישראל מרשיעי ברית

ברית, האנשים אשר בזו ליקחת אִם האנשים המתאמרים למנהיגי ומנהלי האומה המה המתקנים (רעפאמאצערען) אשר קשה להם לראות אחיהם מהפללים ובעת התפלה יחבשו לראשם כדמות "קין" "כשור שהקריב אדם הראשון" (שבת ע"ו ב') או כתחש שהיה בימי משה! ובחפצם לעקור זאת הביאו דבתם רעה לפני הממשלה כי דעה אנרכיסטית צפונה בסמל הזה והוא לאות בין חבריו לבלתי הכנע לשום ממשלת מלך וממשלת עם בלתי לד' לבדו—ואם כי כפיהם קרוב ד' והשגחתו אמנם באמת המה בעלי החרם ושטת האפס, הרעת הנשחתה הזאת באמת מוצאה מכפירה ככל נעלה, כי אנשים אשר לא יחפצו להכנע תחת מי שראוי להכנע ולא דעת בהם להבין כי יוכל מי שיהיה גבוה עליהם אנשים כאלו בשום אופן לא יוכלו להיות מאמינים במציאות סבה ראשונה גבוה ונעלה! ומצד זה הוזהרו חז"ל לתת למלך כבוד אלהים עד שאמרו "מלכותא דארעא בעין מלכותא דרקיע" (ברכות) אבל מי שלמד חכמת הנפש יבין בכל מלך וקיסר איזה כח אלוהי נפלא, כח המשרה והשלטנות אשר ביד המלך יהפכו אותו אליש אחר אשר כמעט קשה לאנשים פשוטים להבינו, ומפאת זה מוכרח להיות כח הקיסר בלתי מנבל כי ההגבלה בו הוא כמו הגבלת כח אלהים כי אחרי שכח המלוכה נעלה ורוחני והרוחני אינו מקבל הגבלה והמרים יד במלך אף בחדרי חדרים ובסתר, גם באיוו דבור קל של דופי כאלו מרים יד וכיפר במציאות אלוה, ועל זה אנו מוזהרים לא לבד שלא לדריים יד במלך כי אם גם להיות בנים נאמנים ועבדים ממלאים כל חובות הממשלה עד נטף דמם האחרון, אמנם אם איזה ממשלה תהפוך להעבירנו על דתנו ותורתנו או בדבר הזה לא נאבה לה ולא נשמע ואם לא ביד חזקה נצא לקראת לוחצינו, אבל באמין רוח לא נשמע להם ולתה חיינו כופר אמונתנו אִשרנו החסרי תחת האשר הנצחי! הטוטפות אשר נשא אותם על ראשינו לאות, מעיר אותנו כי מחשבותינו ושכלנו אשר משכנם בראש קדש המה לד' האחד האמיתי, ומי שיעזו וירבה בגפשו עזו להניא אותנו מד' בוראנו או נעמוד חוק ונמסור נפשנו, אלו המה הכנפים הנפלאים הוא הרוח הכביר המגין עלינו לבלתי נכלה ונשוב לאין, תחת אשר עמים כבירים גם המה ואמונתם, מלכיהם ואילייהם, חלפו ואינם! כי העמים אך כנעת בם יד ההכרח כח המכריח כפרו באליהם, קללו מלכם, גדפו תורתם ודתם! והסבה לזה כי תורהם ודתם אמינתם ויראתם אין בהם כח החיים האלקי ואם ימצא בהם איזו מדות ישרות וסעיפים טובים הנם המה כעצמות יבשות וכל רוח אין בהם, לא כן תורתנו אשר מידה איר וקרנים תורות ואמונות לאלפי רבבות עמים גאורים, כל סעיף וסעיף כל פרט ופרט מלאים רוח חיים ולשד עלומים, אף אחר עבור עליה יותר מששים יובלות שנים! שעצמטבערי החכם המדיני והפילוסוף-האנגלי, באלינבארג הפילוסוף והשר המרום, אמרו: "כי לא מצאו קרת רוח בשום תורה לבד מתורת משה המותאמתת בכל דרכיה עם הפילוסופיאה האמיתית, ולחנם הוציאו איזה אנשים דבה עליה כי לא נמצא בה שכר נפשי ורוחני לאחר המות המעמיק בה יראה כי נמצא בה די למכביר שכר נפשי, היונה יתלכדו בה שתי התכונות. א) פושטת צוורה לשחיטה". (וב) "כנפיה מגינות עליה" והיא דמיון ושווי לקיומינו וחיינו בין הממלכות, כי למלא חובת הממשלה אנחנו ממלאים עד אשר גם צוארינו הננו פושטים "לשחיטה ללחום עד נטף דמינו" בעבור המלך והמדינה, אמנם במה שנוגע לחיי האומה הנפשי והרוחני אם אך יגע איש בהם הנה בכנפיו הרוחנים, ברוחנו הנעלה אשר הנחילנו אבותינו הקדושים, בהכנפים כנפינשרים אשר עליהם נשאנו מד' נתן התורה בצאתנו ממצרים, הכנפים האלה מגינים עלינו לכל נאבד בין העמים לבלו נצולו בעופרת בים הלאומים! אל תחשוב אדוני תועה על עם העברים אמר אלישע המרום

המרומם בעל הכנפים, אל תחשוב כי התפילין המה אות מרי, והרמת יד במלך הארץ! לא אדוני הקסדור! המוטפות האלה המה ממלאים פעולת הכנפים אשר אל היונה, והנה להגן על אמונתנו גם בעת אשר נלך כמו אש, ואם כים נשים דרך! ר"ל גם בעת יכינו לנו אויבינו מוכחות להעלותנו עליהם עולה כליל, להיות לבם הזעומה, גם אז יהיה לזכרון בין עינינו כי "ד' אלהי ישראל אחד" ואנחנו מחויבים לאהוב אותו ולמסור גם נפשנו עליו אבל לבד האמונה ר"ל אם איש לא יגע הקדוש לנו אז בנינו אנחנו להמלך והממשלה בנינו נאמנים ואך שקר ענו בנו מרשיעי ברית היה סוף דברי אלישע וזאת תכונתנו מצד אחד אבירות לב, ומצד השני "ענות רוחו" גונו גוף האומה וחמרה כה שפל עד כי "דבקה לארץ בטננו" ונתואר "נצבים לארץ" אבל נפשנו נפש האומה ורוחה, ראשה מגיע השמימה! "סולם" אשר לפי הנראה "מוצב ארצה" אבל באמת "ראשו מגיע השמימה" הלא הוא הסולם הזה עד שמלאכי אלהים שלוחי ההשגחה "עולים ויורדים בו", והוא ממש שאלת אדריאנוס ותשובת רבי יהושע! כנ"ל בסלם הזה ר"ל עליתו וירידתו בעת יורח שמש ההצלחה ליעקב, ויעקב יעלה עליו מעלה גם בחמר ובין בעת תסתיר ההצלחה פניה ממנו ושמשו תחשך וירחו לא יגיה אורו, בשני האופנים האלו תהיה ההנהגה נסיות נעלה ונפלאה מהטבע! בעת יורח שמש ליעקב אז יתואר כפי חו"ל "צורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד" תאר להנהגה הנסיות האלקית אשר תמשול על הטבע עד שכל הדברים אשר נחשבם לנמנעים ונגד הטבע יתהפכו לטבע, והושע מעמיד השמש! אישע ויחזקאל מחיים מתים, האש לא ישרוף, האריות הרעבים לא יטרפו טרף, מימי הירדן יחלקו, ועוד נפלאות אשר כל אלה ג"כ "טבע" ר"ל כן הטביע היוצר ובורא הטבע. כי במלת "טבע" אין בה די להשיב תשובה מספקת על המון השאלות הרבות והספיקות הנופלות כי גם עליה יש לשאול למה ומדוע? ואם חלילה יהיה עולם של הפקר ומקרה כדעת עפיקור והנמשכים אחריו הנה רבבות שאלות ותמיהות על כל נמצא כל גרגיר חול ואבק, כל רמש כל תולעת כל החי כל העשב, כל הגלגלים הנוראים ורבבות אלפי מזוי שחק מי חוללם? מי יצרם? מאין המה? ומתי? עד אשר נוכרה לאמר כי יש סבה אחת פועלת ברצון והוא האלוה ואחרי שיש כאן רוצה או לא נתמה על החפץ אם נראה כי יבקע הים וכו' וכו' וכו', כי כן רצה הכורא כי בבוא הזמן הזה ר"ל "תנאי ההנה הקב"ה עם כל מעשי בראשית על הים שיקרע בו" (מדרש) יבקע הים ויתחלק הירדן האש לא ישרף! השמש ידום וירח יעמוד. והנה מעת צאנו מארץ מצרים עד איזה שנים קודם חורבן בית ראשון היו כל הנהגתנו נפלאה, נפלאות לרבבות עד אשר לא נוכל בשום אופן להכחישם דברים המפורסמים מפי סופרים וספרים נתפרסם אמתתם ולא נמצא אחד שיובקר את ספורי תנ"כ ויכחישם! בעת המאויורה הזו או "צורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד", ובעת אשר חטאנו וגלינו מארצנו ונפורנו בין הגוים בין עמים רבים אויבים בנפש היותר טוב לפנינו כי נתרחק מצרינו לעמוד מנגדם ר"ל לא ללכת כדרכיהם ובעקביהם "ויותר יעקב" ר"ל מתי במוח יעקב הקמן שישאר חי ונצחי אך בעת שיהיה "לבדו", וישכון ישראל במח"ק רק בעת ש"בדד עין יעקב" וכל זמן שיהיה בקר לשונאיך ומנדיך ושמש ההצלחה תאיר להם פניה אתה יעקב עמוד מנגד השמש הרחק ממנו דרכך "חכי בת עמי כרגע עד "עלות השחר" עדי יבקע בשחר אורך, בעת החשך והלילה לך יעקב תעשה כמעשה הלבנה, אשר אם תלך בעקבות השמש ישופנה חשך ורק אם תעמוד מנגד תגיה בנגהה, גם השמר לך יעקב פן תחפוץ להאיר ביום ר"ל השמר לך מלהתראות נגד שונאיך בכל מיני פאר וקשוח, השמר לך לחנוף לצורריך לכחש ולכפור בכל קדשי אמונתך

אמונתך, ולחקות דרכי בוויך ומנדיך, כי לבד שלא יועילו לך מעשיך אלה כי אם עוד יועילו להותך מקרי ימי עולם המה עדים נאמנים כי בעת אשר הפצו בני יעקב ללכת ולחקות דרכי בני עשו השעיר והחורי פהאום בעוד יומם, בצהרים, עלו עננים ויעיבו עינים שטפו מטרות גשם ויהפכו עיר ומתים הרסו ולא חמלו! בגלות יראה יעקב הנהגה וצורתו בלבנה, „צורתו של יעקב חקוקה בלבנה“ ונמצא לחו"ל סאמר מהאים לכל אשר דברנו.

אמר רבי אבא בר כהנא כשעמדו ישראל על הר סיני ואמרו
 [שמות כד] כל אשר דבר ד' נעשה ושמע מיד חבבן הקב"ה
 ושלח לכל אחד שני מלאכים והיה אחד חוגר לו זיינו, ואחד נותן
 לו עטרה בראשו.

שני המלאכים המה שתי הכוחות שני האופנים שזכרנו.
 א) בעת שנעמד על ראש פסגת האשר וההצלחה וכל הנהגתינו למעלה מהטבע עד „וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך“ זאת היא העטרה שבראשינו „צורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד“

ב) ובעת שנשב בשפל המדרגה ומכל עברים יסבנו להכחיד שם ושארית ישראל או נלחם „בכלי זיין“ אשר בדינו והוא להתרחק מצרינו, „צורתו של יעקב חקוקה בלבנה“! מנהג קדוש לבנה הוא להעיר אותנו שנביט ונחבונן בהלבנה אשר אליה נדמינו נעלה ונרד, נאיר ונחשך, האר לבנה הוא האר נפלא לכני" וכל אחד מאתנו יתעורר להשתדל למלאות פנימה הלבנה ר"ל הפנימות והחסרונות אשר דבקו בנוף אומתנו במשך ימי נדודה הארוך, העכמיט והרפש אשר נקלט בנונו, כל המדות הרעות אשר אפנו לתוכנו מכל העמיר, את הפנימות אשר פנמנו בקדושת אבותינו הקדושים! ואז הויה הלבנה אות וסימן לעמוסי במן „שהם עתידין להתחדש כמותה“ ומתי יהיה זאת בעת שיצמח קרן דוד, „דוד מלך ישראל החי והקים“ בנו ואז השנאה והקנאה נורה הלאה ורק שלום ורק שלווה יהיה עלינו ועליכם אחי בית ישראל“.

מיום שנפרדו שני האחים ממעי אמם יעקב ועשו, בחר לו כל אחד דרך שונה תכלית שנוי מדרך רעהו, יעקב התם היה חיים רוחניים חיי קדוש אלקים, נפשו בחלה בתענוגי גו מושגי בשר ההוים והנפסדים, ואחיו עשו השעיר האדומי איש השרה נתן הכבורה לחיים חמרים תענוגי עפר מושגים ארציות כי כנראה לא האמין בהשארת הנפשי ונצחיותה, המה האחים האלה עם כל קיוותיהם המסופר בתורתנו האמיתית המה סמל ואות לבניהם אחריהם איך יחיו? באיזו אופן יהיה מצבם! כמו האבות כן גורל הבנים קורות ימי חיי יעקב בריחתו מפני אחיו השטם ונזטר לו קנאה ומבקש הטיהו ימי נדודו וחיוו במחסור נורא עד בואו אצל חותנו הארמי והרמאי מחליף את משכרתו עשרת סונים ואחר אשר נתן לו שתי בנותיו בעבודה הקשה אשר עבד בו חרב ביום וקרח בלילה, הפך מנהג הנהוג שאבי האשה יתן נדה ומהר לבתו ואחרי כל אלה הנה צעקת והלונת אחי נשיו „כי לקח יעקב כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה כל הכבוד הזה“ בריחתו מבית חותנו לא מפאת כי חלילה באמת נגב או שם בכליו מרכוש חותנו כי אם מיראתו פן יגולל בנותיו נשיו מעמו אם ישוב לבית אביו יצחק, והנה כמעט קץ הונח לו מחותנו בכרהו עמו ברית אחים והנה מתלאה! אחר משך זמן יותר מעשרים שנה (ולפי דעת חו"ל י"ד שנה נמטן בבית עבר) והיה

יזיהו יותר סל"ד שנה! לא שכה הארמנוי את אשר עשה לו אחיו הקטן בלקחו
 טירו את הבכורה אשר היא בעצמו בו לה בשאט בנפש, והנה ביראו מפני חמה
 זחםס אחיו איש השדר שלח לקראהו צירים ומלאכים לקרמהו ולכפר פניו ואחרי
 הבשורה האיומה לקח את צאנו ובקריו גמליו וחטוריו אשר רכש לו בועת אף בעשרים
 שנות עבודה וער^ל וישלח ביד עבדיו עדרים עדרים למנחה להוד הוה, כמעט היה
 לו החנה ובא שלב ארץ כנען והנה אסון! יעקב חטא חטא לא יוכל כפרו! עון
 פלילי! כי בתו היחידה חוננה ביופי ויראה בן חמור ויהשוק בה, ולו היתה בת עשו
 כי אז לא העיו החמור הוה לעשות נבלה כזו! אבל בת יעקב היא, בת יעקב
 הבורח מהארמי, הנדרף מהארמני, בת יעקב אשר אין לו טאומה וגם בנותיו וגישו
 היפה-פיה לא לו הסה כי אם לצריו ומשנאיו לעשות בהם כאות והוה נפשה היועמה
 ויעש בן החמור גישו הארץ את מעשה הנבלה בעצת כל עבדיו ואיש לא כהה בו ולא
 העיר למוסר אזנו כי לא טוב יעשה לענות נערה תמימה ההיה גם בת יעקב ובאשר
 נקטו בני יעקב נקמת חרפתם, לולא ד' שהיה להם עשו הכנעני והפרווי יושבי
 הארץ, אתם בלה, אחר זה צרת יוסף כו' עד שהתאונן אבינו הוקן לפני פרעה
 יכי שני מגורי מעט ורעים" כאלו נראה כי תעודת השלם המאושר וזאמיתו אינה
 חיי עוה"ז שלטון ומשרה, עשר וכבוד היים אהיכים ושלוה בראות הגוף ובנים, כל
 אלה לבד שלא יתנו שלימות לנפש כי אם עוד יעיבו ויחשיכו את הודה והדרה!
 רחוק מאוד כי ישלימו וילכו שלובי יד הצלחת עוה"ז המדומית עם אשר הנפש
 האמיתית, ואם לפעמים נראה בקורותינו מסופר על צדיקים אמיתים כי היו משופעים
 בייטר וברוב כל, לא נהנו מעשרם, ולא שמו לבם לזהבם וחמורתם כרבינו הקדוש
 שאמר על עצמו קודם פמירתו (כתובות ק"ז) "לא נהניתי באצבע קמנה שלי" לכן
 נראה כי כל אנשי המעלה והחכמים האמיתים ימאסו בעשר וכבוד מדומה, וכן שלמה
 שואל מלפני ד' "ריש וייטר אל התן לי המרופני לחם חוקי" והנה מצד זה יהיה לנו
 הנלות והעוני השפלות והרלות למיב ולהצלחה רוחנית וא"כ להנם נתאונן על ענוהינו
 אבל לבד כי לא כל האנשים מסוגלים לחיות חיים רוחנים חיי שמים כי אם גם
 השלמים לא יוכלו בנלות החל למלאות הרבה ממצות ד' מפאת הוון כי אם גם המצות
 אשר חויבונו בהנה גם בנלות ישנן כמה סבות תעכבנה מלעשותן ומי ידבר מן העת אשר
 אכפו ואנסו את היהודים לשכות שם אלהיהם ולפרוש כפיהם לאל זר, אבל גם בעת
 השלוח וההשקט, יהיה חסרון כיס ועניוה סבות מונעות מלמלאות חרבה מצוה מפאת זה
 מצאנו הרבה מחו"ל בעלי התלמוד שלהו במסחר ידם, בעלי מלאכות, כמה נביאים היו
 רועים במקנה, עובדי ארמה, אבותינו הקדושים ומשה ארון הנביאים היו אנשי מקנה
 ורועי צאן, שאול המלך נהיר ד' אף אחר שנמשח למלך רעה את הבקר, דוד המלך
 החסיד היה רועה את צאן אביו, ומאחר עלית הביאו לרעות ביעקב" אמר הכתוב
 כמו הסבה למלכו היתה זה שהיה רועה צאן מקדם ולא הלך אחר גדולות אף כנראה
 היה ישי חומר מגוע שרי יהודה ואציליו, משפחה נודעת לתהלה בשמה "בית הלחמי"
 עד שאמרו ז"ל "חביב לצדיקים ממונם יותר מגופם וכל כך למה שאין פושטין ידם
 בגול" עד אשר לא ראו רבותינו התלמודים יהרון ומעלה באיש הפורש מכל וכל
 מעניני העולם, הרבה עשו כרשב"י ולא עלהה בידם" המאמר היקר.

רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר יפה תלמוד הורה
 עם דרך ארץ שיגיעת שניהם מיטכחת עון.

דקדקו בפה להודיע שם אביו אשר לא בן עשו בעלי התלמוד בהל מקום כי
 אם

אם הודיעו בקצרה רבן גמליאל ברבי, ר' שמעון ברבי (בסוף מכות) אבל רצו בו?
 להודיע מי הוא האומר? בן נשיא ועשיר מופלג, בכל זאת יזהיר על מלאכה, סוף דבר
 כמה חסידים ואנשי מעלה הפצו בענין ואשר בריאת הגוף ושלות השקט למען לא
 יהיה להם שום מניעה ועיבודם לאלהים! ומצד זה חפץ יעקב בברכות אביר
 אשר לפי הנראה היו גשמיות! מה כל החרדה אשר חרדה אמו הצדקת רבקה להביא
 על בנה שנאת מות ממנה הגדול, לשלח מדנים בין אחים! יעקב אשר ידע היטב
 רוח אחיו ומוגו, אהבתו ונמיתו להאווה גשמיים עד שלא יכול לעצור בנפשו בעת
 הציקה מעט הרעבון והעיפות למכור בכורתו בעד נזיר ערשים! איך לא נזהר והפך
 בברכה אשר אין? ה' כמעט להסכן עליה! אבל חפץ והשהרל אבינו הוקן להשיג
 משמני הארץ יחד עם טל שמים ורוב דגן ותירוש, "כי העניות מעבירין את האדם
 על דעתו ועל דעת קונו" כמה מצות שבשום אופן לא נוכל למלאותם בלי עזרת כסף
 ולכן חפץ יעקב לשלימות הנפש גם בברכת מגד ירחים ותבואות שמש, והנה אך בימי
 שלמה וזמן מעט קמ נתקיים בנו ברכה אבינו יצחק, בימי שלמה המלך, ישבו איש
 תחת נפנו ואיש תחת תאנתו" ומיום ששכב המלך הזה עם אבותיו ונחלקו ישראל
 לשתי ממלכות, או התחילה מלחמת אחים ושפך דם והרג, ולו עבדו בני ישראל את
 אדמהם, גפנם ותאנתם, או לא היה לכם ער ויוק לדברים של מה בכך, אהבת נצחון
 מדנים ושנאת חנם, "ומפני חטאינו גלינו מארצנו" והסבה לזה היתה כי "נתרחקנו מעל
 אדמתנו" לעבדה ולשמרה, כי שם אדמה הונח ככל מקום על מקום זרע ומזרע.
 והנה בגלות המד ובפרט בימי הביניים כה דל ישראל וכה ירד ושפל העם ברוח
 ובחמר, מעבר אחד מצד העוני והדלות לא נוכל לקיים מצות ד' ומעבר מזה קלם
 וחרפה ולפעמים הכריחו אותנו להעבירנו על דתנו ואמונתנו ולא היה מי שיעמוד
 לעזר לשה פזורה ישראל אחרי שתם כספנו אשר הוא האחד אשר הועיל או לשכך
 אף וחמה, ואריות ונמרים זאבי מרף וכפיר אדם אכלו בשר יהודה ככל פה ואין
 אמר השב! על העתים הרעים האלה הלביש הדרוש האלקי אשר הצבנו בפתח דרושנו,
 השיחה, בין הלבנה וד' בוראה.

הלבנה - יעקב, מתאוונת מהיפחת לפני ד' יוצרה! אפשר לשני מלכים שישתמשו
 בכתר אחד" כאומרת הן אמת כי בריאתי היתה כי אאירה באורי לעת
 תשקע השמש ותחשך, ר"ל לעת אשר "החישך יכסה ארץ וערפל לאומים" ולעת כואת
 אחריש ואדום עדי יבקע שחרי! אבל קשה עלי לחכות עד בוא השמש ולשבת דומם
 בעמק הבכה! אנא ד' חנני נא במעט אור גם כיום, ר"ל "בבוקרן של מלכויות" עת
 יתענגו בני עשו-השמש-בכל תענוגי בשרים וכל תענוגי עולם, אהנה גם אני, נהנה
 גם אנחנו בני יעקב מעט מחומר לא למלאות תענוגי חמר פשוטים כמו אכול ושתה
 למכביר עסיסי רמונים חלב ודבש וכדומה עוד תענוגים אבל לפחות לא להיות דלים
 וריקים נבזים ושפלים בעיני עמים רבים בעיני בני בלי שם אשר ההצלחה והעשר
 המה להם לקנה המדה למוד בהם את ערך נושאם וכרוב לאֶשרו כן רוב גדלו!
 וזאת אמרתי דבר הגון למען לא יחולל גם שמך באמור אלינו, עם ד' אלה ומארצו
 יצאו" (יהוקאל ל"ז) "אמר לה הקב"ה לבי ומעמי את עצמך" אם חפץ חיים את, את
 הלבנה-ישראל, מרם ושלמו בך יד שונאיך ומנדיך להמעיטך או לכלותך, מעמי את
 עצמך" לא תהראי בת יעקב בכל ברק וזרח החוצה, תתרחקי מן המותרות, ולא
 תקרבי קרבנות לאילולי הלוקסוס למען לא תשלוט בך "עין הרע" של אויביך, ואם בביהך
 ובדירתך תוכלי להתנהג לא כדרך העניים והאביונים אבל בחוץ הוהרי עניה כי לא
 תעורי

תעוררי את עיני צדיק בחלי וכתם אופיר, במלה אחת הראי כי לא תהיי למלה ולפוקה
בפי שכניך העוונים אותך—כי עשרת מצאת חיל, אמרו ז"ל (חגיגה)

יאה עניותא לישראל כברוא סומקא לסוסיא חיורא.

ר"ל כי המתג והרסן אשר מבליים בהמה את הסוס הוא רק בעת נרכב עליו בחוץ
לעין כל אבל בעת יעמוד באָרוה או אין מתג ורסן, כן אנחנו בני ישראל החוב
עלינו לבלום במתג ורסן את הלוקסוס הנורא אשר ישם מצות בנו מצד אחד כי
נוציא כספינו ועמלנו לרוק וזעת אפינו לבהלה, ומצד השני כי נעויר קנאה וחמת
נקם בלבב צרינו, ואף אלה מחכמי הנוצרים אשר לבם טוב עלינו ויביטו עלינו בשאט
בנפש אם מפאת כי יחשבו כי כסף תועפות לנו ומצאנו עשר רב על חשבון אחיהם
האכרים התמימים! ואם ידעו אלה טובי לב האמת כי עניים מחוסרי לחם אנחנו
ונגרע מלחם חוקינו נרעב ללחם ולא יבוא לפינו כל מאכל תאוה, וכספינו נוציא
למלבושי כבוד פארים ועדיים, הנה יחשבו אותנו לחסרי דעת וכמעט למשגעים
אשר מקומנו בבית מקלט לחולי רוח, הוי כסילות ואכזריות נוראה:

לבי ומעטי את עצמך! כי באמת טענתך אינה צודקת כי כבוד מדומה ממלבושי
מכלול הוא רק בעיני שומי אדם מכה סנורים, אבל החכמים ואנשים האלקיים,
הפילוסופים והצדיקים הגדולים הסתפקו במועט, „צדיקים יקראו על שמך” ר"ל
הצדיקים דרבם להמעט את עצמם! „חויא דלא מתבא דעתא” ר"ל כי להתרחק מכל
וכל את המותרות כי בעולם גשמי בעולם חשוך אנחנו חיים ולחיות חיי נזירים יהיה
גורלנו כגורל כל אנשי הרוח אי-הצלחה ואסון, „הביאו (רב אלפס) אלי כפרה” כאומר
למעני למעני טוב ויפה לפניכם שתקריבו אשרכם והצלחתכם המדומית, למעני אשר
בחרתי בכם להיות לי סגולה להאיר באורכם גוים ועמים רבים הנה ראוי שתקריבו תענוגי
עוה”ז „כפרה” על מזבח אהבתי אהבת ד' ותענוגי רוחנים כופר כל תענוגי גו ובשר
ובזה שמעמתי אותך הירח—ישראל בעוה”ז בגלות אשר מעוט הצלחה זמנית הוא סבה
לרוממות הצלחה הנפשית— הנה בזה „תביאו אלי (בשבילי) כפרה” על זה מורה ראש
חדש, עת אשר הלבנה בכסא וקדוש לבנה עת תתחיל להאיר מעט באורה עד עת
שיגיע אור השמש על פני כולה למען תהיה לנו הלבנה סמל הנהגת מצבינו
ומעמדנו וזה, שסדרו לנו קדמונינו, „ויאשי חדשים לעמך נתת”, למען יהיו לנו
לאות איך נתנהג בימי חיינו ונדודנו ואם נקריב בזה אשרנו החמרי והמדומי הנה
בוה נקריב קרבן וכפרה לפני ד' „זמן כפרה לכל תולדותם” כל גלותנו וענותינו, הוא
זמן כפרה אחת, הרצון הקדוש אשר נעלה עולה לד' המה זבחי רצון אשר הקריבו
אבותינו ומסרו נפשם על קדושת השם למען הושיע נפשם— ר"ל הנפש האלקי נפש
הישראלית להושיע אותה מיד שונאיה הרוצים לעשות כלה את נפש יעקב הדוחנית
„ותשועת נפשם מיד שונא” עד עת שיבוא אורנו עד עת שתמלא הארץ דעה עד עת
שנאיר שבעתים כאור החמה, ואז „מזבח חדש בצינן תבין” לא כהמזבחות זבי דם
דמנו ודם חלב פרים וכבשים כי אם רצוננו הקדוש לד' אותו נעלה על מזבח אהבת
ד' „ושעירי עיזים” לא יהיו ממש שעירים גשמיים בעלי בשר ודם כי אם נמלאם
ונעשם „נעשה ברצון” הרצון נביא קדש לד' ואז תהיה באמת העת המאושרה עת
שמוחה מכל וכל, עת שיר ואהבת עולם, ברנה נבוא לצינן, ובשמחת עולם לירושלים
בית מקדשנו, אמן כן יהי רצון:

דרוש שמיני

(יב) אנכי אנכי הוא מנחמכם מי את ותיראי מאנוש ימות ומבן אדם חציר ינתן, [גי] ותשכח ד' עושך נוטה שמים ויוסד ארץ ותפחד תמיד כל היום מפני חמת המציק כאשר כונן להשחית ואיה חמת המציק. [יד] אין מנהל לה מכל-בנים ילדה ואין מחזיק בידה מכל-בנים גדלה, [טז] שתים הנה קוראותיך מי ינוד לך השד והשבר והרעב והחרב מי אנחמך: (קאפ' גיב) עורי עורי לבשי עזך ציון, לבשי בגדי תפארתך ירושלים עיר הקדש, כי לא יוסף יבא בך עוד ערל וטמא [ישעיה]:

(מדרש שה"ש) אני חבצלת השרון רבנן אמרי הארץ אמרה אותו, אמרה אני היא וחביבה אני שכל מתי עולם חבווין בי לכשיבקשם הקב"ה ממני, אחזירם לו וארטיב אותם מעשים מזבים כשושנה ואומרת לפניו שירה:

אין זה משיר הארץ הנמצא לחו"ל בפרק שירה ואין כונתם כמח כפשט המאמר וגם כי שה"ש הוא שיחות אהבה בין ד' והעם הנבחר.

אבל הוא שיר נפלא שיר נשגב שמשוררים ומזמרים העם הנפלא בכל משך גלותם ונדודם הארוך, העם אשר הוא מדרך ומרמס לכל זר ופוחד לכל ריק ושבור, העם אשר הוא כעפר לרוש וכארץ לכל עובר:

חרפה גדולה לאיש המאמין והחכם כי יירא ויפחד מבן אדם רמה ותולעה ישית בחלקות לאנוש ימות מפאת תקות שוא כי ממנו לחמו ימצא, ואם הזהירנו נותן התורה על יראת המלך ואימתו הוא מפאת לנטוע הידיעה היקרה בלב האדם כי ישנן מדרגות ומעלות תבדלנה איש מרעהו הבדל רב, ובאמת אין צורך לפחוד מפני המלך רק ביראת כבוד ואהבה מהורה נאהב את המלך והמדינה, אבל האיש הירא ומפחד אולי יחסר לחמו ומפני זה יחניף לרשעים, ישית בחלקות לנטילי הכסף, אולי הזהב, זאת אות וסימן כי איננו מאמין באלהים הרועה אותו מעודו ואשר עורנו בבטן אמו טרם יצא לאור באור החיים הבין לו שאר ומוזן לפי מוג גוו ותכונת הרכבתו ככתוב, "כי אתה גוחי מכמן מבטיחי על שדי אמי". החסידים הגדולים בהתבוננם כי התגנבה בקרבם איזו יראה מעניני עוה"ז מיד התחננו ובקשו מלפני ד' שיחוס עליהם ויעביר מהם את המדה הרעה ההיא, ואשר היא לחרפה להשלם האמיתי. העבר חרפתי אשר יגרתני כי משפטך טובים, התחנן החסיד! ר"ל העבר מעלי חרפתי החרפה הגדולה ההיא והוא, "אשר יגורתי" מה אשר אירא היא בעצם החרפה כי באמת אין לפחוד "כי" גם, "משפטך" ומדת דינך אף בעת התנהג עם האדם על קו המשפט והדין המשפטים האלה ג"כ טובים! גם אבינו יעקב התאונן על החרפה הזאת כי נכנסה בלבו יראה מפני עשו אחיו והוא כי עשה תחבולות ועצות להנצל ממנו, חצה את כל אשר לו לשני מחנות למען יהיה המחנה הנשאר לפליטה" אשר אין זה ממדת הבוטח האמיתי כי המאמין בהשגחה ובוטח באמת הוא למעלה מן המכע עד שהמכע נכנע

זכנע להם כמו חמ"ו ורניאל, והדברים אשר נקראם נסים המה להאלקים טבעים אחר שדבר ד' מחיה את כל הטבע „מי שאמר לשמן וירליק יאמר לחומץ וירליק (תענית רחב"ד) העורבים האכזרים כלכלו את אליהו בברחו מפני איובל בת אתבעל הצידונית, כד הקטח לא כלה! ויעקב אבינו בחיר האבות רק רגע אחד נפל ממדרגה בטחונו זאמונהו באלהיו והרניש בעצמו איזו יראה ופחד מעשו אחזי וזאת הציר לו מאור „וירא יעקב מאור" וזה בעצמו „ויצר לו" צר לו מאוד בזכרו כי מצד מעוט בטחונו לפי ערכו שם אל הטבע פניו תחבולות אנוש! שפך שיחו והתחנן לפני אלהיו התורה על מה אשר קטן מאור בבטחונו „ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם" ר"ל הוא אלהי הוא ג"כ אלהי אבי אברהם אשר עשה אהו אוהות ונפלאות גדולות והוא ג"כ „אלהי אבי יצחק" והוא גם „ד' האומר אלי שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך" ובטח לא איש הוא ויזכוב וכן אדם ויהנחם ואם כן לא אירא? מדוע אפחד? למה חציתי את אשר לי לשני מחנות? זה אותי כי „קטונתי" נעשיהי קטן ונפלותי ממדרגה שלכוהן, והבטחון האמיתי ממני והלאה! אמנם הסבה לקוצר בטחוני הוא מפני שעשרתי, מצאתי און לי, על דרך שאמר שלמה „פן אשבע וכחשתי כו" עקב כל טובותיך וחסדיך עלי התגברו מפני זה „קטונתי" נעשיתי קטן מפני „כל החסדים וכל האמת אשר עשית את עבדך" איך נפלותי הה! כי טרם עשיתי חיל ועשר „במקלי עברתי את הירדן הזה" ולא יראתי ובטחתי בד' מעוזי „ועתה" מפני היראה עשיתי תחבולות „והייתי לשני מחנות" ואם יבא עשו אל המחנה האחת כו', וכעת אחר שהבטחון אינו על צד האמת הנה באמת אירא מאור „פן יבא זהכני אם על בנים" אחר שירא אני אותו, משא"כ הבוטח בד' לא יירא רע וכמ"ש „בד' בטחתי לא אירא", אמר משרע"ה בתוכחתו „ופחדת יומם וילילה ולא האמין בחייד" ואמר יתעלה „ונסתם ואין רוּרף אתכם" אמרו ז"ל

„והיו חייד תלואים לך ממגד"ו זה הלוקח חיטין לשנה.

אשר לפי דעהי יהיה באור מאמרם לא כהנראה ממשומו ר"ל דמי שאין לו פת רק לשנה הוא ממין הקללות עד שנחשב בכלל אלו שחיהם תלואים להם ממגד, הלא במדבר אמר יתעלה כי נותן להם המן לחם חקם דבר יום ביומו לנטוע בקרב לב העם אמונה ובטחון בד' „למען אנחנו הילך בחורתי אם לא", רבי אליעזר אומר מי שיש לו מה שיאכל היום ואומר מה אעשה למחר הרי זה מקטני אכנה" וא"כ איך יאמרו ז"ל כי הלוקח פת לשנה הוא מהמקוללים! האם כה בטוח האדם בחייו כי יכין לו אכל על עשרות שנים? איש פרטי אם יכין מכולת לביתו לזמן סדובה אם מאמין הוא בד' הוא הרפה וחטא לא יוכל בפרו, ד' הנותן לחם לכל בשר, נוחן להם את אכלם בעתם! ועל זאת האשים הנביא את כלל האומה אשר תירא תמיד „כל היום מפני חמת המציק" הוא הרעב ומפני זה „תיראי מאנוש ימות, תפחדו מבן אדם" הרומה ונתן כחציר!

אמנם יהיה כונת אמרם כי בגלות המר כה ירדו ממדת הבטחון עד שלא יסתפק היהודי לקנות ולקחת לחם על יום או יומים, פן ואולי לא ימצא לקנות אחר זה ויקנה פת לשנה! זה אות וסימן „כי חייד תלואים לך ממגד ולא האמין בחייד" זאת היא קללת אלהים נוראה אין למעלה מטנה, היראה השפלה הזו היא היתה בעוכרנו באחרית וקץ ימי מטשלחנו, והיא גם היום המלאך המשחית היותר נורא אשר יחבל מצבנו החמרי והרוחני קיומנו ומצבנו, בבית ראשון עת צר עלינו סנחריב

סנחרב מלך אשור נמצאו בעמינו רשעים, "כשבנא אשר על הבית" הסוכן הרשע הזה קשר קשר בוגדים על מלכו משיח ד' הנשגב הוא חזקיהו ורצה למסור העיר והמקדש ביד האשורים, חרף וגדף את המלך על מה שיפיל ברעה את עמו וארצו לעשות מלחמה בטהי מעט, נגד חיל סנחרב הרב והעצום, עם מלך עריץ ומנצח, חולש על גוים, אשר באמה היה כונת הסוכן הזה לעמות כלימה על עמו ואחיו אך למען ימליכהו מלך האשור, ויהיה לו נושא מנחה ועבר, ולא האמין כי אין מעצור לד' להושיע ברב או במעט, כל איש אורח אמיחי אהב עמו וארצו מלכו ואלהיו, בשמחה רבה ימסור נפשו, ישפוך דמו קדש על טובח ארץ מולדת, והבוגד הזה יקר היה לו, ענג רגע אחת מימי היוו יותר מכל אחיו ארצו ומקדשו עד אשר חפץ להכנע ולעבור את המלך המתהלל בפסילים אלמים! ואיך יראב לבנו כי נמצאו בעמנו הרבה אנשים ריקים ופוחזים אשר התחברו והתלקמו אל הנבל הזה, ולפי דעת רז"ל היה רוב העם אחי שבנא! עד שהנבוא בן אמיץ בדברים מלהיבים ובחמו העיר כל חמתו על הבוגד הנבל הזה, מה לך פה? קרא בקצפו! אחרי שתכפר אשור ואליליה על ירושלים ואלהיה! ומי לך פה? אין לך פה קרוב ומודע מאחך בני עמך, אחרי שבחרה בהאשורים עובדי עץ ואבן על אחיך משתחיים לאל אחד השוכן בציון, על המצב הנורא הזה נמצא לחז"ל מאמר נפלא אשר כנראה חלילה כחש וכפר האומר בעיקר אחד מעיקרי הדת אשר לדעת הרמב"ם הוא מי"ג העיקרים ולדעת כולם הוא מצוה אחת מהתרי"ג:

רבי הלל אומר אין משיח לישראל שכבר אכלוהו בימי חזקיהו!
(סנהדרין צ"ח ב')

הלילה שהתנא או האמורא היה המאמין והמתואר בשם "רבי" ואשר מסדרי הש"ס הביאו דבריו בית התלמוד יאמר כדבר הזה להכחיש בביאת המשיח!!

אבל היא אנחה הרישית יצאה מקרב לב נעכר בהתבוננו על רוח עמינו נפלגים להרבה מפלגות עד שרהוק ביאוד שיבואו בדבר מה ובפרט בענין גדול לכלל הסכמה ודעת אחת ורק מגמה כל אחד להגיד ההפך מדעת חבריו, למה תרים והחיש בה חיש פעמך שאלתי פעם אחת בהיותי בעיר "ק" את אחד מירידי! האם לא הדע אדוני כהנא אמר לי האיש כי היום הוא יום בחירה בבית המועצה בחזרה רב נוסוס, ושנים עמדו על הגורל הוסף לאמר אלי! ובמי תבחר הוספתי לשאלו, לא ידעתי היתה השוברה! ולכה הלך לשם? שאלתי מהפלא, לראות איך יעשה פ. ועשיית הפכו היתה השוברה במנוחת השקט" והנה לפי דעת הרמב"ם וכן הסכם כל בעלי התלמוד כי המשיח יהיה האיש אשר יסכימו עליו כל ישראל שהוא משיח ד', כי האותות והמופתים אינן ראיה ואת על אמיתת הנבוא כי הנה נאמר גם על המסות והמדיח נביא השקר, ובא האות והמופת לאמר נלכה ונעבדה אלהים אחרים", הרי נראה כי גם נביא השקר יוכל לעשות לפעמים אות ומופת, ומשרע"ה עשה כל האותות לא למען לאמת נבואתו כי אם לעת הצורך לנ"ס, רעבו ללחם ונהן להם המן. צמאו למים, הוציא להם מים מחלמיש, התאוו בשר ויגו להם שלויס, אמנם המשיח יהיה בעת אשר כל המון בית ישראל ברעה אחת יאמינו בו ובכשיחותו, אבל מה רחוק הרבר הזה מטבע המציאות שיבואו לכלל דעת אחת כל מפלגותינו. ומי לנו גדול ויקר מחזקיהו עד שהפליגו חז"ל כי היה ברצון ד' למשחהו למשיח מי

עוד כמותו חסיר הטמא חיי בשר וחמר עד שאמרו ז"ל כי היה אוכל ארוחה ירק ועוסק בתורה! מי כמותו אוהב עמו וארצו, מקרשו ואלהיו עד אשר התאור ענו להתניב נגד מנחב לבלתי נהן לו להפיק זממו על הר ציון בעת שכל ערי יהודה הבצורות נפלו לפניו כעמיר אחרי הקוצר ולא נשאר לפניו חזקיהו כי אם ירושלים העיר, ומלך צו ק' חזקיהו נמצאו רשעים אשר אכלוהו הממיהו, ומשנאו ומנדיו מאחי בני אמו עוברהו בעת צר והוא נשאר לבדד עם מתי מספר והוא בטח באלה מעונו, ובהבטחתו אשר הבטיח לו על יד נביאו הנאמן, מכל זה נראה כי כמעט מן הנמנע כי יסבימו כל ישראל על איש אחד יהיה מי שיהיה אם לא כי הקב"ה בעצמו יערה עלינו רוח ממרום להאמין במשיחו אשר ישלח לגאלנו אבל ישראל בעצמם ומדעתם לא יבואו לכלל דעת אחת לעולם לבחור במשיח ד' „אין משיח לישראל" אלא הקב"ה בעצמו יגאלם" לשון רש"י שכבר אכלוהו (מלשון אכלני הממני) בימי חזקיהו כנ"ל! והנה זו סבת ענינו ושפלותינו ועם זה חלול דתנו, היראה והפחד הנובעים ממקור לא מזהר „אהבת עצמו" במדה נפרזה מאוד עד אשר מצד איוה דבר קל הערך אשר אולי יחסר לנו ימלא לבבנו פחד עד אשר לא יכבד לנו לעשות כל דבר המשפיל את ערכנו ורוחנו, דתנו ותורתנו ולא יכנו לבנו, ועד כה שפל רוחנו עד אשר נמצאו בעמנו אנשים אשר ישיתו בחלקות לצריהם ואויביהם בנפש, בכל מיני חונף. ואם אך ידמו כי בהשליך שקוצים ועלילות נמכות אשר לא היו ולא נבראו ולא עלה על לב איש מאחינו לעשותם—אם אך בזה יחשבו למצא חן בעיני מנדיהם, גם מהכהנים הגדולים בזמן בית שני נמצאו כי נזרו לבשה ויחפאו דברים על אחיהם בני אדם, הכהן הגדול הרשע והבוגד „מוניליאוס" בחפצו למצא חן בעיני אנטיוכוס היוני הוציא כל רוחו לפני המלך הזה וזעם ברית קודש ויסיתהו לעקור משרש את היהדות כולה לאנוס את כל מעריצי דת משה הכתובה והמסורה והמאמינים בר' ובתורתו להמיר כבוד ד' בכבוד „יופיס" אליל יון ועם יהודה יהיה לעם אחד עם עם יון המתהולל באימים. המשורר הקדוש עת חזה ברוח קדשו המחזה הנורא והמעציב הזה כי הכהן המשרת בקדש יחפץ להרע ולהשחית כל קודש! השתאף נפשו וכמו יבקש את השכן-בציון שירד כביכול ממכון שבתו לראות בעיניו איך הרע והשחית האויב בקדש, לחזות המשאות והריסות נצח אשר השם והרע האויב אשר מקומו המיד בקדש הוא הכהן המשרת את פני ד' במקדש:

הרימה פעמיק! אתה ד' לראות למשואות נצח „כל הרע אויב בקדש" והאויב הזה יאמר „אותותינו לא ראינו" כאומר שקר בימין הספרים אותות ומופתים אשר עשה ד' בארמת חם, על היס, במשכן ומקדש, וכל מה שספר בתנ"כ שקר כל אלה אך כזבים כי אנחנו לא ראינו המופתים האלה ולמה היום „אין אתנו יודע עד מה!" „אין עוד נביא" כי יאמר ה! אויב בקודש! יוסף בן מתתיהו בחפצו לעשות חונף למיטום ואביו אספיאנוס מחריבי ארצנו שופכי דמנו, שורפי בית מקדשנו בגד כגד בוגדים בעמו ויוציא להרג מבחרי גבורי יהודה ובערסה הציל את נפשו בתווהו במערה יחד את רעיו אשר בחרו למות מות גבורים מלראות ארצם ומקדשם ביד האויב והוא הבוגד והגובל הצבוע הזה עוד גלה למוסר אונם לבלתי יעשו מדה לנפול איש בחרב רעהו, וישא נאום על הוד הנפש ונצחיותה, רוממותה והשארותה, הוא הוא העיר את טיטוס לבלתי יעלה מעל ירושלים עד רדתה, ובכל פעם כאשר קרב אל החומה יחד עם טיטוס (להראותו טבואי העיר ומצפוני סבצריה) ולמען כסאת על החרפה האיומה אשר איש יבגוד בעמו וארצו, להיות לעזר לצריו, הרים קולו

קולו לקונן על צרת בת עמו איך הפריצים הרשעים הביאו עד משבר הבת יעקב והוא מבקש את ההמון שלומי אמוני ישראל שישלימו את מימים והרומאים יהיה גם שלום חרפה להיות עבדים מרודים נכניעים להרומאים על לא דבר עשו רק בעד אשר ילחמו בעד חירותם וחופשם! אבל הו! האם כן לא נעשה אנחנו בכל משך ימי צדודנו, נקריב כבודנו תורתנו ודתנו אך בעד איזה מבט עין טוב מעוכרנו! נרשה לעצמנו לעסוק גם במסחרים ובענינים אשר לא יתנו תפארת לעושיהם, מלשינות נפרוה אשר גם הממשלה תבחל בה! ובכל זאת תרשום המלשינות בלבב הממשלה איזה נטיה לרעה! ובאמת אם תכדילנו הממשלה באיזו דברים מיתר אורחי הארץ לא בה האשם! לו גם בימי ממשלת מלך מאחינו, שלמה ויתר המלכים, לו הלשינו בני הנכר גרי הארץ אשר לא מבני ישראל, איש אחיהו לפני הממשלה הישראלית במח הגבילו מלכי יהודה ג"כ את חוקי בני הנכר! דורשי רשומות אמרו, לא תתעב אדומי כי אחיך הוא" ר"ל אל תקצוף ותתעב את האדומים על מה שיצרו לך כי לא בהם האשם רק תוצאות הרע מקורו, ואחיק" המה אשמים:

מישראל דסכינא במאי קטליה לה (בכורות ז').

אמרו זקני אתוני — עיר החכמה אשר בארץ יון — לריב"ח המה דברים כמתלהמים, ערוגה אשר ורועיה תצמיח סכינים וחרבות! היא היא ערגת בית ישראל אשר תצמיח אנשים אשר חרבות בניהם, איש את רעהו שלום ידבר ובקרבו ישים אָרבו, האנשים אשר, רוממות אֵל בגרונם וחרב פיפיות בידם" לבלה ולהשחית וכמדקרות חרב ידקרו איש את אחיו עם כזה לא יצלח למלוכה ולא לשום דבר ומציאותו מסכנה והעצה היותר טובה להכחידהו מגוי ולמחות שם ישראל מתחת השמים אבל, במאר קטליה ליה!" במה נוכל להכריתם ולהרגם! „בקרנא דחמרא" היתה תשובתו, הסבה לכל זה היא מפאת כי אתם היונים הנבלתם כה את זכיותנו ומשפטינו עד אשר על כל דבר אשר ממנו מקור ומוצא ללחם ומחיה שמתם מצור וחותרת צרה, ומפני זה כל ענף מסחור וסעיף מלאכה אלפים אנשים יפלו עליו, ואין הקומץ משביע את הארץ" ומלחמת הקיום ילחמו בני עמנו איש נגד אחיו ומוזה לכל הרעות תוצאות אבל עת יתקע בשופר גדול אות לגאולתנו ולפדות נפשנו עת יבוא משיח צדקנו המתואר בפי הנביא, עני ורובק על החמור, „בקרנא" בקרן אשר יתקע המשיח אשר ירכב על החמור, דחמרא, ויקח קרנים לו לנגח כמו אפסי ארץ" עובדי האלילים, או אתם הצרים! תראו ונוכחתם כי זה העם אשר מאסתם בו, העם אשר השלכתם עליו שקוצים מרבה להכיל, העם אשר לפי דעתכם — אתם הוא חלאת מין האדם וועום אלהים, העם הזה הוא תפארת מין האדם משיש דור ודור אשר לאורו ילכו גוים, ולברק נגהו ינהרו לאימים!

כן יהיה לעת קץ! אבל מצבנו כעת מורה מאוד אשר לפי ההשקפה השטחית רחוק רחוק מאוד מקץ הפלאות ר"ל להתאחד יחד בדעה אחת להיות כל הדעות פונות אל פנה אחת! לדאבון לבנו אך תקוה אחת נשארה לנו, אבל אוי לנו אם זאת נחמתנו, והוא, חבלי משיח" בפי חז"ל, כי האסונות והפגעים הצרות והתונות אשר תבואנה כתמס על ישראל הנה הנה תהיינה הסבה לפתוח עינינו ולטהר לבנו להתעורר ולהנער מערמת עפר השפלות שפלות הנפש והרוח למכור את כבודנו ואשרנו בעד שעלי שעורים בכורתנו ויחוסנו בעד נזיד עדשים! כי נביא לבב חכמה לחיות נבוחה כי לא הועיל ולא תועיל לנו כל השתדלותנו לחקותם, לכחש בכל הקדוש

הקדוש לנו, ולהשכיח שם ישראל סבנינו ובנותנו למצוא חן בעיניהם ולהפך עוד
הנגדל השנאה יותר נפלא. הספיר

אשכחיה ריב"ל לאלהיו א"ל אימת אתי משיחא? א"ל זיל שיליה
לדידיה! והיכא יתיב? אפתחא דרומי! אול אשכחיה
דיתיב בני חלאים כו' אסיר חד ושרי חד! א"ל אימת אתי מר! א"ל
היום וכו', מ"ט אסיר וכו' אמר ליה דילמא מיתבעינא אמרית לא
איעכב! (סנהדרין צ"ה)

אין להאריך בהערות ודקדוקים במאמר נפלא כזה אבל הוא ציור איך ריב"ל החסיד
קצרה נפשו בעמל ישראל ועול הגלות והוא שואל את אליהו הנביא, אליהו
מלאך הברית, את אליהו אשר לפי הבטחה מלאכי חותם הנביאים בוא יבוא לבשר
ביאת המשיח והנה שואל אותו מתי הה! מתי יבוא המשיח ואליהו משיבו כי ישאל
את המשיח, בעצמו ר"ל הגאולה בעצמה לפי הנראה היא „בפתחא דרומי“ ציור
לממשלת זדון וממלכת עריצים כהרומים ע"י עריצות אכזריותה הנוראה מהררי טרף
ובפרט על היהודים ועומי נפשה תחת אשר הראו והוכיחו לעיני השמש כי ימין, עם
קמן, לערך רומי רבת החיל, ימין עם קמן כהיהודים תוכל לרעוץ ראש פרעות אויב
עריץ גם כרומי הודונה, ולו התאחדו גבורי יהודה ולא היה ביניהם מלחמת אחים
כרע נפל נשר רומי לפני גור אריה יהודה, את חרפתה זאת לא יכלה לשכוח
להיהודים ותתאכזר עליהם ותרועם ותרועצם, אמנם זאת תהיה הדרך להתעורר ולקום
לשוב אל ד' ולהתאחד יחד בכל מפעל טוב לאהוב אחיהו איש, ומצייר כאלוה המשיח
(תאר לגאולה) יושב (ר"ל נמצא) בין חולאים נגועי ומוכה אלהים כידוע כי ברומי
העיר כל ימי ממשלת הכהנים הגדולים היושבים על כסא פעטרוס הקצו והבדילו
להיהודים מקום מושב מיוחד אשר נקרא בשם „געטמא“ המקום הזה היה מקום מעלה
צחנה ובאשה מקום מקור לכמה מיני חולאים רעים ונאמנים וכאלו המושב הצר
והנאלח הזה הוא מקור נפתח לישועה כי מעוצר רעה נתעורר לתחיה וכאלו המשיח
(הגאולה) יושב ומחכה בין החולים, אמנם יצייר פה כי אם שחבלי משיח אפשר
יועילו מאוד למחר ולהחיש תור ומועד גאולתנו ולפ"ו היה יותר טוב לפנינו שיתרכו
עלינו גזירות קשות ומרות צרה אחר צרה למען כאיש אחד נתעורר משנתנו הנוראה לשפר
מעשינו ולהיטיב מעבדינו, אמנם ראתה ההשגחה כי בשמף מי הגלות זורמי פגעו
הזמן נטבע מצולה והמים הזדונים יעברו עלינו!! כאשר כן קרה בספרד האכזרית!
ראתה ההשגחה לתת בלב הרבה ממשלות שיתנו לישראל היהודי הנודד הנצחי מקום
לשבת ואיוו זכויות אדם, ואם ממשלה אחת כמו רומינען הגבילה מאוד זכויות היהודים
ואסרה עליהם כל דבר „אסיר חד“ הנה נגד זה יש ממלכות שיתנו להיהודים כר
נרחב בזכויותיהם „שרי חד“ עד שגם בזמן הגלות „אסיר חד ושרי חד“

א"ר אחא אמרה כנ"י בשעה שאתה מעטיק עיניך בי אני
מרטבת מעשים טובים כעושנה ואומרת שירה הז"ד שיר
המעלות ממעמקים קראתיך ד" (מדרש שהש"ד).

מעמיק ר"ל כאדם שמעמיק ומתכונן באיוה ענין איך להתנהג ובפרט בדבר שיש
בו

בו שני הפכים מנגדים אם להשפיל את ישראל עד עפר ואז ישובו אבל כאלו יפחד כביכול כי באופן זה יתמו בניו בני עם סגולתו והנה משפילם ומוחצם בידו אחת ומרימם ומרפם בידו השנית וזהו כמו העמקה והתכוננות, "היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח" א"ר יוחנן אלו מצאה מנוח לא היתה חוזרת:

אמנם כאשר ראתה ההשגחה כי אם תהיינה הצרות רבות ולחצינו יעלה למעלה ראש אולי נתום לגוע נתנה בלב כמה ממלכות לחוס עלינו ולרחמנו האין ההנהגה הזאת שיר נפלא, מעלה ורם מצד אחד, שפל ועמק מצד השני, מצד אחד "שיר המעלות" ומצד השני "ממעמקים" ואו "קראתיך ד'" זהו כונתם במדרש אשר הצבנו בפתח דרושנו.

אני חבצלת השרון רבנן אמרי הארץ אמרה אותו" ערך ודמיון נפלא להאומה הנצחית כי כמו שהארץ מדרך לכף כל רגל השר והחמור, השקיץ והעכבר, ידרכו עליה ברגל גאווה, אמנם בעת בוא קצם ישובו אליה ובחיקה ינוחו וחכם עלימו תעש עמהם כחפצה החליפם ותשנם כן האומה אומתנו הנפלאה עם שבעת בוקרן של מלכויות וימי קיומם וזיתם ידרכו ברגל גאווה על אומתנו כל זד ופוחז כל ריק ושכור, ירמסו ברגליהם המגואלות והשעירות את העדינה בת יעקב אבל לעת קץ עת יבקע עלינו אור ד' ישנו ויחליפו כליל כל ממלכות האליל, יסופו ויתמו כל ממשלת זרן ואנחנו בשאר חיים וקיימים וכאלו כל בני תמותה ובלעו ישובו אל חיקנו! הארץ-ישראל אמריה תאמר, תשא משאה "אני היא" שנשאתי וסבלתי כל מצרי שאול ותפתה ובכל זאת עודני חיה, אני היא! ששפנו דמי כמים ובכל חלקי העולם הציבו מזבחות למעני להעלני עולה על מזבח עריצותכם ובכל זאת אני היא ככחי או בימי צאתי ממצרים כן כחי עתה ועוד ביתר שאת! ועוד "חכיבה אני" לפני הקב"ה עד שלמעני יישה כלה את "כל מתי עולם" ר"ל (וועלט טויטע) ר"ל העמים המצוינים והמפורסמים בעולם העריצים הגבורים, בי חבוין וקבורין, נבוכדנצר וחבריו אנטיוכוס ומרעיו, אספסיאנוס וטיטוס ועדת אביריו, בי חבוין וקבורין כל כהני האינקוויזיציה הארורה בי ולמעני מצאו קבר כל עריצי גוים שותי דמי, ואם גם הרבה מבני גדולים וקדושים אשר הערו למות נפשם, החסידים הנעלים כמו ר"ע וחביריו אשר מאסו בחיי עולם עובר, קצו בתענוגים חמרים ומסרו גום כליל לעולה על קדושת השם, אמנם אלו "לכשיבקשם הקב"ה ממני" כשתבוא העת המאשרה בעת שיעלה רצון מלפני הבורא יתעלה להקימנו מערמת עפרנו ולנפוח רוח חיים בעצמותינו היבשות אחזרם לי, מליצה אשר כולנו נהיה שלמים וקימים ועצמותיהם היבשות ארמיכם לא במים גשמיים ופל חמרי כי אם "במעשים טובים" ר"ל ע"י מעשים הטובים שעשו, ואז אפתח פי בשירה במהרה בימינו אמן:

דרוש תשיעי

למנצח על ירותן לאסף מזמור, קולי אל אלהים ואצעקה קולי אל אלהים והאיון אלי. ביום צרתי אדני דרשתי ידי לילה נגרה ולא הפוג מאנה הנחם נפשי. ד) אזכרה אלהים ואהמיה אשיחה והתעטף רוחי סלה. ה) אחות שמורות עיני נפעמתי ולא אדבר חשבתי ימים

ימים מקדם שנות עולמים. ז) אוכרה נגינתי בלילה עם לבבי אישיה ויחפש רוחי.

רבי דוסא בן הרכינס אומר שינה של שחרית, ויין של צהרים, שיחת הילדים וישיבת בתי כנסיות של עמי הארץ מוציאים את האדם מן העולם:

עם שגם פשמות דברי האלקי הזה מובנים באר היטב אמנם לרגלי דרושנו אחשוב שהיא אנחה חרישית יצא מלב הוקן הנפלא הזה (כנראה יבמות מ"ו וירושלמי אשר כנראה הכיר וראה את עזרא וזכה לראות את ראב"ע הדור העשירי ונצר מורע עזרא הסופר והיה אחר החירבן הרבה שנים כי ר"ע בעת הזאת היה שמו הולך מסוף העולם כו' וזה היה לעת זקנת ר"ע כנראה באבות דר"נ ע"ש) לבב הוקן הזה אשר ראה את המקדש בהבנתו ראהו כל ימי משך עמידתו ראהו גם בחורבנו, ראה כי הרבה מלכים הורדום האדומי ויוצאי חלציו גם כמה ממלכי החשמונאים בלו עתם וזמנם בחיק תענוגים. בענבים וחמדת כשרים, ממלכת החשמונאים אך התנערה מעפר לאור באור החיים תחת לפתחה ולרחבה ולעשות בה תקונים וסדרים ולדאוג לקיומה הנה כמעט שכבו האחים הגבורים בני מתתיהו עם אבותם ותקופה חדשה החלה לשום משמרה, מלכיה דבקו בארחות חיי היונים ויתמכרו לכל תועבה, ויחוגו חגי אלילי היונים, ואם איזה מאנשי לב, כבירי רוח חסידים ואנשי מעשה נתעוררו ויצאו ביד רמה נגד מפירי חוק ומרשיעי ברית, הנה היתה אחריתם להכרית, תסמר שערות ראש איש למקרא ההרג הרב והמבזז הנורא אשר עשה אלכסנדר-ינאי בחכמי ישראל והפרושים, ובין כה וכה וצרי יעקב אשר מסביב מקדם וים התאווו חיל התעוררו והתעוררו התחברו ונאספו, בעת שדומית מות והשקט קבר שררו בגבול ישראל, הגבורים ואנשי החיל נמו שנתם, המלכים התעלפו באהבים בהמונם, ואם לפעמים נתעוררו אבל לא לעשות נקמה באויביהם בני הנכר, אך להכין מטבח לאחיהם אם רק נמתח עליהם קו חשד אשר לא כמחשבותיהם הם מחשבותם. וזו ידבר מהיום אשר מלך האדומי הארור והוד הורדום הרשע והבגד אשר שת בחלקות לקסרי רומי זוקני המועצה, העמיד שקוץ משומם צלם יופיטער אליל רומי צירישים העיר! ונשר רומי פרש כנפיו על גור אריה יהודה! שינה של שחרית עת יאיר השחר הולך ואור והשמש תאיר בדרך על כל הטבע, והעצל-בעל התאוה עידנו שוכב הוזה על מטתו יתעלם בחיק אהבים או יתהפך על צדו לבלי עשית מאומה ומה גם בעת שמחוץ צריו סביביו, השינה ההיא היא שנת דמות, האדם אם יישן שנת הבערות בדמי ימיו ועת הוזהב יוציאה לריק לעניני חומר ובשר וגם כאשר הגיע כבר עת הצהרים והוא בחצי ימיו ועודנו לא יקים להתעורר ועוד ישתה וישכר מיין התאוה עד שיאבד שכלו ונפשו תדבק בשעשועי ילדים ובשיחותיהם הבל, ולעת זקנה ושיבה עת תכהה עינו וגם ליחה ולא ידע בין טוב לרע וכברו אוניו מלשמוע והתענג בקול שרים ושרות גם אז לא ישוב כי יתחבר לחבר עמי הארץ ר"ל בעלי תאוות ארציות באין ספק כי כל הדברים האלה, מוציאים את האדם מן העולם" ר"ל בעת יעשם או נחשב כי יצא ואינו בעולם, נפלא מאמרם ז"ל במדרש איכה.

רבי אבא בר כהנא ורשב"ל ראב"כ אמר דהוא (קטב מרירי) גזיו סוגיא דטיהרא מרישיהון דשית עד סופיהון דתשע! רבי שמעון בן לקיש אומר דהוא גזיו סוגיא דיומא מסופיהון דד' עד רישיהון דמ"ו, ואינו

ואינו מהלך לא בחמה ולא בצל אלא בצל הסמוך לחמה, רבי יוחנן אמר כולו מלא עינים קליפות קליפות, ושערות שערות, ורבי שמעון בן לקיש אמר עין אחת נתונה על לבו מי שרואה אורו נופל ומת.

הפליגו ז"ל לתאר כח היצר והתאוה אשר ישחית ויכרית הימים היותר טובים ומאושרים בחיי האדם, עת עודנו בכחו ואונו לעשות חיל בדברים רוחנים, והנה כקמב וכשוד יבוא עליו היצר ליטנו בתרדמת האוות נאלחות, ואם לעת זקנה יתעורר לנער משנת התאוה והנה רד יומו, עומד על עברי פי פחת! ראב"כ אמר שעיקר התגברות היצר הוא בחצי החיים בן שלשים לכח והוא כמו זמן שש שעות חצי היום, "עד סופיהון דתשע", הג' שעות אלו בחיי האדם המה ימי העמידה כח האדם איתן וחזק או ואו יתחזק כח הרע היצר ישחית ויחבל כל חלקה טובה, רשב"ל אומר כי מתחיל היצר לעשות זר מעשהו עוד טרם תגיע עת הצהרים, "מסופיהון דד'" ערך שנת העשרים בחיי האדם, ואינו מהלך לא בחמה ולא בצל" ציור נפלא כי ישנם שני מיני אנשים. הא' האנשים אשר ידמו כי שמש ההשכלה תורח עליהם ההשכלה האיירפית או היונית וכבר כל קדש מושחק למו, באלו האנשים לא יתגרה היצר כי כבר מלא משלחתו על צד היותר טוב אלו נקראים, "בעלי החמה". והב' אנשים החוסים בצל התורה והחכמה האמיתית והאמונה אזור חלצם גם מהם ירחיק היצר הקמב מרירי דרכו, והם הגיה "בעלי הצל"! אבל הלכו הוא אצל האנשים המתמשכלים וחוקרים ומתפלספים מצד אחד ואוחזים גם באמונה ותורה, דרך כזו מסוכנה מאוד ואם כי יביל הזהב נקרא לה ויתוארו, בעלי צל הסמוכים לחמה, והוא הקמב היצר מהלך, "בצל הסמוך לחמה"! רבי יוחנן הפליג לתארו ולציירו כי הכח הקמבי הוה "מלא עינים עינים" עיני הקנאה עיני תאוות נמכות תאוות לדברים ריקים כמו קליפת הפרי שכמוה כאין אם אך נוציא ממנה האכל, תאוות למותרות המתוארים בשם "שערות" אשר הנה ממותרי הגוף, רשב"ל ציירו במלות קצרות כי רק "עין אחת" יש לו להיצר הקמבי אבל מקומה מסוכן להאדם כי היא נתונה על לבו" ע"ד אמרם ז"ל (ברכות) כי היצר יושב על שני מפתחות הלב, "וכל מי שרואה אותו", ע"ד אמרם, "רואה אני את דברי אדמו"ן ור"ל כל מי שרואה וישר בעיניו העין הרע הזו הנתונה על לב האדם לבלתי יתעורר מתרדמתו, מיד הוא מת" איש כזה נחשב כמת! "העין שמרדה סכנתא ומחללין עליה את השבת" רמזו ומוסר השכל כי אם עין האדם מרדה ללכת בשרירות לבה, "סכנתא" ר"ל סכנת נפש זאת להאדם ולסוף יחלל את השבת כי יכפור בחרוש העולם ובוד' בוראו כי מתאוות יבוא לכפירה והכחשה! והפלא כי עין התאוה אם רק לא יתגבר עליה האדם ולא ישים מעצור לה העין הוה תשלוט במיני דרכים שונים גם לעת זקנה ושיבה עת שערו הפך לבן אשר זה אות כי המות כבר התחיל לפרוץ עליו ממשלתו גם בעת יקבור מתים ויראה בעיניו סוף האדם וקצו, גם אז לא יתעורר מעצור עד עת נשימתו האחרונה מאפו, הוא שהפליגו ז"ל בספרם מצייר בצבעים שונים ונפלאים את אשר דברנו.

תניא אבא שאול אומר קובר מתים הייתי פעם אחת נכנסתי לתוך גלגל עיני של מת עד חוטמי ושמא האמר אבא שאול ננס הוה אבא שאול ארוך כדורו היה ורבי מרפון מגיע לכתפו ורבי מרפון

כו' וכו' וכו', בשחזרתי לאחורי אמרו לי עין של אבשלום היתה (נדה)

הציור הוא נשגב כי אף קובר מתים כמו הוא ורואה עין בעין תקות אנוש רמה ותולעה בכל זאת נכנס לתוך גלגל עינו של אבשלום ר"ל התאווה תאוה זרה במינה כמו תאות אבשלום, החפץ להרוג את אביו הטוב אשר „לא עצבו מימיו“ לא המר רוחו ולא כהה בכל דרכיו, ולא חסר לו מאומה, רכב ופרשים ואנשים רצים לפניו, התאוה הווי יחידה ונפלאה במינה! אמנם כאשר נתבונן נמצאה גם בנו במדה גדושה האם לא נמרר את חיי הורנו אשר ילדנו? האם לפעמים לא נעשה ההפך מדבריהם ועצתם אף אם טובים המה! האם לא נעשה נגד רצון אבינו הקב"ה? האם לא נמרה בכל רגע עיני כבודו? המלך החסיד התאונן על היצר הרע הנטוע בלב האדם עד אשר כמעט כל תאות האדם אך לעשות נגד רצון השם, יבחר ברע בעיני ד' אף אם הוא רע באמת גם בחומר ויבחל וימאס בטוב מצד התורה אף אם הוא טוב גם בגשמיות אמר „כי החליק אליו“ היצר חלקו מחמאות פיו יפתה את האדם שיעשה וימצא חמא ועון אשר באמת החמא גם מבלעדי צווי ד' הוא שגוי ומאוס והרשע יעשה זאת רק מפני האוהרה והאסור כמו למרות כבוד ד' ולהפך יחדול להשכיל להרשע שיעשה מצוה אף שהיא טובה גם בעיני העוה"כ כמו לענג שבת ויום טוב וכדומה „חדל להשכיל להיטיב“ ובמקום אחר השהפך נפש של המשורר ואנחות חרישות הוציא מקרב לבו על זה! אמר ד'! אהה! „נגדך כל תאותי“ כל רצוני ותאותי אך לעשות נגדך לא כרצונך אשר על זה תדאב לבבי „ואנחתה על זה“ ממך לא נסתרה.

גם זאת הליט האלקי אבא שאול בספורו, התאונן כי אף הוא בהיותו „קובר מתים“ ובכל זאת „נכנסתי פעם אחת לתוך גלגל עינו של מת“ של המת האמיתי שאין לו חלק לעוה"ב הוא אבשלום, נכנסתי לתאותו ולא למדתי ממנו מוסר „עד חומטיו“ ציור כי עד נשימתו האחרונה הקריב כל חייו אך למען מלאות כבוד מדומה, אמנם כאשר התבוננתי וחזרתי לאחורי מהתאוה הזו הורה „אמרו לי“ חברי ורעי כי תשוקתי ותאותי היתה כמו „עין של אבשלום“ ומצייר מסדר הברייתא אל הדמו הקוראים את הספור כי אבא שאול היה איש פשוט ונקלה „ושמא תאמר אבא שאול ננס הוה“ איש גמד אשר במח כן תשפטו מפאת היותו קובר מתים אשר לדעת ההמון היא מלאכה נמבזה ולא תשים לוית חן להעוסקים בה, אשר באמת רע מאוד המנג'ג הזה שימסרו הדבר הקדוש והנעלה הזה קבורת גוף האדם נרתק הקדושה ומעון להנשמה האלקית וגם אשר הגוף הזה עתיד להתנער ולחיות מערמת עפרו עד שהפליגו חז"ל לרמזהו לם"ת הנה יל"ב ימסר הדבר הקדוש הזה לאנשים המוניים וגסים! גם מי נתן להם הרשיון להב"ן גוף לגוף האם באמת יש חלילה הבדל בין ס"ת אשר גלילותיה ידיה המהמוזהב וכסף משובצים כאבני חן לם"ת אשר ידותיה עץ פשוט! העני והאביון אם ימות או מספר אנשים ילווהו איוו צעדים, ושם בביה"ק יתנהגו עמו כעם. . . אשר באמת לא נוכל לדרוש מהקברן איש המוני וגם לדעת ערך גוף האדם, הלא תראו כי בזמן התלמוד היה ענין הקבורה נמסר ליד איש אלקי וקדוש כאבא שאול „אבא שאול ארוך היה“ גדול הדור וקדוש עד שרבי טרפון התנא הקדוש חברו ורבו של רבי עקיבא היה מגיע בגדלו ויראתו רק עד „כתפו“ של אבא שאול ר"ל במדת ראשו היה גדול אבא שאול גם מרבי טרפון וכן כולם ואם האיש הנשגב הזה העיד על עצמו כי כמעט נפל בפח היצר גם בהיותו קובר מתים כמה

יש לנו אשר כמוהו כאין נחשבנו נגד האנשים האלקיים האלו כמה יש לנו להודיר לעמוד על המשמרת לבלי נפול בפח יקוש אשר ישימו לנו עינינו, נפלא מאמרם ז"ל

רב אמר צ"ט מתים בעין הרע ושמואל אמר הכל ברוח.

המאמר הזה כבר ביארנוהו בחבורנו על הש"ס על יסודי חכמת הטבע אבל דרך דרוש רצו בזה כי כמעט כל האנשים ימותו אם מיתה גופית אם מיתה רוחנית רק מסכת עינים הרעה והמקנאה בשל אחרים וההולכים אחר תאוותם ושמואל הפליג עוד כי הרוח התאוני והרצון הרע המה הסבה העקרית למות האדם! גם חפץ בזה כי האוויר הרע והמשחת אשר נולד בו הוא האוויר הסובב אתנו אם האוויר הנשמי המלא יסודות נשחתים ודברים נרקבים. 79% יסוד החנקי אשר מפאת זה גוף האדם נוטה יותר לחמריית אינו דומה מזוג האדם יושב בארצות הקרות למזג איש אורח ארצות החמות יש נוף שיושביו חדי השכל ויש נוף שאנשיו טפשים וגסים, יש ארץ שמגדלת גבורים ויש ארץ שאנשיה חלשים, גם הטבע והדרה תאציל מכבודה על האנשים במקום אשר הטבע תכהן פאר ביקרת תפארתה כמו איטליא שמה גם תושביה בעימים נופים יותר לשיר וזמרה, יופי ונועם, גם השפה נעימה, חיי נשמות אויר ארצך קרא המשורר האלקי! אמנם יש עוד מין אויר אחר הוא הרוח מהאנשים העוטרם איהנו אם טובים אם רעים ובפרט הוריו מולידיו אביו ואמו אחיו ואחותיו מריו ומדריכויו כל אלה יפעלו רשם עז וחזק אם טוב אם רע, ובפרט על מוח ילד רך ולפי החנוך בקמנותו כן יהיו מדותיו בעת יגדל, האוויר הסובב את הילד יהיה מהור ונקי ממדות רעות ונשחתות, האב והאם וכל האנשים והילדים אשר ישיחו ישתעשעו את הילד גם את העולל וזהו שלא ישמיעו לאון הרך איזה דבור לא מהור איזה שקר או לעשות בפועל לפניו פועל מגונה, אכזריות ושפלות, אמר הנביא ליהושפט, בהתחברך לרשע פרץ ד את מעשיך הטובים ר"ל אף את מעשיך הטובים פרץ ומלאים פרצות ותוך. נפלאה הדרשה שדרש האלקי בנדה רבי שמלאי.

ובלמרדכי אותו כל התורה נילה וכיון שיצא לאויר העולם בא מלאך וסטר על פיו ומשכח כל התורה וכו'.

חידה נפלאה כי היציר עודהו בבטן אמו רחוקים ממנו כל מדות רעות יסוד ועיקר כל המצות היא מצות, ואהבת לרעך כמוך" ובאר זאת האלקי התנא הלל הזקן, רעלך סאני לחברך לא תעביד" כי לא עלה על דעת נתן התורה כי ממש יחלק את חבירו רכושו ולחמו מימיו צמרו ופשתו, חלילה לאל מעול כזה כי אם כה יעשה כל איש יהיה מזה הרום בסדרי חיי המדיני וזהו בעצם שמת בעלי האפס והניהליומוס, הקאמונע בעוון נוראותיה אשר אין די לה כי כים אחד יהיה לכולם כי אם גם כל עונג ונועם חלק כחלק יחלקו עד אשר גם מהרת המשפחה לא תשמר בעצם טהרתה למלאות החזון אשר נשא אפלטון הפילוסוף זה יותר מאלפים וחמש מאות שנה ואחריו החרה החזיק, מצדק הפרסי" אך באר התלמודי כי כונת מצות ואהבת הוא כי לא נעשה לרענו רעה דבר אשר נשנא אותו בעצמנו! היצור עורנו בבטן אמו רחוק הוא מכל מדות רעות כאלה, שקר, חנופה, אכזריות, ועוד מדות כמו אלה וכמו, למד כל התורה כולה" אבל אהה! אך יצא לאויר העולם המחנק והמשחית, ומרעים ופועלי און יסבוהו מכל עברים עד אשר כמו כח אלקי ומלאכי ישכת ממנו

כל התורה כולה כמו סמרו, כל מה שדברנו נכלל באמרי קודש המשנה שהצבנו בפתח דרושנו כי הזמן הטוב והמאושר לנמוע על תלמי לבב הילד מדות טובות ויקרות הוא בשחר הילדות ואם או נישן את הילד בערש הבערות במדות נאלחות או אכר כל תקוה כי אם אך יניע לימי הנערות והבחרות לימי הצהרים עת תזרח השמש בכל חומה וברק אשה על פי רוב שכורים מיין התאוה ויין הטרדות כי הוא עמוס משא לעיפה לכלכל אשה ובנים לחם לפי הטף טרוד בשיחת ומשחוק ילדיו למלאות כל חשק לבנם, אף צעצועים וכלי משחק עד שבאחרונה יתחבר לשבת ולהתעלם בבתי משחק, בתי מרוח, "בתי כנסיות של עמי הארץ" הנותנים יתרון והככורה להחומר על הרוח, להבשר על הנפש, ולכר כי בזה יאכיר את העולם הנצחי והקים, עולם הרוחני והנפשי, כי אם גם ישחית העולם הזה בידיו יביא עליו המות כי החובקים חיק תענוגים, השונים באהבת כשרים, המתעללים על עסימי ענבים יחיו חיים קצרים וגם החיים שיחיו כעם ומכאובים וכל עת וכל רגע קבר עולם להם, כל רגע הוא כמת ויוצא מן העולם! אבל עוד רע ומר מזה כי חסרי ההרגשה אנחנו לא נרגיש את החולי הכרך בעקב הנהגה כזו חולי בגוף וחולי בנפש, איש אשר באישון לילה ואפלה במדבר עמוס אין איש נפתח לו עורק דם אחד מגודי היד והדם ישמף שמוף ועבור, כאב לא ירגיש את הדם לא תראינה עינו השמף יתרבה והוא יחלש ויוגע וגם רגע לפני בוא המות לא ירגיש ולא יחוש כי קצו הולך וקרבו! כה שפלנו ברוחנו עד שכל דבר יהיה אף קמץ ורל הערך אם אך נוגע לגוננו ובשרנו נצעק ונהמה, ונרבה הפלה לד' כי ירחמנו ויסיר ממנו את הדבר הכלי נעים לפי דעתנו אנחנו! ולא נרגיש את נפשנו ונפש האומה הכלה ומט לשחת, את תורתנו דת-אש כי ירדה מגדילתה את רוח אומתנו כי נשפל עד עפר עד שאנחנו בפרט ואומתנו בכלל נעמוד על עברי פי פחת! ולא נתעורר לעשות דבר מה להקים עמודי הדת לבונן אשיות התורה אשר נהרסו, לפחת רוח חיים רוח קדוש בעצמותנו היבשות, להכעיר את הויק הקדוש הממון וצפין בתוכנו, וגם בעת שנבקש ונפרש כפינו לבונן בית חיינו ולהשיב שכינתו וקדושתו בתוכנו לרחם ציון ולחונן ירושלים, גם אז אך מן השפה ולחוץ. בלב ולב נדבר, וכל מחשבותינו באמת אך החיים הגשמיים, על זה יתאונן המשורר הנשגב איכה ירדנו פלאים, איך נפלנו ממצב רם אשר עמדנו עליו בימי אשר האומה והצלחתה נפלנו הה לבור הסכלות, מפש כחלב לבנו ונהיה משוללי הרגש וחיים אמר, "קולי אל אלהים" בעת שאשא קולי למען אלהים ר"ל על דברים אלקיים אשר יחסר לי שלימות הנפש וגם בעת שארבה בחפלה זו ואצעק ג"כ אבל באמת כונתי ומחשבתי "והאזין אלי" כמה שנוגע אלי וגופי, הה לו היתה "צרת ביום" ר"ל נראה ומורגשת או לא היה האסון כל כך כי תיכף את, ד' דרשתי" אבל הה, כה גדל החולי עד שחסר הרגשה הנני והחולשה הולכת וגדולה וכוחי ו"די לילה נגרה (ישמוף דם) ולא תפוג" ע"ו, "מאנה הנחם נפשי" כי אמות ואנוע, "אזכרה אלהים" את הטוב הרוחני עת האשר האמיתי מימים מקדם עת כבוד ד' חפף עלי, עת גם כלילה לא שכב לבי והיה ער לה' הנה כל כך נפוגתי ונרכיתי עד אשר אין בי כח להרים קול ורק, "אהמיה" מכאב נעכר ואם אנסה כוחי לשות מעט, "אשיחה" אז מכאב לב ויגון הנני קרוב למעמד ומצב ההתעלפות עד אשר תתעמף רוחי, "כי אזכרה" את הפלאים והמופתים שעשית עמנו מקדם עת, "אהגה בכל פעליך" אשר פעלת עמנו, ו"בנפלאותיך אשיחה" ואראה את, "דרכך בקדש" או אראה ואוכח כי לך ד' הצדקה ואך בי האשם, ואך מחלתי מחלת חמאתי היא היתה הסבה לשנות ימין וגבורת ד' העליון כביכול ידו נחלשה, ואמר חלתי היא שנות ימין עליון" שחלוש

יד ה' כביכול יד עושה פלא, חליינו הוא, עצלותנו ורפיונו בדברים הנוגעים לכבוד שמו יתעלה עדי כי קרובים אנחנו לנוע ולהתאפס בהתדרמה הנוראה הזו, בתרדמת קפאון איומה הננו היוזם שוככים ולא נלמד לעשות מהגוים עובדי פסילים אלמים איך יחזיקו במעו דתם ואמונתם, ומדוע לא נביא עצה וראיה ממעשה הרשעים פועלי חמס איך בהרצות ובזריות יעשו מעשיהם זר מעשיהם, איך החומסים והשוודרים בשקידה יתירה ובוהירות נמרצה יפלטו חמס ידיהם וגם אנחנו בעת נקריב קרבנות לאילולי הכסף לאילולי התאוה ופסילי הלוקוס לא יכבר עלינו כל דבר הגשם לא יעצרנו מטרות עוז לא יגדירו בעדנו מלצאת החוצה, עדים המה בתי משיש ומשחק תיאטראות וקרקיסאות בתי עונג ושעשוע כי יבלו שם לילות ולילה כיום יאיר, עדים המה משחקי בקלפים וקוביא אשר ינדו שינה מעיניהם כמה לילות, עדים אנחנו בעצמנו אם איזה עסק אשר אך ספק אם יהיה טוב הנה אך אם ידרוש הענין לקום בזריות באשמורת קודם אור הבקר הלא נקים ונרוץ ארח, ואם לעבודת אלהינו אז נתעצל ונחבוק ידים, נפור כסף לכל דבר הבל ובטל ונחוס על אנורות נחושת לתת לכל דבר טוב ומועיל, איך לא תכנסו כלימה איך לא נשכבה בבשתנו, ולכל הפחות להגות על זה נכאים ולשפר מעשינו, ומה נעימה המליצה אמרם ז"ל במדרש על אבינו יעקב על הכתוב "עם לבן גרתי".

"תרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים".

אִשָּׁר באמת הוא כמו התפארות וגאווה! אמנם יעקב התאונן, ונפשו הגתה נכאים עת ראה וזכר כי לבן הארמי הרשע ואת מעשיו הרעים איך בשקידה רבה מלא פועל כפיו תרמיתו וזדון לבנו, גם בלילה לא שכב לבו, והוא יעקב התאונן, אמת כי שמרתי תרי"ג מצות אבל האם עשיתי אותם בהתפעלות והתלהבות זריות ושקידה, כמו שעשה הוא לבן בעת עשותו המומתה, וזאת יהיה גם כן כונת תפלת

רבי נחוניא בן הקנה, ביציאתו מהו אומר מודה אני לפניך ד' אלהי ואלהי אבותי ששמתי חלקי מיושבי בית המדרש ו:א שמתי חלקי מיושבי קרנות שאני משכים והם משכימים אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים במלים. אני רץ והם רצים, אני רץ לחיי עוה"ב, והם רצים לבאר שחת (כריות כ"ח) אני עמל והם עמלים אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר.

אִשָּׁר נראה זה כהתפארות והחזקת טובה לעצמו! אבל באמת דבריו מוסר השכל בהתבונן עת ישכים איש טרם עלות השחר לדרכו שפק אחד מני אלף יעירה משנתו לשום לדרך פעמיו אף אם קור או מטר סוּחַף גשם ושלג יותך ארצה ואיך לא נשכים לעבודת הבורא יתעלה, דבר בטוח אשר לא יקופח שברו! זאת אמר הדיעתם מפני מה "אני משכים" לא מצד יראתי את אלהי הגדולה כי אם מצד כי אראה אשר "הם משכימים לדברים במלים" ואיך לא אשכים לדברי תורה וכן כולם וזה אמרם.

עתידין בתי תיאטראות שילמדו בהן שרי יהודה תורה

האם לא יהיה מקום אחר ללמוד בו תורה עד שיהפכו את בתי המשחק לבתי תלמוד

תלמוד תורה! ? אמנם היא מליצה נפלאה, שרי יהודה ועשירי ישראל המבלים עתותיהם בנשפי חשק ומחול, מחזות שירים וזמרות ויגדרו מעפעפיהם הנומה! הנה בעת יבוא יום ואור הדעת יופיע במחשבי הגו והערפל הסובב אותו או יזכרו את אשר חטאו בנתנם כוחם ונפשם לתענוגים וישאו ק"ו בעצמם אם לתענוגים אובדים ונעימות חולפות עמלו כן ק"ו לנעימות רוחניים וענינים נעלים מחומר עלוי רב ובמקום שגדרו שינה מעיניהם למחול ושחוק שמה ילמדו תורה, וע"ו אמר דוד המלך

„השבתִי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך”

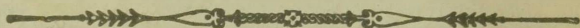
אם אך אחשוב דרכי כמה שנוגע אלי ולחמרי, איך בכל כוחי אני נתון אליהם, איך אני זהיר וזריז בצרכי הגוף או אשא ק"ו בעצמי „ואשיבה רגלי אל עדותיך” נקל מאוד להיות יראי ד' ק"ו מהיראה אשר נירא מבן אדם חציר ינתן, להיות יגיעים בתורה ומצוה ק"ו מהיגיעות אשר ניגע בעניני העולם, לבכד תורתו ודתנו ק"ו מהכבוד אשר נכבד לאנוש ימות! אבל הוי חרפה! הוי כלימה! בעסקי החומר נשתדל בכל האופנים היותר טובים לעשותם ולהכינם על צד היותר טוב ויפה, ובכל דבר הנוגע לעסקי הנפש וענינים רוחניים צלמות ולא סדרים שורר בקרבנו, סדרו לנו קדמונינו פיוט אחר בתפלת נעילה זמן השתפכות הנפש לחיק אביה שבשמים, התפלה החמישית והאחרונה כיום צום הכפורים עת החתימה אם לחיים ואם . . . אם לחיי עונג ואם . . . הלא אז עת כי נשכח כל צרכי החומר, קנאה ושנאה גאוה וכבוד מדומה! הה! נודה—ונבוש, נתבונן—ונכלם, הלא גם בעת הזאת לו יפגע איש בכבודו המדומה אך מעט או מי ידבר איזה חרפה הלא מיד נתעורר להנקם ולהשיב חורפינו דבר, נשכח ענות נפשנו וצומנו תפלותינו ובקשתינו, איך לא נתעורר לזכור את אשר היה לנו מימי קדם בהיות המקדש על מכונו וכבוד ד' חֲזַף עלינו הקרושה והנועם ועתה אוי! שמם בית מקדשנו וגלה יקרנו היקר אשר היה לנו כבוד דעת והכרת עצמנו נגלה מאתנו ושפלות הרוח בזויה לקחה עמדתה, איך לא נהגה נכאים עת נראה כי הדברים הטובים והנחוצים לקיומנו וחיי אומתנו המה מושפלים עד שאול תחתיה בעת שכל צרכי גונו מסודרים על תלם כעיר בנויה בנאות, גם כל העמים אשר לא נגה עליהם אור תורת משה יעשו סדרים בדת ובקדשיהם, בהניהם, מטיפיהם וזויריהם יחיי חיי כבוד וההמון יתנו למו כבוד אלקים ויאנחנו עם הנבחר הוי בושה ומכאוב לב, בתי תפלותינו צלמות ולא סדרים שורר בהנה ואם הנאורים בארצות שונות עשו סדרים ותקונים בבתי הכנסיות לתפלה אבל הסירו היסוד אשר עליו נוסדו הכתים האלו והיא „התפלה” ותקדושה ולא בית ד' יאמר להנה כי אם כנסת אצילים, או כמחזה איזה בית משחק וכאלמים יעמדו ולא יפתחו פה, ורק חוני הכנסת יפתחו שפתם בסוף כל תפלה ותחנה ובקשה! רבנינו ומטיפנו עוני ומחסור, בושה וחרפה זאת מנת חלקם, יעמוד נא איש אשר שָׁרַח רוח לו מוכיח בשער ויעיד בשומעים לשמור תורה ולכבדה הלא אז חלקו חרפה וקללה מכאובים . . . ינקשו בנפשו כו' כן נעשה לכל הנביאים עד אשר התאונן ד' כביכול ע"י הנביא בן בארי! „על כן חצבתי בנביאים, הרגתים (הה) באמרי פי” ר"ל ע"י אמרי פי על גבם חרשו חורשים, האם לא נראה כן בימינו אלה כי איש כזה הוא מסוכן לגוע ברעב הוא ונפשות ביתו, מפני חמת התעלולים המחללים כל קדש עד אשר גם איש הרוח הזה הוא מוכרח לשקוט במכונו ולהביט בלב דוי את אשר יעשו מרשיעי ברית, זאת סדרו לנו קדמונינו פיוט בתפלת נעילה „אזכרה אלהים ואהמיה” ר"ל כמו אירא להרים

להרים קולי ברמה להוכיח ולהעיד כי מרה תהיה אחריתי מיד הודונים, אבל רק אתמה, „בראותי כל עיר“ השם עיר הוא תאר לדברים מסודרים כמו עיר הבנויה בסדר רחובות ומבואות חצרות ובתים. והנה כל ענין הנוגע לעצמנו בנוי בטוב מעם נערך על פי חיקי היופי „על תלה בנויה“ ומה שנוגע לענין אלהי שפל עד עפר „ועיר האלהים מושפלת עד שאל תחתיה“! „ובכל זאת“ לא נבוש לאמר „כי אנו ליה ועינינו ליה“! ? התעוררו אחי אורו חיל! למען תורתנו ולמען עצמנו למען נצחיתנו וקיומנו, למען ציון אמנו וירושלים עיר קדשנו נתעורר נא לפחת רוח חיים בעצמותינו היבשות, נתרוםס למעלה נגרש מפנינו ענן וערפל ונהיה למעלה מהעבים ערפלי הסבלות והבערות, חידה נפלאה חרו חו“ל ענין היעוד המקוה וזה לשונם (ב"ב ע"ה ב')

ואמר רבה אמר רבי יוחנן עתיד הקב"ה להגביה את ירושלים
 שלש פרסאות ושמא תאמר יש צער לעלות ת"ל [ישגיה ס]
 „מי אלה כעב תעופינה“, אמר רב פפא שמע מינה האי עיבא
 תלתא פרסא מידלי.

נעימה המליצה כי תכלית חפצנו אשר נקוה לביאת המשיח לא למען ננחל כבוד גבורים מנצחים, לדרוך ברגל גאווה על כמתי אויבינו להשיב נקם לצרינו עוכרי שארנו, פוצחי עצמותינו, לא למען יהיה לנו מכרות זהב וכתם אופיר, פז ואבני חן נופך ספיר ויהלום, לא למען התענג על תענוגי בשרים, כפרים עם נרדים, לא זאת תקותנו ולא זאת הצלחתנו אבל תכלית ביאת המשיח הוא להתם מלחמה וכתתו הגוים חרבותם לאתים לא ישא גוי אל גוי חרב, לפזר את ענני האופל והערפל החשך האיום אשר כסה את כל מין האנושי אלפי שנים להחזיק בשלח להלחם כחיות טורפות, לשלול שלל ולבוז בז, וכח האגרוף ישלוט שלטת גבור על החלש, חיל רב על מתי מספר אשר באמת עוד נגרע ערכנו מחיות טורפות ופריצי בני שחץ כי המה יטרפו טרף רק לשבור רעבונם למלא בטנם, ואנחנו המדברים המשכילים למען כבדת ארץ או יותר ברור למען איזה מלך ועריץ אשר יתאוה תאוה לקנות כבוד גבורים ותהלת מנצח בדמי אלפי רבבות צבאותיו כאלכסנדר המקדוני, צעזאר יוליוס הרומי ונאפאלעאן הצרפתי, האם אין מזה איזה ראייה לדארווין האנגלי כי על משפחת הקופים הולכי ארבע נתיחס! כי נחקה את החיות הטורפות את הנחשים הרפיים להוריד אלפי רבבות אנשים דומה! ועוד נתן כבוד לאלה העריצים, כבוד גבורים איש אשר כביר מצאה ידו להוריד רבבות אנשים דומה בעת מצערה! אין זאת כי הכו בסגורים כל המין האנושי ועבי סבלות נוראה פרושה על כל בני תמותה אשר אולי האויר החנקי והעב אשר יעשה כמות את כדור ארצנו, האויר החנקי אשר יגיע עד רום ג' פרסאות מן הארץ אך שמה יפגוש בהאויר האהמרי (Эфиръ) ופני כי לא יוכל היסוד החנקי להגביה יותר מפאת דקות האויר הרוחני הזה הקל הרבה ממנו וגוף כבד לא יוכל לרכוב למעלה על גוף קל ודק, וגם לפי דעת הטבעים אין כל משקל וכובד להאויר האפירי, והנה שוב ישוב האויר החנקי ביחד עם שלש היסודות החומצי, הגחלי, המימי אשר גם הנה קלים הם נגד האויר העליון אמנם בשובם יפגשו באחיהם העולים בלי הרף מן האדמה הנה יתרבו מאוד יתעבו ויתגשמו עד אשר נראם בדמות עבים וערפלים אם מראה לבן או שחור הכל לפי הכונת מקום האדמה והגופים האצורים בה במקום שהוא ואחר אשר יריקו

יִרְקוּ אֶת הַמַּיִם וְהַלִּיחַ אֲשֶׁר בָּמוֹ יִחַלְפוּ כְּלִיל וְאִינָם! וְהִנֵּה יִהְיֶה מְקוֹם שְׁמֵהּ הָעֵבִים
וְהַעֲנָנִים גְּבוּל אוֹיֵר הַנְּשִׁימָה אֲשֶׁר בּוֹ יוּכַל לַחְיֹת הָאָדָם וְהַחַי הָעוֹלָיִם כְּכַדּוֹר מְעוֹפֵף
לֹא יוּכַלוּ לַעֲלוֹת יוֹתֵר כְּמוֹ לֹא יוּכַל הָאָדָם לְשַׁלֹּם שֵׁם שְׁלֵמָה, אִין שֵׁם אַגְרוֹף רִשְׁעֵי חֵיל
צְבָא וְתוֹתָח, וְזֶה מְלִיצָתָם הַנְּעִימָה כִּי הָעִיר יְרוּשָׁלַיִם תִּהְיֶה לַעֲת קִץ בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר אִין
שֵׁם הָאוֹיֵרִים הַנְּשַׁחֲתִים הַיְסוּדוֹת הַחֲנֻקִים בְּמִקּוֹם אִין שֵׁם עֵבִים וְעַרְפָּלִים, בְּמִקּוֹם אוֹיֵר
רוּחְנֵי וּדְק, וְאִנְשִׂיָּה תוֹשְׁבֵיָה יִשְׂאֵפוּ לְתוֹכָם אוֹיֵר טְהוֹר וְךָ וְנָקִי, עַד שְׁנֵם גּוֹפֵם יִהְיֶה
טְהוֹר וְצַח וְאוֹ אִין מְקוֹם לְמַדּוֹת רַעוֹת וְנִשְׁחַתּוֹת וְהָאָדָם אֲשֶׁר בְּהִי יִתְעַסְקוּ רַק בְּמוֹשְׁבֵלוֹת
עֲנִינִים אֱלֹהִים! תִּגְבֶּה וְתִתְעַלֶּה יְרוּשָׁלַיִם מִמַּעַל לְהָעֵבִים וְכֹל יוֹשְׁבֵי תְּבֵל יִלְכוּ לְאוֹרָה
אוֹר הַחֲכֵמָה וְהַדַּעַת וְזֹאת תְּקוּתָנוּ הַמְּאוֹשְׁרָה וְהַנְּשִׁגְבָה כְּכַתוּב (יִרְמִיָּה ג) בַּעַת הַהִיא
יִקְרָאוּ לְיְרוּשָׁלַיִם כַּסָּא ד'! וְנִקְוּוּ אֵלֶיהָ כָּל הַגּוֹיִם לְשֵׁם ד' לְיְרוּשָׁלַיִם, אִמֵּן כֵּן יִהְיֶה רִצּוֹן
בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אִמֵּן:

אזהרה

לְבַד הַעֲנִישׁ וְהַאֲסוֹר מִתּוֹה"ק וְהַמְדַפִּים בְּלִי יָדִיעֵתִי וְזוֹכְתִי הוּא כְּכֹלֵל אֲרוֹר
גַּם מְחֻקֵי מַמְשַׁלְתָנוּ הַרוֹמְמָה יַעֲנִשׁ בְּפִלְלִיִם הָעֵשָׂה זֹאת וְלֹא אֲשַׁקֵּיט עַדִי אוֹצִיא
בְּלַעֲוֵי מַפְיוֹ.
וְכֹל סֵפֶר אֲשֶׁר אִין עָלָיו חוֹתְמֵי גְנוּב הוּא.

מחיר הספרים ביחד שני ר"כ.

אוֹצֵר לְבִרְכָה רַעִיתִי מֵרַת **פִּיגָא תי'**, וְזִנְי הַבְּכוֹר הַשְּׁלֵם בֶּן-צִיּוֹן כְּהֵנָא
זַאחֲרֵיו הִיקֵר **יְהוּדָא לִיב**, וְהַצֵּעִיר בְּנֵי בֶן זְקוּנִים **אַסְף צְבִי הִירִשׁ**.
וּבְנֹתֵי הָעֵרִינּוֹת **יִשְׂרָה בְּרַכָּה וְרַחֵל יחי'** כּוֹלֵם כְּאֲשֶׁר וְהַצְלַחָה.
כְּבִרְכַת אֲבֵיהֶם **כְּהֵנָא**.

